

Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego 2023

Financial economy of local government units 2023

Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego 2023

Financial economy of local government units 2023

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Studiów Makroekonomicznych i Finansów
Statistics Poland, Macroeconomic Studies and Finance Department

Pod kierunkiem

Supervised by

Mirosław Błażej

Zespół autorski

Editorial team

Kinga Banaszek, Sławomir Dziejowski, Agnieszka Chełchowska, Andrzej Dyżewski, Ewa Grudzińska, Joanna Kulczycka,
dr inż. Agnieszka Zgierska

Współpraca

Cooperation

Łukasz Buczacki, Ryszard Tierentjew

Aneks statystyczny

Statistical appendix

Kinga Banaszek, Łukasz Buczacki, Agnieszka Chełchowska, Andrzej Dyżewski, Ewa Grudzińska,
Barbara Pawlak (CIS Radom), dr inż. Agnieszka Zgierska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Andrzej Paluchowski, Anna Bińkowska, Paweł Luty, Aleksandra Paprocka

ISSN 2084-0489

e-ISSN 2956-4824

Publikacja dostępna na stronie internetowej

Publication available on website

stat.gov.pl/

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

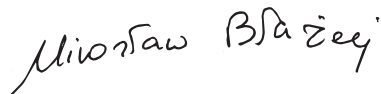
Przedmowa

Główny Urząd Statystyczny przekazuje Państwu publikację pt. Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego 2023. Jej celem jest przedstawienie Czytelnikowi informacji o wykonaniu budżetów i sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego różnych kategorii. Informacje wykorzystane w publikacji pochodzą ze sprawozdawczości Ministerstwa Finansów oraz statystyk opracowywanych przez Główny Urząd Statystyczny.

W opracowaniu omówiono ogólne zasady gospodarki budżetowej samorządów lokalnych, akcentując wybrane zmiany w analizowanym okresie. W dalszej części publikacji podano informacje na temat wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego ogółem oraz gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województw. Dane budżetowe za 2023 r. zostały zaprezentowane na tle wyników osiągniętych w poprzednich latach. Wyodrębnione zostało zagadnienie długu budżetów samorządów terytorialnych, dołączono także rozdział analizujący przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych. Aneks statystyczny, dostępny wyłącznie w wersji elektronicznej, na stronie www.stat.gov.pl, zawiera szeregi czasowe dochodów, wydatków, wyników, przychodów i rozchodów oraz zobowiązań samorządów lokalnych od 2003 r.

Przekazując Państwu niniejszą publikację zwracam się z uprzejmą prośbą o uwagi, wnioski i sugestie, które będą stanowiły cenną wskazówkę w pracach nad kształtem następnej edycji publikacji.

Dyrektor
Departamentu Studiów Makroekonomicznych
i Finansów

Mirosław Błażej

Prezes
Głównego Urzędu Statystycznego

dr Dominik Rozkrut

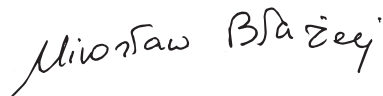
Preface

Statistics Poland presents the publication Financial Economy of Local Government Units 2023 on local governments' budget execution and financial position of different administrative categories. Data used in this publication were acquired from reports of the Ministry of Finance or come from the Statistics Poland data.

This publication presents general budgetary rules for local governments and underlines selected changes in the analyzed period. In the following parts, there is also quoted important factual and numeric information on the execution of the local government budgets of different administrative categories, i.e. gminas, cities with powiat status, powiats, and voivodships. These data for 2023 are presented in the context of previous years. The issue of debt of local governments' budgets was underlined in a separate chapter. A chapter analyzing the proceeds and costs of local government budgetary establishments has also been included. The statistical annex, which is available only in the digital version, on the web page www.stat.gov.pl, comprises time series since 2003 of revenue, expenditure, financial result, proceeds, outlays, and also liabilities of local governments.

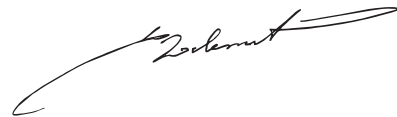
Any comments and suggestions are very welcomed and will constitute valuable input for subsequent releases of this publication.

Director of
Macroeconomic Studies
and Finance Department

Mirosław Błażej

President
of Statistics Poland

Dominik Rozkrut, Ph.D.

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	8
List of tables	8
Spis wykresów	11
List of charts	11
Objaśnienia znaków umownych	15
Symbols	15
Ważniejsze skróty	15
Main abbreviations	15
Wstęp	16
Introduction	16
Synteza	18
Executive summary	19
Rozdział 1. Zasady i uwarunkowania gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego	20
Chapter 1. Legal basis and conditions of local government units' financial economy	20
1.1. Podstawowe zasady gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego	20
1.1. Basic rules of local government units' financial economy	20
1.2. Struktura budżetów jednostek samorządu terytorialnego	24
1.2. Structure of local government units budgets	24
1.3. Wybrane czynniki wpływające na gospodarkę finansową jednostek samorządu terytorialnego	25
1.3. Selected factors impacting the financial economy of local government units	25
Rozdział 2. Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego	27
Chapter 2. Financial economy of local government units	27
2.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	28
2.1. Revenue of local government units	28
2.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	49
2.2. Expenditure of local government units	49
2.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	58
2.3. Result of budgets of local government units	58
2.4. Finansowanie	60
2.4. Financing	60

Rozdział 3. Gospodarka finansowa gmin	63
Chapter 3. Financial economy of gminas	63
3.1. Dochody gmin	64
3.1. Revenue of gminas	64
3.2. Wydatki gmin	79
3.2. Expenditure of gminas	79
3.3. Wynik budżetów gmin	88
3.3. Result of gminas' budgets	88
3.4. Finansowanie	90
3.4. Financing	90
Rozdział 4. Gospodarka finansowa miast na prawach powiatu	92
Chapter 4. Financial economy of cities with powiat status	92
4.1. Dochody miast na prawach powiatu	93
4.1. Revenue of cities with powiat status	93
4.2. Wydatki miast na prawach powiatu	112
4.2. Expenditure of cities with powiat status	112
4.3. Wynik budżetów miast na prawach powiatu	116
4.3. Result of budgets of cities with powiat status	116
4.4. Finansowanie	117
4.4. Financing	117
Rozdział 5. Gospodarka finansowa powiatów	119
Chapter 5. Financial economy of powiats	119
5.1. Dochody powiatów	120
5.1. Revenue of powiats	120
5.2. Wydatki powiatów	131
5.2. Expenditure of powiats	131
5.3. Wynik budżetów powiatów	135
5.3. Result of budgets of powiats	135
5.4. Finansowanie	135
5.4. Financing	135
Rozdział 6. Gospodarka finansowa województw	137
Chapter 6. Financial economy of voivodships	137
6.1. Dochody województw	138
6.1. Revenue of voivodships	138
6.1.1. Dochody własne	140
6.1.1. Own revenue	140
6.1.2. Dotacje ogółem	142
6.1.2. Grants total	142
6.1.3. Subwencja ogólna	147
6.1.3. General subvention	147

6.2. Wydatki województw	149
6.2. Expenditure of voivodships	149
6.3. Wynik budżetów województw	153
6.3. Result of budgets of voivodships	153
6.4. Finansowanie	153
6.4. Financing	153
Rozdział 7. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego	155
Chapter 7. Debt of local government units	155
7.1. Zadłużenie gmin	160
7.1. Debt of gminas	160
7.2. Zadłużenie miast na prawach powiatu	162
7.2. Debt of cities with powiat status	162
7.3. Zadłużenie powiatów	163
7.3. Debt of powiats	163
7.4. Zadłużenie województw	164
7.4. Debt of voivodships	164
Rozdział 8. Samorządowe zakłady budżetowe	165
Chapter 8. Local governments' budgetary establishments	165
8.1. Gminne samorządowe zakłady budżetowe	168
8.1. Gminas' budgetary establishments	168
8.2. Samorządowe zakłady budżetowe miast na prawach powiatu	171
8.2. Cities with powiat status' budgetary establishments	171
8.3. Powiatowe samorządowe zakłady budżetowe	174
8.3. Powiats' budgetary establishments	174
8.4. Wojewódzkie samorządowe zakłady budżetowe	177
8.4. Voivodships' budgetary establishments	177
Aneks statystyczny dostępny w wersji elektronicznej w formacie XLS (spis tablic)	180
Statistical appendix available in the electronic version in XLS format (List of tables)	180

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.1. Dotacje celowe otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19	25
Table 1.1. Targeted grants received from the COVID-19 Counteracting Fund	25
Tablica 1.2. Dotacje celowe otrzymane ze środków Funduszu Pomocy	26
Table 1.2. Targeted grants received from the Aid Fund	26
Tablica 2.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów JST	27
Table 2.1. Revenue, expenditure and result of JST budgets	27
Tablica 2.2. Dochody JST	28
Table 2.2. Revenue of JST	28
Tablica 2.3. Dochody ogółem według kategorii JST	29
Table 2.3. Total revenue by JST categories	29
Tablica 2.4. Dochody własne JST	32
Table 2.4. Own revenue of JST	32
Tablica 2.5. Wpływy z dochodów własnych, w tym z podatków PIT i CIT, w dochodach JST	36
Table 2.5. Own revenue, including from PIT and CIT taxes, in JST revenue	36
Tablica 2.6. Dotacje ogółem JST	38
Table 2.6. Grants total of JST	38
Tablica 2.7. Subwencja ogólna JST	44
Table 2.7. General subvention of JST	44
Tablica 2.8. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	46
Table 2.8. Funds for financing and co-financing EU programs and projects	46
Tablica 2.9. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych według kategorii JST	48
Table 2.9. Funds for financing and co-financing EU programs and projects by JST categories	48
Tablica 2.10. Wydatki według kategorii JST	49
Table 2.10. Expenditure by JST categories	49
Tablica 2.11. Wydatki ogółem JST	50
Table 2.11. Total expenditure of JST	50
Tablica 2.12. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	54
Table 2.12. Expenditure of local government units for financing and co-financing EU programs and projects	54
Tablica 2.13. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych	56
Table 2.13. Expenditure of local government units for financing and co-financing EU programs and projects	56
Tablica 2.14. Wynik budżetów JST	58
Table 2.14. Result of budgets of JST	58
Tablica 2.15. Liczba JST z nadwyżką i deficytem budżetowym	59
Table 2.15. Number of JST with surplus and budget deficit	59

Tablica 3.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów gmin ogółem	63
Table 3.1. Revenue, expenditure and budget result of gminas – total	63
Tablica 3.2. Dochody według typów gmin	64
Table 3.2. Revenue by types of gminas	64
Tablica 3.3. Dochody własne gmin ogółem	68
Table 3.3. Own revenue of gminas	68
Tablica 3.4. Dotacje dla gmin	72
Table 3.4. Grants for gminas	72
Tablica 3.5. Subwencja ogólna dla gmin	78
Table 3.5. General subvention for gminas	78
Tablica 3.6. Wydatki według typów gmin	79
Table 3.6. Expenditure by types of gminas	79
Tablica 3.7. Wydatki gmin	86
Table 3.7. Expenditure of gminas	86
Tablica 4.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów miast na prawach powiatu	92
Table 4.1. Revenue, expenditure and result of cities with powiat status budgets	92
Tablica 4.2. Dochody miast na prawach powiatu	94
Table 4.2. Revenue of cities with powiat status	94
Tablica 4.3. Dochody własne miast na prawach powiatu	96
Table 4.3. Own revenue of cities with powiat status	96
Tablica 4.4. Dotacje ogółem dla miast na prawach powiatu	101
Table 4.4. Grants total for cities with powiat status	101
Tablica 4.5. Subwencja ogólna dla miast na prawach powiatu	110
Table 4.5. General subvention for cities with powiat status	110
Tablica 4.6. Wydatki miast na prawach powiatu	112
Table 4.6. Expenditure of cities with powiat status	112
Tablica 5.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów powiatów	119
Table 5.1. Revenue, expenditure and result of powiatów' budgets	119
Tablica 5.2. Dochody powiatów	120
Table 5.2. Revenue of powiatów	120
Tablica 5.3. Dochody własne powiatów	122
Table 5.3. Own revenue of powiatów	122
Tablica 5.4. Dotacje powiatów	124
Table 5.4. Grants for powiatów	124
Tablica 5.5. Subwencja ogólna powiatów	130
Table 5.5. General subvention of powiatów	130
Tablica 5.6. Wydatki powiatów	131
Table 5.6. Expenditure for powiatów	131
Tablica 6.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów województw	137
Table 6.1. Voivodships revenue, expenditure and budgets result	137

Tablica 6.2. Dochody województw	138
Table 6.2. Revenue of voivodships	138
Tablica 6.3. Dochody własne województw	140
Table 6.3. Own revenue of voivodships	140
Tablica 6.4. Dotacje ogółem dla województw	142
Table 6.4. Total grants for voivodships	142
Tablica 6.5. Subwencja ogólna województw	148
Table 6.5. General subvention from the state budget for voivodships	148
Tablica 6.6. Wydatki województw	149
Table 6.6. Expenditure of voivodships	149
Tablica 7.1. Zobowiązania ogółem poszczególnych kategorii JST	155
Table 7.1. Total liabilities of individual categories of local government units	155
Tablica 7.2. Wskaźnik zadłużenia do dochodów JST	157
Table 7.2. Debt to revenue ratio	157
Tablica 7.3. Zobowiązania poszczególnych kategorii JST z tytułu kredytów i pożyczek związanych z wykorzystaniem środków z UE	158
Table 7.3. Liabilities of individual categories of local government units due to loans and borrowings related to the use of EU funds	158
Tablica 7.4. Gminy w województwach według wskaźnika zadłużenia	160
Table 7.4. Gminas in voivodships according to the debt ratio	160
Tablica 8.1. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych	165
Table 8.1. Proceeds and costs of budgetary establishments	165
Tablica 8.2. Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych	169
Table 8.2. Proceeds and costs of gminas' budgetary establishments	169
Tablica 8.3. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu	172
Table 8.3. Proceeds and costs of cities with powiat status' budgetary establishments	172
Tablica 8.4. Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych	174
Table 8.4. Proceeds and costs of powiats' budgetary establishments	174
Tablica 8.5. Przychody i koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych	177
Table 8.5. Proceeds and costs of voivodships' budgetary establishments	177

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.1. Udział kategorii dotacje celowe otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz Funduszu Pomocy w dochodach ogółem	26
Chart 1.1. Share of category targeted grants received from the COVID-19 Counteracting Fund and Aid Fund in total revenue	26
Wykres 2.1. Budżety JST	28
Chart 2.1. Budgets of JST	28
Wykres 2.2. Dochody JST	31
Chart 2.2. Revenue of JST	31
Wykres 2.3. Struktura dochodów własnych JST	35
Chart 2.3. Structure of own revenue of local government units	35
Wykres 2.4. Zmiany wybranych kategorii dochodów własnych JST (r/r)	35
Chart 2.4. Changes of selected categories of own revenue of JST (y/y)	35
Wykres 2.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez JST	43
Chart 2.5. Structure of targeted grants received by JST	43
Wykres 2.6. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych na tle całości dochodów JST	47
Chart 2.6. Funds for financing and co-financing EU programs and projects against the total revenue of local government units	47
Wykres 2.7. Struktura wydatków JST	53
Chart 2.7. Structure of expenditure of JST	53
Wykres 2.8. Zmiany wybranych kategorii wydatków JST (r/r)	53
Chart 2.8. Changes of selected categories of expenditure of JST (y/y)	53
Wykres 2.9. Wydatki na finansowanie programów i projektów unijnych na tle całości wydatków JST ..	56
Chart 2.9. Expenditure for financing EU programs and projects against the total expenditure of local government units	56
Wykres 2.10. JST według relacji wyniku do dochodów	59
Chart 2.10. JST by result/revenue relation	59
Wykres 2.11. Wynik operacyjny budżetów JST	60
Chart 2.11. Operational result of the local government units	60
Wykres 2.12. Przychody JST	61
Chart 2.12. Proceeds of JST	61
Wykres 2.13. Rozchody JST	62
Chart 2.13. Outlays of JST	62
Wykres 3.1. Budżety gmin	64
Chart 3.1. Budgets of gminas	64
Wykres 3.2. Dochody według typów gmin	68
Chart 3.2. Revenue by types of gminas	68

Wykres 3.3. Struktura dochodów własnych gmin	71
Chart 3.3. Structure of gminas own revenue	71
Wykres 3.4. Zmiany wybranych kategorii dochodów własnych gmin (r/r)	71
Chart 3.4. Changes of selected categories of own revenue of gminas (y/y)	71
Wykres 3.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez gminy	77
Chart 3.5. Structure of targeted grants received by gminas	77
Wykres 3.6. Wydatki według typów gmin	83
Chart 3.6. Expenditure by types of gminas	83
Wykres 3.7. Struktura wydatków gmin	84
Chart 3.7. Structure of expenditure of gminas	84
Wykres 3.8. Zmiany wybranych kategorii wydatków gmin (r/r)	84
Chart 3.8. Changes of selected categories of expenditure of gminas (y/y)	84
Wykres 3.9. Struktura wydatków gmin według działów	85
Chart 3.9. Structure of gminas' expenditure by divisions	85
Wykres 3.10. Wynik budżetu według typów gmin	88
Chart 3.10. Budget result by types of gminas	88
Wykres 3.11. Gminy według relacji wyniku budżetowego do dochodów	89
Chart 3.11. Gminas by budget result/revenue relation	89
Wykres 3.12. Przychody gmin	91
Chart 3.12. Proceeds of gminas	91
Wykres 3.13. Rozchody gmin	91
Chart 3.13. Outlays of gminas	91
Wykres 4.1. Budżety miast na prawach powiatu	93
Chart 4.1. Budgets of cities with powiat status	93
Wykres 4.2. Dochody miast na prawach powiatu	95
Chart 4.2. Revenue of cities with powiat status	95
Wykres 4.3. Struktura dochodów własnych miast na prawach powiatu	99
Chart 4.3. Structure of own revenue of cities with powiat status	99
Wykres 4.4. Zmiany wybranych kategorii dochodów własnych (r/r)	100
Chart 4.4. Changes of selected categories of own revenue (y/y)	100
Wykres 4.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez miasta na prawach powiatu	109
Chart 4.5. Structure of targeted grants received by cities with powiat status	109
Wykres 4.6. Struktura wydatków miast na prawach powiatu	114
Chart 4.6. Structure of expenditure of cities with powiat status	114
Wykres 4.7. Zmiany wybranych kategorii wydatków (r/r)	115
Chart 4.7. Changes of selected categories of expenditure (y/y)	115
Wykres 4.8. Struktura wydatków miast na prawach powiatu według działów	116
Chart 4.8. Structure of cities with powiat status' expenditure by divisions	116
Wykres 4.9. Miasta na prawach powiatu według relacji wyniku budżetowego do dochodów	117
Chart 4.9. Cities with powiat status by result/revenue relation	117

Wykres 4.10. Przychody miast na prawach powiatu	118
Chart 4.10. Proceeds of cities with powiat status	118
Wykres 4.11. Rozchody miast na prawach powiatu	118
Chart 4.11. Outlays of cities with powiat status	118
Wykres 5.1. Budżety powiatów	120
Chart 5.1. Budgets of powiats	120
Wykres 5.2. Dochody powiatów	121
Chart 5.2. Revenue of powiats	121
Wykres 5.3. Struktura dochodów własnych powiatów	123
Chart 5.3. Structure of own revenue of powiats	123
Wykres 5.4. Zmiany wybranych kategorii dochodów własnych (r/r)	124
Chart 5.4. Changes of selected categories of own revenue (y/y)	124
Wykres 5.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez powiaty	129
Chart 5.5. Structure of targeted grants received by powiats	129
Wykres 5.6. Struktura wydatków powiatów według działów	133
Chart 5.6. Structure of powiats' expenditure by divisions	133
Wykres 5.7. Wydatki bieżące i majątkowe powiatów	134
Chart 5.7. Current and capital expenditure of powiats	134
Wykres 5.8. Zmiany wybranych kategorii wydatków powiatów (r/r)	134
Chart 5.8. Changes of selected categories of powiats expenditure (y/y)	134
Wykres 5.9. Powiaty według relacji wyniku budżetowego do dochodów	135
Chart 5.9. Powiats by result/revenue relation	135
Wykres 5.10. Przychody powiatów	136
Chart 5.10. Proceeds of powiats	136
Wykres 5.11. Rozchody powiatów	136
Chart 5.11. Outlays of powiats	136
Wykres 6.1. Budżety województw	138
Chart 6.1. Budgets of voivodships	138
Wykres 6.2. Dochody województw	139
Chart 6.2. Revenue of voivodships	139
Wykres 6.3. Struktura dochodów własnych województw	141
Chart 6.3. Structure of own revenue of voivodships	141
Wykres 6.4. Zmiana wybranych kategorii dochodów własnych (r/r)	142
Chart 6.4. Change of selected categories of own revenue (y/y)	142
Wykres 6.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez województwa	147
Chart 6.5. Structure of targeted grants received by voivodships	147
Wykres 6.6. Struktura wydatków województw według działów	151
Chart 6.6. Structure of expenditure of voivodships by divisions	151
Wykres 6.7. Struktura wydatków województw	152
Chart 6.7. Structure of expenditure of voivodships	152

Wykres 6.8. Zmiany wybranych kategorii wydatków (r/r)	152
Chart 6.8. Change of selected categories of expenditure (y/y)	152
Wykres 6.9. Województwa według relacji wyniku budżetowego do dochodów	153
Chart 6.9. Voivodships by result/ revenue relation	153
Wykres 6.10. Przychody województw	154
Chart 6.10. Proceeds of voivodships	154
Wykres 6.11. Rozchody województw	154
Chart 6.11. Outlays of voivodships	154
Wykres 7.1. Zadłużenie JST według miejsca emisji długu	156
Chart 7.1. Debt of local government units according to the place of issue	156
Wykres 7.2. Wskaźnik relacji zadłużenia do dochodów	157
Chart 7.2. Debt to revenue ratio	157
Wykres 7.3. Liczba JST według relacji zadłużenia do dochodów	159
Chart 7.3. Number of JST by debt to revenue ratio	159
Wykres 7.4. Gminy według relacji zadłużenia do dochodów	161
Chart 7.4. Gminas according to the debt to revenue ratio	161
Wykres 7.5. Miasta na prawach powiatu według relacji zadłużenia do dochodów	163
Chart 7.5. Cities with powiat status according to the debt to revenue ratio	163
Wykres 7.6. Powiaty według relacji zadłużenia do dochodów	164
Chart 7.6. Powiats according to the debt to revenue ratio	164
Wykres 7.7. Województwa według relacji zadłużenia do dochodów	164
Chart 7.7. Voivodships according to the debt to revenue ratio	164
Wykres 8.1. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych według województw	167
Chart 8.1. Proceeds and costs of budgetary establishments by voivodships	167
Wykres 8.2. Struktura przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych według kategorii JST	168
Chart 8.2. Structure of proceeds and costs of budgetary establishments by category of JST	168
Wykres 8.3. Struktura przychodów i kosztów gminnych samorządowych zakładów budżetowych według działów	171
Chart 8.3. Structure of proceeds and costs of gminas' budgetary establishments by division	171
Wykres 8.4. Struktura przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu według działów	173
Chart 8.4. Structure of proceeds and costs of cities with powiat status' budgetary establishments by divisions	173
Wykres 8.5. Struktura przychodów i kosztów powiatowych samorządowych zakładów budżetowych według działów	176
Chart 8.5. Structure of proceeds and costs of powiats' budgetary establishments by divisions	176
Wykres 8.6. Struktura przychodów i kosztów wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych według działów	179
Chart 8.6. Structure of proceeds and costs of voivodships' budgetary establishments by divisions ..	179

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
	(0,0) zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning	Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
tys. thousand	tysiąc thousand	GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
mln	milion million	JST	Jednostki samorządu terytorialnego Local government units
mld bn	miliard billion	PIT	Podatek dochodowy od osób fizycznych Personal income tax
PLN zł	złoty zloty	PKB GDP	Produkt krajowy brutto Gross domestic product
BDL	Bank Danych Lokalnych GUS Local Data Bank of Statistics Poland	SFP	Sektor finansów publicznych Public finance sector
CIT	Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	UE EU	Unia Europejska European Union

Wstęp

Introduction

Dane z wykonania budżetów jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowane w niniejszej publikacji oraz w aneksie statystycznym pochodzą ze sprawozdań budżetowych wprowadzonych rozporządzeniami Ministra Finansów oraz z publikacji Ministerstwa Finansów m.in. ze „Sprawozdania z wykonania budżetu państwa – Informacji o wykonaniu budżetów Jednostek samorządu terytorialnego”.

Dane za 2023 r. zostały zebrane przez Ministerstwo Finansów na aktualnie obowiązujących sprawozdaniach:

- Rb-27S – sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych samorządowej jednostki budżetowej/jednostki samorządu terytorialnego;
- Rb-28S – sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych samorządowej jednostki budżetowej/jednostki samorządu terytorialnego;
- Rb-30S – sprawozdanie z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych;
- Rb-34S – sprawozdanie z wykonania dochodów i wydatków na rachunku, o którym mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych;
- Rb-N – kwartalne sprawozdanie o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych;
- Rb-Z – kwartalne sprawozdanie o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji.

W aneksie statystycznym do niniejszej publikacji prezentowane są również dane pochodzące z niefunkcjonujących już sprawozdań archiwalnych jak:

- Rb-27S – roczne sprawozdanie z wykonania planu dochodów budżetowych jednostki samorządu terytorialnego;
- Rb-28S – roczne sprawozdanie z wykonania planu wydatków budżetowych jednostki samorządu terytorialnego;
- Rb-30 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych zakładów budżetowych;
- Rb-30S – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych samorządowych zakładów budżetowych;
- Rb-31 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych gospodarstw pomocniczych;
- Rb-32 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych środków specjalnych;
- Rb-33 – roczne sprawozdanie z wykonania planów finansowych funduszy celowych nie posiadających osobowości prawnej;
- Rb-34 – kwartalne sprawozdanie z wykonania planów finansowych dochodów własnych jednostek budżetowych i wydatków nimi finansowanych.

Dane za 2023 r. zostały zebrane na sprawozdaniach budżetowych według zasad określonych w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 454, z późn. zm.) oraz w rozporządzeniu Ministra Finansów, Funduszy i Polityki Regionalnej z dnia 17 grudnia 2020 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 652).

Zgodnie z ww. przepisami jednostki samorządu terytorialnego sporządzają wymagane prawem sprawozdania, w pełnej szczegółowości, tj. dział, rozdział, paragraf w sprawozdaniach: Rb-27S; Rb-28S; Rb-30S i Rb-34S; natomiast w sprawozdaniu Rb-N wg tytułów należności, a w sprawozdaniu Rb-Z według tytułów dłużnych. Dane z tych sprawozdań przekazywane są do Ministerstwa Finansów.

Prezentowane w niniejszej publikacji dane za 2023 r., ze sprawozdań: Rb-27S; Rb-28S; Rb-30S opracowano w Centrum Informatyki Statystycznej, na podstawie bazy danych Ministerstwa Finansów, według stanu na

dzień 15 marca 2024 r. Dane te nie uwzględniają korekt nadesłanych do Ministerstwa Finansów w późniejszym terminie. Dane ze sprawozdań: Rb-34S; Rb-Z oraz Rb-N, pochodzą bezpośrednio z udostępnionych na stronie internetowej Ministerstwa Finansów baz danych oraz „Sprawozdania z wykonania budżetu państwa – Informacja o wykonaniu budżetów Jednostek samorządu terytorialnego”.

Dane prezentowane w niniejszej publikacji obejmują jednostki budżetowe oraz samorządowe zakłady budżetowe (działające na mocy ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych – Dz. U. z 2023 poz. 1270, z późn. zm. oraz rachunki dochodów i wydatków, o których mowa w art. 223 ust. 1 ustawy o finansach publicznych – tablice w załączniku w wersji elektronicznej.

Szczegółowe dane dotyczące gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego są dostępne na stronie internetowej GUS www.stat.gov.pl. – w Banku Danych Lokalnych <https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>, a także w Dziedzinowych Bazach Wiedzy <https://dbw.stat.gov.pl/pl/baza-danych> – w zakładkach Finanse Publiczne.

Występujące w powyższych sprawozdaniach kategorie budżetowe grupowane są według aktualnej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych, a grupowania analityczne nawiązują do grupowań stosowanych przez Ministerstwo Finansów w „Sprawozdaniu z wykonania budżetu państwa za okres od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. Informacja o wykonaniu budżetów jednostek samorządu terytorialnego.” Dane dla sektora JST prezentowane są w ujęciu nieskonsolidowanym.

Synteza

W 2023 r. dochody budżetów JST wyniosły 362 015,3 mln zł i były wyższe o 4,7%, w porównaniu z rokiem poprzednim. Przy wydatkach ogółem na poziomie 384 955,2 mln zł (wyższych o 8,8% niż w 2022 r.), JST zakończyły rok budżetowy 2023 deficytem w kwocie 22 939,9 mln zł.

Dochody własne ukształtowały się na poziomie 179 257,3 mln zł. Łączna kwota dotacji ogółem przekazanych do JST w 2023 r. wyniosła 83 047,2 mln zł. Przekazana została również subwencja ogólna w wysokości 99 710,7 mln zł. W 2023 r. wydatki bieżące wyniosły 291 835,2 mln zł, zaś wydatki majątkowe ukształtowały się na poziomie 93 120,0 mln zł.

Nadwyżka budżetowa wystąpiła w 537 jednostek samorządu terytorialnego, tj. 19,1% wszystkich JST. Deficyt budżetowy odnotowało 2 270 jednostek, tj. 80,9%. W 2023 r. przychody ogółem JST wyniosły 65 904,1 mln zł, zaś rozchody ogółem JST osiągnęły 11 498,7 mln zł.

Zobowiązania ogółem JST w 2023 r. osiągnęły kwotę 102 723,7 mln zł, co oznacza wzrost w ciągu roku o 13,1%. Wskaźnik zadłużenia, liczony jako relacja zobowiązań ogółem do wykonanych dochodów ogółem, wyniósł 28,4% i zwiększył się o 2,1 p. proc. w stosunku do 2022 r. Przy wyłączeniu zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych, wskaźnik ten wyniósł 26,3% i był o 2,1 p. proc. wyższy niż rok wcześniej.

Executive summary

In 2023, revenue of the local governments' budgets amounted to 362,015.3 million PLN and were higher by 4.7%, compared to the previous year. With total expenditure at 384,955.2 million PLN (higher by 8.8% than in 2022), the local government units ended the 2023 financial year with a deficit of 22,939.9 million PLN.

Own revenues stood at 179,257.3 million PLN. The total amount of total grants transferred to local governments in 2023 amounted to 83,047.2 million PLN. A general subvention of 99,710.7 million PLN was also transferred. In 2023, current expenditures amounted to 291,835.2 million PLN, while property expenditures stood at 93,120.0 million PLN.

A budget surplus was recorded in 537 local government units, i.e. 19.1% of all units. A budget deficit was recorded by 2,270 units, i.e. 80.9%. In 2023, total proceed of local governments amounted to 65,904.1 million PLN, while their total outlay reached 11,498.7 million PLN.

Total liabilities of local government units in 2023 reached 102,723.7 million PLN, which represents a increase of 13.1% over the year. The debt ratio, calculated as the ratio of total liabilities to total revenue made, amounted to 28.4% and increased by 2.1 p.p. compared to 2022. Excluding liabilities related to the implementation of programmes and projects involving EU funds, the ratio amounted to 26.3% and was 2.1 p.p. higher than a year earlier.

Rozdział 1. Zasady i uwarunkowania gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego

Chapter 1. Legal basis and conditions of local government units' financial economy

1.1. Podstawowe zasady gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego

1.1. Basic rules of local government units' financial economy

Jednostka samorządu terytorialnego (JST). Od reformy z 1999 r. obowiązuje w Polsce trójstopniowa struktura samorządu terytorialnego. Zgodnie z nią terytorium Polski podzielone zostało na województwa, następnie na powiaty (w tym gminy mające status miast na prawach powiatu) oraz gminy¹.

Według stanu na 1 stycznia 2023 r. podział administracyjny Polski obejmował:

- 16 województw,
- 314 powiatów i 66 miast na prawach powiatu,
- 2477 gmin (w tym 302 gminy miejskie, 677 gmin miejsko-wiejskich i 1498 gmin wiejskich).

W porównaniu ze stanem z początku 2022 r. – przybyło 15 miast, a w konsekwencji 15 gmin zmieniło status z wiejskich na miejsko-wiejskie.

Analizowane w niniejszej publikacji zagadnienia gospodarki finansowej JST przedstawiane są w następujących przekrojach: JST ogółem, gminy, miasta na prawach powiatu, powiaty i województwa. Podział taki ma uzasadnienie w sposobie finansowania poszczególnych kategorii JST oraz obowiązującym systemie sprawozdawczości budżetowej.

Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego w Polsce funkcjonuje w oparciu o ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego² i ustawę o finansach publicznych³.

Ustawa o dochodach jednostek samorządu terytorialnego określa źródła dochodów jednostek samorządu terytorialnego oraz zasady ustalania i gromadzenia tych dochodów; określa także zasady ustalania i przekazywania subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa.

Ustawa o finansach publicznych określa przygotowanie odpowiedniej zawartości uchwały budżetowej JST, w której zapisane są m. in: łączna kwota planowanych dochodów JST z wyodrębnieniem dochodów bieżących i majątkowych, a także łączna kwota planowanych wydatków, z podziałem na wydatki bieżące i majątkowe. Zapisany jest również planowany wynik finansowy (kwota deficytu lub kwota nadwyżki) wraz ze źródłami pokrycia deficytu albo przeznaczenia nadwyżki budżetu JST. Uchwała budżetowa zawiera również łączną kwotę planowanych przychodów budżetu JST oraz łączną kwotę planowanych rozchodów, a także limity zobowiązań z rozbiciem na poszczególne tytuły.

Załączniki do Ustawy o finansach publicznych zawierają: zestawienie planowanych kwot dotacji (w podziale na dotacje dla jednostek sektora finansów publicznych i dotacje dla jednostek spoza tego sektora, udzielanych z budżetu JST); plany dochodów i wydatków JST; plany przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych.

1 Informacje o liczebności poszczególnych jednostek administracyjnych w poszczególnych latach można uzyskać na stronie Rejestru TERYT. Na podstawie podziału administracyjnego Polski ustalone są rodzaje gmin oraz obszary miejskie i wiejskie.

2 Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r. poz. 356, z późn. zm.).

3 Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2023 poz. 1270, z późn. zm.).

Ustawa o finansach publicznych szczegółowo określa też sposób przygotowania przez JST projektu uchwały budżetowej, harmonogram i warunki podjęcia uchwały budżetowej oraz sposób funkcjonowania JST do czasu uchwalenia budżetu. Określa również szczegóły wykonania budżetu JST. Ponadto ustawa ta reguluje funkcjonowanie podmiotów gospodarki budżetowej JST, jakimi są jednostki budżetowe oraz samorządowe zakłady budżetowe.

Jednostki budżetowe samorządu to jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych, nieposiadające osobowości prawnej, które pokrywają swoje wydatki bezpośrednio z budżetu JST, a dochody odprowadzają na rachunek tego budżetu. Jednostka budżetowa działa na podstawie statutu określającego w szczególności jej nazwę, siedzibę i przedmiot działalności. Podstawą gospodarki finansowej jednostki budżetowej jest plan dochodów i wydatków.

Samorządowe zakłady budżetowe to jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych nieposiadające osobowości prawnej, wykonujące zadania własne jednostek samorządu terytorialnego w zakresie: gospodarki mieszkaniowej i gospodarowania lokalami użytkowymi, dróg, ulic, mostów, placów, organizacji ruchu drogowego, wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz, lokalnego transportu zbiorowego, targowisk i hal targowych, cmentarzy, zieleni gminnej i zadrzewień, kultury fizycznej i sportu (w tym utrzymywania terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych), pomocy społecznej, reintegracji zawodowej i społecznej oraz rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, utrzymywania gatunków egzotycznych i krajowych zwierząt, w tym prowadzenia hodowli zwierząt zagrożonych wyginieciem.

Samorządowe zakłady budżetowe odpłatnie wykonują zadania, pokrywając koszty swojej działalności z przychodów własnych, które mogą być powiększone o dotacje otrzymane z budżetu JST. Podstawą gospodarki finansowej samorządowych zakładów budżetowych jest roczny plan finansowy obejmujący przychody (w tym dotacje z budżetu JST), koszty i inne obciążenia, stan środków obrotowych, stan należności i zobowiązań na początek i koniec okresu oraz rozliczenia z budżetem jednostki samorządu terytorialnego. W przypadku realizowania wyższych od planowanych przychodów i kosztów, w planie finansowym samorządowych zakładów budżetowych mogą być dokonywane jego zmiany w ciągu roku, pod warunkiem, że nie spowoduje to zmniejszenia wpłat do budżetu jednostki samorządu terytorialnego, ani zwiększenia dotacji z budżetu JST. Samorządowe zakłady budżetowe wpłacają do budżetu JST ustaloną na koniec okresu sprawozdawczego nadwyżkę środków obrotowych, chyba że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego postanowi inaczej.

Gospodarka finansowa JST oparta jest o reguły fiskalne, tj. zasady zrównoważonego budżetu oraz indywidualnego wskaźnika zadłużenia.

REGUŁY FISKALNE DOTYCZĄCE JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO FISCAL RULES FOR LOCAL GOVERNMENT UNITS

Zasada zrównoważonego budżetu

1. Zasada zrównoważonego budżetu ujęta w art. 242. 1. ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych. Według niej, organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, w którym planowane wydatki bieżące są wyższe niż planowane dochody bieżące powiększone o przychody, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 5, 7 i 8.
2. Na koniec roku budżetowego wykonane wydatki bieżące nie mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o przychody, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 5, 7 i 8, z zastrzeżeniem ust. 3 i 4.
3. Wykonane wydatki bieżące mogą być wyższe niż wykonane dochody bieżące powiększone o nadwyżkę budżetową z lat ubiegłych jedynie o kwotę związaną z realizacją wydatków bieżących z udziałem

środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2, w przypadku gdy środki te nie zostały przekazane w danym roku budżetowym.

4. W przypadku równoważenia wydatków bieżących środkami, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8, ocena spełnienia zasady określonej w ust. 2 za rok poprzedzający rok budżetowy następuje po wyeliminowaniu kwot związanych z tymi środkami.

Indywidualny wskaźnik zadłużenia

Reguła wykorzystująca Indywidualny wskaźnik zadłużenia zakłada, że organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym spłat rat kredytów i pożyczek, wykupów papierów wartościowych emitowanych na cele określone w ustawie wraz z należnymi w danym roku wydatkami bieżącymi na obsługę zobowiązań wynikających z papierów wartościowych emitowanych na cele określone w ustawie, spłat rat zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, potencjalnych spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń oraz gwarancji do planowanych dochodów bieżących budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich siedmiu lat relacji jej dochodów bieżących pomniejszonych o wydatki bieżące do dochodów bieżących budżetu, obliczoną według wzoru:

$$\frac{R + O}{Db} \leq \frac{1}{7} \sum_{i=1}^7 \frac{Dbe_i - Wbe_i}{Db_i}$$

gdzie użyte symbole oznaczają:

R – planowaną na rok budżetowy łączną kwotę z tytułu spłaty rat zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, oraz wykupów papierów wartościowych, z wyłączeniem kwot spłat kredytów i pożyczek oraz wykupów papierów wartościowych odpowiednio zaciągniętych lub emitowanych na cel wyszczególniony w ustawie;

O – planowane na rok budżetowy wydatki bieżące na obsługę długu, w tym odsetki od zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego, odsetki i dyskonto od papierów wartościowych oraz spłaty kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji;

Db – dochody planowane na rok, na który ustalana jest relacja, dochody bieżące budżetu pomniejszone o dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące;

Dbe_i – dochody bieżące w roku poprzedzającym o i-lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o dotacje i środki o charakterze bieżącym na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków publicznych;

Db_i – dochody bieżące w roku poprzedzającym o i-lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o dotacje i środki przeznaczone na cele bieżące;

Wbe_i – wydatki bieżące w roku poprzedzającym o i-lat rok, na który ustalana jest relacja, pomniejszone o wydatki bieżące z tytułu spłaty rat zobowiązań zaliczanych do tytułu dłużnego wydatki bieżące na obsługę długu oraz wydatki bieżące na realizację programu, projektu lub zadania finansowanego z udziałem środków publicznych.

Powyższe wielkości, w różnych latach podlegały modyfikacjom i wyłączeniom na podstawie przepisów obowiązujących w danym okresie. W ustawie o finansach publicznych są one bardziej szczegółowo zdefiniowane, wraz z określeniem wyłączeń i warunków, w tym dla 2023 r.

Źródło: Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych z późn. zm.

Source: Act of 27 August 2009 on the Public Finance as amended.

Uwzględniając sytuację gospodarczą utrzymane zostały poluzowane w 2020 r. reguły fiskalne (tj. zasada zrównoważonego budżetu i indywidualny wskaźnik zadłużenia JST) w postaci utrzymania w 2023 r. szeregu wyłączeń dla budżetów JST. W kontekście zasady zrównoważonego budżetu umożliwiono przekroczenie relacji dotyczącej zrównoważenia dochodów i wydatków bieżących, a także wprowadzona została czasowa zmiana podejścia do rozliczenia tej reguły (zbilansowanie deficytu w okresie najbliższych lat). W indywidualnym wskaźniku zadłużenia wyłączono z limitu zadłużenia kategorie pożyczek, kredytów i emisji obligacji w związku z ubytkiem dochodów samorządowych wynikających z wystąpienia epidemii COVID-19. Ponadto wysokość spłaty długu w kolejnych latach będzie pomniejszona o zobowiązania wynikające z wydatków poniesionych w 2020 r. i 2021 r. w związku z działaniami niwelującymi wpływ pandemii. W 2022 r. wprowadzono dodatkowe wyłączenia (utrzymane w 2023 r.), którym podlegały wydatki bieżące poniesione na

realizację zadań wynikających z pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. W roku 2023 relacja ograniczająca wysokość spłaty długu mogła być niezachowana w przypadku, gdy łączna kwota długu jednostki samorządu terytorialnego na koniec 2023 r. nie przekroczyła 100% dochodów ogółem tej jednostki w tym roku budżetowym, pomniejszonych o kwoty wykonanych dotacji i środków o podobnym charakterze oraz powiększonych o przychody z tytułów określonych w art. 217 ust. 2 pkt 4-8 ustawy o finansach publicznych, nieprzeznaczone na sfinansowanie deficytu budżetowego.

Wszystkie jednostki samorządu terytorialnego otrzymały w 2023 r. dodatkowe dochody z tytułu subwencji ogólnej w łącznej wysokości 14 083 mld zł⁴, o przeznaczeniu których mogły decydować samodzielnie. Składały się na nie następujące kwoty:

- 7,5 mld zł, która podlegała podziałowi między jednostki samorządu terytorialnego proporcjonalnie do dochodów z tytułu udziału we wpływach z podatku PIT w 2023 r.;
- 3,5 mld zł, która podlegała podziałowi między gminy, powiaty i województwa, w których dochody, w przeliczeniu na jednego mieszkańca, są niższe od 110% średnich dochodów odpowiednio wszystkich gmin, powiatów i województw, w przeliczeniu na jednego mieszkańca kraju. Przy podziale tej kwoty zostały uwzględnione nie tylko dochody podatkowe i kwoty subwencji ogólnej na rok 2023, lecz także kwoty przypadające poszczególnym jednostkom samorządu terytorialnego z podziału 7,5 mld zł;
- 2 mld zł, która podlegała podziałowi między gminy, których liczba mieszkańców przekraczała 10 tys., ale nie przekraczała 150 tys. mieszkańców. Przy czym gminy zostały podzielone na 3 grupy w zależności od liczby mieszkańców, tj.: między 10 a 40 tys. mieszkańców, między 40 a 100 tys. mieszkańców oraz gminy między 100 a 150 tys. mieszkańców. Podział poszczególnych gmin na grupy został dokonany na podstawie średnich wydatków majątkowych tych gmin z 3 lat, tj. 2020-2022;
- 935,4 mln zł, z przeznaczeniem na nagrody specjalne z okazji 250. rocznicy utworzenia Komisji Edukacji Narodowej. Nagrody otrzymali nauczyciele zatrudnieni w dniu 20 września 2023 r., w przedszkolu, innej formie wychowania przedszkolnego, szkole lub placówce oświatowej;
- 147,8 mln zł, na uzupełnienie części oświatowej subwencji ogólnej w związku ze zwiększeniem odpisu na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych dla nauczycieli.

Miastom na prawach powiatu przysługiwały dodatkowe dochody, wyliczone jak dla gmin i powiatów, z każdej z części ustalonej odpowiednio dla gmin i powiatów.

NOWA USTAWA O DOCHODACH JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO NEW ACT ON THE REVENUES OF LOCAL GOVERNMENT UNITS

Ministerstwo Finansów, w uzgodnieniu z samorządami i organizacjami zrzeszającymi jednostki samorządu terytorialnego, przygotowało zmiany w finansowaniu JST, które będą miały wpływ na finanse samorządów od 2025 r.

Proponowane założenia reformy finansów jednostek samorządu terytorialnego:

- ustabilizowanie i wzmocnienie finansów JST poprzez zwiększenie ich dochodów własnych;
- zagwarantowanie każdemu samorządowi wyższych dochodów niż obecnie;
- zmniejszenie wpływów zmian podatkowych na dochody podatkowe JST;
- ułatwienie wieloletniego planowania dochodów przez samorządy, poprzez zmianę sposobu naliczania dochodów z udziału w PIT i CIT (dochody JST nie będą zależały od zmian w systemie podatkowym, ale od tego, jakie dochody mają mieszkańcy);
- wliczanie dochodów z podatku zryczałtowanego od przychodów ewidencjonowanych do bazy naliczania dochodów JST z udziału w PIT i CIT;

⁴ art. 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach służących realizacji ustawy budżetowej na rok 2023 oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r., poz. 1586).

- naliczanie potrzeb finansowych samorządów (takich jak potrzeby wyrównawcze, potrzeby oświatowe, potrzeby rozwojowe, potrzeby ekologiczne, potrzeby uzupełniające) zamiast obecnych części subwencji ogólnej;
- likwidacja wydatków JST z tytułu wpłat „janosikowego” do budżetu państwa;
- wydzielenie miast na prawach powiatu jako oddzielnej kategorii JST;
- odejście od kilku rozdrobnionych rezerw subwencji ogólnej na rzecz jednej dużej.

Źródło: Ustawa z dnia 1 października 2024 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 1572).
Source: Act of 1 October 2024 o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. z 2024 r., poz. 1572).

1.2. Struktura budżetów jednostek samorządu terytorialnego

1.2. Structure of local government units budgets

Zgodnie z definicją przyjętą w ustawie o finansach publicznych, przez dochody bieżące budżetu JST rozumie się dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi. Natomiast do dochodów majątkowych zalicza się: dotacje i środki przeznaczone na inwestycje; dochody ze sprzedaży majątku; dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Analogicznie przez wydatki bieżące budżetu JST rozumie się wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi. Do wydatków majątkowych JST zalicza się wydatki na: inwestycje i zakupy inwestycyjne, w tym na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o finansach publicznych, w części związanej z realizacją zadań JST; zakup i objęcie akcji i udziałów; wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

W strukturze dochodów wyróżnia się także: dochody własne, dotacje ogółem i subwencję ogólną.

Na poziom dochodów własnych mają również wpływ decyzje właściwych organów samorządowych w zakresie obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęte decyzje o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności.

W rozumieniu ustawy o dochodach JST dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych, podatek od nieruchomości, dochody z majątku, podatek rolny, podatek od czynności cywilnoprawnych, podatek od środków transportowych, wpływy z opłaty skarbowej, podatek od spadków i darowizn, podatek leśny, a także inne źródła dochodów własnych gmin. Na poziom dochodów własnych mają również wpływ decyzje właściwych organów samorządowych w zakresie obniżenia górnych stawek podatków, udzielenia ulg i zwolnień (bez ulg i zwolnień ustawowych) oraz podjęcia decyzji o umorzeniu, rozłożeniu na raty i odroczeniu terminu płatności.

Dotacje ogółem obejmują dotacje celowe, a także dotacje §§ 200 i 620 oraz dotacje §§ 205 i 625. Obejmują one m.in. dotacje celowe z budżetu państwa na realizację zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami oraz na finansowanie lub dofinansowanie zadań własnych; dotacje i płatności z budżetu środków europejskich oraz dotacje celowe przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi.

Subwencja ogólna jest ustawowo określonym świadczeniem pieniężnym Skarbu Państwa na rzecz poszczególnych JST i obejmuje ona następujące części: oświatową, wyrównawczą, równoważącą oraz regionalną i rekompensującą.

Po stronie wydatków podzielone są one na część bieżącą i majątkową. W podkategorii wydatków bieżących podzielone są one na dotacje, świadczenia na rzecz osób fizycznych oraz jednostek budżetowych (w tym znaczące pozycje dotycząca wynagrodzeń), obsługę zadłużenia oraz pozostałe. Po stronie wydatków majątkowych zdecydowana większość obejmuje wydatki inwestycyjne.

1.3. Wybrane czynniki wpływające na gospodarkę finansową jednostek samorządu terytorialnego

1.3. Selected factors impacting the financial economy of local government units

Procesy makroekonomiczne uwarunkowane epidemią COVID-19 oraz konfliktem zbrojnym w Ukrainie miały wieloaspektowy wpływ na finanse samorządowe. W celu złagodzenia negatywnych skutków kryzysu gospodarczego, w 2023 r. kontynuowane były programy z lat 2020-2023 r, wprowadzone na mocy ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw⁵.

W 2023 r. dotacje celowe otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 wyniosły 22,4 mld zł, czyli o 18,9% więcej niż w roku poprzednim. Największy wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano w województwach (do kwoty 501,1 mln zł) oraz w powiatach (do 3 739,1 mln zł).

Tablica 1.1. Dotacje celowe otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19
Table 1.1. Targeted grants received from the COVID-19 Counteracting Fund

Kategoria Category	Plan Plan	Wykonia- nie Execu- tion	Wskaźnik wykona- nia Rate of execu- tion	Plan Plan	Wykonia- nie Execu- tion	Wskaźnik wykona- nia Rate of execu- tion	Plan Plan	Wykonia- nie Execu- tion	Wskaźnik wykona- nia Rate of execu- tion
	2021			2022			2023		
	w mln zł in million PLN		w % in %	w mln zł in million PLN		w % in %	w mln zł in million PLN		w % in %
Ogółem JST Total JST	3 577,0	4 911,4	137,3	23 656,3	18 822,4	79,6	26 590,4	22 382,9	84,2
Gminy Gminas	2 544,4	3 571,1	140,3	20 321,5	16 464,9	81,0	20 471,5	16 983,1	83,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	530,5	679,9	128,1	1 904,3	1 440,6	75,6	1 379,6	1 159,6	84,1
Powiaty Powiats	421,6	536,9	127,3	1 338,9	853,6	63,8	4 253,6	3 739,1	87,9
Województwa Voivodships	80,4	123,5	153,6	91,6	63,4	69,1	485,8	501,1	103,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W związku z inwazją zbrojną Rosji na Ukrainę rozpoczętą w 2022 r., wprowadzono szereg rozwiązań zmieniających gospodarowanie środkami publicznymi⁶ polegających m.in. na zwiększeniu uprawnień organów wykonawczych umożliwiających większą elastyczność w gospodarowaniu środkami, udzielaniu dotacji celowych z budżetu państwa na wsparcie w realizacji zadań, czy możliwości przekazania samorządowemu zakładowi budżetowemu dotacji przekraczającej 50% kosztów jego działalności.

Na mocy ww. ustawy powstał specjalny Fundusz Pomocy, którego główny cel to finansowanie lub dofinansowanie zadań związanych z pomocą Ukrainie, w szczególności osobom dotkniętym skutkami wojny. W 2023 r. dotacje celowe otrzymane ze środków z Funduszu Pomocy wyniosły prawie 7,0 mld zł.

⁵ Nazywana również „ustawą COVID”.

⁶ Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2023 r. poz. 103, z późn. zm.)

Tablica 1.2. Dotacje celowe otrzymane ze środków Funduszu Pomocy
Table 1.2. Targeted grants received from the Aid Fund

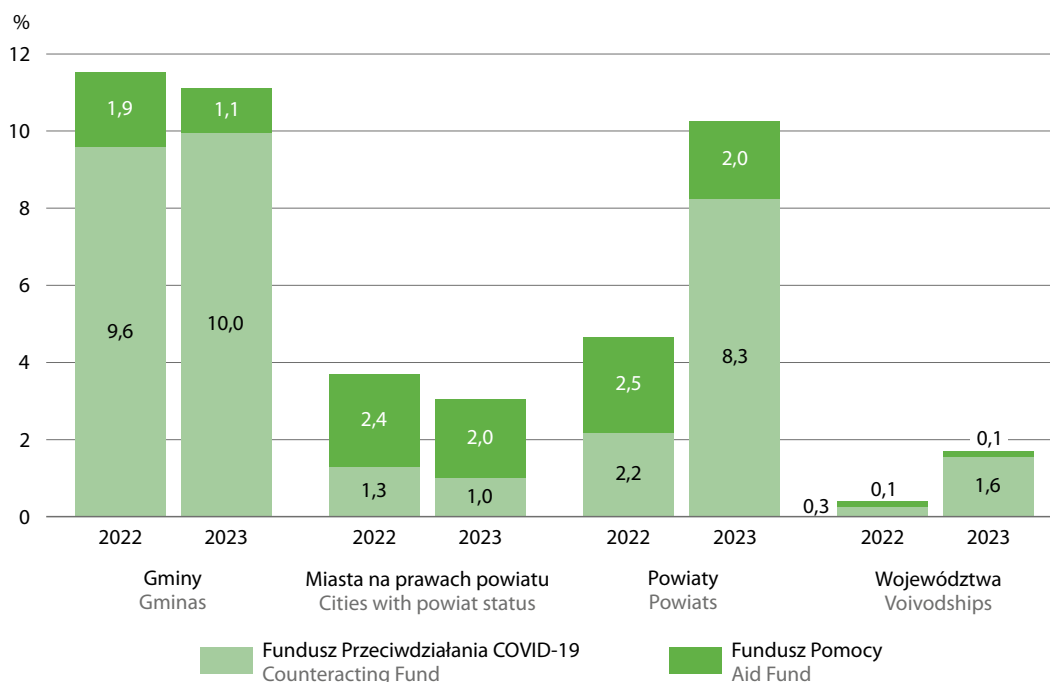
Kategoria Category	Plan Plan	Wykonanie Execution	Wskaźnik wykonania Rate of execution		Plan Plan	Wykonanie Execution	Wskaźnik wykonania Rate of execution	
	2022				2023			
	w mln zł in million PLN		w % in %		w mln zł in million PLN		w % in %	
Ogółem JST Total JST	7 242,5	6 965,4	96,2		5 342,0	5 216,1	97,6	
Gminy Gminas	3 465,6	3 334,9	96,2		1 995,5	1 940,2	97,2	
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	2 700,4	2 633,1	97,5		2 353,5	2 327,6	98,9	
Powiaty Powiats	1 041,9	965,3	92,7		950,0	904,4	95,2	
Województwa Voivodships	34,7	32,0	92,3		43,0	43,9	102,0	

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Dotacje celowe otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 stanowiły w 2023 r. znaczącą kategorię dotacji celowych i wyniosły 6,2% dochodów ogółem JST, natomiast dotacje celowe ze środków Funduszu Pomocy stanowiły 1,4%. W przypadku gmin było to odpowiednio 10,0% i 1,1%, natomiast w przypadku powiatów 8,3% oraz 2,0%. Jedynie w miastach na prawach powiatu udziały dotacji z Funduszu Pomocy przewyższyły dotacje z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

Wykres 1.1. Udział kategorii dotacje celowe otrzymane ze środków Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 oraz Funduszu Pomocy w dochodach ogółem

Chart 1.1. Share of category targeted grants received from the COVID-19 Counteracting Fund and Aid Fund in total revenue

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Rozdział 2. Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego

Chapter 2. Financial economy of local government units

W 2023 r. dochody budżetów JST wyniosły 362 015,3 mln zł, a wydatki 384 955,2 mln zł. Ten rok budżetowy jednostki samorządu terytorialnego zamknęły deficytem w wysokości 22 939,9 mln zł. W porównaniu z 2022 r. dochody wzrosły o 4,7%, zaś wydatki o 8,8%.

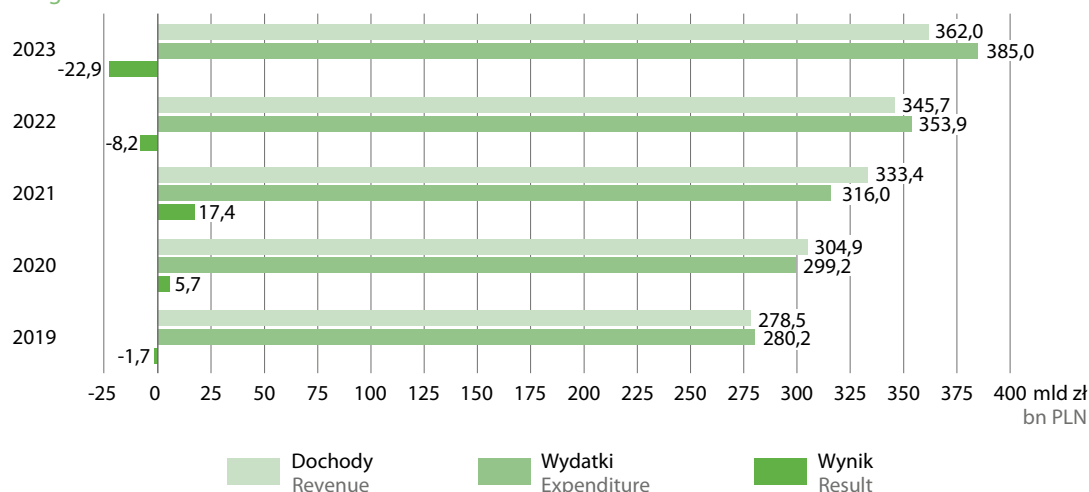
Tablica 2.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów JST
Table 2.1. Revenue, expenditure and result of JST budgets

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody Revenue	278 507,1	304 930,1	333 409,1	345 672,9	362 015,3
Wydatki Expenditure	280 209,0	299 240,6	315 967,3	353 852,8	384 955,2
Wynik Result	-1 701,9	5 689,5	17 441,8	-8 179,9	-22 939,9
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody Revenue	281 292,1	303 742,8	324 567,0	354 622,3	370 762,5
Wydatki Expenditure	299 725,2	324 912,3	343 995,5	387 506,0	415 322,2
Wynik Result	-18 433,1	-21 169,5	-19 428,5	-32 883,7	-44 559,8
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dochody Revenue	99,0	100,4	102,7	97,5	97,6
Wydatki Expenditure	93,5	92,1	91,9	91,3	92,7
Wynik Result
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody Revenue	110,6	109,5	109,3	103,7	104,7
Wydatki Expenditure	108,0	106,8	105,6	112,0	108,8
Wynik Result

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W latach 2019-2022 średni wzrost dochodów budżetów JST wyniósł 8,3%, a wydatków 8,1%. W pierwszych latach analizowanego okresu jednostki samorządu terytorialnego odnotowywały wzrost wyniku finansowego, który w 2021 r. wyniósł 17 441,8 mln zł. W kolejnych latach wynik systematycznie pogarszał się przy czym w 2023 r. odnotowano deficyt w wysokości 22 939,9 mln zł.

Wykres 2.1. Budżety JST
Chart 2.1. Budgets of JST

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

2.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

2.1. Revenue of local government units

Dochody ogółem JST w 2023 r. wyniosły 362 015,3 mln zł, tj. o 4,7% więcej niż w 2022 r. Kwota zrealizowanych w 2023 r. dochodów JST stanowiła 97,6% planu. Największą pozycją dochodową były dochody własne, które ukształtowały się na poziomie 179 257,3 mln zł i w porównaniu z 2022 r. wzrosły o 2,3%. W 2023 r. JST otrzymały dotacje ogółem w kwocie 83 047,2 mln zł, co stanowiło spadek o 13,1% oraz subwencję ogólną w wysokości 99 710,7 mln zł, tj. o 33,1% więcej niż w 2022 r.

Tablica 2.2. Dochody JST
Table 2.2. Revenue of JST

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	278 507,1	304 930,1	333 409,1	345 672,9	362 015,3
dochody własne own revenue	135 768,6	146 356,5	158 619,6	175 206,0	179 257,3
dotacje ogółem grants total	80 993,0	91 544,2	92 471,1	95 549,9	83 047,2
subwencja ogólna general subvention	61 745,5	67 029,4	82 318,4	74 917,1	99 710,7
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	281 292,1	303 742,8	324 567,0	354 622,3	370 762,5
dochody własne own revenue	134 175,1	140 916,3	150 168,9	174 776,8	180 292,7
dotacje ogółem grants total	85 412,7	95 821,3	95 950,3	105 014,6	91 249,9
subwencja ogólna general subvention	61 704,3	67 005,3	78 447,8	74 830,8	99 219,8

Tablica 2.2. Dochody JST (dok.)
Table 2.2. Revenue of JST (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dochody ogółem Revenue total	99,0	100,4	102,7	97,5	97,6
dochody własne own revenue	101,2	103,9	105,6	100,2	99,4
dotacje ogółem grants total	94,8	95,5	96,4	91,0	91,0
subwencja ogólna general subvention	100,1	100,0	104,9	100,1	100,5
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody ogółem Revenue total	110,6	109,5	109,3	103,7	104,7
dochody własne own revenue	109,5	107,8	108,4	110,5	102,3
dotacje ogółem grants total	113,5	113,0	101,0	103,3	86,9
subwencja ogólna general subvention	109,4	108,6	122,8	91,0	133,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. dochody ogółem gmin wyniosły 170 256,7 mln zł i w porównaniu z 2022 r. zmniejszyły się o 0,9%. Gminy wykonały plan dochodów budżetowych w 96,0%. Dochody ogółem miast na prawach powiatu wyniosły 114 342,0 mln zł i zwiększyły się o 3,8%. Miasta na prawach powiatu wykonały plan w 98,8%. Dochody ogółem powiatów wyniosły 45 275,5 mln zł i w porównaniu do 2022 r. wzrosły o 16,0%, a plan dochodów został wykonany w 99,2%. Dochody ogółem województw wyniosły 32 141,1 mln zł, co oznaczało ich wzrost o 30,4% w porównaniu do roku poprzedniego oraz wykonanie planu dochodów w 100,2%.

Tablica 2.3. Dochody ogółem według kategorii JST
Table 2.3. Total revenue by JST categories

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
JST ogółem Total JST	278 507,1	304 930,1	333 409,1	345 672,9	362 015,3
Gminy Gminas	135 161,5	149 090,5	163 483,7	171 813,5	170 256,7
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	93 894,4	100 314,4	111 045,6	110 196,3	114 342,0
Powiaty Powiats	30 696,3	34 568,6	36 053,3	39 020,5	45 275,5
Województwa Voivodships	18 755,0	20 956,6	22 826,6	24 642,7	32 141,1

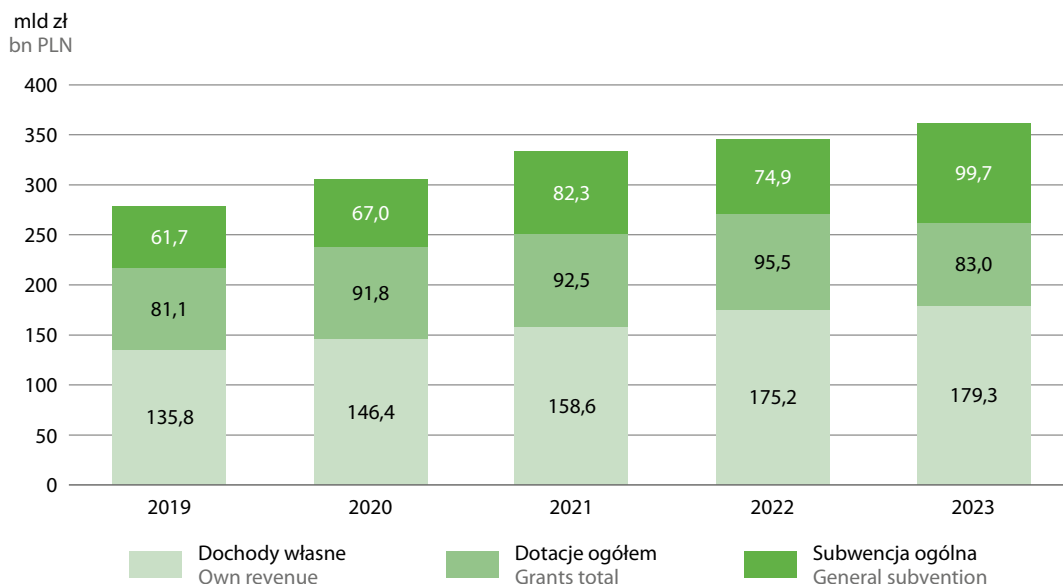
Tablica 2.3. Dochody ogółem według kategorii JST (dok.)
 Table 2.3. Total revenue by JST categories (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
JST ogółem Total JST	281 292,1	303 742,8	324 567,0	354 622,3	370 762,5
Gminy Gminas	137 116,5	148 825,1	159 267,0	178 867,1	177 345,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	94 756,6	100 747,8	108 010,3	111 176,4	115 700,4
Powiaty Powiats	30 608,1	33 681,5	35 446,1	39 775,4	45 647,2
Województwa Voivodships	18 811,0	20 488,4	21 843,6	24 803,5	32 069,4
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
JST ogółem Total JST	99,0	100,4	102,7	97,5	97,6
Gminy Gminas	98,6	100,2	102,6	96,1	96,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	99,1	99,6	102,8	99,1	98,8
Powiaty Powiats	100,3	102,6	101,7	98,1	99,2
Województwa Voivodships	99,7	102,3	104,5	99,4	100,2
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
JST ogółem Total JST	110,6	109,5	109,3	103,7	104,7
Gminy Gminas	111,3	110,3	109,7	105,1	99,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	109,8	106,8	110,7	99,2	103,8
Powiaty Powiats	109,8	112,6	104,3	108,2	116,0
Województwa Voivodships	110,6	111,7	108,9	108,0	130,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W strukturze dochodów JST największą kategorią były dochody własne, które w 2023 r. stanowiły 49,5% dochodów ogółem. W porównaniu do 2022 r. udział dochodów własnych w dochodach ogółem spadł o 1,2 p. proc. Udział dotacji ogółem zmniejszył się do poziomu 22,9%, co stanowiło spadek o 4,7 p. proc. Udział subwencji ogólnej w dochodach ogółem JST w 2023 r. wyniósł 27,5%. Analogicznie, jak w 2022 r., najbardziej zależne od dochodów z budżetu państwa, przekazywanych w formie dotacji i subwencji, były powiaty. W 2023 r. udział tych dochodów w dochodach ogółem wyniósł: w powiatach 66,8%, tj. o 6,3 p. proc. więcej niż w 2022 r., w gminach 54,1%, tj. więcej o 0,3 p. proc., w miastach na prawach powiatu 40,6 %, tj. o 0,9 p. proc. więcej, a w województwach 43,6%, tj. o 0,5 p. proc. więcej.

Wykres 2.2. Dochody JST
Chart 2.2. Revenue of JST

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. dochody JST wzrosły o 4,7% w porównaniu z rokiem poprzednim. Tempo ich wzrostu było niższe od średniego tempa wzrostu z lat 2019-2022, które wyniosło 8,3%. Zrealizowane w 2023 r. dochody własne ogółem dla wszystkich kategorii JST wzrosły o 2,3%. Wzrost ten był niższy niż średnia wzrostu z lat 2019-2022, która wyniosła 9,0%.

Dochody własne

Own revenue

W 2023 r. dochody własne JST wyniosły 179 257,3 mln zł, co oznacza wzrost o 2,3% wobec roku poprzedniego oraz wykonanie planu w 99,4%. Dochody z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) wyniosły 51 735,4 mln zł, tj. zmniejszyły się o 23,5%. Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) wyniosły 21 813,0 mln zł i były wyższe o 43,9%. W rezultacie udział podatku od osób fizycznych w strukturze dochodów własnych spadł do 28,9%, natomiast udział podatku od osób prawnych wzrósł do 12,2%. Dochody JST z podatku od nieruchomości⁷ wyniosły 31 250,1 mln zł, co oznacza wzrost o 11,4%. W 2023 r. podatek ten stanowił 17,4% dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego.

⁷ Podatek ten wiąże się z posiadaniem gruntu, budynku, bądź budowli. Nie jest on uzależniony od dochodów, ani też korzyści uzyskiwanych z danej nieruchomości. Podatnikami tego podatku są osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki organizacyjne, będące właścicielami, posiadaczami samoistnymi nieruchomości lub obiektów budowlanych, czy też będące użytkownikami wieczystymi gruntów. Podatnikami są również posiadacze nieruchomości albo obiektów budowlanych, stanowiących własność Skarbu Państwa lub JST, jeżeli posiadanie wynika z umowy zawartej z właścicielem, Agencją Nieruchomości Rolnych lub z innego tytułu prawnego, z wyjątkiem posiadania przez osoby fizyczne lokali mieszkalnych niestanowiących odrębnych nieruchomości. Podstawę opodatkowania stanowi: dla gruntów – powierzchnia; dla budynków lub ich części – powierzchnia użytkowa. Stawki podatku zależą od sposobu użytkowania nieruchomości oraz podlegają ograniczeniu przez ustawowe limity stawek podatkowych.

Tablica 2.4. Dochody własne JST
Table 2.4. Own revenue of JST

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody własne Own revenue	135 768,6	146 356,5	158 619,6	175 206,0	179 257,3
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax (CIT)	10 901,6	11 325,5	14 300,0	15 153,8	21 813,0
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax (PIT)	56 140,3	55 077,6	62 081,4	67 642,8	51 735,4
podatek rolny agricultural tax	1 536,6	1 619,2	1 649,1	1 694,0	1 962,5
podatek od nieruchomości tax on real estate	23 299,3	24 215,9	26 117,0	28 058,2	31 250,1
podatek leśny forest tax	298,0	301,3	306,5	330,1	498,5
podatek od środków transportowych tax on means of transport	1 169,8	1 168,7	1 238,6	1 316,6	1 420,7
podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card	66,5	66,4	184,8	196,0	183,1
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	326,5	304,5	418,0	540,1	585,6
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	2 926,6	3 004,8	4 482,7	4 154,4	3 976,6
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	502,4	485,6	579,0	611,9	631,4
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	433,5	420,9	426,7	457,3	448,5
wpływy z opłaty targowej income from market fee	139,3	115,4	1,8	116,1	121,2
dochody z majątku revenue from the property	7 492,9	8 023,4	10 039,4	10 199,4	10 203,7
pozostałe dochody other revenue	30 535,2	40 227,4	36 794,7	44 735,2	54 427,0
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody własne Own revenue	134 175,1	140 916,3	150 168,9	174 776,8	180 292,7
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax (CIT)	10 295,6	10 314,8	12 194,9	15 167,1	21 812,5
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax (PIT)	55 604,4	54 896,7	57 882,8	66 029,7	51 733,3
podatek rolny agricultural tax	1 557,9	1 641,2	1 674,2	1 755,6	2 019,2
podatek od nieruchomości tax on real estate	23 198,7	24 094,8	25 656,5	27 900,2	31 392,6
podatek leśny forest tax	298,9	303,0	307,1	327,8	480,8

Tablica 2.4. Dochody własne JST (cd.)
 Table 2.4. Own revenue of JST (cont.)

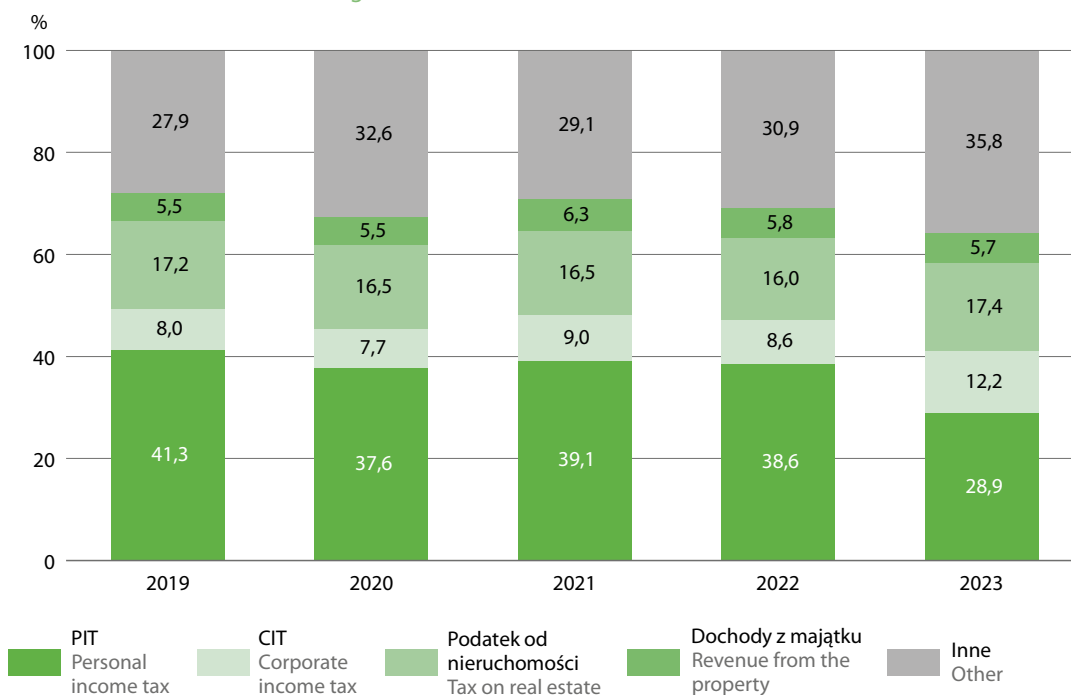
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł (dok.) PLAN in million PLN (cont.)					
podatek od środków transportowych tax on means of transport	1 173,7	1 174,1	1 239,4	1 330,7	1 460,6
podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card	69,1	64,3	117,0	158,7	187,9
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	297,5	270,4	327,8	428,7	494,7
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	2 551,8	2 621,1	3 309,2	3 876,9	3 896,6
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	481,9	475,0	524,1	572,1	600,7
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	437,1	431,4	440,5	470,5	479,7
wpływy z opłaty targowej income from market fee	143,1	129,9	2,5	128,7	128,5
dochody z majątku revenue from the property	8 074,1	8 323,8	9 900,1	10 979,1	11 378,9
pozostałe dochody other revenue	29 991,1	36 175,8	36 593,1	45 651,3	54 226,7
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dochody własne Own revenue	101,2	103,9	105,6	100,2	99,4
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax (CIT)	105,9	109,8	117,3	99,9	100,0
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax (PIT)	101,0	100,3	107,3	102,4	100,0
podatek rolny agricultural tax	98,6	98,7	98,5	96,5	97,2
podatek od nieruchomości tax on real estate	100,4	100,5	101,8	100,6	99,5
podatek leśny forest tax	99,7	99,4	99,8	100,7	103,7
podatek od środków transportowych tax on means of transport	99,7	99,5	99,9	98,9	97,3
podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card	96,2	103,2	158,0	123,5	97,5
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	109,7	112,6	127,5	126,0	118,4
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	114,7	114,6	135,5	107,2	102,1
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	104,3	102,2	110,5	107,0	105,1
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	99,2	97,6	96,9	97,2	93,5

Tablica 2.4. Dochody własne JST (dok.)
 Table 2.4. Own revenue of JST (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION in % (cont.)					
wpływy z opłaty targowej income from market fee	97,4	88,8	74,3	90,3	94,3
dochody z majątku revenue from the property	92,8	96,4	101,4	92,9	89,7
pozostałe dochody other revenue	101,8	111,2	100,6	98,0	100,4
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody własne Own revenue	109,5	107,8	108,4	110,5	102,3
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax (CIT)	112,4	103,9	126,3	106,0	143,9
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax (PIT)	110,3	98,1	112,7	109,0	76,5
podatek rolny agricultural tax	103,7	105,4	101,8	102,7	115,8
podatek od nieruchomości tax on real estate	103,0	103,9	107,9	107,4	111,4
podatek leśny forest tax	97,9	101,1	101,7	107,7	151,0
podatek od środków transportowych tax on means of transport	103,1	99,9	106,0	106,3	107,9
podatek od działalności gospodarczej osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card	98,3	99,9	278,4	106,1	93,4
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	109,6	93,3	137,3	129,2	108,4
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	106,5	102,7	149,2	92,7	95,7
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	105,3	96,6	119,2	105,7	103,2
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	101,0	97,1	101,4	107,2	98,1
wpływy z opłaty targowej income from market fee	99,5	82,8	1,6	6 299,1	104,3
dochody z majątku revenue from the property	97,3	107,1	125,1	101,6	100,0
pozostałe dochody other revenue	117,3	131,7	91,5	121,6	121,7

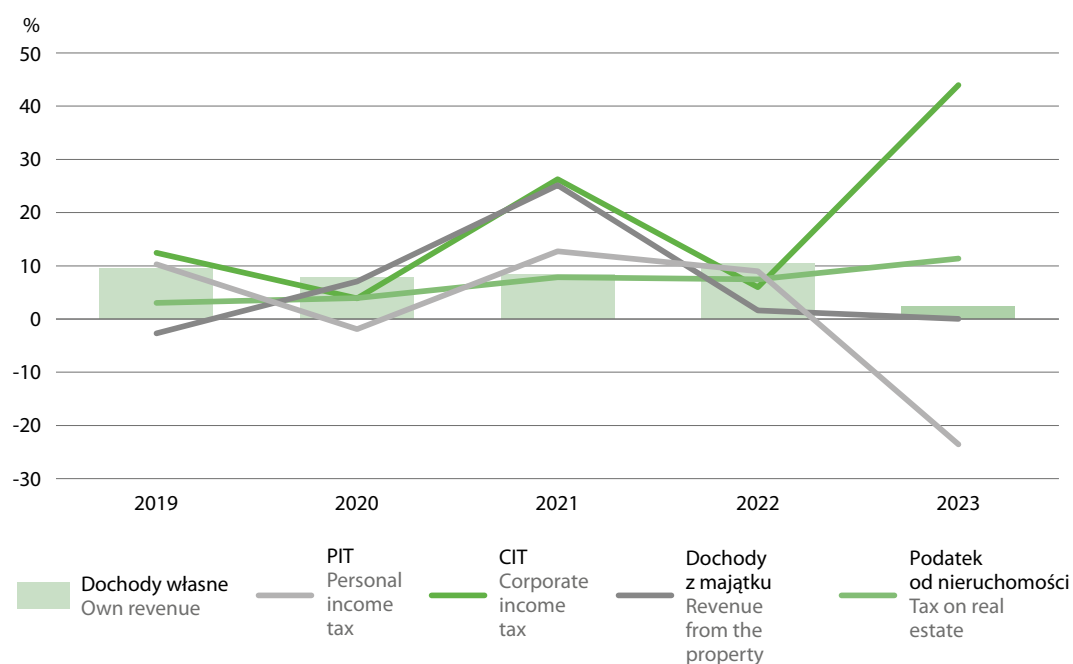
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 2.3. Struktura dochodów własnych JST
Chart 2.3. Structure of own revenue of local government units

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 2.4. Zmiany wybranych kategorii dochodów własnych JST (r/r)
Chart 2.4. Changes of selected categories of own revenue of JST (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Udział dochodów z PIT w dochodach ogółem JST stanowił 14,3%. Podatek ten największą rolę pełnił w budżetach miast na prawach powiatu, w których stanowił 19,8% ich dochodów ogółem. Udział dochodów z CIT w dochodach ogółem JST wyniósł 6,0%, przy czym największy udział miał w budżetach województw, gdzie stanowił 43,8% całości ich dochodów.

Tablica 2.5. Wpływy z dochodów własnych, w tym z podatków PIT i CIT, w dochodach JST
Table 2.5. Own revenue, including from PIT and CIT taxes, in JST revenue

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
DOCHODY WŁASNE w mln zł OWN REVENUE in million PLN					
JST ogółem Total JST	135 768,6	146 356,5	158 619,6	175 206,0	179 257,3
Gminy Gminas	58 484,1	65 617,6	69 231,3	79 358,2	78 200,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	55 060,8	56 075,2	62 942,2	66 440,7	67 901,8
Powiaty Powiats	12 312,5	13 994,5	13 747,4	15 397,6	15 028,8
Województwa Voivodships	9 911,2	10 669,2	12 698,8	14 009,5	18 126,4
WPŁYWY Z CIT w mln zł REVENUE FROM CIT in million PLN					
JST ogółem Total JST	10 901,6	11 325,5	14 300,0	15 153,8	21 813,0
Gminy Gminas	1 037,1	1 187,1	1 603,8	1 512,3	2 277,2
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	2 614,3	2 605,2	3 116,6	3 539,9	4 986,2
Powiaty Powiats	217,3	241,5	339,6	314,1	475,1
Województwa Voivodships	7 032,9	7 291,7	9 239,9	9 787,5	14 074,5
WPŁYWY Z PIT w mln zł REVENUE FROM PIT in million PLN					
JST ogółem Total JST	56 140,3	55 077,6	62 081,4	67 642,8	51 735,4
Gminy Gminas	23 225,5	22 980,3	25 885,0	30 140,2	21 655,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	24 861,3	24 162,4	27 272,8	27 151,5	22 652,1
Powiaty Powiats	6 255,0	6 172,8	6 940,2	8 008,8	5 780,5
Województwa Voivodships	1 798,6	1 762,1	1 983,4	2 342,3	1 647,3

Tablica 2.5. Wpływy z dochodów własnych, w tym z podatków PIT i CIT, w dochodach JST (dok.)
 Table 2.5. Own revenue, including from PIT and CIT taxes, in JST revenue (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
UDZIAŁ DOCHODÓW WŁASNYCH W DOCHODACH OGÓŁEM w % SHARE OF OWN REVENUE IN TOTAL REVENUE in %					
JST ogółem Total JST	48,7	48,0	47,6	50,7	49,5
Gminy Gminas	43,3	44,0	42,3	46,2	45,9
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	58,6	55,9	56,7	60,3	59,4
Powiaty Powiats	40,1	40,5	38,1	39,5	33,2
Województwa Voivodships	52,8	50,9	55,6	56,9	56,4
UDZIAŁ WPŁYWÓW Z CIT W DOCHODACH OGÓŁEM w % CIT PARTICIPATION IN TOTAL REVENUE in %					
JST ogółem Total JST	3,9	3,7	4,3	4,4	6,0
Gminy Gminas	0,8	0,8	1,0	0,9	1,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	2,8	2,6	2,8	3,2	4,4
Powiaty Powiats	0,7	0,7	0,9	0,8	1,0
Województwa Voivodships	37,5	34,8	40,5	39,7	43,8
UDZIAŁ WPŁYWÓW Z PIT W DOCHODACH OGÓŁEM w % PIT PARTICIPATION IN TOTAL REVENUE in %					
JST ogółem Total JST	20,2	18,1	18,6	19,6	14,3
Gminy Gminas	17,2	15,4	15,8	17,5	12,7
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	26,5	24,1	24,6	24,6	19,8
Powiaty Powiats	20,4	17,9	19,2	20,5	12,8
Województwa Voivodships	9,6	8,4	8,7	9,5	5,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Dotacje ogółem

Grants total

W 2023 r. dotacje ogółem wyniosły 83 047,2 mln zł, co oznaczało wykonanie planu w 91,0% oraz spadek o 13,1% w porównaniu z 2022 r. W strukturze zrealizowanych dochodów dotacje ogółem stanowiły 22,9%, z tego dotacje celowe 18,5% (w kwocie 67 051,6 mln zł), a dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625⁸ w kwocie 15 995,6 mln zł stanowiły 4,4% dochodów ogółem.

Tablica 2.6. Dotacje ogółem JST
Table 2.6. Grants total of JST

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dotacje ogółem Grants total	80 993,0	91 544,2	92 471,1	95 549,9	83 047,2
dotacje celowe targeted grants	63 157,0	73 078,0	77 694,9	79 753,3	67 051,6
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	53 080,5	63 582,3	63 086,6	43 153,5 ⁹	26 694,0
inwestycyjne investment	171,8	265,7	141,7	120,7	458,8
na zadania własne for own tasks	6 930,3	6 152,4	6 129,2	6 462,8	7 307,2
inwestycyjne investment	936,8	512,4	548,9	786,7	1 187,6
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	122,7	138,8	198,1	351,9	303,5
inwestycyjne investment	13,6	17,0	14,6	30,9	31,2
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	1 389,7	1 373,9	1 480,4	1 658,4	1 940,9
inwestycyjne investment	325,3	257,3	288,3	305,1	375,7
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	1 106,0	1 209,7	1 264,0	1 634,8	2 291,7
inwestycyjne investment	925,0	957,1	986,0	1 327,3	1 889,7
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	527,9	621,0	625,2	695,0	894,3
inwestycyjne investment	392,7	502,3	447,4	539,6	725,9

⁸ Patrz: rozdział I. Zasady i uwarunkowania gospodarki finansowej JST.

⁹ Do 31.12.2021 r. wypłaty świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci były zadaniami samorządów, finansowanymi z dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej. Od 01.01.2022 r. zadanie to przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przy czym w okresie przejściowym jednostki kontynuowały wypłaty świadczeń, które zostały przyznane na okres do dnia 31.05.2022 r.

Tablica 2.6. Dotacje ogółem JST (cd.)
 Table 2.6. Grants total of JST (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł (dok.) EXECUTION in milion PLN (cont.)					
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	9,1	21,1
inwestycyjne investment	.	.	.	7,8	16,3
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	4 911,4	18 822,4	22 382,9
inwestycyjne investment	.	.	3 762,5	4 677,7	21 676,1
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	6 965,4	5 216,1
inwestycyjne investment	.	.	.	4,9	7,3
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	17 835,9	18 466,2	14 776,1	15 796,6	15 995,6
inwestycyjne §§ 620 i 625 investment §§ 620 and 625	13 983,2	12 896,1	10 886,4	11 082,4	12 532,2
PLAN w mln zł PLAN in milion PLN					
Dotacje ogółem Grants total	85 412,7	95 821,3	95 950,3	105 014,6	91 249,9
dotacje celowe targeted grants	63 992,1	74 180,4	77 392,0	85 991,1	72 299,3
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	53 472,0	64 169,0	63 560,2	43 666,7	26 937,5
inwestycyjne investment	177,1	373,0	213,8	138,7	463,2
na zadania własne for own tasks	7 167,7	6 429,3	6 376,6	6 738,4	7 593,9
inwestycyjne investment	1 050,4	598,6	681,7	914,8	1 309,4
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	149,3	181,1	234,3	397,4	326,9
inwestycyjne investment	15,4	20,5	17,3	33,4	34,6
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	1 429,7	1 453,4	1 521,6	1 724,1	2 031,7
inwestycyjne investment	372,7	314,0	327,3	355,8	442,1

Tablica 2.6. Dotacje ogółem JST (cd.)
Table 2.6. Grants total of JST (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł (dok.) PLAN in milion PLN (cont.)					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	1 200,0	1 300,1	1 458,3	1 825,7	2 496,8
inwestycyjne investment	1 013,5	1 031,2	1 162,3	1 496,8	2 075,2
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	573,4	647,5	664,0	729,2	951,2
inwestycyjne investment	431,3	520,6	478,9	566,1	771,9
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	10,8	28,7
inwestycyjne investment	.	.	.	9,5	23,2
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	3 577,0	23 656,3	26 590,4
inwestycyjne investment	.	.	2 689,6	7 315,1	25 692,2
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	7 242,5	5 342,0
inwestycyjne investment	.	.	.	5,1	12,4
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	21 420,7	21 640,9	18 558,4	19 023,5	18 950,6
inwestycyjne §§ 620 i 625 investment §§ 620 and 625	16 981,4	15 492,3	14 079,1	13 853,3	15 111,2
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dotacje ogółem Grants total	94,8	95,5	96,4	91,0	91,0
dotacje celowe targeted grants	98,7	98,5	100,4	92,7	92,7
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	99,3	99,1	99,3	98,8	99,1
inwestycyjne investment	97,0	71,2	66,3	87,0	99,0
na zadania własne for own tasks	96,7	95,7	96,1	95,9	96,2
inwestycyjne investment	89,2	85,6	80,5	86,0	90,7
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	82,2	76,6	84,5	88,6	92,8

Tablica 2.6. Dotacje ogółem JST (cd.)
 Table 2.6. Grants total of JST (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION in % (cont.)					
inwestycyjne investment	88,4	82,7	84,8	92,6	90,2
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	97,2	94,5	97,3	96,2	95,5
inwestycyjne investment	87,3	81,9	88,1	85,7	85,0
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	92,2	93,0	86,7	89,5	91,8
inwestycyjne investment	91,3	92,8	84,8	88,7	91,1
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	92,1	95,9	94,2	95,3	94,0
inwestycyjne investment	91,0	96,5	93,4	95,3	94,0
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	83,8	73,4
inwestycyjne investment	.	.	.	82,7	70,1
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	137,3	79,6	84,2
inwestycyjne investment	.	.	139,9	63,9	84,4
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	96,2	97,6
inwestycyjne investment	.	.	.	97,2	58,6
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	83,3	85,3	79,6	83,0	84,4
inwestycyjne §§ 620 i 625 investment §§ 620 and 625	82,3	83,2	77,3	80,0	82,9
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dotacje ogółem Grants total	113,5	113,0	101,0	103,3	86,9
dotacje celowe targeted grants	113,8	115,7	106,3	102,6	84,1
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	121,1	119,8	99,2	68,4	61,9
inwestycyjne investment	133,6	154,7	53,3	85,2	380,1

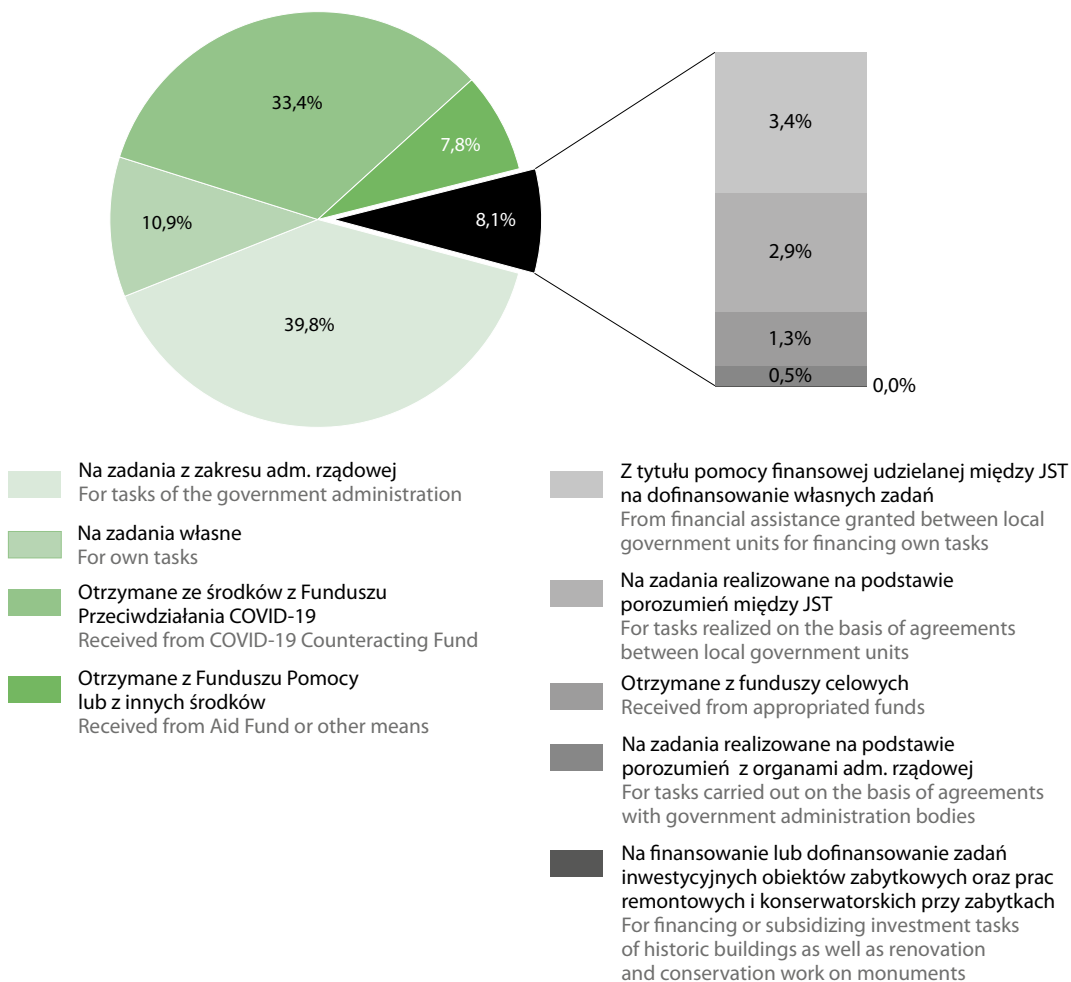
Tablica 2.6. Dotacje ogółem JST (dok.)
 Table 2.6. Grants total of JST (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (dok.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
na zadania własne for own tasks	84,2	88,8	99,6	105,4	113,1
inwestycyjne investment	43,1	54,7	107,1	143,3	151,0
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	163,5	113,1	142,8	177,6	86,2
inwestycyjne investment	137,5	125,0	86,2	211,1	101,0
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	102,7	98,9	107,8	112,0	117,0
inwestycyjne investment	96,8	79,1	112,1	105,8	123,1
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	81,0	109,4	104,5	129,3	140,2
inwestycyjne investment	78,9	103,5	103,0	134,6	142,4
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	83,7	117,6	100,7	111,2	128,7
inwestycyjne investment	85,4	127,9	89,1	120,6	134,5
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	232,5
inwestycyjne investment	207,9
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	.	383,2	118,9
inwestycyjne investment	.	.	.	124,3	463,4
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	74,9
inwestycyjne investment	147,9
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	112,2	103,5	80,0	106,9	101,3
inwestycyjne §§ 620 i 625 investment §§ 620 and 625	114,2	92,2	84,4	101,8	113,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W ramach dotacji celowych najwięcej środków JST otrzymały na zadania zleczone z zakresu administracji rządowej (26 694,0 mln zł, czyli 39,8% dotacji celowych), na zadania własne (7 307,2 mln zł, czyli 10,9%) oraz otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania Covid-19 (22 382,9 mln zł, czyli 33,4%).

Wykres 2.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez JST
Chart 2.5. Structure of targeted grants received by JST

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Subwencja ogólna

General subvention

W 2023 r. subwencja ogólna wyniosła 99 710,7 mln zł i była większa o 33,1% w odniesieniu do 2022 r. Plan został zrealizowany w 100,5%. Największą składową subwencji ogólnej, wynoszącą 64,8%, stanowiła część oświatowa w kwocie 64 580,5 mln zł, z czego gminy otrzymały 28 158,3 mln zł, powiaty 12 689,5 mln zł, miasta na prawach powiatu 22 940,4 mln zł, a województwa 792,3 mln zł.

Tablica 2.7. Subwencja ogólna JST
Table 2.7. General subvention of JST

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in milion PLN					
Subwencja ogólna General subvention	61 745,5	67 029,4	82 318,4	74 917,1	99 710,7
część wyrównawcza equalizing part	11 858,5	13 235,2	14 239,1	14 712,3	16 516,2
część oświatowa educational part	46 899,4	50 156,6	52 222,8	55 942,2	64 580,5
część rekompensująca compensatory part	0,1	11,2	3,2	3,2	4,6
część równoważąca balancing part	1 838,0	2 013,8	2 135,2	2 188,6	2 000,7
część regionalna regional part	509,4	592,6	638,8	885,0	1 169,1
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	640,2	1 020,0	13 079,4	1 185,9	15 439,7
PLAN w mln zł PLAN in milion PLN					
Subwencja ogólna General subvention	61 704,3	67 005,3	78 447,8	74 830,8	99 219,8
część wyrównawcza equalizing part	11 858,5	13 235,5	14 240,5	14 712,4	16 516,4
część oświatowa educational part	46 896,3	50 154,4	52 221,8	55 937,4	64 567,7
część rekompensująca compensatory part	0,2	11,2	3,2	3,2	4,6
część równoważąca balancing part	1 838,0	2 013,8	2 135,2	2 188,6	2 001,3
część regionalna regional part	509,4	592,6	638,8	885,0	1 169,1
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	602,0	997,8	9 208,3	1 104,4	14 960,7
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Subwencja ogólna General subvention	100,1	100,0	104,9	100,1	100,5
część wyrównawcza equalizing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część oświatowa educational part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Tablica 2.7. Subwencja ogólna JST (dok.)
Table 2.7. General subvention of JST (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION in % (cont.)					
część rekompensująca compensatory part	46,9	100,0	100,0	100,0	100,0
część równoważąca balancing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część regionalna regional part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	106,3	102,2	142,0	107,4	103,2
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Subwencja ogólna General subvention	109,4	108,6	122,8	91,0	133,1
część wyrównawcza equalizing part	110,8	111,6	107,6	103,3	112,3
część oświatowa educational part	108,9	106,9	104,1	107,1	115,4
część rekompensująca compensatory part	4,2	13 211,2	28,3	100,0	145,4
część równoważąca balancing part	106,8	109,6	106,0	102,5	91,4
część regionalna regional part	135,3	116,3	107,8	138,5	132,1
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	116,8	159,3	1 282,2	9,1	1 302,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych¹⁰

Funds for financing and co-financing EU programs and projects

W 2023 r. przekazane JST środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych ze środków funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności UE oraz na finansowanie i współfinansowanie programów ze środków bezzwrotnych pochodzących z Unii Europejskiej oraz na realizację płatności, których źródłem jest budżet środków europejskich, wyniosły 16 743,1 mln zł. Kwota ta była wyższa o 0,2% niż w 2022 r. i stanowiła 84,6% planu. Środki te stanowiły 4,6% dochodów ogółem JST. Na tę kwotę składało się wykonanie następujących kategorii:

- środki z Unii Europejskiej w wysokości 2 083,4 mln zł, tj. na poziomie 86,9% planowanej kwoty;
- płatności z budżetu środków europejskich w wysokości 13 367,2 mln zł, tj. 84,2% planu;
- środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów z udziałem środków unijnych w wysokości 1 292,4 mln zł, tj. 85,0% planu.

¹⁰ Są to dochody JST klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafów 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 (czwarta cyfra paragrafu informuje o źródle finansowania). Dochody te występują głównie w dotacjach.

Tablica 2.8. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
 Table 2.8. Funds for financing and co-financing EU programs and projects

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Ogółem Total	22 129,4	19 292,1	15 442,2	16 705,3	16 743,1
środki z UE na finansowanie programów i projektów unijnych EU funds for financing EU programs and projects	2 501,4	1 642,8	1 433,2	1 859,8	2 083,4
środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych funds from the state budget or other funds for co-financing EU programs and projects	2 318,1	1 764,9	1 526,7	1 485,0	1 292,4
płatności z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.) payments from the EU funds budget (from January 1, 2011)	17 309,9	15 884,4	12 482,3	13 360,5	13 367,2
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Ogółem Total	26 085,6	22 655,8	19 538,3	20 048,6	19 792,3
środki z UE na finansowanie programów i projektów unijnych EU funds for financing EU programs and projects	2 866,7	1 843,0	1 771,3	2 091,3	2 398,3
środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych funds from the state budget or other funds for co-financing EU programs and projects	2 685,0	2 011,2	1 833,4	1 701,5	1 520,2
płatności z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.) payments from the EU funds budget (from January 1, 2011)	20 534,0	18 801,6	15 933,7	16 255,8	15 873,8
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Ogółem Total	83,1	85,2	79,0	83,3	84,6
środki z UE na finansowanie programów i projektów unijnych EU funds for financing EU programs and projects	87,3	89,1	80,9	88,9	86,9
środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych funds from the state budget or other funds for co-financing EU programs and projects	86,3	87,8	83,3	87,3	85,0
płatności z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.) payments from the EU funds budget (from January 1, 2011)	84,3	84,5	78,3	82,2	84,2
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Ogółem Total	131,6	87,2	80,0	108,2	100,2
środki z UE na finansowanie programów i projektów unijnych EU funds for financing EU programs and projects	144,1	65,7	87,2	129,8	112,0

Tablica 2.8. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych (dok.)
 Table 2.8. Funds for financing and co-financing EU programs and projects (cont.)

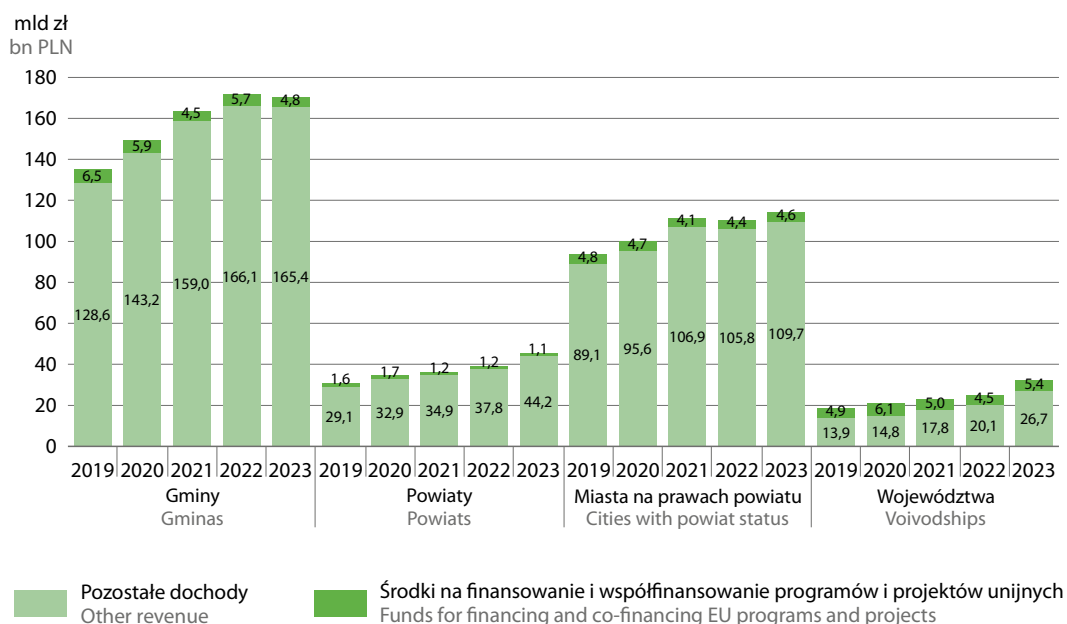
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (dok.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
środki z budżetu państwa lub inne na współfinansowanie programów i projektów unijnych funds from the state budget or other funds for co-financing EU programs and projects	175,0	76,1	86,5	97,3	87,0
płatności z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.) payments from the EU funds budget (from January 1, 2011)	125,8	91,8	78,6	107,0	100,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Najniższy udział środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w łącznych dochodach poszczególnych kategorii JST wystąpił w dochodach powiatów, gdzie stanowił 2,6%. Największa wartość wskaźnika, tj. 17,3%, odnotowana została w województwach. W porównaniu z rokiem 2022 udziały środków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w dochodach ogółem zwiększyły się dla miast na prawach powiatu o 0,1 p. proc. W kategorii gmin spadek wyniósł 0,5 p. proc., dla powiatów spadek wyniósł 0,8 p. proc., zaś dla województw zanotowano spadek o 1,8 p. proc.

Wykres 2.6. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych na tle całości dochodów JST

Chart 2.6. Funds for financing and co-financing EU programs and projects against the total revenue of local government units

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Tablica 2.9. Środki na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych według kategorii JST
 Table 2.9. Funds for financing and co-financing EU programs and projects by JST categories

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
OTRZYMANE ŚRODKI NA PROJEKTY I PROGRAMY UE w mln zł RECEIVED FUNDS FOR EU PROJECTS AND PROGRAMS in million PLN					
JST ogółem Total JST	22 129,4	19 292,1	15 442,2	16 705,3	16 743,1
Gminy Gminas	7 123,3	6 359,5	4 866,2	6 123,6	5 236,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5 052,6	4 856,7	4 182,4	4 567,3	4 769,3
Powiaty Powiats	4 900,8	1 801,2	1 278,8	1 314,0	1 189,1
Województwa Voivodships	5 052,6	6 274,7	5 114,8	4 700,5	5 548,0
OTRZYMANE ŚRODKI NA PROJEKTY I PROGRAMY UE w % RECEIVED FUNDS FOR EU PROJECTS AND PROGRAMS in %					
JST ogółem Total JST	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gminy Gminas	32,2	33,0	31,5	36,7	31,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	22,2	25,2	27,1	27,3	28,5
Powiaty Powiats	22,8	9,3	8,3	7,9	7,1
Województwa Voivodships	22,8	32,5	33,1	28,1	33,1
UDZIAŁ FINANSOWANIA I WSPÓŁFINANSOWANIA PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UE W DOCHODACH OGÓŁEM w % SHARE OF FINANCING AND CO-FINANCING OF EU PROGRAMS AND PROJECTS IN TOTAL REVENUE in %					
JST ogółem Total JST	7,9	6,3	4,6	4,8	4,6
Gminy Gminas	5,3	4,3	3,0	3,6	3,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5,4	4,8	3,8	4,1	4,2
Powiaty Powiats	16,0	5,2	3,5	3,4	2,6
Województwa Voivodships	26,9	29,9	22,4	19,1	17,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

2.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

2.2. Expenditure of local government units

Wydatki ogółem

Total expenditure

W 2023 r. wydatki ogółem JST wyniosły 384 955,2 mln zł, tj. o 8,8% więcej niż w 2022 r., plan został wykonany w 92,7%. W strukturze wydatków JST w 2023 r. wydatki bieżące w kwocie 291 835,2 mln zł stanowiły 75,8%, natomiast wydatki majątkowe w kwocie 93 120,0 mln zł stanowiły 24,2% wydatków ogółem. W 2023 r. plan wydatków bieżących zrealizowano w 94,9%, a plan wydatków majątkowych w 86,5%.

Tablica 2.10. Wydatki według kategorii JST
Table 2.10. Expenditure by JST categories

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
JST ogółem Total JST	280 209,0	299 240,6	315 967,3	353 852,8	384 955,2
Gminy Gminas	135 316,9	143 716,6	152 789,0	175 500,6	180 989,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	96 885,5	103 502,2	108 203,5	114 568,1	125 395,6
Powiaty Powiats	29 630,7	32 313,9	34 172,7	40 003,2	46 836,2
Województwa Voivodships	18 376,0	19 708,0	20 802,1	23 780,8	31 734,4
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
JST ogółem Total JST	299 725,2	324 912,3	343 995,5	387 506,0	415 322,2
Gminy Gminas	145 489,9	157 187,5	168 209,3	196 511,2	199 218,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	102 622,2	110 861,9	115 172,5	121 726,7	131 951,3
Powiaty Powiats	31 886,0	35 257,9	37 650,6	43 608,1	50 259,1
Województwa Voivodships	19 727,0	21 605,0	22 963,2	25 659,9	33 893,4
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
JST ogółem Total JST	93,5	92,1	91,9	91,3	92,7
Gminy Gminas	93,0	91,4	90,8	89,3	90,8
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	94,4	93,4	93,9	94,1	95,0
Powiaty Powiats	92,9	91,7	90,8	91,7	93,2
Województwa Voivodships	93,2	91,2	90,6	92,7	93,6

Tablica 2.10. Wydatki według kategorii JST (dok.)
Table 2.10. Expenditure by JST categories (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
JST ogółem Total JST	108,0	106,8	105,6	112,0	108,8
Gminy Gminas	106,4	106,2	106,3	114,9	103,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	111,3	106,8	104,5	105,9	109,5
Powiaty Powiats	103,4	109,1	105,8	117,1	117,1
Województwa Voivodships	110,8	107,2	105,6	114,3	133,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wydatki gmin wyniosły 180 989,0 mln zł, co oznaczało wzrost o 3,1% w porównaniu do roku poprzedniego, a plan wydatków został wykonany w 90,8%. Wydatki miast na prawach powiatu w kwocie 125 395,6 mln zł stanowiły 95,0% planowanej kwoty dla tej kategorii. W porównaniu z 2022 r. były o 9,5% wyższe. Powiaty zrealizowały wydatki w kwocie 46 836,2 mln zł, co oznaczało wzrost o 17,1%. Ich plan został wykonany w 93,2%. Wydatki województw wyniosły 31 734,4 mln zł i były wyższe o 33,4%, a wskaźnik wykonania planu osiągnął poziom 93,6%.

Tablica 2.11. Wydatki ogółem JST
Table 2.11. Total expenditure of JST

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	280 209,0	299 240,6	315 967,3	353 852,8	384 955,2
wydatki bieżące current expenditure	229 156,6	250 488,8	264 127,1	288 950,4	291 835,2
w tym: including:					
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contributions charged	89 872,7	96 456,2	103 785,3	113 122,8	128 511,7
dotacje grants	23 982,5	26 234,2	27 649,6	31 710,2	37 516,2
na obsługę długu on debt service	2 035,1	1 637,9	1 187,1	4 320,7	6 133,0
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	32,9	21,4	32,3	44,2	37,5
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	50 838,6	60 728,6	59 393,9	56 191,8	23 992,8
pozostałe wydatki other expenditure	62 394,7	65 410,5	72 078,8	83 560,7	95 644,1

Tablica 2.11. Wydatki ogółem JST (cd.)
Table 2.11. Total expenditure of JST (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł (dok.) EXECUTION in million PLN (cont.)					
wydatki majątkowe property expenditure	51 052,4	48 751,8	51 840,2	64 902,4	93 120,0
inwestycyjne investment	48 973,9	46 633,4	48 099,4	60 306,2	87 665,3
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	299 725,2	324 912,3	343 995,5	387 506,0	415 322,2
wydatki bieżące current expenditure	239 397,3	265 308,0	277 422,8	307 638,7	307 626,0
w tym: including:					
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contributions charged	92 192,8	100 121,5	106 730,6	116 451,1	131 935,9
dotacje grants	24 571,5	27 345,3	28 541,4	32 499,6	38 303,0
na obsługę długu on debt service	2 313,9	2 176,3	1 639,8	4 521,3	6 516,4
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	183,7	219,4	219,9	154,8	149,1
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	51 556,5	61 486,7	60 043,5	59 336,6	24 737,4
pozostałe wydatki other expenditure	68 578,9	73 958,9	80 247,7	94 675,4	105 984,3
wydatki majątkowe property expenditure	60 327,9	59 604,3	66 572,7	79 867,3	107 696,3
inwestycyjne investment	58 176,2	57 312,9	62 550,7	75 146,5	101 820,1
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Wydatki ogółem Total expenditure	93,5	92,1	91,9	91,3	92,7
wydatki bieżące current expenditure	95,7	94,4	95,2	93,9	94,9
w tym: including:					
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contributions charged	97,5	96,3	97,2	97,1	97,4
dotacje grants	97,6	95,9	96,9	97,6	97,9
na obsługę długu on debt service	88,0	75,3	72,4	95,6	94,1
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	17,9	9,8	14,7	28,5	25,1
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	98,6	98,8	98,9	94,7	97,0
pozostałe wydatki other expenditure	91,0	88,4	89,8	88,3	90,2
wydatki majątkowe property expenditure	84,6	81,8	77,9	81,3	86,5
inwestycyjne investment	84,2	81,4	76,9	80,3	86,1

Tablica 2.11. Wydatki ogółem JST (dok.)
 Table 2.11. Total expenditure of JST (cont.)

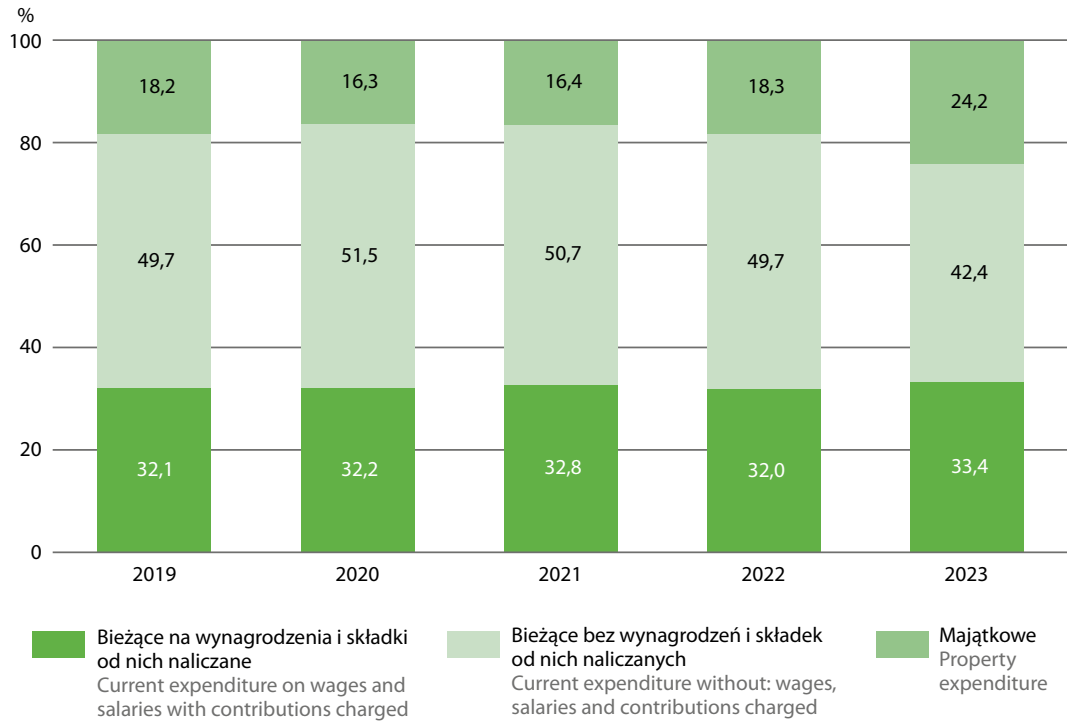
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Wydatki ogółem Total expenditure	108,0	106,8	105,6	112,0	108,8
wydatki bieżące current expenditure	111,0	109,3	105,4	109,4	101,0
w tym: including:					
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contributions charged	108,7	107,3	107,6	109,0	113,6
dotacje grants	108,5	109,4	105,4	114,7	118,3
na obsługę długu on debt service	109,4	80,5	72,5	364,0	141,9
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	126,5	65,0	150,9	136,7	84,8
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	120,6	119,5	97,8	94,6	42,7
pozostałe wydatki other expenditure	108,2	104,8	110,2	115,9	114,5
wydatki majątkowe property expenditure	96,5	95,5	106,3	125,2	143,5
inwestycyjne investment	96,0	95,2	103,1	125,4	145,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

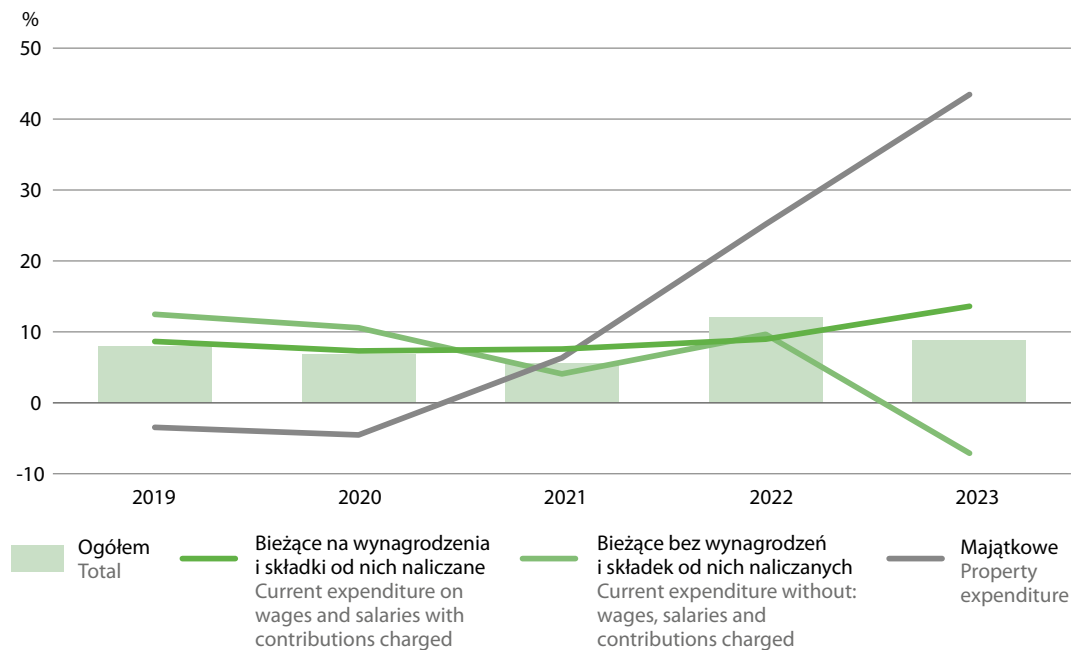
Średni wzrost wydatków ogółem JST z lat 2019-2022 wyniósł 8,1% wobec 8,8% w 2023 r. Wzrost wydatków bieżących JST w 2023 r. na poziomie 1,0% był niższy od średniego poziomu wzrostu tej kategorii we wspomnianym okresie, który wyniósł 8,8%. Wydatki bieżące na wynagrodzenia i składki od nich naliczane w 2023 r. wzrosły w porównaniu do 2022 r. o 13,6%. W latach 2019-2022 wykazywały one średni roczny wzrost na poziomie 8,1%. W porównaniu do 2022 r. wydatki majątkowe wzrosły o 43,5%. W przedziale lat 2019-2022 wydatki te zwiększały się średnio o 5,9% rocznie. Stanowiące ich największą część wydatki inwestycyjne zwiększyły się w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. o 45,4%, przy średnim wzroście o 4,9% w latach 2019-2022.

Wykres 2.7. Struktura wydatków JST
Chart 2.7. Structure of expenditure of JST

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 2.8. Zmiany wybranych kategorii wydatków JST (r/r)
Chart 2.8. Changes of selected categories of expenditure of JST (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. wzrost wydatków bieżących w województwach, powiatach i miastach na prawach powiatu wyniósł odpowiednio 24,0%, 11,5% i 6,0%, zaś w gminach nastąpił spadek o 7,3%.

Udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem JST stanowił 75,8%. W porównaniu do 2022 r. udział ten spadł o 5,8 p. proc. Najwyższy udział wydatków bieżących w wydatkach ogółem zaobserwowano w miastach na prawach powiatu, gdzie stanowił on 82,2%. W województwach odnotowano najniższy udział, stanowiący 61,9%. W powiatach udział tej kategorii wydatków stanowił 76,8%, a w gminach 73,6% ogółu wydatków JST.

Największą część wydatków bieżących JST, tj. 44,0%, przeznaczono na wynagrodzenia i składki od nich naliczane (wzrost o 13,6%).

Wydatki majątkowe JST wyniosły 93 120,0 mln zł, co stanowiło 86,5% zaplanowanej kwoty. W porównaniu z rokiem 2022 wydatki te wzrosły o 43,5%. Największy wzrost, o 52,2%, miał miejsce w województwach. W gminach odnotowano wzrost o 49,8%, w powiatach wydatki majątkowe wzrosły o 40,5%, a w miastach na prawach powiatu odnotowano wzrost o 29,2%. W strukturze wydatków ogółem według poszczególnych kategorii JST, najwyższy udział wydatków majątkowych, tj. 38,1%, odnotowano w województwach.

Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych¹¹

Expenditure of local government units for financing and co-financing EU programs and projects

W 2023 r. wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych wyniosły 24 143,8 mln zł, co oznaczało wzrost o 14,5% wobec roku poprzedniego.

Na finansowanie programów i projektów unijnych ze środków unijnych JST wydatkowały 2 302,5 mln zł. Wydatki, których źródłem był budżet środków europejskich, wyniosły 14 045,2 mln zł, zaś wydatki na współfinansowanie programów i projektów unijnych, stanowiące krajowy wkład publiczny, wyniosły 7 796,1 mln zł, co stanowiło 88,5% zaplanowanej kwoty.

Tablica 2.12. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
Table 2.12. Expenditure of local government units for financing and co-financing EU programs and projects

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Ogółem Total	25 288,2	23 982,0	21 661,3	21 077,5	24 143,8
na finansowanie programów i projektów unijnych ze środków UE for financing EU programs and projects from EU funds	1 810,9	1 606,4	1 934,5	1 931,0	2 302,5
na współfinansowanie programów i projektów unijnych stanowiące krajowy wkład publiczny for co-financing EU programs and projects constituting a national public contribution	8 550,4	7 850,0	7 343,9	6 873,5	7 796,1
na finansowanie wydatków z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.) for financing expenditure from the European funds budget (from January 1, 2011)	14 926,9	14 525,6	12 382,9	12 272,9	14 045,2

¹¹ Są to wydatki JST klasyfikowane z czwartą cyfrą paragrafów 1, 2, 5, 6, 7, 8, 9 (czwarta cyfra paragrafu informuje o źródle finansowania).

Tablica 2.12. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych (dok.)
 Table 2.12. Expenditure of local government units for financing and co-financing EU programs and projects (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Ogółem Total	29 726,6	29 143,8	.	.	.
na finansowanie programów i projektów unijnych ze środków UE for financing EU programs and projects from EU funds	2 152,8	1 945,7	.	.	.
na współfinansowanie programów i projektów unijnych stanowiące krajowy wkład publiczny for co-financing EU programs and projects constituting a national public contribution	9 911,8	9 511,8	9 145,2	8 342,4	8 805,1
na finansowanie wydatków z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.) for financing expenditure from the European funds budget (from January 1, 2011)	17 662,0	17 686,3	.	.	.
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Ogółem Total	85,1	82,3	.	.	.
na finansowanie programów i projektów unijnych ze środków UE for financing EU programs and projects from EU funds	84,1	82,6	.	.	.
na współfinansowanie programów i projektów unijnych stanowiące krajowy wkład publiczny for co-financing EU programs and projects constituting a national public contribution	86,3	82,5	80,3	82,4	88,5
na finansowanie wydatków z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.) for financing expenditure from the European funds budget (from January 1, 2011)	84,5	82,1	.	.	.
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Ogółem Total	99,7	94,8	90,3	97,3	114,5
na finansowanie programów i projektów unijnych ze środków UE for financing EU programs and projects from EU funds	97,3	88,7	120,4	99,8	119,2
na współfinansowanie programów i projektów unijnych stanowiące krajowy wkład publiczny for co-financing EU programs and projects constituting a national public contribution	105,2	91,8	93,6	93,6	113,4
na finansowanie wydatków z budżetu środków europejskich (od 1 stycznia 2011 r.) for financing expenditure from the European funds budget (from January 1, 2011)	97,2	97,3	85,2	99,1	114,4

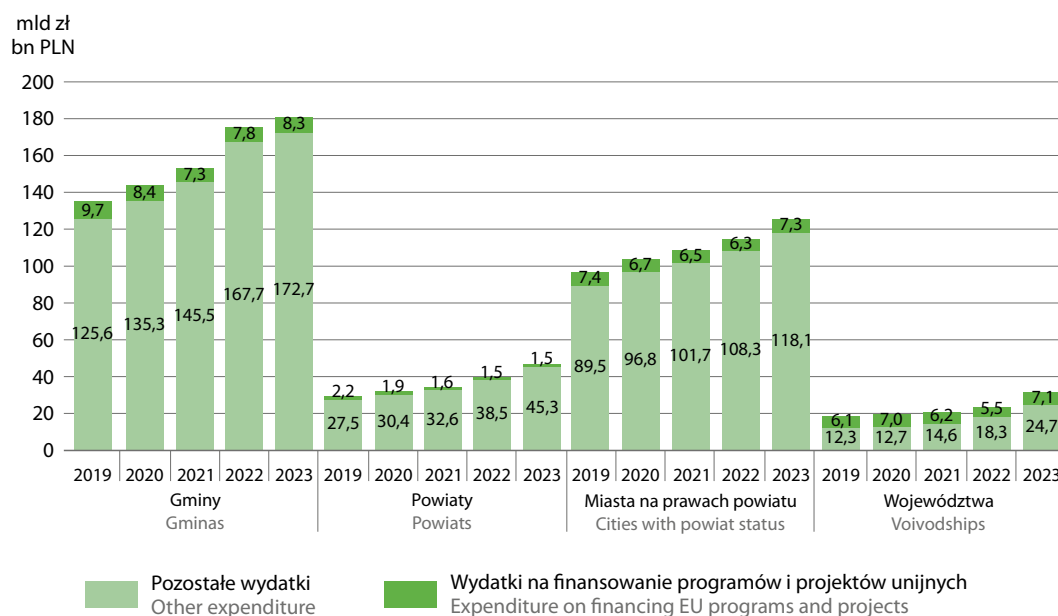
Uwaga: Ze względu na zastosowanie przez 57 jednostek samorządu terytorialnego uproszczonych zasad planowania wydatków budżetowych nie ma możliwości wyodrębnienia planu wydatków na płatności w zakresie budżetu środków europejskich.
 Note: As 57 local authorities apply simplified rules for the planning of budgetary expenditure, it is not possible to extract the expenditure plan from the EU funds.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. największa część wydatków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych została zrealizowana w gminach (34,2%), w miastach na prawach powiatu zrealizowano 30,3% tej kategorii wydatków JST, w województwach 29,2%, a w powiatach 6,2%.

Największy udział wydatków na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych w wydatkach ogółem JST danej kategorii zaobserwowano w województwach i stanowił on 22,2%. W miastach na prawach powiatu udział tych wydatków wyniósł 5,8%, w gminach 4,6%, a w powiatach 3,2%.

Wykres 2.9. Wydatki na finansowanie programów i projektów unijnych na tle całości wydatków JST
Chart 2.9. Expenditure for financing EU programs and projects against the total expenditure of local government units

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Tablica 2.13. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych
Table 2.13. Expenditure of local government units for financing and co-financing EU programs and projects

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYDANE ŚRODKI NA PROJEKTY I PROGRAMY UE w mln zł FUNDS SPENT ON EU PROJECTS AND PROGRAMS in million PLN					
JST ogółem Total JST	25 288,2	23 982,0	21 661,3	21 077,5	24 143,8
Gminy Gminas	9 719,0	8 408,3	7 333,4	7 822,4	8 263,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	7 350,4	6 671,0	6 509,8	6 279,7	7 323,5
Powiaty Powiats	2 153,5	1 874,6	1 585,1	1 513,3	1 501,0
Województwa Voivodships	6 065,3	7 028,0	6 233,1	5 462,1	7 055,8

Tablica 2.13. Wydatki JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych (dok.)
 Table 2.13. Expenditure of local government units for financing and co-financing EU programs and projects (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYDANE ŚRODKI NA PROJEKTY I PROGRAMY UE w odsetkach FUNDS SPENT ON EU PROJECTS AND PROGRAMS in %					
JST ogółem Total JST	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Gminy Gminas	38,4	35,1	33,9	37,1	34,2
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	29,1	27,8	30,1	29,8	30,3
Powiaty Powiats	8,5	7,8	7,3	7,2	6,2
Województwa Voivodships	24,0	29,3	28,8	25,9	29,2
WYDATKI OGÓŁEM w mln zł TOTAL EXPENDITURE in million PLN					
JST ogółem Total JST	280 209,0	299 240,6	315 967,3	353 852,8	384 955,2
Gminy Gminas	135 316,9	143 716,6	152 789,0	175 500,6	180 989,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	96 885,5	103 502,2	108 203,5	114 568,1	125 395,6
Powiaty Powiats	29 630,7	32 313,9	34 172,7	40 003,2	46 836,2
Województwa Voivodships	18 376,0	19 708,0	20 802,1	23 780,8	31 734,4
UDZIAŁ FINANSOWANIA I WSPÓLFINANSOWANIA PROGRAMÓW I PROJEKTÓW UE W WYDATKACH OGÓŁEM w % SHARE OF FINANCING AND CO-FINANCING OF EU PROGRAMS AND PROJECTS IN TOTAL EXPENDITURE in %					
JST ogółem Total JST	9,0	8,0	6,9	6,0	6,3
Gminy Gminas	7,2	5,9	4,8	4,5	4,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	7,6	6,4	6,0	5,5	5,8
Powiaty Powiats	7,3	5,8	4,6	3,8	3,2
Województwa Voivodships	33,0	35,7	30,0	23,0	22,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Największą pozycję w wydatkach JST na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów realizowanych z udziałem środków Unii Europejskiej stanowiły środki wydane w dziale „Transport i łączność” – 38,1%. Drugą pozycją były wydatki w działach: „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” – 13,3%, trzecią „Oświata i wychowanie” – 9,4%.

2.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

2.3. Result of budgets of local government units

JST zamknęły rok budżetowy 2023 deficytem, łącznie w wysokości 22 939,9 mln zł, przy planowanym deficycie w kwocie 44 559,8 mln zł. W gminach deficyt wyniósł 10 732,3 mln zł, w powiatach 1 560,7 mln zł, w miastach na prawach powiatu 11 053,6 mln zł. Nadwyżka wystąpiła w województwach w kwocie 406,7 mln zł. Relacja deficytu JST do dochodów ogółem wyniosła 6,3%. W gminach relacja ta wyniosła 6,3%, w powiatach 3,4%, w miastach na prawach powiatu 9,7%. W województwach relacja nadwyżki JST do dochodów ogółem wyniosła 1,3%.

Tablica 2.14. Wynik budżetów JST
Table 2.14. Result of budgets of JST

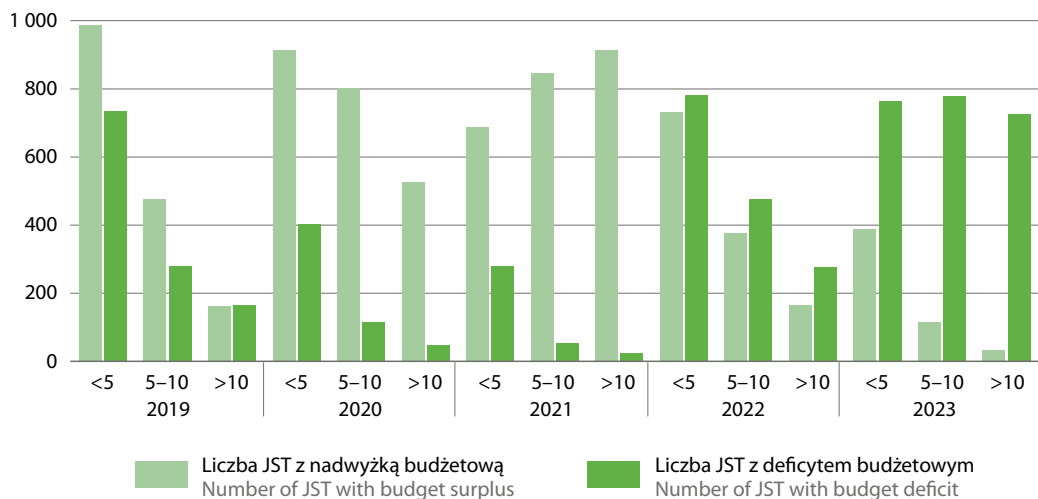
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
w mln zł in million PLN					
JST ogółem Total JST	-1 701,9	5 689,5	17 441,8	-8 179,8	-22 939,9
Gminy Gminas	-155,3	5 373,9	10 694,7	-3 687,1	-10 732,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	-2 991,1	-3 187,7	2 842,1	-4 371,8	-11 053,6
Powiaty Powiats	1 065,6	2 254,7	1 880,6	-982,8	-1 560,7
Województwa Voivodships	379,0	1 248,6	2 024,5	861,9	406,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. dla 537 jednostek samorządu terytorialnego, tj. 19,1% liczby wszystkich jednostek, rok budżetowy zamknął się nadwyżką na kwotę 2 930,4 mln zł. Deficyt w wysokości 25 870,3 mln zł wykazały 2 270 jednostki samorządu terytorialnego, tj. 80,9%. W 726 jednostkach, tj. 25,9% ogółu, deficyt przekraczał 10% ich dochodów, a w 33 jednostkach, tj. 1,2% liczby wszystkich JST, nadwyżka przekraczała 10% ich dochodów.

Dla porównania, nadwyżkę budżetową w 2022 r. osiągnięto w 1 275 jednostkach samorządu terytorialnego (45,4% JST), z czego w 165 jednostkach (5,9%) wskaźnik ten był wyższy niż 10%. Deficyt wystąpił w 1 532 jednostkach, tj. 54,6% wszystkich samorządów. W 277 jednostkach, tj. 9,9% JST deficyt przekraczał 10% dochodów.

Wykres 2.10. JST według relacji wyniku do dochodów
Chart 2.10. JST by result/revenue relation

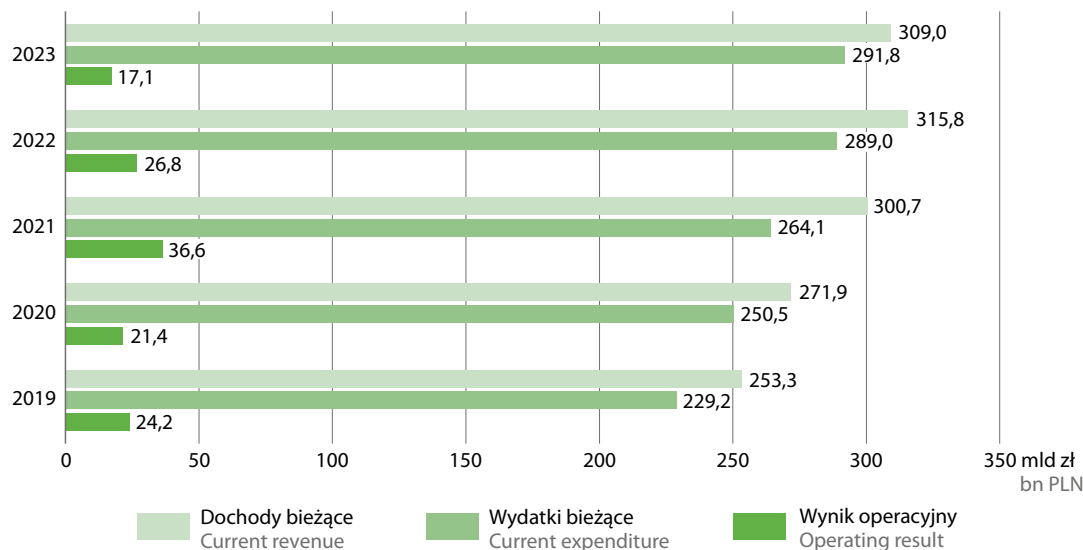
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Tablica 2.15. Liczba JST z nadwyżką i deficytem budżetowym
Table 2.15. Number of JST with surplus and budget deficit

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
LICZBA JST z nadwyżką budżetową NUMBER OF JST with a budget surplus					
Gminy Gminas	1 356	1 922	2 119	1 136	432
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	22	31	49	9	8
Powiaty Powiats	237	276	263	120	86
Województwa Voivodships	11	13	16	10	11
LICZBA JST z deficytem budżetowym NUMBER OF JST with a budget deficit					
Gminy Gminas	1 054	489	292	1 275	1 979
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	44	35	17	57	58
Powiaty Powiats	77	38	51	194	228
Województwa Voivodships	5	3	0	6	5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 2.11. Wynik operacyjny budżetów JST¹²
 Chart 2.11. Operational result of the local government units

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

2.4. Finansowanie

2.4. Financing

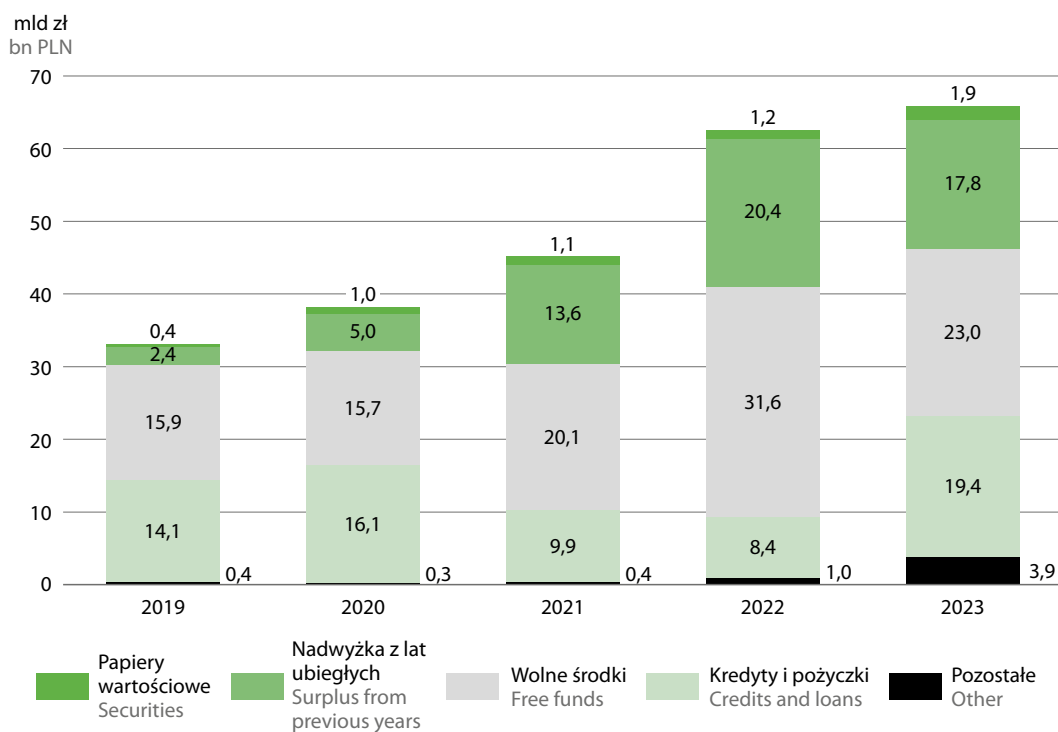
W 2023 r. przychody ogółem JST wyniosły 65 904,1 mln zł, co oznaczało ich wzrost o 5,3% w porównaniu do roku poprzedniego. Najwyższe przychody wykazały gminy, a ich wartość wyniosła 33 292,4 mln zł oraz miasta na prawach powiatu, gdzie odnotowano przychody w kwocie 20 228,6 mln zł. Przychody województw wyniosły 5 021,7 mln zł, zaś powiatów 7 361,4 mln zł.

Największy udział w przychodach (34,8%) stanowiła kategoria tzw. wolnych środków¹³ i wyniosła ona 22 954,2 mln zł. Kategoria przychodów z tytułu kredytów i pożyczek wyniosła 19 366,7 mln zł. Ich udział w przychodach ogółem stanowił 29,4%. Nadwyżka z lat ubiegłych wyniosła 17 767,9 mln zł i stanowiła 27,0% przychodów ogółem. Przychody ze sprzedaży papierów wartościowych zostały zrealizowane w kwocie 1 935,8 mln zł, co stanowiło 2,9% przychodów JST.

¹² Wynik operacyjny budżetów JST jest różnicą pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi. W sytuacji, gdy dochody bieżące JST są wyższe niż wydatki bieżące, występuje tzw. nadwyżka operacyjna. W przeciwnym wypadku mamy do czynienia z deficytem operacyjnym.

¹³ Wolne środki (znajdujące się w dyspozycji JST) to takie, które nie są wydatkowane w określonym dniu na wykonywanie zadań oraz funkcjonowanie danej jednostki. Rozumiane są jako nadwyżki środków pieniężnych na rachunku bieżącym budżetu JST, wynikające z rozliczeń wyemitowanych papierów wartościowych, kredytów i pożyczek z lat ubiegłych.

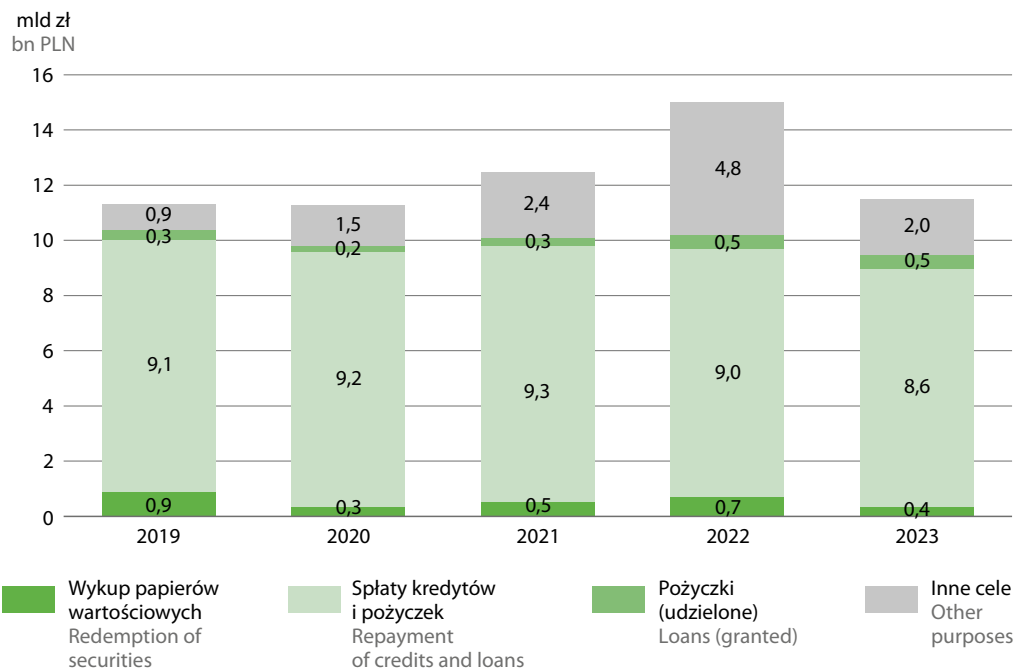
Wykres 2.12. Przychody JST
Chart 2.12. Proceeds of JST

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. rozchody ogółem JST wyniosły 11 498,7 mln zł i były niższe o 23,3% w odniesieniu do 2022 r. Rozchody gmin wyniosły 5 667,4 mln zł, miast na prawach powiatu 3 747,5 mln zł, województw 1 040,8 mln zł, zaś powiatów 1 043,1 mln zł. Największy udział 75,1% w rozchodach JST miały spłaty kredytów i pożyczek w kwocie 8 638,8 mln zł. Rozchody z tytułu wykupu papierów wartościowych wyniosły 354,0 mln zł, co stanowiło 3,1% rozchodów ogółem.

Wykres 2.13. Rozchody JST
Chart 2.13. Outlays of JST

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Rozdział 3. Gospodarka finansowa gmin

Chapter 3. Financial economy of gminas

W 2023 r. dochody budżetów gmin wyniosły 170 256,7 mln zł, a wydatki 180 989,0 mln zł. Ten rok budżetowy gminy zamknęły deficytem w kwocie 10 732,3 mln zł. W 2023 r. dochody gmin zmniejszyły się o 0,9% w odniesieniu do poprzedniego roku, a wydatki wzrosły o 3,1%.

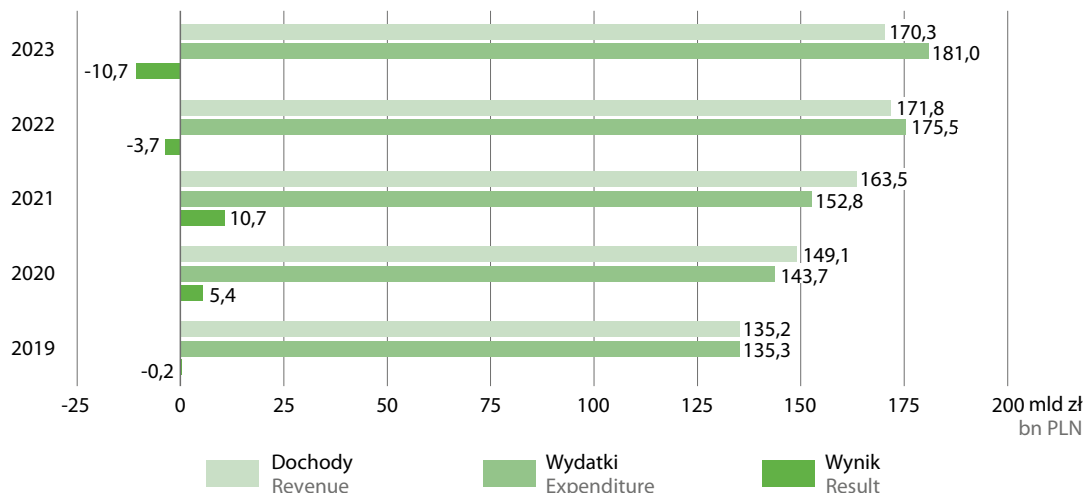
W latach 2019-2022 średni wzrost dochodów ogółem gmin kształtował się na poziomie 9,1%, zaś wydatków 8,5%. W odróżnieniu od średniej z lat 2019-2022 w 2023 r. wystąpiło zmniejszenie dochodów. W latach 2000-2023 zmniejszenie dochodów gmin w stosunku do poprzedniego roku, poza rokiem 2023, wystąpiło tylko w 2002 r. Dla wydatków dynamika wzrostu w 2023 r. była niższa o 5,3 p. proc. od średniej z lat 2019-2022.

Tablica 3.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów gmin ogółem
Table 3.1. Revenue, expenditure and budget result of gminas – total

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody Revenue	135 161,5	149 090,5	163 483,7	171 813,5	170 256,7
Wydatki Expenditure	135 316,9	143 716,6	152 789,0	175 500,6	180 989,0
Wynik Result	-155,3	5 373,9	10 694,7	-3 687,1	-10 732,3
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody Revenue	137 116,5	148 825,1	159 267,0	178 867,1	177 345,4
Wydatki Expenditure	145 489,9	157 187,5	168 209,3	196 511,2	199 218,5
Wynik Result	-8 373,5	-8 362,4	-8 942,3	-17 644,1	-21 873,1
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Dochody Revenue	98,6	100,2	102,6	96,1	96,0
Wydatki Expenditure	93,0	91,4	90,8	89,3	90,8
Wynik Result
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody Revenue	111,3	110,3	109,7	105,1	99,1
Wydatki Expenditure	106,4	106,2	106,3	114,9	103,1
Wynik Result

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 3.1. Budżety gmin
Chart 3.1. Budgets of gminas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

3.1. Dochody gmin

3.1. Revenue of gminas

W strukturze dochodów gmin udział dochodów własnych wyniósł 45,9%. Dotacje ogółem stanowiły 26,4%, a subwencja ogólna 27,6% dochodów ogółem. Wzrost poziomu dochodów zanotowano w kategorii: subwencja ogólna (o 34,8%). Zmniejszenie poziomu dochodów w 2023 r. wystąpiło dla dochodów własnych (o 1,5%) i dla dotacji ogółem (o 21,8%). W strukturze dochodów według działów klasyfikacji budżetowej dochody dla działu 756 „Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem” wyniosły 51 368,5 mln zł i stanowiły 30,2 % ogółu dochodów gmin. Dla działu 756 zanotowano zmniejszenie dochodów o 9,9% w stosunku do poprzedniego roku. W dziale 758 „Różne rozliczenia” dochody wyniosły 52 906,9 mln zł i stanowiły 31,1% ogółu dochodów gmin. W 2023 r. zanotowano dla tego działu wzrost dochodów o 35,8%. W trzecim co do wielkości dziale 855 „Rodzina” dochody wyniosły 12 268,5 mln zł i stanowiły 7,2% ogółu dochodów gmin w 2023 r., przy czym w tym dziale zanotowano zmniejszenie dochodów o 46,0% w stosunku do 2022 r.

Tablica 3.2. Dochody według typów gmin
Table 3.2. Revenue by types of gminas

Gminy ogółem Gmina Total	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	135 161,5	149 090,5	163 483,7	171 813,5	170 256,7
dochody własne own revenue	58 484,1	65 617,6	69 231,3	79 358,2	78 200,4
dotacje ogółem grants total	46 257,4	51 861,1	53 360,4	57 552,7	45 003,4
subwencja ogólna general subvention	30 420,1	31 611,7	40 892,0	34 902,6	47 052,9

Tablica 3.2. Dochody według typów gmin (cd.)
 Table 3.2. Revenue by types of gminas (cont.)

Gminy ogółem Gmina Total		2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł PLAN in million PLN						
Dochody ogółem	Revenue total	137 116,5	148 825,1	159 267,0	178 867,1	177 345,4
dochody własne	own revenue	58 047,5	63 145,0	66 348,6	80 037,0	80 018,4
dotacje ogółem	grants total	48 672,7	54 086,6	54 707,1	63 975,0	50 552,6
subwencja ogólna	general subvention	30 396,3	31 593,5	38 211,3	34 855,1	46 774,4
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %						
Dochody ogółem	Revenue total	98,6	100,2	102,6	96,1	96,0
dochody własne	own revenue	100,8	103,9	104,3	99,2	97,7
dotacje ogółem	grants total	95,0	95,9	97,5	90,0	89,0
subwencja ogólna	general subvention	100,1	100,1	107,0	100,1	100,6
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100						
Dochody ogółem	Revenue total	111,3	110,3	109,7	105,1	99,1
dochody własne	own revenue	111,3	112,2	105,5	114,6	98,5
dotacje ogółem	grants total	114,1	112,1	102,9	107,9	78,2
subwencja ogólna	general subvention	107,3	103,9	129,4	85,4	134,8
Gminy wiejskie Rural gminas						
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN						
Dochody ogółem	Revenue total	58 793,9	65 222,3	71 734,8	76 828,5	74 935,4
dochody własne	own revenue	22 193,3	25 980,0	26 530,6	32 114,5	30 048,1
dotacje ogółem	grants total	21 102,3	23 132,1	24 043,1	27 418,6	22 182,5
subwencja ogólna	general subvention	15 498,3	16 110,2	21 161,1	17 295,4	22 704,8
PLAN w mln zł PLAN in million PLN						
Dochody ogółem	Revenue total	59 754,6	65 054,4	69 687,3	80 209,9	78 367,6
dochody własne	own revenue	22 057,9	24 751,3	25 474,7	32 425,2	30 894,5
dotacje ogółem	grants total	22 211,3	24 201,9	24 609,7	30 515,2	24 917,9
subwencja ogólna	general subvention	15 485,3	16 101,2	19 602,9	17 269,4	22 555,2
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %						
Dochody ogółem	Revenue total	98,4	100,3	102,9	95,8	95,6
dochody własne	own revenue	100,6	105,0	104,1	99,0	97,3
dotacje ogółem	grants total	95,0	95,6	97,7	89,9	89,0
subwencja ogólna	general subvention	100,1	100,1	107,9	100,2	100,7

Tablica 3.2. Dochody według typów gmin (cd.)
 Table 3.2. Revenue by types of gminas (cont.)

Gminy wiejskie Rural gminas	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody ogółem Revenue total	111,2	110,9	110,0	107,1	97,5
dochody własne own revenue	113,3	117,1	102,1	121,0	93,6
dotacje ogółem grants total	112,4	109,6	103,9	114,0	80,9
subwencja ogólna general subvention	106,8	103,9	131,4	81,7	131,3
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	46 549,3	51 400,8	56 544,4	59 857,8	59 570,5
dochody własne own revenue	20 667,9	23 005,1	24 709,4	27 924,4	28 410,2
dotacje ogółem grants total	15 781,7	17 855,9	18 457,7	20 019,6	14 992,7
subwencja ogólna general subvention	10 099,7	10 539,8	13 377,2	11 913,8	16 167,6
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	47 094,0	51 087,9	54 944,9	62 088,5	61 883,4
dochody własne own revenue	20 491,3	22 036,5	23 582,7	28 022,4	28 940,8
dotacje ogółem grants total	16 509,1	18 515,1	18 826,0	22 166,5	16 865,5
subwencja ogólna general subvention	10 093,7	10 536,2	12 536,2	11 899,5	16 077,1
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Dochody ogółem Revenue total	98,8	100,6	102,9	96,4	96,3
dochody własne own revenue	100,9	104,4	104,8	99,7	98,2
dotacje ogółem grants total	95,6	96,4	98,0	90,3	88,9
subwencja ogólna general subvention	100,1	100,0	106,7	100,1	100,6
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody ogółem Revenue total	111,8	110,4	110,0	105,9	99,5
dochody własne own revenue	111,7	111,3	107,4	113,0	101,7
dotacje ogółem grants total	114,5	113,1	103,4	108,5	74,9
subwencja ogólna general subvention	107,9	104,4	126,9	89,1	135,7

Tablica 3.2. Dochody według typów gmin (dok.)
 Table 3.2. Revenue by types of gminas (cont.)

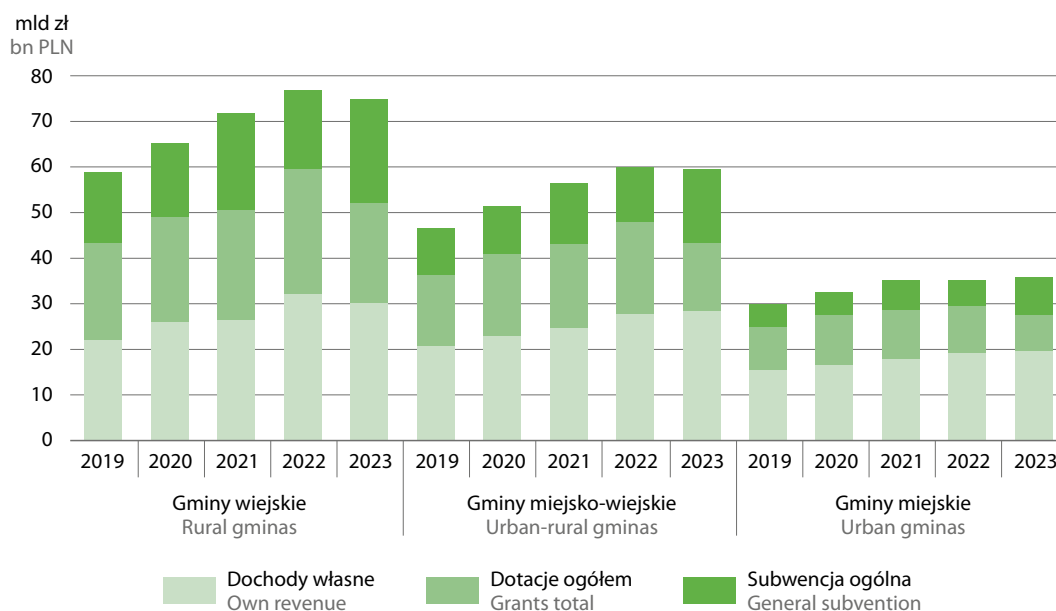
Gminy miejskie Urban gminas		2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN						
Dochody ogółem	Revenue total	29 818,4	32 467,4	35 204,6	35 127,2	35 750,8
dochody własne	own revenue	15 622,9	16 632,5	17 991,3	19 319,4	19 742,1
dotacje ogółem	grants total	9 373,4	10 873,1	10 859,6	10 114,5	7 828,1
subwencja ogólna	general subvention	4 822,1	4 961,8	6 353,7	5 693,4	8 180,6
PLAN w mln zł PLAN in million PLN						
Dochody ogółem	Revenue total	30 267,8	32 682,8	34 634,8	36 568,7	37 094,5
dochody własne	own revenue	15 498,3	16 357,1	17 991,3	19 589,3	20 183,2
dotacje ogółem	grants total	9 952,3	11 369,6	11 271,5	11 293,3	8 769,3
subwencja ogólna	general subvention	4 817,3	4 956,1	6 072,2	5 686,2	8 142,0
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %						
Dochody ogółem	Revenue total	98,5	99,3	101,6	96,1	96,4
dochody własne	own revenue	100,8	101,7	104,0	98,6	97,8
dotacje ogółem	grants total	94,2	95,6	96,3	89,6	89,3
subwencja ogólna	general subvention	100,1	100,1	104,6	100,1	100,5
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100						
Dochody ogółem	Revenue total	110,8	108,9	108,4	99,8	101,8
dochody własne	own revenue	108,2	106,5	108,2	107,4	102,2
dotacje ogółem	grants total	117,4	116,0	99,9	93,1	77,4
subwencja ogólna	general subvention	107,4	102,9	128,1	89,6	143,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wśród wszystkich trzech funkcjonujących typów gmin, dochody gmin wiejskich stanowiły 44,0% dochodów gmin ogółem. Dochody gmin miejsko-wiejskich stanowiły 35,0%, zaś wpływy gmin miejskich to 21,0%.

W gminach wiejskich dochody własne stanowiły 40,1%, a dotacje ogółem i subwencja ogólna obejmowały odpowiednio 29,6% oraz 30,3% ich dochodów ogółem. W gminach miejsko-wiejskich dochody własne stanowiły 47,7% dochodów ogółem, dotacje ogółem stanowiły 25,2%, a subwencja ogólna 27,1%. W gminach miejskich największą kategorią były również dochody własne (55,2%), a dotacje ogółem i subwencja ogólna stanowiły odpowiednio 21,9% i 22,9% dochodów ogółem tej grupy gmin.

Wykres 3.2. Dochody według typów gmin
Chart 3.2. Revenue by types of gminas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Dochody własne

Own revenue

W strukturze dochodów własnych gmin wpływ z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) wyniósł 21 655,6 mln zł i stanowiły 27,7% dochodów własnych. W 2023 r. wystąpiło zmniejszenie tej kategorii dochodów względem roku poprzedniego o 28,2%. Znaczącym źródłem dochodów własnych gmin w 2023 r. był podatek od nieruchomości w wysokości 19 443,7 mln zł, którego udział wyniósł 24,9%. W porównaniu z 2022 r. dochody z tego tytułu wzrosły o 11,4%. Kategoria pozostałe dochody wyniosła 24 267,3 mln zł i stanowiła 31,0% dochodów własnych gmin, a w stosunku do 2022 r. pozostałe dochody zwiększyły się o 22,6%. Składają się na nie m.in.: opłaty administracyjne, opłaty miejscowe, odsetki od środków gromadzonych na rachunkach bankowych, odsetki za nieterminowo wnoszone opłaty.

Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) wyniosły 2 277,2 mln zł i stanowiły 2,9% dochodów własnych. W porównaniu z 2022 r. wpływy z udziału w CIT zwiększyły się o 50,6%. Inne pozycje dochodów własnych to m.in.: podatek rolny (udział 2,5%, wzrost o 15,8% w stosunku do 2022 r.), podatek od czynności cywilnoprawnych (udział 2,2%, zmniejszenie o 10,5%), dochody z majątku gminy (udział 5,5%, zmniejszenie wpływów z dochodów o 4,5%).

Tablica 3.3. Dochody własne gmin ogółem
Table 3.3. Own revenue of gminas

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody własne Own revenue	58 484,1	65 617,6	69 231,3	79 358,2	78 200,4
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	1 037,1	1 187,1	1 603,8	1 512,3	2 277,2
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	23 225,5	22 980,3	25 885,0	30 140,2	21 655,6

Tablica 3.3. Dochody własne gmin ogółem (cd.)
 Table 3.3. Own revenue of gminas (cont.)

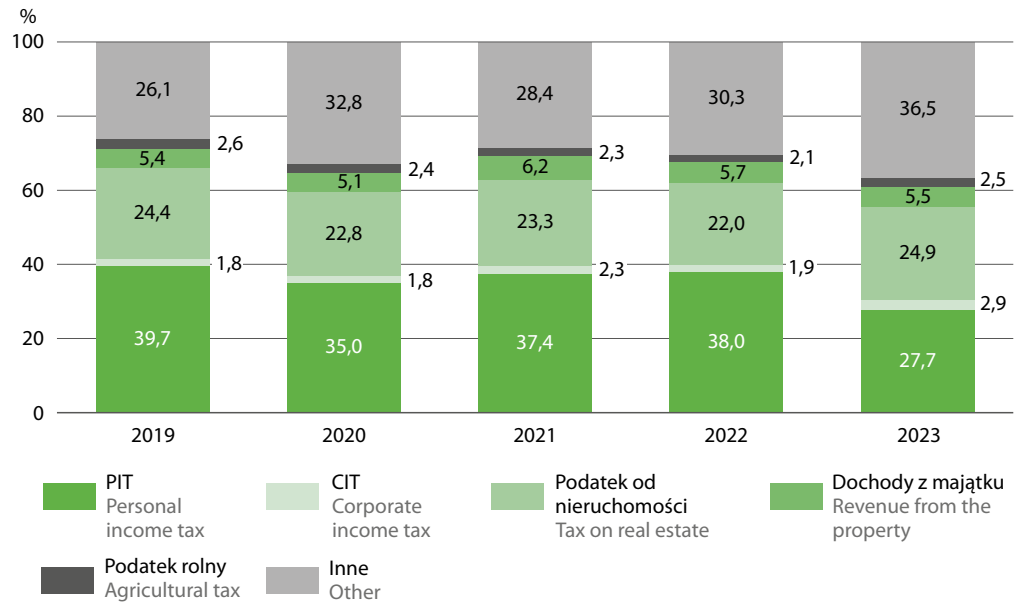
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł (dok.) EXECUTION in million PLN (cont.)					
podatek rolny agricultural tax	1 514,9	1 597,6	1 626,3	1 670,4	1 934,4
podatek od nieruchomości tax on real estate	14 275,9	14 989,2	16 127,2	17 448,3	19 443,7
podatek leśny forest tax	293,4	296,7	301,8	325,1	490,9
podatek od środków transportowych tax on means of transport	817,3	821,6	894,7	950,8	1 030,6
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card.	36,6	36,1	93,2	99,5	94,8
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	147,3	133,4	187,6	246,7	256,0
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	1 322,4	1 414,1	2 022,7	1 947,5	1 742,2
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	179,3	173,5	209,9	190,2	188,1
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	383,3	370,6	378,3	407,9	399,8
wpływy z opłaty targowej income from market fee	117,6	97,7	1,5	102,2	108,0
dochody z majątku revenue from the property	3 160,8	3 353,5	4 295,0	4 515,5	4 311,9
pozostałe dochody other revenue	11 972,7	18 166,2	15 604,3	19 801,5	24 267,3
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody własne Own revenue	58 047,5	63 145,0	66 348,6	80 037,0	80 018,4
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	1 008,4	1 051,8	1 331,1	1 522,0	2 277,5
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	22 985,7	23 164,4	24 012,1	29 182,5	21 657,8
podatek rolny agricultural tax	1 536,2	1 619,3	1 651,7	1 732,2	1 991,4
podatek od nieruchomości tax on real estate	14 161,4	14 876,7	15 821,3	17 387,7	19 611,5
podatek leśny forest tax	294,4	298,4	302,5	323,1	474,5
podatek od środków transportowych tax on means of transport	817,4	832,9	881,1	959,4	1 060,5
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card.	38,0	37,5	67,8	85,9	92,0
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	125,9	118,1	149,2	208,0	237,7
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	1 131,5	1 188,4	1 609,0	1 843,0	1 787,2
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	175,3	176,2	189,6	199,1	201,3
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	388,7	383,1	392,6	426,8	431,4
wpływy z opłaty targowej income from market fee	121,1	110,5	2,3	112,8	114,5
dochody z majątku revenue from the property	3 406,3	3 523,0	4 230,7	5 015,0	5 072,8
pozostałe dochody other revenue	11 857,3	15 764,8	15 707,5	21 039,3	25 008,4
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Dochody własne Own revenue	100,8	103,9	104,3	99,2	97,7
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	102,8	112,9	120,5	99,4	100,0

Tablica 3.3. Dochody własne gmin ogółem (dok.)
 Table 3.3. Own revenue of gminas (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION % (cont.)					
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	101,0	99,2	107,8	103,3	100,0
podatek rolny agricultural tax	98,6	98,7	98,5	96,4	97,1
podatek od nieruchomości tax on real estate	100,8	100,8	101,9	100,3	99,1
podatek leśny forest tax	99,7	99,4	99,8	100,6	103,5
podatek od środków transportowych tax on means of transport	100,0	98,6	101,5	99,1	97,2
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card.	96,3	96,1	137,4	115,8	103,0
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	117,0	113,0	125,7	118,6	107,7
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	116,9	119,0	125,7	105,7	97,5
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	102,3	98,5	110,7	95,5	93,5
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	98,6	96,7	96,4	95,6	92,7
wpływy z opłaty targowej income from market fee	97,1	88,5	63,8	90,6	94,3
dochody z majątku revenue from the property	92,8	95,2	101,5	90,0	85,0
pozostałe dochody other revenue	101,0	115,2	99,3	94,1	97,0
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody własne Own revenue	111,3	112,2	105,5	114,6	98,5
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	108,4	114,5	135,1	94,3	150,6
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	111,3	98,9	112,6	116,4	71,8
podatek rolny agricultural tax	103,7	105,5	101,8	102,7	115,8
podatek od nieruchomości tax on real estate	103,4	105,0	107,6	108,2	111,4
podatek leśny forest tax	97,9	101,1	101,7	107,7	151,0
podatek od środków transportowych tax on means of transport	104,0	100,5	108,9	106,3	108,4
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card.	98,4	98,6	258,1	106,8	95,3
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	112,1	90,6	140,6	131,5	103,8
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	112,2	106,9	143,0	96,3	89,5
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	104,9	96,8	121,0	90,6	98,9
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	101,1	96,7	102,1	107,8	98,0
wpływy z opłaty targowej income from market fee	99,9	83,1	1,5	6813,3	105,7
dochody z majątku revenue from the property	98,7	106,1	128,1	105,1	95,5
pozostałe dochody other revenue	131,0	151,7	85,9	126,9	122,6

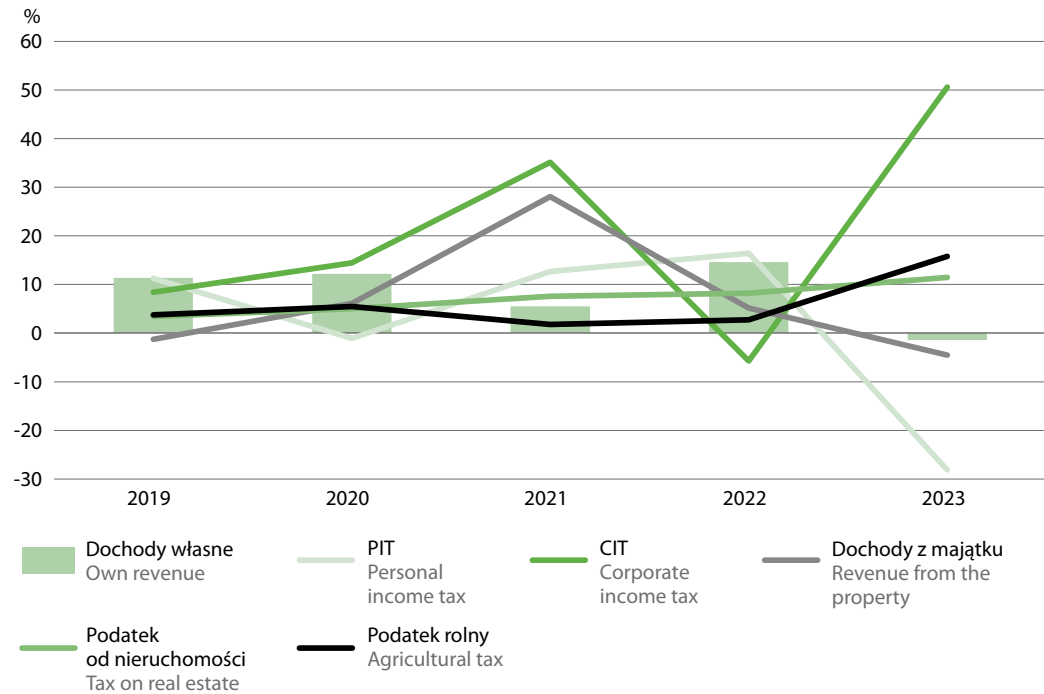
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 3.3. Struktura dochodów własnych gmin
Chart 3.3. Structure of own revenue of gminas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 3.4. Zmiany wybranych kategorii dochodów własnych gmin (r/r)
Chart 3.4. Changes of selected categories of own revenue of gminas (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Dotacje ogółem

Grants total

W 2023 r. dotacje ogółem wyniosły 45 003,4 mln zł i uległy zmniejszeniu o 21,8% w odniesieniu do 2022 r. Kwota z tytułu dotacji celowych dla gmin była niższa o 22,5% niż w 2022 r., natomiast wartość dotacji §§ 200 i 620 oraz §§ 205 i 625¹⁴ zmniejszyła się o 15,8%. W strukturze dochodów ogółem osiągniętych przez gminy dotacje ogółem stanowiły łącznie 26,4%, z tego dotacje celowe 23,6%, a dotacje §§ 200 i 620 oraz §§ 205 i 625 to 2,8% dochodów ogółem.

Tablica 3.4. Dotacje dla gmin
Table 3.4. Grants for gminas

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dotacje ogółem Grants total	46 257,4	51 861,1	53 360,4	57 552,7	45 003,4
dotacje celowe targeted grants	39 725,3	45 932,6	48 890,7	51 838,1	40 188,9
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	34 715,9	41 265,6	40 467,4	26 725,2 ¹⁵	15 074,9
inwestycyjne investment	17,6	17,1	14,6	13,2	12,3
na zadania własne for own tasks	3 848,5	3 489,2	3 553,1	3 659,4	4 004,0
inwestycyjne investment	542,5	314,1	344,6	340,4	595,5
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	28,9	29,0	45,5	133,6	86,3
inwestycyjne investment	9,2	13,9	8,6	20,7	22,8
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	568,5	506,8	583,4	643,9	754,4
inwestycyjne investment	255,4	192,3	225,4	227,4	283,4
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	278,0	327,3	383,9	539,7	861,1
inwestycyjne investment	218,7	251,7	313,3	455,2	744,4
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	285,4	314,8	286,4	329,6	467,1
inwestycyjne investment	256,4	280,6	249,4	289,3	393,2
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	-	-	-	6,8	17,9

14 Patrz rozdział 1. Zasady i uwarunkowania gospodarki finansowej JST.

15 Do 31.12.2021 r. wypłaty świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci były zadaniami samorządów, finansowanymi z dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej. Od 01.01.2022 r. zadanie to przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przy czym w okresie przejściowym jednostki kontynuowały wypłaty świadczeń, które zostały przyznane na okres do dnia 31.05.2022 r.

Tablica 3.4. Dotacje dla gmin (cd.)
 Table 3.4. Grants for gminas (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł (dok.) EXECUTION in million PLN (cont.)					
inwestycyjne investment	-	-	-	6,0	13,7
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	-	-	3 571,1	16 464,9	16 983,1
inwestycyjne investment	-	-	2 696,7	3 642,3	16 444,1
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	-	-	-	3 334,9	1 940,2
inwestycyjne investment	-	-	-	0,3	2,6
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	6 532,1	5 928,5	4 469,7	5 714,6	4 814,5
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	5 677,4	4 833,2	3 705,7	4 119,0	4 233,4
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dotacje ogółem Grants total	48 672,7	54 086,6	54 707,1	63 975,0	50 552,6
dotacje celowe targeted grants	40 211,3	46 431,6	48 311,9	56 460,7	44 242,8
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	34 976,2	41 503,8	40 654,7	27 070,9	15 217,1
inwestycyjne investment	17,9	17,7	17,1	20,5	15,2
na zadania własne for own tasks	4 003,6	3 662,9	3 721,1	3 809,2	4 187,4
inwestycyjne investment	606,1	352,9	424,1	380,7	672,1
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	31,7	32,2	49,5	138,9	90,8
inwestycyjne investment	10,9	15,4	9,4	22,7	25,1
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	602,3	547,7	600,3	681,1	808,1
inwestycyjne investment	292,0	233,4	248,8	262,6	330,1
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	299,3	366,0	434,4	602,0	935,6
inwestycyjne investment	239,5	283,8	362,7	510,9	815,7
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	298,3	319,2	307,6	363,0	517,1
inwestycyjne investment	267,1	281,9	268,1	320,0	437,7

Tablica 3.4. Dotacje dla gmin (cd.)
Table 3.4. Grants for gminas (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł (dok.) PLAN in million PLN (cont.)					
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	-	-	-	8,5	19,7
inwestycyjne investment	-	-	-	7,6	14,8
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	-	-	2 544,4	20 321,5	20 471,5
inwestycyjne investment	-	-	1 936,6	5 671,7	19 795,7
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	-	-	-	3 465,6	1 995,5
inwestycyjne investment	-	-	-	0,5	4,6
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	8 461,4	7 654,9	6 395,2	7 514,3	6 309,9
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	7 463,3	6 425,5	5 502,4	5 777,2	5 589,7
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Dotacje ogółem Grants total	95,0	95,9	97,5	91,8	89,0
dotacje celowe targeted grants	98,8	98,9	101,2	98,7	90,8
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	99,3	99,4	99,5	64,3	99,1
inwestycyjne investment	98,3	96,4	85,1	96,1	80,8
na zadania własne for own tasks	96,1	95,3	95,5	89,4	95,6
inwestycyjne investment	89,5	89,0	81,3	96,2	88,6
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	91,4	90,0	91,8	91,1	95,0
inwestycyjne investment	84,9	89,9	90,6	94,5	90,5
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	94,4	92,5	88,4	86,6	93,4
inwestycyjne investment	87,4	82,4	86,4	89,7	85,8
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	92,9	89,4	93,1	89,1	92,0
inwestycyjne investment	91,3	88,7	93,0	90,8	91,2

Tablica 3.4. Dotacje dla gmin (cd.)
 Table 3.4. Grants for gminas (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION % (cont.)					
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	95,7	98,6	90,6	90,4	90,3
inwestycyjne investment	96,0	99,5	88,4	91,8	89,8
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	79,8	90,8
inwestycyjne investment	.	.	.	78,9	92,5
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	140,3	81,0	83,0
inwestycyjne investment	.	.	139,3	64,2	83,1
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	96,2	97,2
inwestycyjne investment	.	.	.	66,5	56,2
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	77,2	77,4	69,9	76,0	76,3
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	76,1	75,2	67,3	71,3	75,7
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dotacje ogółem Grants total	114,1	112,1	102,9	107,9	78,2
dotacje celowe targeted grants	113,8	115,6	106,4	106,0	77,5
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	119,2	118,9	98,1	66,0	56,4
inwestycyjne investment	179,6	97,2	85,1	90,4	93,2
na zadania własne for own tasks	84,0	90,7	101,8	103,0	109,4
inwestycyjne investment	44,2	57,9	109,7	98,8	174,9
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	113,8	100,3	156,8	293,6	64,6
inwestycyjne investment	124,3	151,1	61,9	240,7	110,1
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	109,3	89,1	115,1	110,4	117,2
inwestycyjne investment	109,3	75,3	117,2	100,9	124,6

Tablica 3.4. Dotacje dla gmin (dok.)
Table 3.4. Grants for gminas (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (dok.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	87,5	117,7	117,3	140,6	159,6
inwestycyjne investment	81,1	115,1	124,5	145,3	163,5
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	78,9	110,3	91,0	115,1	141,7
inwestycyjne investment	84,7	109,4	88,9	116,0	135,9
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	-	-	-	-	263,2
inwestycyjne investment	-	-	-	-	228,3
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	-	-	-	461,1	103,1
inwestycyjne investment	-	-	-	135,1	451,5
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	-	-	-	-	58,2
inwestycyjne investment	-	-	-	-	866,7
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	116,3	90,8	75,4	127,9	84,2
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	117,6	85,1	76,7	111,2	102,8

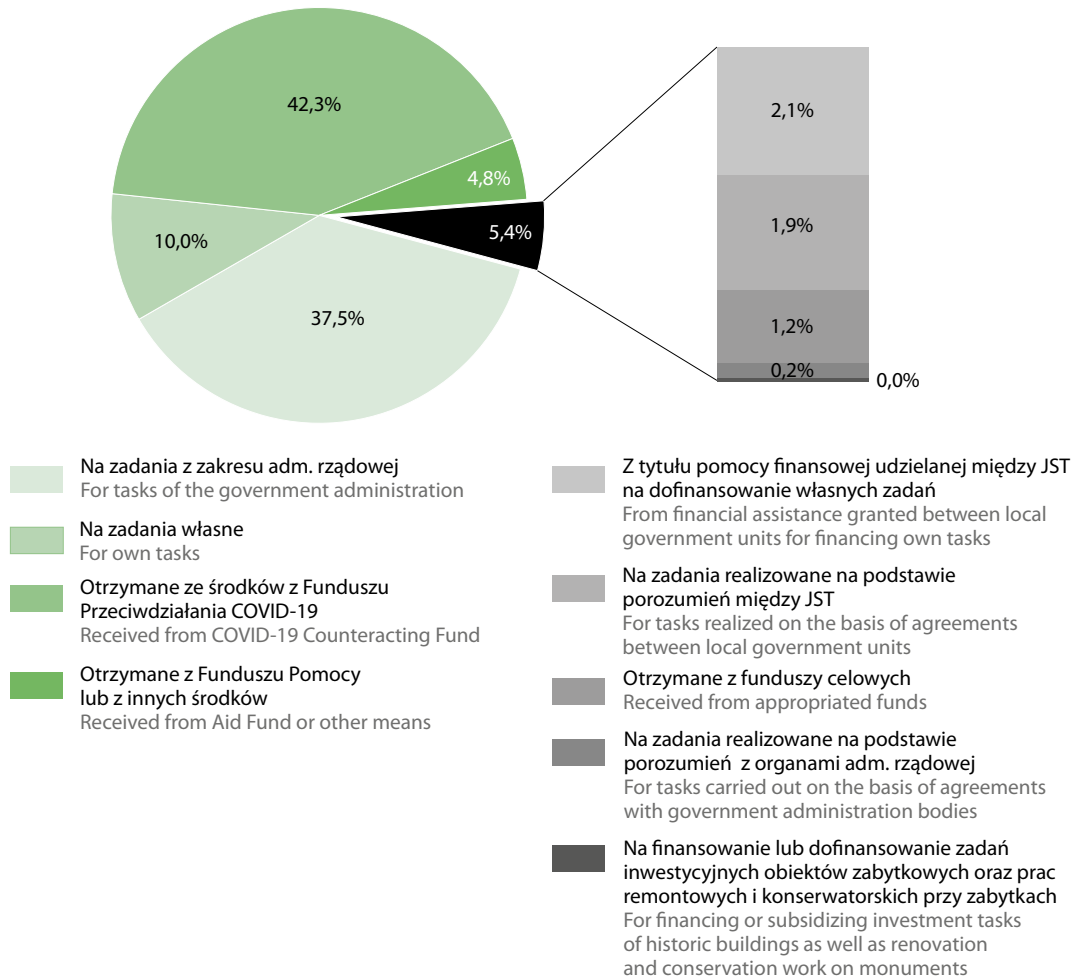
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Część inwestycyjna dotacji celowych wyniosła 18 511,8 mln zł, co stanowiło 41,1% dotacji ogółem. Dla dotacji §§ 620 i 625 (4 233,4 mln zł) udział części inwestycyjnej wyniósł 9,4% dotacji ogółem. W 2023 r. dotacje celowe z budżetu państwa dla gmin na zadania z zakresu administracji rządowej stanowiły 37,5% dotacji celowych. Dotacje celowe z budżetu państwa na zadania własne stanowiły 10,0% całości dotacji celowych. Dział „Rodzina” (wg. działów klasyfikacji budżetowej) stanowił 81,4% dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej.

Wartość zrealizowanych dotacji celowych otrzymanych z budżetu państwa w roku 2023 na zadania z zakresu administracji rządowej wyniosła 15 074,9 mln zł i w porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się o 43,6%. Przyczyną tak dużego spadku tej kategorii było przeniesienie z dniem 1 lipca 2022 roku wypłaty świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500+” z gmin i miast na prawach powiatu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Wykres 3.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez gminy
 Chart 3.5. Structure of targeted grants received by gminas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Subwencja ogólna

General subvention

W 2023 r. subwencja ogólna dla gmin wyniosła 47 052,9 mln zł i w porównaniu do 2022 r. zwiększyła się o 34,8%. Część oświatowa stanowiła 59,8% subwencji ogólnej, a część wyrównawcza 21,5%.

Tablica 3.5. Subwencja ogólna dla gmin
Table 3.5. General subvention for gminas

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Subwencja ogólna general subvention	30 420,1	31 611,7	40 892,0	34 902,6	47 052,9
część wyrównawcza equalizing part	7 947,7	8 750,7	9 262,8	9 282,9	10 113,1
część oświatowa educational part	21 972,0	22 315,7	23 329,4	24 928,8	28 158,3
część rekompensująca compensatory part	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3
część równoważąca balancing part	334,5	338,1	336,4	340,9	394,3
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	165,9	207,2	7 963,4	350,0	8 385,9
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Subwencja ogólna general subvention	30 396,3	31 593,5	38 211,3	34 855,1	46 774,4
część wyrównawcza equalizing part	7 947,7	8 751,0	9 264,2	9 282,9	10 113,1
część oświatowa educational part	21 969,0	22 314,5	23 329,2	24 929,1	28 154,0
część rekompensująca compensatory part	0,1	-	-	0,0	1,3
część równoważąca balancing part	334,5	338,1	336,4	340,9	394,5
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	145,0	189,9	5 281,5	302,1	8 111,5
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Subwencja ogólna general subvention	100,1	100,1	107,0	100,1	100,6
część wyrównawcza equalizing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część oświatowa educational part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część rekompensująca compensatory part	0,0	-	-	-	100,0
część równoważąca balancing part	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	114,5	109,1	150,8	115,8	103,4
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Subwencja ogólna general subvention	107,3	103,9	129,4	85,4	134,8
część wyrównawcza equalizing part	108,8	110,1	105,9	100,2	108,9
część oświatowa educational part	106,5	101,6	104,5	106,9	113,0
część rekompensująca compensatory part	0,0	-	-	-	-
część równoważąca balancing part	103,0	101,1	99,5	101,3	115,7
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	159,5	124,9	3843,4	4,4	2396,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Na duży wzrost subwencji ogólnej gmin wpłynął znaczny przyrost części uzupełniającej subwencji ogólnej, która w gminach w 2023 r. wzrosła ponad dwudziestokrotnie z 350,0 mln zł do 8 385,5 mln zł.

3.2. Wydatki gmin

3.2. Expenditure of gminas

W 2023 r. w strukturze wydatków gmin ogółem wydatki bieżące stanowiły 73,6%, natomiast wydatki majątkowe 26,4%. Wydatki ogółem w 2023 r. wyniosły 180 989,0 mln zł i zwiększyły się o 3,1% w stosunku do 2022 r., w tym wydatki majątkowe wzrosły o 49,8%. Wydatki bieżące wyniosły 133 126,9 mln zł i zmniejszyły się o 7,3%, przy czym wydatki bieżące na wynagrodzenia wzrosły o 12,2%. W strukturze wydatków ogółem największy był udział gmin wiejskich (44,3%). Wydatki gmin miejsko-wiejskich stanowiły 35,0%, a gmin miejskich – 20,7% wydatków ogółem.

Tablica 3.6. Wydatki według typów gmin
Table 3.6. Expenditure by types of gminas

Gminy ogółem Gminas total	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	135 316,9	143 716,6	152 789,0	175 500,6	180 989,0
wydatki bieżące current expenditure	112 419,6	122 464,7	129 536,1	143 540,8	133 126,9
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	41 692,6	43 817,8	47 623,2	52 130,8	58 513,6
wydatki majątkowe property expenditure	22 897,3	21 251,9	23 252,9	31 959,8	47 862,1
inwestycyjne investment	22 425,9	20 714,6	21 782,5	30 517,1	45 901,9
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	145 489,9	157 187,5	168 209,3	196 511,2	199 218,5
wydatki bieżące current expenditure	118 001,7	130 382,8	136 773,9	155 587,8	142 148,2
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	43 132,0	46 147,9	49 461,6	54 256,3	60 559,0
wydatki majątkowe property expenditure	27 488,3	26 804,7	31 435,4	40 923,4	57 070,2
inwestycyjne investment	26 996,4	26 205,0	29 824,3	39 428,5	54 795,8
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Wydatki ogółem Total expenditure	93,0	91,4	90,8	89,3	90,8
wydatki bieżące current expenditure	95,3	93,9	94,7	92,3	93,7
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	96,7	95,0	96,3	96,1	96,6
wydatki majątkowe property expenditure	83,3	79,3	74,0	78,1	83,9
inwestycyjne investment	83,1	79,0	73,0	77,4	83,8
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Wydatki ogółem Total expenditure	106,4	106,2	106,3	114,9	103,1
wydatki bieżące current expenditure	111,4	108,9	105,8	110,8	92,7

Tablica 3.6. Wydatki według typów gmin (cd.)
 Table 3.6. Expenditure by types of gminas (cont.)

Gminy ogółem Gminas total	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (dok.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	108,6	125,3	108,7	109,5	112,2
wydatki majątkowe property expenditure	87,3	92,8	109,4	137,4	149,8
inwestycyjne investment	86,9	92,4	105,2	140,1	150,4

Gminy wiejskie Rural gminas	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	58 729,0	62 024,2	65 835,5	77 643,8	80 172,3
wydatki bieżące current expenditure	48 167,4	52 345,0	55 253,6	62 178,1	55 726,0
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	17 992,8	18 820,9	20 504,0	22 384,1	24 918,1
wydatki majątkowe property expenditure	10 561,5	9 679,2	10 581,9	15 465,7	24 446,3
inwestycyjne investment	10 480,3	9 564,9	10 192,8	15 118,7	24 012,3
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	63 425,5	68 387,1	73 462,54	88 116,4	89 046,2
wydatki bieżące current expenditure	50 773,8	56 105,4	58 669,28	68 068,1	59 952,4
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	18 700,8	19 983,0	21 403,60	23 436,4	25 900,2
wydatki majątkowe property expenditure	12 651,8	12 281,7	14 793,26	20 048,3	29 093,8
inwestycyjne investment	12 566,0	12 162,1	14 350,66	19 699,0	28 537,8
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Wydatki ogółem Total expenditure	92,6	90,7	89,6	88,1	90,0
wydatki bieżące current expenditure	94,9	93,3	94,2	91,3	93,0
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	96,2	94,2	95,8	95,5	96,2
wydatki majątkowe property expenditure	83,5	78,8	71,5	77,1	84,0
inwestycyjne investment	83,4	78,6	71,0	76,7	84,1

Tablica 3.6. Wydatki według typów gmin (cd.)
 Table 3.6. Expenditure by types of gminas (cont.)

Gminy wiejskie Rural gminas	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Wydatki ogółem Total expenditure	105,8	105,6	106,1	117,9	103,3
wydatki bieżące current expenditure	110,9	108,7	105,6	112,5	89,6
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	108,3	125,3	108,9	109,2	111,3
wydatki majątkowe property expenditure	87,5	91,6	109,3	146,2	158,1
inwestycyjne investment	87,4	91,3	106,6	148,3	158,8

Gminy miejsko-wiejskie Rural-urban gminas	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	46 637,8	49 698,5	53 381,1	61 529,3	63 389,3
wydatki bieżące current expenditure	39 081,5	42 614,0	45 349,0	50 888,7	47 859,3
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	14 365,6	15 158,3	16 534,7	18 259,7	20 761,9
wydatki majątkowe property expenditure	7 556,3	7 084,5	8 032,0	10 640,6	15 530,0
inwestycyjne investment	7 318,5	6 829,5	7 346,1	9 974,8	14 604,3
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	49 926,1	54 010,8	58 298,1	68 421,8	69 394,5
wydatki bieżące current expenditure	40 917,2	45 221,0	47 755,4	54 967,1	50 889,3
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	14 819,3	15 894,1	17 130,6	18 944,4	21 422,9
wydatki majątkowe property expenditure	9 008,8	8 789,8	10 542,6	13 454,8	18 505,2
inwestycyjne investment	8 762,9	8 516,8	9 805,4	12 768,5	17 459,3
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Wydatki ogółem Total expenditure	93,4	92,0	91,6	89,9	91,3
wydatki bieżące current expenditure	95,5	94,2	95,0	92,6	94,0
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	96,9	95,4	96,5	96,4	96,9
wydatki majątkowe property expenditure	83,9	80,6	76,2	79,1	83,9
inwestycyjne investment	83,5	80,2	74,9	78,1	83,6

Tablica 3.6. Wydatki według typów gmin (cd.)
 Table 3.6. Expenditure by types of gminas (cont.)

Gminy miejsko-wiejskie Rural-urban gminas	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Wydatki ogółem Total expenditure	106,7	106,6	107,4	115,3	103,0
wydatki bieżące current expenditure	111,9	109,0	106,4	112,2	94,0
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	108,6	125,4	109,1	110,4	113,7
wydatki majątkowe property expenditure	86,0	93,8	113,4	132,5	146,0
inwestycyjne investment	85,5	93,3	107,6	135,8	146,4

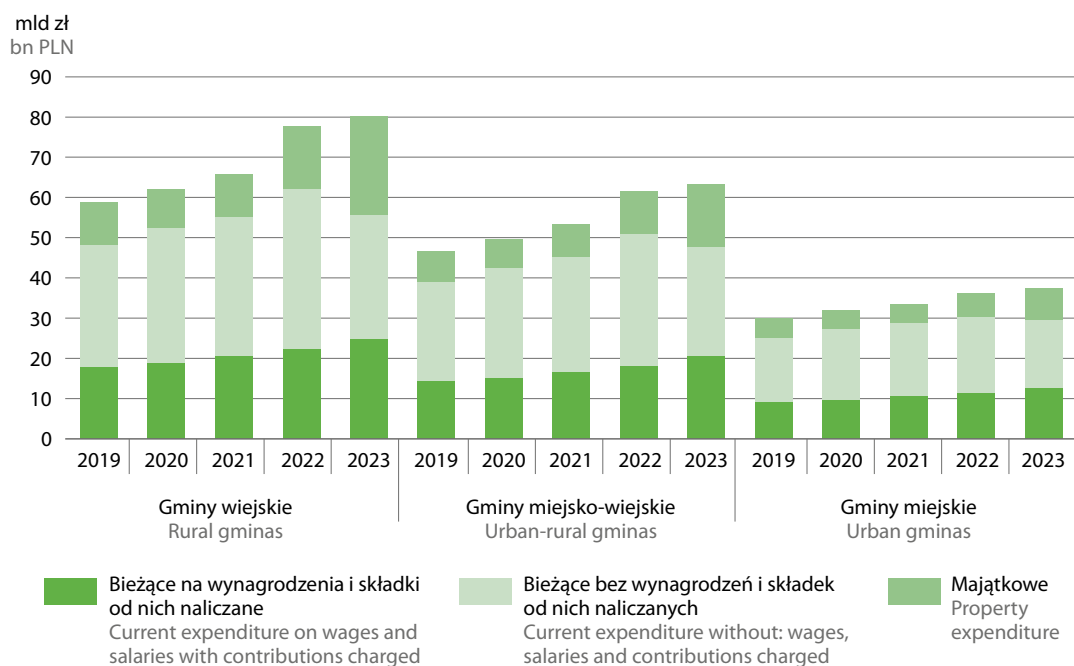
Gminy miejskie Urban gminas	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	29 950,1	31 993,9	33 572,4	36 327,4	37 427,4
wydatki bieżące current expenditure	25 170,6	27 505,6	28 933,4	30 474,0	29 541,6
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	9 334,2	9 838,5	10 584,4	11 486,9	12 833,6
wydatki majątkowe property expenditure	4 779,5	4 488,2	4 638,9	5 853,5	7 885,8
inwestycyjne investment	4 627,1	4 320,2	4 243,6	5 423,7	7 285,3
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	32 138,3	34 789,5	36 448,7	39 973,0	40 777,8
wydatki bieżące current expenditure	26 310,7	29 056,4	30 349,2	32 552,6	31 306,6
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	9 611,9	10 270,8	10 927,3	11 875,5	13 235,9
wydatki majątkowe property expenditure	5 827,6	5 733,1	6 099,5	7 420,4	9 471,2
inwestycyjne investment	5 667,5	5 526,1	5 668,2	6 961,0	8 798,7
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Wydatki ogółem Total expenditure	93,2	92,0	92,1	90,9	91,8
wydatki bieżące current expenditure	95,7	94,7	95,3	93,6	94,4
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	97,1	95,8	96,9	96,7	97,0
wydatki majątkowe property expenditure	82,0	78,3	76,1	78,9	83,3
inwestycyjne investment	81,6	78,2	74,9	77,9	82,8

Tablica 3.6. Wydatki według typów gmin (dok.)
Table 3.6. Expenditure by types of gminas (cont.)

Gminy miejskie Urban gminas	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Wydatki ogółem Total expenditure	107,3	106,8	104,9	108,2	103,0
wydatki bieżące current expenditure	111,8	109,3	105,2	105,3	96,9
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	107,4	125,2	107,6	108,5	111,7
wydatki majątkowe property expenditure	88,7	93,9	103,4	126,2	134,7
inwestycyjne investment	87,9	93,4	98,2	127,8	134,3

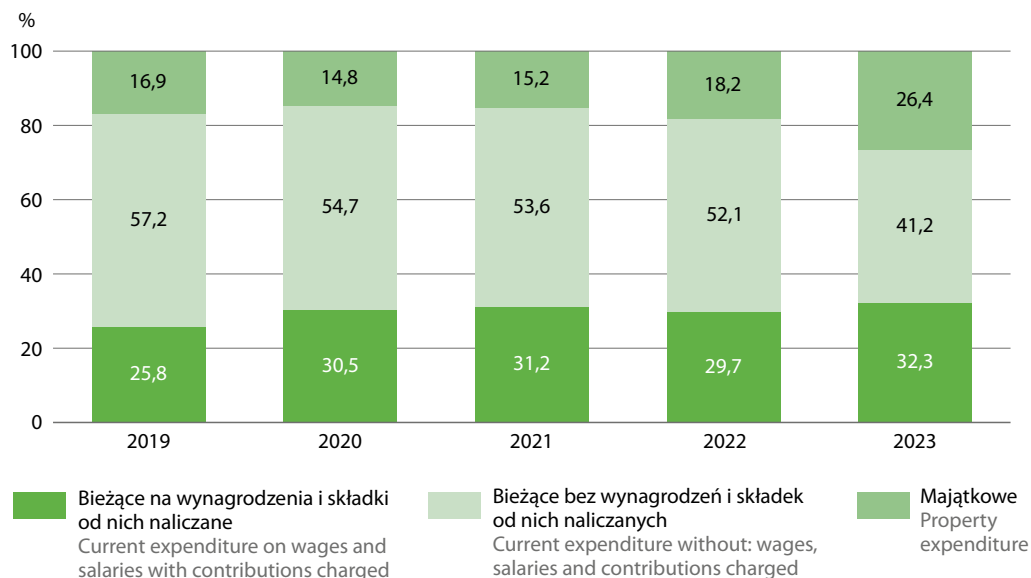
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 3.6. Wydatki według typów gmin
Chart 3.6. Expenditure by types of gminas

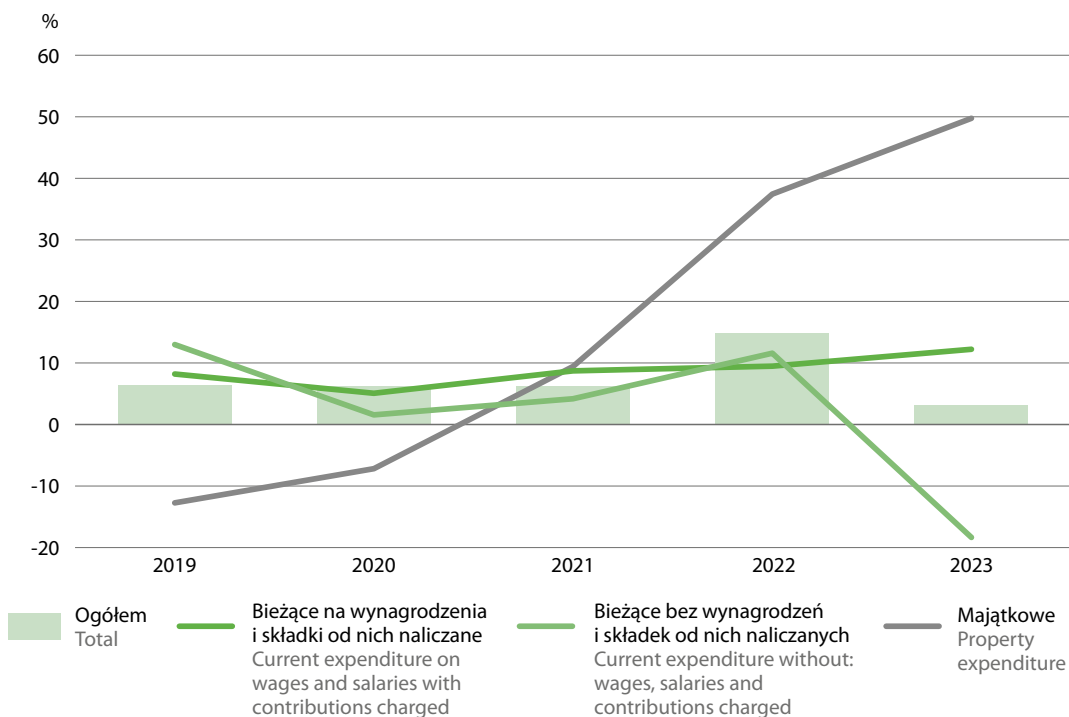
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 3.7. Struktura wydatków gmin
 Chart 3.7. Structure of expenditure of gminas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

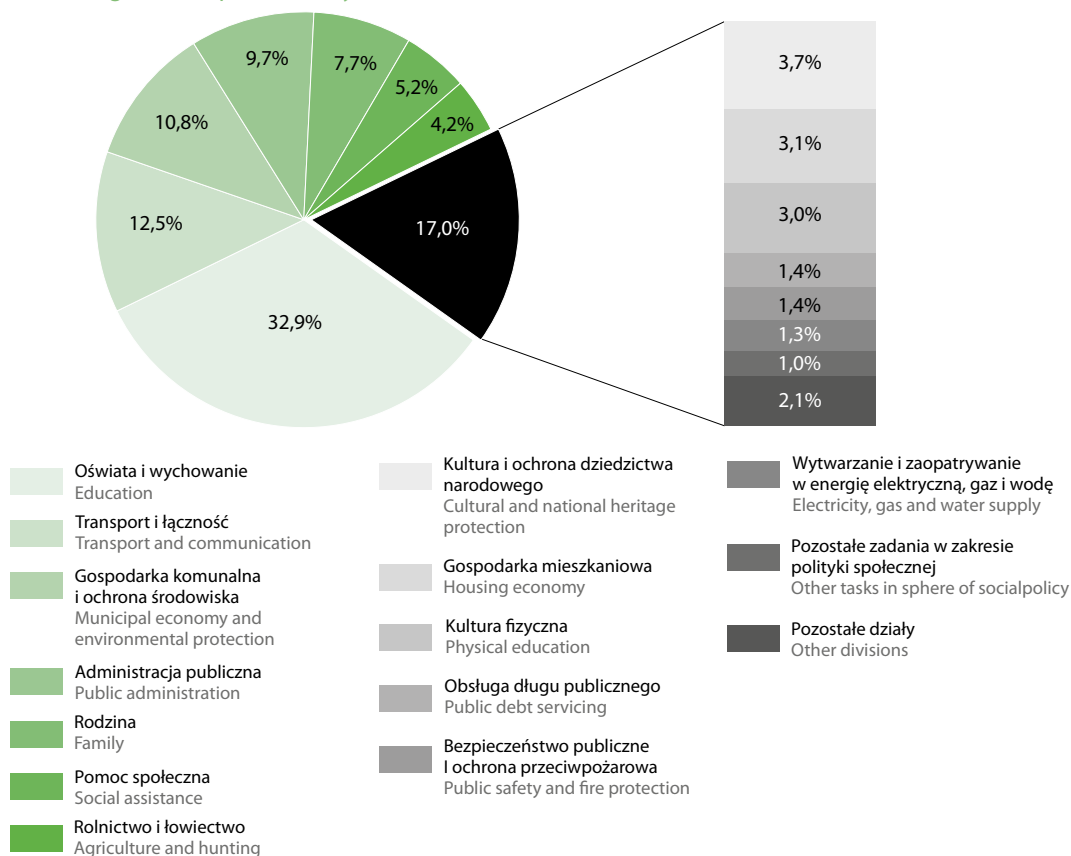
Wykres 3.8. Zmiany wybranych kategorii wydatków gmin (r/r)
 Chart 3.8. Changes of selected categories of expenditure of gminas (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W strukturze wydatków według działów klasyfikacji budżetowej w 2023 r., największe wydatki wystąpiły w działach: „Oświata i wychowanie” (32,9%), „Transport i łączność” (12,5%), „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (10,8%), „Administracja publiczna” (9,7%), „Rodzina” (7,7%), „Pomoc społeczna” (5,2%), „Rolnictwo i łowiectwo” (4,2%). Pozostałe działy łącznie stanowiły 17,0% całości wydatków gmin w 2023 r.

Wykres 3.9. Struktura wydatków gmin według działów
Chart 3.9. Structure of gminas' expenditure by divisions

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W najważniejszych działach zanotowano zwiększenie wydatków wobec roku poprzedniego. Kwoty wydatkowane przez gminy w dziale „Oświata i wychowanie” zwiększyły się o 16,8% osiągając wartość 59 613,7 mln zł. Wartość wydatków w dziale „Rodzina” była niższa o 42,3% i wyniosła 13 845,7 mln zł. W dziale „Administracja publiczna” wartość wydatków ukształtowała się na poziomie 17 481,5 mln zł, tj. o 12,3% wyższym niż w 2022 r. W dziale „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” wydatki wyniosły 19 578,6 mln zł i wzrosły o 19,6%.

Tablica 3.7. Wydatki gmin
Table 3.7. Expenditure of gminas

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	135 316,9	143 716,6	152 789,0	175 500,6	180 989,0
wydatki bieżące current expenditure	112 419,6	122 464,7	129 536,1	143 540,8	133 126,9
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	34 960,7	43 817,8	47 623,2	52 130,8	58 513,6
dotacje grants	8 103,7	8 497,3	9 379,2	10 753,9	12 419,9
na obsługę długu on debt service	830,3	668,6	480,9	1 812,2	2 564,8
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	5,6	3,2	4,3	4,3	1,6
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	35 425,8	41 825,4	40 884,0	41 773,4	16 245,3
pozostałe wydatki other expenditure	26 361,5	27 652,3	31 164,5	37 066,2	43 381,7
wydatki majątkowe property expenditure	22 897,3	21 251,9	23 252,9	31 959,8	47 862,1
inwestycyjne investment	22 425,9	20 714,6	21 782,5	30 517,1	45 901,9
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	145489,9	157187,5	168209,3	196 511,2	199 218,5
wydatki bieżące current expenditure	118 001,7	130 382,8	136 773,9	155 587,8	142 148,2
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	35 643,3	46 147,9	49461,6	54 256,3	60 559,0
dotacje grants	8 305,6	8 884,5	9 682,3	11 069,4	12 758,4
na obsługę długu on debt service	941,9	882,6	683,2	1 924,2	2 725,6
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	67,3	71,1	70,5	61,3	55,1
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	35 919,1	42 347,4	41 333,3	44 279,1	16 773,4
pozostałe wydatki other expenditure	29 635,7	32 049,4	35 543,0	43 997,5	49 276,7
wydatki majątkowe property expenditure	27 488,3	26 804,7	31 435,4	40 923,4	57 070,2
inwestycyjne investment	26 996,4	26 205,0	29 824,3	39 428,5	54 795,8

Tablica 3.7. Wydatki gmin (dok.)
Table 3.7. Expenditure of gminas (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Wydatki ogółem Total expenditure	93,0	91,4	90,8	89,3	90,8
wydatki bieżące current expenditure	95,3	93,9	94,7	92,3	93,7
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	98,1	95,0	96,3	96,1	96,8
dotacje grants	97,6	95,6	96,9	97,1	97,3
na obsługę długu on debt service	88,1	75,8	70,4	94,2	94,1
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	8,4	4,6	6,1	7,1	2,9
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	98,6	98,8	98,9	94,3	96,9
pozostałe wydatki other expenditure	89,0	86,3	87,7	84,2	88,0
wydatki majątkowe property expenditure	83,3	79,3	74,0	78,1	83,9
inwestycyjne investment	83,1	79,0	73,0	77,4	83,8
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Wydatki ogółem Total expenditure	106,4	106,2	106,3	114,9	103,1
wydatki bieżące current expenditure	111,4	108,9	105,8	110,8	92,7
na wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries and contributions charged	108,1	125,3	108,7	109,5	112,2
dotacje grants	109,9	104,9	110,4	114,7	115,5
na obsługę długu on debt service	118,3	80,5	71,9	376,8	141,5
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	93,3	57,1	135,1	100,0	37,2
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	117,9	118,1	97,7	102,2	38,9
pozostałe wydatki other expenditure	108,8	104,9	112,7	118,9	117,0
wydatki majątkowe property expenditure	87,3	92,8	109,4	137,4	149,8
inwestycyjne investment	86,9	92,4	105,2	140,1	150,4

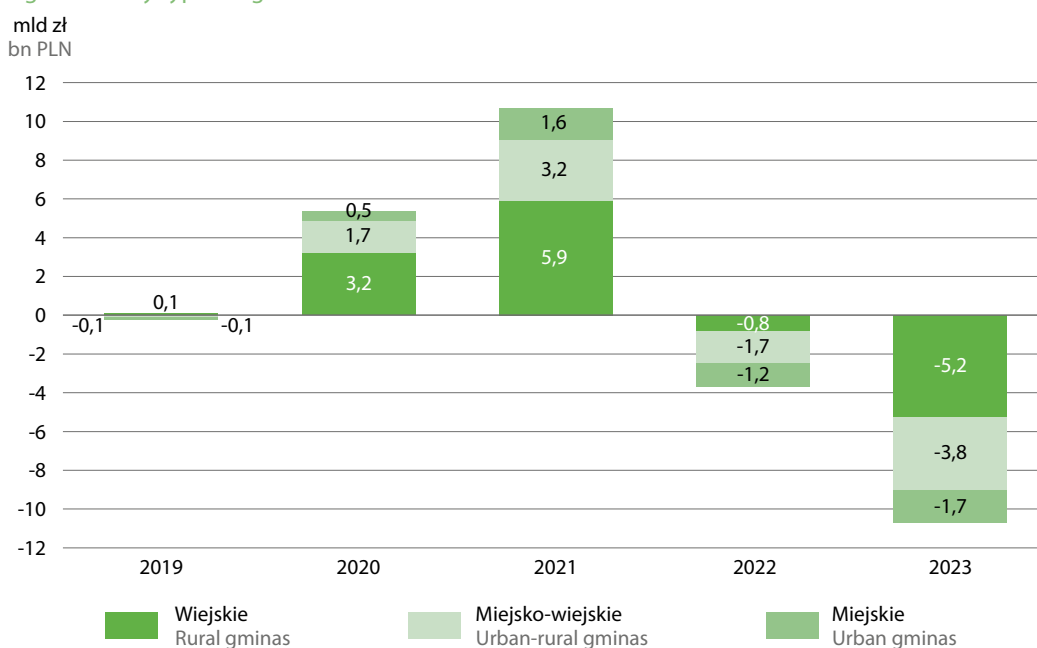
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

3.3. Wynik budżetów gmin

3.3. Result of gminas' budgets

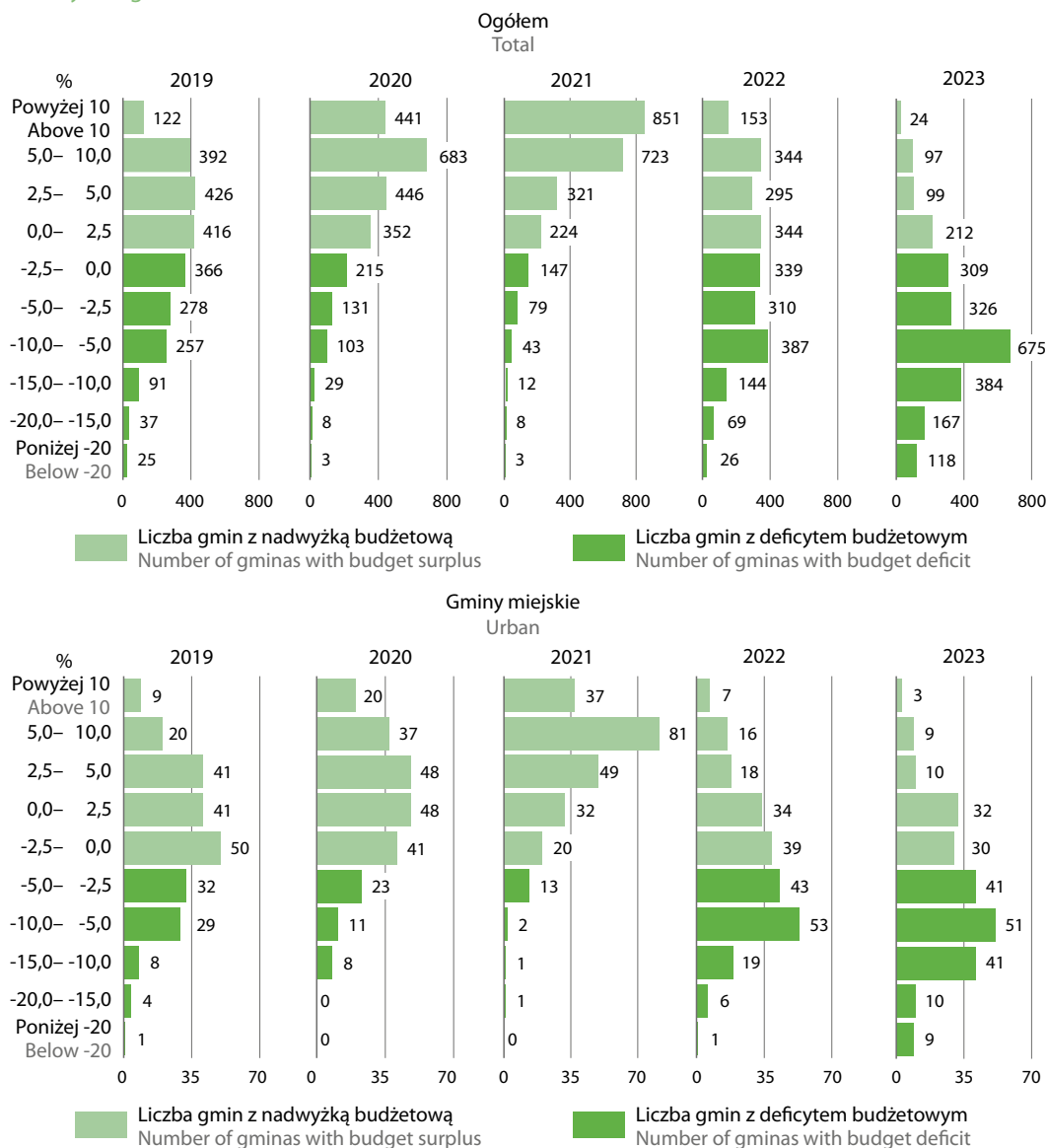
W 2023 r., deficyt budżetów gmin ogółem wyniósł 10 732,3 mln zł, przy planowanym deficycie w wysokości 21 873,1 mln zł. Dla gmin wiejskich deficyt wyniósł 5 236,9 mln zł, natomiast dla gmin miejsko-wiejskich i gmin miejskich deficyt wyniósł odpowiednio: 3 818,8 mln zł i 1 676,6 mln zł. Deficyt zanotowano dla 1 979 gmin (82,1%), w tym dla 1 225 gmin wiejskich. Nadwyżka budżetowa wystąpiła w 432 gminach (17,9%), w tym w 273 gminach wiejskich. Dla porównania w 2022 r. nadwyżkę wypracowano w 1 136 gminach (47,1% ogólnej liczby gmin), zaś deficyt wystąpił w 1 275 gminach, tj. dla 52,9% ogólnej liczby gmin. Wśród gmin, które w 2023 r. odnotowały deficyt, w 669 gminach relacja deficytu do dochodów przekraczała 10%. Dla gmin z nadwyżką 24 gminy osiągnęły relację nadwyżki do dochodów przekraczającą 10%.

Wykres 3.10. Wynik budżetu według typów gmin
Chart 3.10. Budget result by types of gminas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 3.11. Gminy według relacji wyniku budżetowego do dochodów
 Chart 3.11. Gminas by budget result/revenue relation

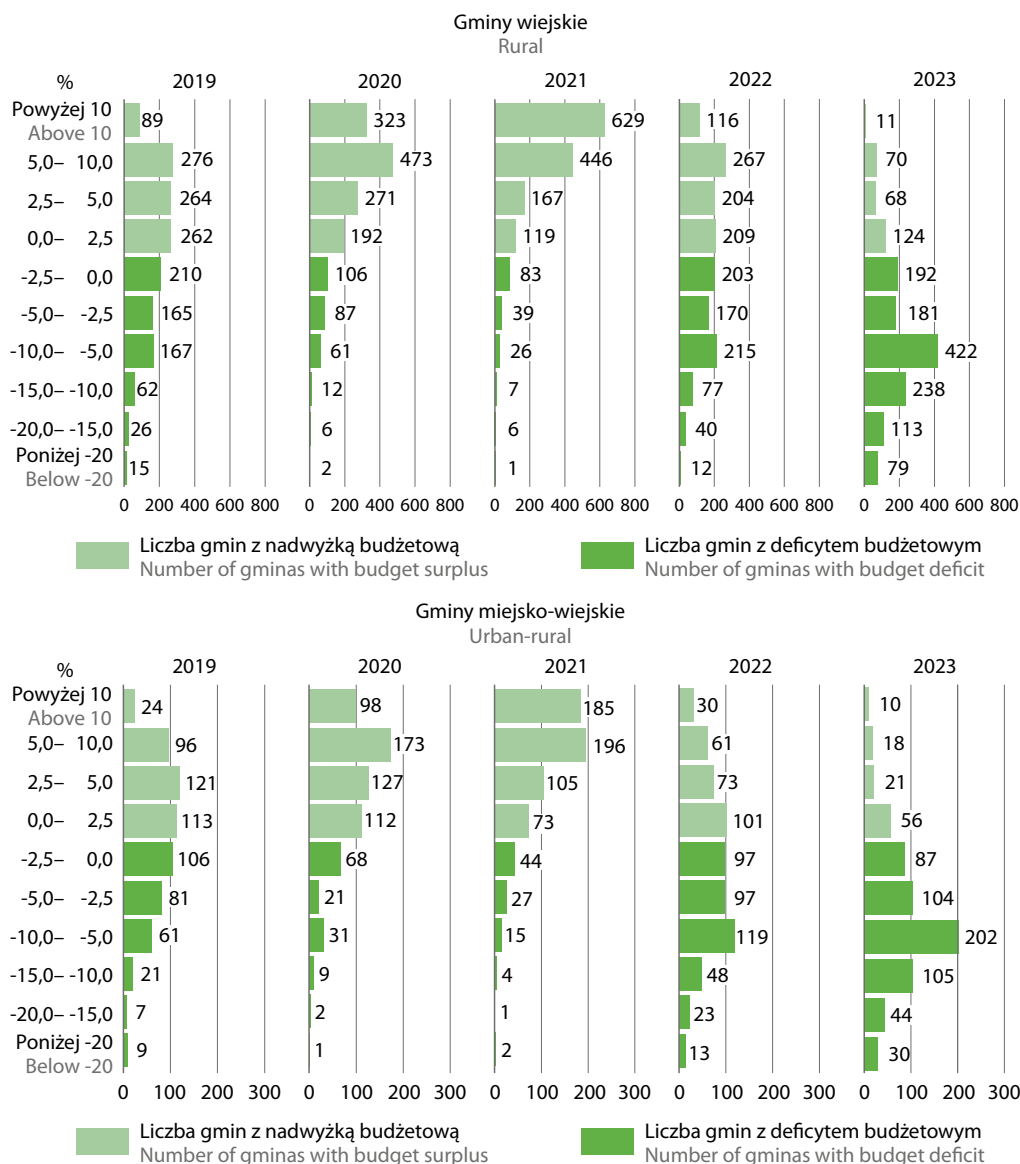
Uwaga: przedziały dla wartości wskaźnika domknięte lewostronnie.

Note: left-closed intervals for the index values.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 3.11. Gminy według relacji wyniku budżetowego do dochodów (dok.)
 Chart 3.11. Gminas by budget result/revenue relation (cont.)

Uwaga: przedziały dla wartości wskaźnika domknięte lewostronnie.
 Note: left-closed intervals for the index values.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

3.4. Finansowanie

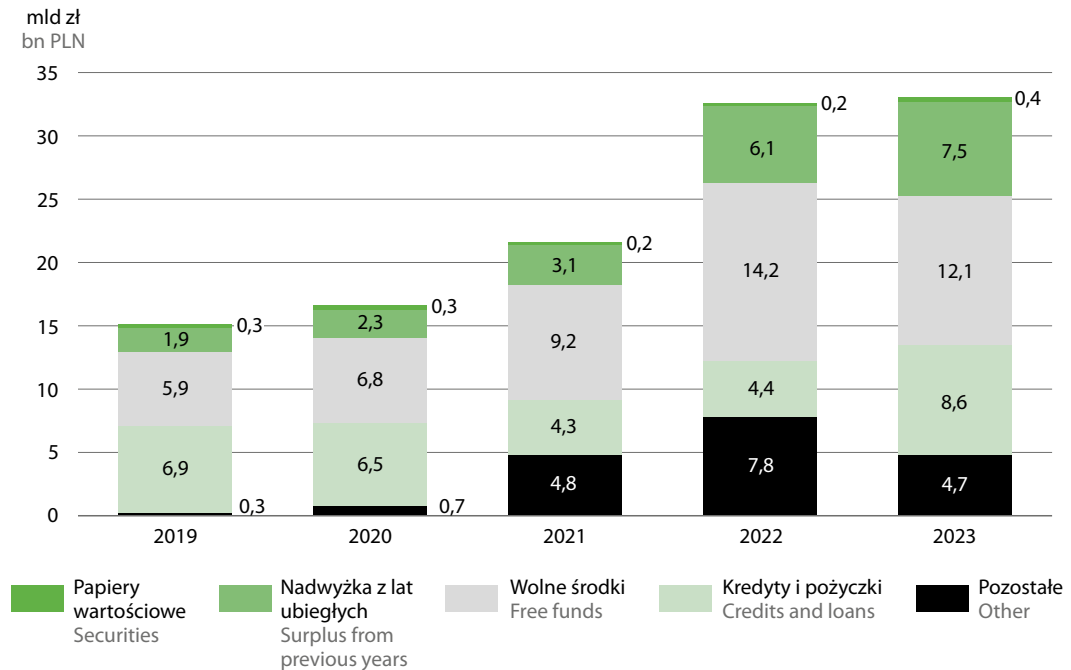
3.4. Financing

W 2023 r. przychody gmin wyniosły 33 292,4 mln zł. I w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosły 0 2,1%. Największy udział w przychodach (36,2%) stanowiła kategoria „wolne środki”¹⁶ która wyniosła 12 065,7 mln zł. Przychody z tytułu kredytów i pożyczek wyniosły 8 640,4 mln zł i stanowiły 26,0% całości przychodów. Przychody

¹⁶ Patrz: podrozdział 2.4. Finansowanie

z tytułu nadwyżki z lat ubiegłych wyniosły 7 471,5 mln zł, czyli 22,4% całości. Przychody ze sprzedaży papierów wartościowych stanowiły 1,2% całości przychodów tj. 392,3 mln zł.

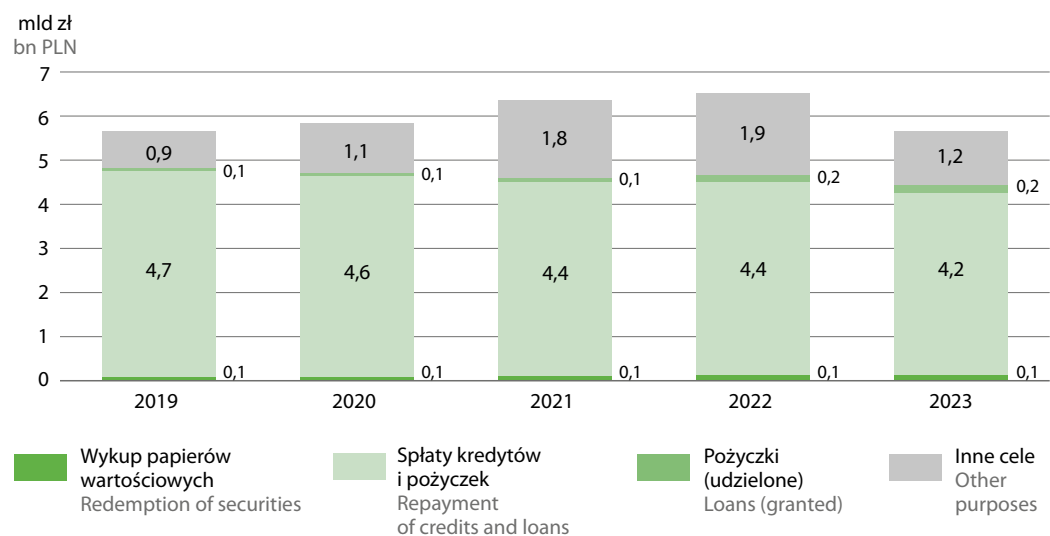
Wykres 3.12. Przychody gmin
Chart 3.12. Proceeds of gminas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. rozchody gmin wyniosły 5 667,4 mln zł i były niższe o 13,3% w odniesieniu do 2022 r. Największy udział w rozchodach (73,5%) stanowiły spłaty kredytów i pożyczek w kwocie 4 166,3 mln zł. Wykup papierów wartościowych i obligacji samorządowych stanowił 2,2% rozchodów gmin ogółem, tj. 124,7 mln zł.

Wykres 3.13. Rozchody gmin
Chart 3.13. Outlays of gminas

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Rozdział 4. Gospodarka finansowa miast na prawach powiatu

Chapter 4. Financial economy of cities with powiat status

W 2023 r. dochody miast na prawach powiatu¹⁷ wyniosły 114 342,0 mln zł, a wydatki 125 395,6 mln zł. W porównaniu z 2022 r. dochody tych jednostek samorządu terytorialnego wzrosły o 3,8%, a wydatki wzrosły o 9,5%. Dla porównania, w latach 2019-2022 średni wzrost dochodów ogółem wyniósł 6,6% a wydatków ogółem wyniósł 7,1%.

Tablica 4.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów miast na prawach powiatu
Table 4.1. Revenue, expenditure and result of cities with powiat status budgets

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody Revenue	93 894,4	100 314,4	111 045,6	110 196,3	114 342,0
Wydatki Expenditure	96 885,5	103 502,2	108 203,5	114 568,1	125 395,6
Wynik Result	-2 991,1	-3 187,7	2 842,1	-4 371,8	-11 053,6
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody Revenue	94 756,6	100 747,8	108 010,3	111 176,4	115 700,4
Wydatki Expenditure	102 622,2	110 861,9	115 172,5	121 726,7	131 951,3
Wynik Result	-7 865,7	-10 114,1	-7 162,2	-10 550,3	-16 250,9
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dochody Revenue	99,1	99,6	102,8	99,1	98,8
Wydatki Expenditure	94,4	93,4	93,9	94,1	95,0
Wynik Result
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody Revenue	109,8	106,8	110,7	99,2	103,8
Wydatki Expenditure	111,3	106,8	104,5	105,9	109,5
Wynik Result

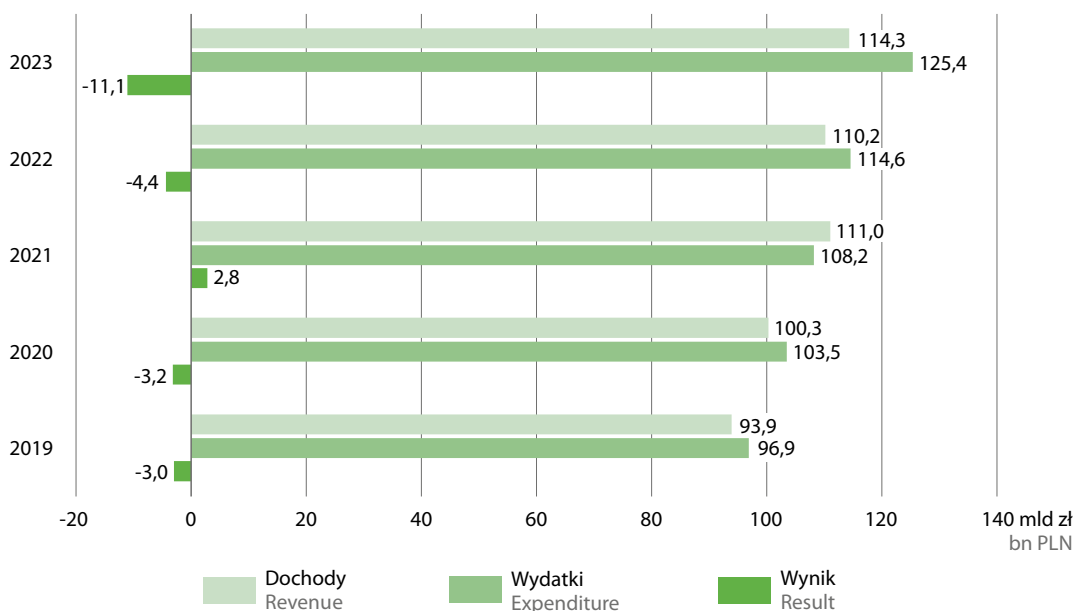
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

¹⁷ Zgodnie z art. 92 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz.U. 2022, poz. 1526) miasto na prawach powiatu jest gminą wykonującą zadania powiatu na zasadach określonych w tej ustawie.

Rok budżetowy 2023 miasta na prawach powiatu zamknęły deficytem w wysokości 11 053,6 mln zł. Lata 2019-2020 również zamknęły się deficytem. Zrealizowane dochody ogółem w latach 2019-2020 oraz 2022 były zbliżone do wielkości zaplanowanych. W roku 2021 miasta na prawach powiatu odnotowały nadwyżkę budżetową, co było efektem niepełnej realizacji zaplanowanych wydatków.

W 2023 r. wskaźnik wykonania dochodów budżetowych miast na prawach powiatu osiągnął poziom 98,8% zaplanowanej wartości, a dla wydatków budżetowych było to 95,0%.

Wykres 4.1. Budżety miast na prawach powiatu
Chart 4.1. Budgets of cities with powiat status

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

4.1. Dochody miast na prawach powiatu

4.1. Revenue of cities with powiat status

W 2023 r. wykonanie dochodów ogółem miast na prawach powiatu wyniosło 114 342,0 mln zł. Kwota zrealizowanych dochodów JST stanowiła 98,8% planu. W odniesieniu do 2022 r. dochody ogółem wzrosły o 3,8%. W strukturze dochodów ogółem miast na prawach powiatu największą pozycją były dochody własne w wysokości 67 901,8 mln zł, stanowiące 59,4% całości dochodów. Dotacje ogółem w kwocie 18 027,4 mln zł stanowiły 15,8% ogółu dochodów, a 24,8% subwencja ogólna w wysokości 28 412,8 mln zł.

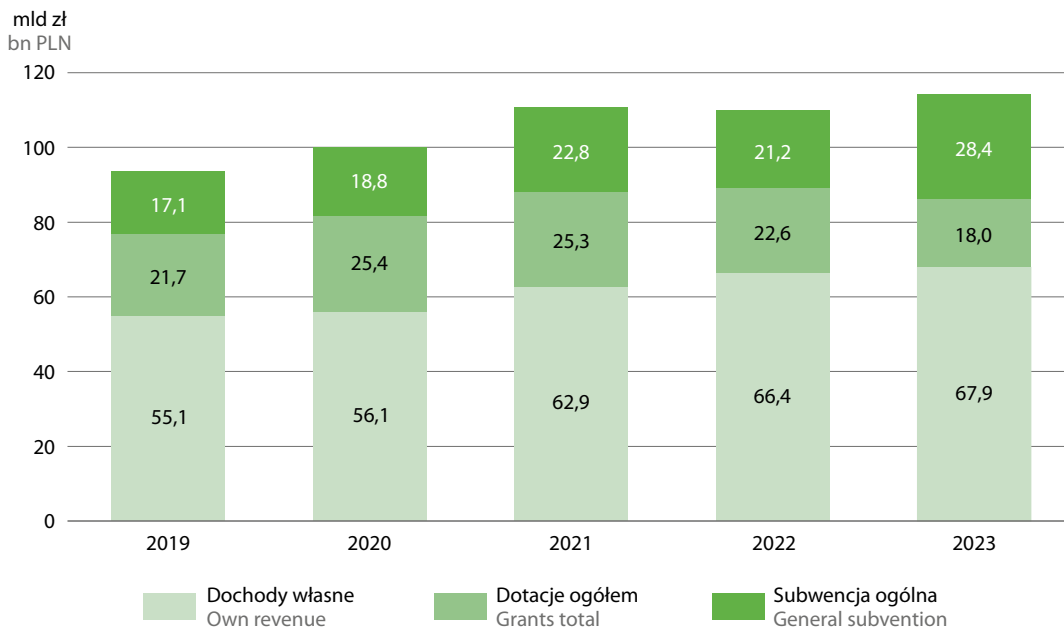
Tablica 4.2. Dochody miast na prawach powiatu
Table 4.2. Revenue of cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	93 894,4	100 314,4	111 045,6	110 196,3	114 342,0
dochody własne own revenue	55 060,8	56 075,2	62 942,2	66 440,7	67 901,8
dotacje ogółem grants total	21 715,5	25 447,8	25 313,5	22 564,2	18 027,4
subwencja ogólna general subvention	17 118,0	18 791,5	22 789,9	21 191,4	28 412,8
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	94 756,6	100 747,8	108 010,3	111 176,4	115 700,4
dochody własne own revenue	54 887,1	55 437,6	59 764,6	65 720,1	67 900,9
dotacje ogółem grants total	22 755,5	26 514,9	26 353,9	24 287,1	19 486,9
subwencja ogólna general subvention	17 113,9	18 795,3	21 891,8	21 169,2	28 312,6
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dochody ogółem Revenue total	99,1	99,6	102,8	99,1	98,8
dochody własne own revenue	100,3	101,2	105,3	101,1	100,0
dotacje ogółem grants total	95,4	96,0	96,1	92,9	92,5
subwencja ogólna general subvention	100,0	100,0	104,1	100,1	100,4
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody ogółem Revenue total	109,8	106,8	110,7	99,2	103,8
dochody własne own revenue	105,1	101,8	112,2	105,6	102,2
dotacje ogółem grants total	122,6	117,2	99,5	89,1	79,9
subwencja ogólna general subvention	111,3	109,8	121,3	93,0	134,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyły się dwa składniki dochodów ogółem: dochody własne – o 2,2% oraz subwencja ogólna – o 34,1%. Pozycja dotacje ogółem zmniejszyła się w porównaniu do roku poprzedniego o 20,1%.

Wykres 4.2. Dochody miast na prawach powiatu
Chart 4.2. Revenue of cities with powiat status

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Dochody własne

Own revenue

W 2023 r. dochody własne miast na prawach powiatu wyniosły 67 901,8 mln zł i były wyższe o 2,2% niż w 2022 r. Realizacja planu wykonania dochodów własnych wyniosła w tym okresie nieco ponad 100,0%.

W 2023 r. w strukturze dochodów własnych miast na prawach powiatu największy udział (33,4%) stanowiły wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), zrealizowane w kwocie 22 652,0 mln zł. Podana wielkość obejmowała część gminną i powiatową. Oznaczało to wykonanie w 100,0% planu budżetowego dla tej kategorii dochodów własnych. W 2023 r. odnotowano łączny (dla części gminnej i powiatowej) spadek o 16,6% dochodów z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT).

W 2023 r. łączne wpływy miast na prawach powiatu z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) wyniosły 4 986,1 mln zł. Jest to najwyższa uzyskana kwota w tej kategorii w latach 2019-2023.

Tablica 4.3. Dochody własne miast na prawach powiatu
 Table 4.3. Own revenue of cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody własne Own revenue	55 060,8	56 075,2	62 942,2	66 440,7	67 901,8
podatek dochodowy od osób prawnych część gminna corporate income tax – gminas' part	2 163,0	2 155,7	2 578,6	2 926,5	4 125,4
podatek dochodowy od osób prawnych część powiatowa corporate income tax – powiats' part	451,3	449,5	538,0	613,4	860,7
podatek dochodowy od osób fizycznych część gminna personal income tax – gminas' part	19 594,2	19 046,5	21 506,6	21 298,3	17 879,5
podatek dochodowy od osób fizycznych część powiatowa personal income tax – powiats' part	5 267,0	5 115,9	5 766,2	5 853,3	4 772,5
podatek rolny agricultural tax	21,7	21,7	22,8	23,6	28,1
podatek od nieruchomości tax on real estate	9 023,4	9 226,7	9 989,8	10 609,8	11 806,4
podatek leśny forest tax	4,6	4,6	4,6	5,0	7,6
podatek od środków transportowych tax on means of transport	352,5	347,1	343,9	365,8	390,0
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card	29,9	30,3	91,6	96,5	88,3
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	179,2	171,1	230,5	293,4	329,7
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	1 604,3	1 590,8	2 460,0	2 206,9	2 234,4
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	323,2	312,0	369,1	421,7	443,3
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	9,8	10,0	9,3	9,5	9,6
wpływy z opłaty targowej income from market fee	21,7	17,6	0,3	13,9	13,2
dochody z majątku revenue from the property	3 902,0	4 061,2	5 096,5	5 015,7	5 303,1
pozostałe dochody other revenue	12 113,0	13 514,6	13 934,4	16 687,4	19 609,7
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody własne Own revenue	54 887,1	55 437,6	59 764,6	65 720,1	67 900,9
podatek dochodowy od osób prawnych część gminna corporate income tax – gminas' part	1 849,0	1 903,9	2 122,0	2 929,6	4 125,4
podatek dochodowy od osób prawnych część powiatowa corporate income tax – powiats' part	492,9	506,2	552,1	614,0	860,7
podatek dochodowy od osób fizycznych część gminna personal income tax – gminas' part	19 452,5	18 811,9	20 212,9	20 953,0	17 879,5
podatek dochodowy od osób fizycznych część powiatowa personal income tax – powiats' part	5 227,5	5 062,8	5 407,1	5 764,5	4 772,5

Tablica 4.3. Dochody własne miast na prawach powiatu (cd.)
 Table 4.3. Own revenue of cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł (dok.) PLAN in million PLN (con.)					
podatek rolny agricultural tax	21,8	21,9	22,5	23,4	27,8
podatek od nieruchomości tax on real estate	9 037,3	9 218,1	9 835,2	10 512,5	11 781,1
podatek leśny forest tax	4,6	4,6	4,6	4,7	6,4
podatek od środków transportowych tax on means of transport	356,2	341,2	358,3	371,3	400,1
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card	31,1	26,8	49,2	72,8	95,9
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	171,6	152,3	178,6	220,7	257,0
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	1 420,3	1 432,7	1 700,1	2 033,8	2 109,3
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	306,6	298,8	334,5	373,0	399,4
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	9,9	9,5	9,6	9,6	9,4
wpływy z opłaty targowej income from market fee	22,0	19,4	0,1	15,8	14,0
dochody z majątku revenue from the property	4 195,0	4 208,6	5 041,2	5 297,1	5 677,4
pozostałe dochody other revenue	12 288,7	13 419,0	13 936,7	16 524,4	19 484,8
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dochody własne Own revenue	100,3	101,2	105,3	101,1	100,0
podatek dochodowy od osób prawnych część gminna corporate income tax – gminas' part	117,0	113,2	121,5	99,9	100,0
podatek dochodowy od osób prawnych część powiatowa corporate income tax – powiats' part	91,6	88,8	97,5	99,9	100,0
podatek dochodowy od osób fizycznych część gminna personal income tax – gminas' part	100,7	101,2	106,4	101,6	100,0
podatek dochodowy od osób fizycznych część powiatowa personal income tax – powiats' part	100,8	101,0	106,6	101,5	100,0
podatek rolny agricultural tax	99,7	98,9	101,2	101,0	101,1
podatek od nieruchomości tax on real estate	99,8	100,1	101,6	100,9	100,2
podatek leśny forest tax	101,0	99,6	100,4	107,4	119,8
podatek od środków transportowych tax on means of transport	98,9	101,7	96,0	98,5	97,5
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card	96,1	113,1	186,3	132,6	92,1

Tablica 4.3. Dochody własne miast na prawach powiatu (cd.)
 Table 4.3. Own revenue of cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION in % (cont.)					
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	104,4	112,3	129,1	132,9	128,3
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	112,9	111,0	144,7	108,5	105,9
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	105,4	104,4	110,3	113,1	111,0
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	98,6	105,6	96,9	99,6	102,3
wpływy z opłaty targowej income from market fee	98,5	90,7	260,5	87,7	94,3
dochody z majątku revenue from the property	93,0	96,5	101,1	94,7	93,4
pozostałe dochody other revenue	98,6	100,7	100,0	101,0	100,6
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody własne Own revenue	105,1	101,8	112,2	105,6	102,2
podatek dochodowy od osób prawnych część gminna corporate income tax – gminas' part	114,4	99,7	119,6	113,5	141,0
podatek dochodowy od osób prawnych część powiatowa corporate income tax – powiats' part	114,4	99,6	119,7	114,0	140,3
podatek dochodowy od osób fizycznych część gminna personal income tax – gminas' part	109,3	97,2	112,9	99,0	83,9
podatek dochodowy od osób fizycznych część powiatowa personal income tax – powiats' part	109,0	97,1	112,7	101,5	81,5
podatek rolny agricultural tax	100,8	99,8	105,3	103,5	119,3
podatek od nieruchomości tax on real estate	102,3	102,3	108,3	106,2	111,3
podatek leśny forest tax	97,1	99,6	101,1	108,0	153,0
podatek od środków transportowych tax on means of transport	101,0	98,5	99,1	106,4	106,6
podatek od dział. gosp. osób fizycznych, opłacany w formie karty podatkowej tax on business of natural persons paid by tax card	98,4	101,4	302,5	105,4	91,5
podatek od spadków i darowizn inheritance and donation tax	107,7	95,4	134,7	127,3	112,4
podatek od czynności cywilnoprawnych tax on civil law transactions	102,2	99,2	154,6	89,7	101,2
wpływy z opłaty skarbowej income from stamp duty	105,6	96,5	118,3	114,2	105,1

Tablica 4.3. Dochody własne miast na prawach powiatu (dok.)

Table 4.3. Own revenue of cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (dok.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
wpływy z opłaty eksploatacyjnej income from mining fee	97,4	101,7	93,0	102,7	101,1
wpływy z opłaty targowej income from market fee	96,9	81,3	2,0	4019,9	95,0
dochody z majątku revenue from the property	99,3	104,1	125,5	98,4	105,7
pozostałe dochody other revenue	99,8	111,6	103,1	119,8	117,5

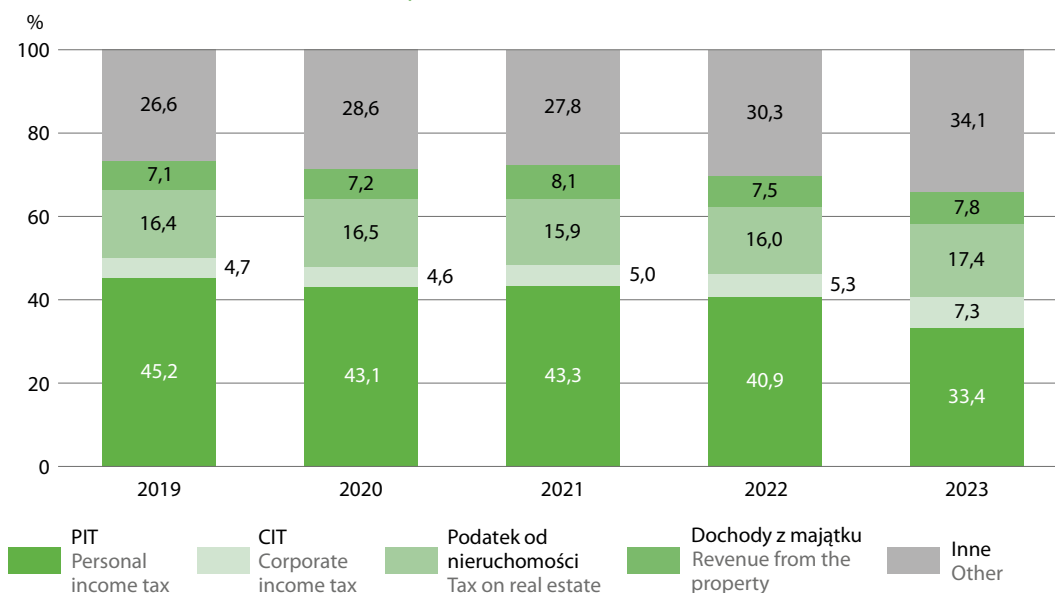
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Znaczącym źródłem dochodów własnych miast na prawach powiatu była pozycja pozostałe dochody. W 2023 r. z tego tytułu uzyskano łącznie 19 609,7 mln zł, tj. o 17,5% więcej niż w 2022 r. Ważnym źródłem dochodów własnych były też dochody z podatku od nieruchomości. W 2023 r. wartość tej pozycji w ciągu roku wzrosła o 11,3% i wyniosła 11 806,4 mln zł. Udział podatku od nieruchomości w strukturze dochodów własnych miast na prawach powiatów stanowił 17,4% dochodów własnych, wobec 16,0% w 2022 r.

Wykres 4.3. Struktura dochodów własnych miast na prawach powiatu

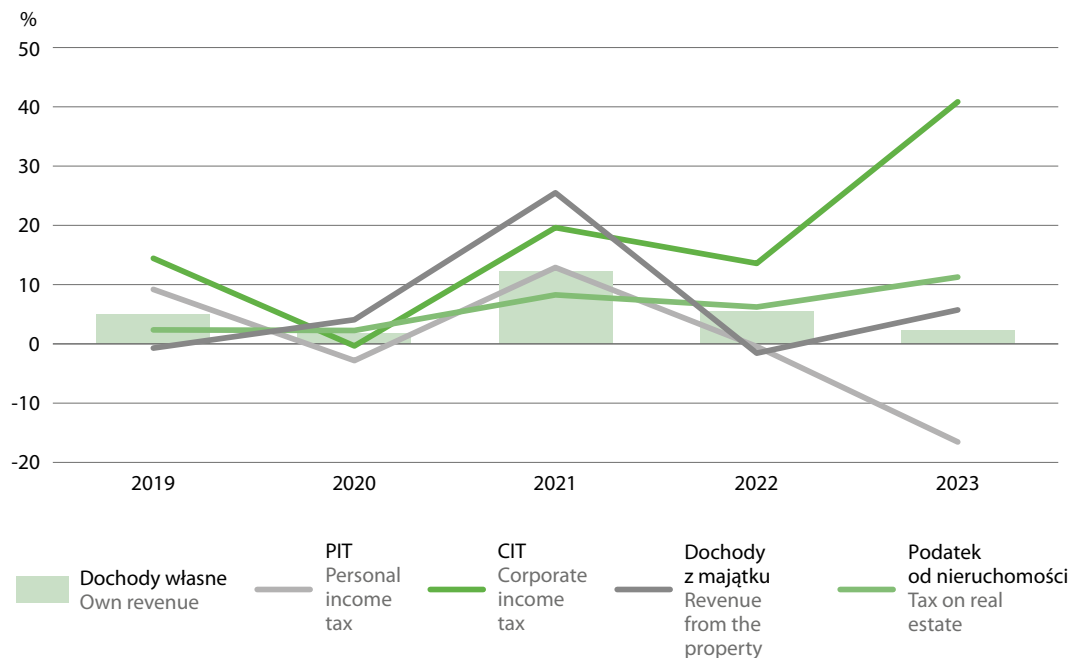
Chart 4.3. Structure of own revenue of cities with powiat status

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 4.4. Zmiany wybranych kategorii dochodów własnych (r/r)
 Chart 4.4. Changes of selected categories of own revenue (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Dotacje ogółem

Grants total

Miasta na prawach powiatu w 2023 r. uzyskały dochody z dotacji w łącznej kwocie 18 027,4 mln zł. Stanowiło to spadek o 20,1% w porównaniu z 2022 r. Roczny plan w tej kategorii zrealizowano w 92,5%. W strukturze wykonanych dochodów ogółem za 2023 r. dotacje ogółem stanowiły 15,8%, z tego dotacje celowe 11,7% (w kwocie 13 384,7 mln zł), a dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625¹⁸ w kwocie 4 642,7 mln zł stanowiły 4,1% dochodów ogółem. Realizacja dotacji §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 w 2023 r. była o 5,7% większa niż w 2022 r.

W ramach dotacji celowych z budżetu państwa, miasta na prawach powiatu otrzymały środki finansowe na zadania z zakresu administracji rządowej oraz inne zadania zlecone ustawami w wysokości 6 579,4 mln zł, z tego 4 273,5 mln zł zrealizowano w ramach zadań gminnych, a 2 305,9 mln zł – w ramach zadań powiatowych.

Wartość zrealizowanych dotacji celowych otrzymanych z budżetu państwa w roku 2023 na zadania z zakresu administracji rządowej w porównaniu do roku poprzedniego zmniejszyła się o 42,4%. Przyczyną tak dużego spadku tej kategorii było przeniesienie z dniem 1 lipca 2022 roku wypłaty świadczeń wychowawczych w ramach programu „Rodzina 500+” z gmin i miast na prawach powiatu do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

¹⁸ Patrz rozdział I. Zasady i uwarunkowania gospodarki finansowej JST.

Tablica 4.4. Dotacje ogółem dla miast na prawach powiatu
 Table 4.4. Grants total for cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dotacje ogółem Grants total	21 715,5	25 447,8	25 313,5	22 564,2	18 027,4
dotacje celowe targeted grants	16 928,6	20 706,4	21 199,5	18 170,6	13 384,7
część gminna gminas' part	14 346,8	17 832,3	17 536,5	11 035,9	6 044,3
na zadania z zakresu administracji rządowej for tasks of the government administration	12 897,0	16 390,1	16 072,2	9 391,1 ^{a19}	4 273,5
inwestycyjne investment	3,7	3,0	2,8	2,8 ^a	3,9
na zadania własne for own tasks	1 423,9	1 426,1	1 447,8	1 617,3 ^a	1 745,6
inwestycyjne investment	28,7	21,3	51,8	199,3 ^a	312,5
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	25,9	16,1	16,5	27,5	25,2
inwestycyjne investment	3,1	1,2	2,0	3,1	2,0
część powiatowa powiats' part	2 034,9	2 230,1	2 249,5	2 278,9	2 656,2
na zadania z zakresu administracji rządowej for tasks of the government administration	1 761,7	1 934,1	2 015,5	2 032,7a	2 305,9
inwestycyjne investment	71,1	58,4	33,0	9,1a	298,0
na zadania własne for own tasks	242,6	261,4	190,4	194,9a	291,6
inwestycyjne investment	50,6	56,0	10,7	21,6a	36,8
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	30,6	34,6	43,6	51,3	58,8
inwestycyjne investment	0,2	0,1	0,0	0,1	0,6

¹⁹ Do 31.12.2021 r. wypłaty świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci były zadaniami samorządów, finansowanymi z dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej. Od 01.01.2022 r. zadanie to przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przy czym w okresie przejściowym jednostki kontynuowały wypłaty świadczeń, które zostały przyznane na okres do dnia 31.05.2022 r.

Tablica 4.4. Dotacje ogółem dla miast na prawach powiatu (cd.)
 Table 4.4. Grants total for cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł (dok.) EXECUTION in million PLN (cont.)					
Pozostałe Others	546,9	644,0	1 413,5	4 855,8	4 684,2
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks carried out on the basis of agreements between local government units	380,5	420,0	458,4	540,7	668,3
inwestycyjne investment	2,5	2,2	0,9	2,9	12,6
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	70,7	94,3	69,8	74,0	302,1
inwestycyjne investment	57,2	83,5	53,5	53,8	278,2
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	95,6	129,7	205,4	162,2	225,0
inwestycyjne investment	85,5	119,3	132,6	129,1	201,9
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	1,3	1,6
inwestycyjne investment	.	.	.	1,1	1,6
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	679,9	1 440,6	1 159,6
inwestycyjne investment	.	.	455,6	178,8	1 004,0
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	2 637,1 ²⁰	2 327,6 ²¹
inwestycyjne investment	.	.	.	4,9	4,7
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	4 786,9	4 741,4	4 114,0	4 393,6	4 642,7
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620 and 625	4 115,7	4 039,7	3 534,7	3 872,9	4 206,4

20 Z tego: 0,2 mln zł na zadania z zakresu administracji rządowej w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy; 3,8 mln zł na zadania własne w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy oraz otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy – 2 633,1 mln zł

21 Otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy – 2 327,6 mln zł

Tablica 4.4. Dotacje ogółem dla miast na prawach powiatu (cd.)
 Table 4.4. Grants total for cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dotacje ogółem Grants total	22 755,5	26 514,9	26 353,9	24 287,1	19 486,9
dotacje celowe targeted grants	17 093,9	20 941,2	21 151,0	18 932,9	13 758,9
część gminna gminas' part	14 450,6	17 939,3	17 592,5	11 200,6	6 108,1
na zadania z zakresu administracji rządowej for tasks of the government administration	12 974,1	16 449,8	16 117,4	9 476,5 ^a	4 308,1
inwestycyjne investment	3,8	4,1	4,2	2,8 ^a	4,0
na zadania własne for own tasks	1 449,4	1 471,6	1 457,4	1 695,5 ^a	1 774,0
inwestycyjne investment	28,8	24,2	40,4	247,1 ^a	306,8
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	27,1	17,8	17,8	28,5	26,0
inwestycyjne investment	3,2	1,3	2,1	3,0	2,1
część powiatowa powiats' part	2 075,1	2 304,2	2 284,0	2 321,2	2 690,0
na zadania z zakresu administracji rządowej for tasks of the government administration	1 781,9	1 980,1	2 027,1	2 055,0 ^a	2 314,8
inwestycyjne investment	71,5	85,7	33,6	17,8 ^a	298,3
na zadania własne for own tasks	252,6	271,6	198,7	195,7 ^a	308,9
inwestycyjne investment	59,5	64,2	18,6	21,9 ^a	47,5
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	40,6	52,6	58,2	70,4	66,3
inwestycyjne investment	0,2	0,1	0,0	0,1	0,6

Tablica 4.4. Dotacje ogółem dla miast na prawach powiatu (cd.)
 Table 4.4. Grants total for cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł (dok.) PLAN in million PLN (cont.)					
Pozostałe Others	568,3	697,7	1 274,5	5 411,1	4 960,8
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	376,2	423,7	458,4	550,1	680,9
inwestycyjne investment	2,7	2,9	1,7	3,8	18,2
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	77,0	95,7	75,2	87,4	321,0
inwestycyjne investment	63,5	84,9	58,4	67,0	296,4
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	115,1	178,3	210,3	162,8	224,2
inwestycyjne investment	103,8	164,9	133,2	128,7	196,8
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	1,3	1,6
inwestycyjne investment	.	.	.	1,1	1,6
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	530,5	1 904,3	1 379,6
inwestycyjne investment	.	.	301,0	273,2	1 176,1
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	2 705,1 ²²	2 353,5 ²³
inwestycyjne investment	.	.	.	4,9	7,8
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	5 661,6	5 573,7	5 202,8	5 354,2	5 728,0
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620 and 625	4 834,2	4 705,4	4 485,7	4 699,1	5 203,7

22 Z tego: 0,2 mln zł na zadania z zakresu administracji rządowej w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy; 4,5 mln zł na zadania własne w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy oraz otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy – 2 700,4 mln zł

23 Otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy – 2 353,5 mln zł

Tablica 4.4. Dotacje ogółem dla miast na prawach powiatu (cd.)
 Table 4.4. Grants total for cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dotacje ogółem Grants total	95,4	96,0	96,1	92,9	92,5
dotacje celowe targeted grants	99,0	98,9	100,2	96,0	97,3
część gminna gminas' part	99,3	99,4	99,7	98,5	99,0
na zadania z zakresu administracji rządowej for tasks of the government administration	99,4	99,6	99,7	99,1	99,2
inwestycyjne investment	97,4	73,7	65,0	98,9	99,3
na zadania własne for own tasks	98,2	96,9	99,3	95,4	98,4
inwestycyjne investment	99,6	87,9	128,4	80,7	101,9
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	95,6	90,2	93,0	96,4	97,1
inwestycyjne investment	97,4	89,9	99,5	102,5	96,8
część powiatowa powiats' part	98,1	96,8	98,5	98,2	98,7
na zadania z zakresu administracji rządowej for tasks of the government administration	98,9	97,7	99,4	98,9	99,6
inwestycyjne investment	99,4	68,1	98,2	51,3	99,9
na zadania własne for own tasks	96,1	96,2	95,8	99,6	94,4
inwestycyjne investment	85,0	87,2	57,7	98,6	77,3
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	75,3	65,9	75,0	72,8	88,6
inwestycyjne investment	100,0	100,0	0,0	100,0	98,9
Pozostałe Others	96,2	92,3	110,9	89,7	94,4
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	101,1	99,1	100,0	98,3	98,1
inwestycyjne investment	91,9	75,0	52,3	76,2	69,5

Tablica 4.4. Dotacje ogółem dla miast na prawach powiatu (cd.)
 Table 4.4. Grants total for cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION in % (cont.)					
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	91,9	98,5	92,7	84,6	94,1
inwestycyjne investment	90,1	98,3	91,6	80,4	93,9
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	83,1	72,8	97,7	99,6	100,3
inwestycyjne investment	82,4	72,4	99,6	100,3	102,6
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	99,9	100,0
inwestycyjne investment	.	.	.	99,9	100,0
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	128,1	75,6	84,1
inwestycyjne investment	.	.	151,3	65,5	85,4
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	97,5	98,9
inwestycyjne investment	.	.	.	101,1	60,0
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	84,6	85,1	79,1	82,1	81,1
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620 and 625	85,1	85,9	78,8	82,4	80,8
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dotacje ogółem Grants total	122,6	117,2	99,5	89,1	79,9
dotacje celowe targeted grants	125,3	122,3	102,4	85,7	73,7
część gminna gminas' part	129,2	124,3	98,3	62,9	54,8
na zadania z zakresu administracji rządowej for tasks of the government administration	134,0	127,1	98,1	58,4	45,5
inwestycyjne investment	155,3	83,2	90,6	100,5	141,4

Tablica 4.4. Dotacje ogółem dla miast na prawach powiatu (cd.)
 Table 4.4. Grants total for cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (cd.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
na zadania własne for own tasks	97,0	100,2	101,5	111,7	107,9
inwestycyjne investment	38,4	74,2	243,9	384,5	156,8
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	218,4	62,0	102,8	166,4	91,8
inwestycyjne investment	182,0	37,0	177,4	152,4	64,3
część powiatowa powiat's part	111,6	109,6	100,9	101,3	116,6
na zadania z zakresu administracji rządowej for tasks of the government administration	111,0	109,8	104,2	100,9	113,4
inwestycyjne investment	158,2	82,1	56,6	27,6	3 268,2
na zadania własne for own tasks	109,5	107,7	72,8	102,4	149,6
inwestycyjne investment	151,5	110,7	19,1	201,6	170,2
na zadania realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej for tasks realized on the basis of agreements with government administration bodies	215,8	113,3	126,0	117,5	114,6
inwestycyjne investment	335,6	50,0	0,0	0,0	703,5
Pozostałe Others	93,5	117,8	219,5	343,5	96,5
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks carried out on the basis of agreements between local government units	100,5	110,4	109,1	117,9	123,6
inwestycyjne investment	27,1	87,3	40,8	322,9	439,2
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	68,1	133,3	74,0	106,0	408,6
inwestycyjne investment	60,9	146,0	64,0	100,7	516,8
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	93,5	135,6	158,3	79,0	138,7
inwestycyjne investment	94,8	139,5	111,1	97,3	156,4

Tablica 4.4. Dotacje ogółem dla miast na prawach powiatu (dok.)
 Table 4.4. Grants total for cities with powiat status (cont.)

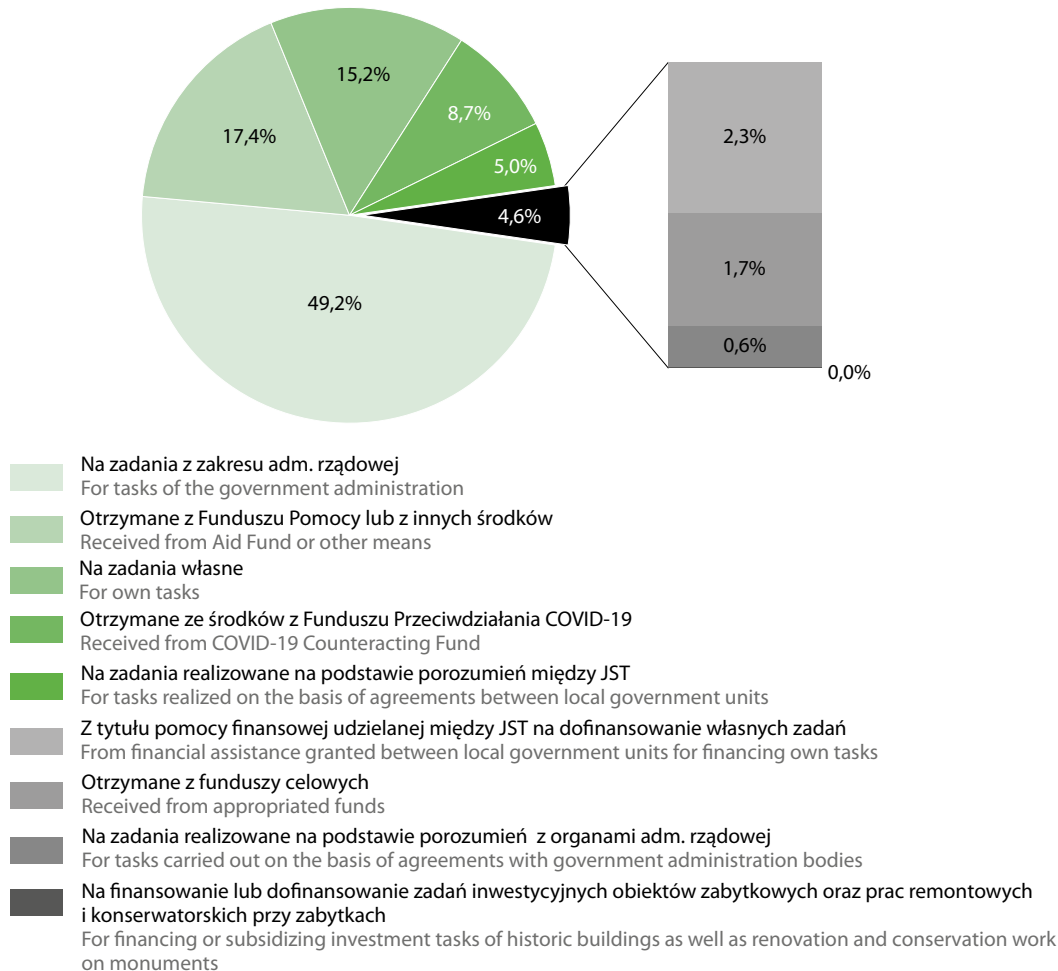
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (dok.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	127,0
inwestycyjne investment	144,1
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	.	211,9	80,4
inwestycyjne investment	.	.	.	39,3	561,4
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	88,3
inwestycyjne investment	95,4
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	113,9	99,0	86,8	106,8	105,7
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620 and 625	114,9	98,2	87,5	109,6	108,6

a nie obejmuje zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy
 a does not include tasks in the field of assistance to citizens of Ukraine

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W strukturze dotacji celowych zrealizowanych w 2023 r. przez miasta na prawach powiatu środki z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej stanowiły 49,2%, środki otrzymane z Funduszu Pomocy 17,4%, środki z budżetu państwa na zadania własne 15,2%.

Wykres 4.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez miasta na prawach powiatu
 Chart 4.5. Structure of targeted grants received by cities with powiat status

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Miasta na prawach powiatu otrzymały w 2023 r. tytułem dotacji celowych z budżetu państwa na realizację zadań własnych kwotę 2 037,2 mln zł, z czego 1 745,6 mln zł przeznaczone było na zadania w części gminnej, a 291,6 mln zł na zadania w części powiatowej. W kategorii dotacji celowych na realizację zadań własnych na zadania bieżące (bez zadań inwestycyjnych) wydano ogółem kwotę 1 687,9 mln zł.

Subwencja ogólna

General subvention

W 2023 r. subwencja ogólna (z uwzględnieniem uzupełnienia subwencji ogólnej w kwocie 4 165,3 mln zł) wyniosła 28 412,8 mln zł i była o 34,1% wyższa niż w 2022 r. Wykonanie planu na 2023 r. tej części dochodów miast na prawach powiatu odbyło się na poziomie 100,4%. Na wydatki w części oświatowej przeznaczono 80,7% subwencji ogólnej. W 2023 r. było to 22 940,4 mln zł, tj. o 17,3% więcej niż w poprzednim roku.

Tablica 4.5. Subwencja ogólna dla miast na prawach powiatu
 Table 4.5. General subvention for cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Subwencja ogólna General subvention	17 118,0	18 791,5	22 789,9	21 191,4	28 412,8
część oświatowa educational part	15 753,2	17 279,5	18 066,1	19 562,8	22 940,4
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of general subvention	255,6	242,6	3 337,7	255,7	4 165,3
subwencja ogólna dla gmin general subvention for gminas	295,1	310,4	341,5	385,5	454,1
część wyrównawcza equalizing part	175,4	189,2	237,9	286,4	352,4
część rekompensująca compensatory part	0,1	11,2	3,2	3,2	3,3
część równoważąca balancing part	119,6	110,1	100,4	95,9	98,4
subwencja ogólna dla powiatów general subvention for powiats	814,1	959,0	1 044,7	987,4	853,0
część równoważąca balancing part	721,2	846,6	912,7	841,0	703,1
część wyrównawcza equalizing part	93,0	112,4	132,0	146,4	149,9
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Subwencja ogólna General subvention	17 113,9	18 795,3	21 891,8	21 169,2	28 312,6
część oświatowa educational part	15 752,8	17 279,5	18 064,3	19 561,6	22 937,2
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of general subvention	251,9	246,4	2 441,4	234,7	4 068,3
subwencja ogólna dla gmin general subvention for gminas	295,1	310,4	341,5	385,5	454,1
część wyrównawcza equalizing part	175,4	189,2	237,9	286,4	352,4
część rekompensująca compensatory part	0,1	11,2	3,2	3,2	3,3
część równoważąca balancing part	119,6	110,1	100,4	95,9	98,4
subwencja ogólna dla powiatów general subvention for powiats	814,1	959,0	1 044,7	987,4	853,1
część równoważąca balancing part	721,2	846,6	912,7	841,0	703,2
część wyrównawcza equalizing part	93,0	112,4	132,0	146,4	149,9

Tablica 4.5. Subwencja ogólna dla miast na prawach powiatu (dok.)
 Table 4.5. General subvention for cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Subwencja ogólna General subvention	100,0	100,0	104,1	100,1	100,4
część oświatowa educational part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of general subvention	101,5	98,4	136,7	108,9	102,4
subwencja ogólna dla gmin general subvention for gminas	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część wyrównawcza equalizing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część rekompensująca compensatory part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część równoważąca balancing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
subwencja ogólna dla powiatów general subvention for powiats	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część równoważąca balancing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część wyrównawcza equalizing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Subwencja ogólna General subvention	111,3	109,8	121,3	93,0	134,1
część oświatowa educational part	110,7	109,7	104,6	108,3	117,3
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of general subvention	146,7	94,9	1376,0	7,7	1 629,0
subwencja ogólna dla gmin general subvention for gminas	110,8	105,2	110,0	112,9	117,8
część wyrównawcza equalizing part	123,6	107,8	125,7	120,4	123,0
część rekompensująca compensatory part	39,9	13211,2	28,3	100,0	103,6
część równoważąca balancing part	96,3	92,1	91,3	95,5	102,6
subwencja ogólna dla powiatów general subvention for powiats	113,4	117,8	108,9	94,5	86,4
część równoważąca balancing part	112,2	117,4	107,8	92,1	83,6
część wyrównawcza equalizing part	123,6	121,0	117,4	110,9	102,4

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

4.2. Wydatki miast na prawach powiatu

4.2. Expenditure of cities with powiat status

W 2023 r. wydatki ogółem miast na prawach powiatu wyniosły 125 395,6 mln zł i były wyższe o 9,5% w porównaniu z 2022 r. Plan wydatków ogółem wykonano w 95,0% (wobec 94,1% w 2022 r.). Wydatki bieżące w 2023 r. zamknęły się kwotą 103 105,8 mln zł, w której największy udział stanowiły pozycje wynagrodzeń – 41,3% oraz pozostałych wydatków – 36,0%. Wydatki majątkowe miast na prawach powiatu wyniosły 22 289,8 mln zł, w porównaniu z 2022 r. ich poziom wzrósł o 29,2%.

Tablica 4.6. Wydatki miast na prawach powiatu
Table 4.6. Expenditure of cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	96 885,5	103 502,2	108 203,5	114 568,1	125 395,6
wydatki bieżące current expenditure	80 987,7	88 276,2	92 555,3	97 310,3	103 105,8
w tym including					
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contribution charged	30 131,3	32 508,3	34 647,3	37 417,4	42 601,1
dotacje grants	9 085,9	9 749,9	10 576,0	11 962,3	14 203,0
na obsługę długu on debt service	885,6	739,6	557,5	1 922,2	2 800,6
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	9,2	4,8	9,3	17,6	8,4
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	14 162,9	17 614,5	17 197,0	13 100,8	6 364,7
pozostałe wydatki other expenditure	26 712,8	27 659,0	29 568,3	32 890,0	37 128,0
wydatki majątkowe property expenditure	15 897,7	15 226,0	15 648,2	17 257,8	22 289,8
inwestycyjne investment	14 663,1	14 059,5	13 895,4	14 720,4	19 531,6
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	102 622,2	110 861,9	115 172,5	121 726,7	131 951,3
wydatki bieżące current expenditure	83 741,5	92 234,0	95 741,2	101 282,1	106 940,7
w tym including					
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contribution charged	30 604,5	33 213,7	35 176,2	38 030,9	43 291,5
dotacje grants	9 232,2	9 977,4	10 712,5	12 142,2	14 370,6
na obsługę długu on debt service	1 023,7	1 011,0	730,1	1 976,6	2 947,4

Tablica 4.6. Wydatki miast na prawach powiatu (cd.)
 Table 4.6. Expenditure of cities with powiat status (cont.)

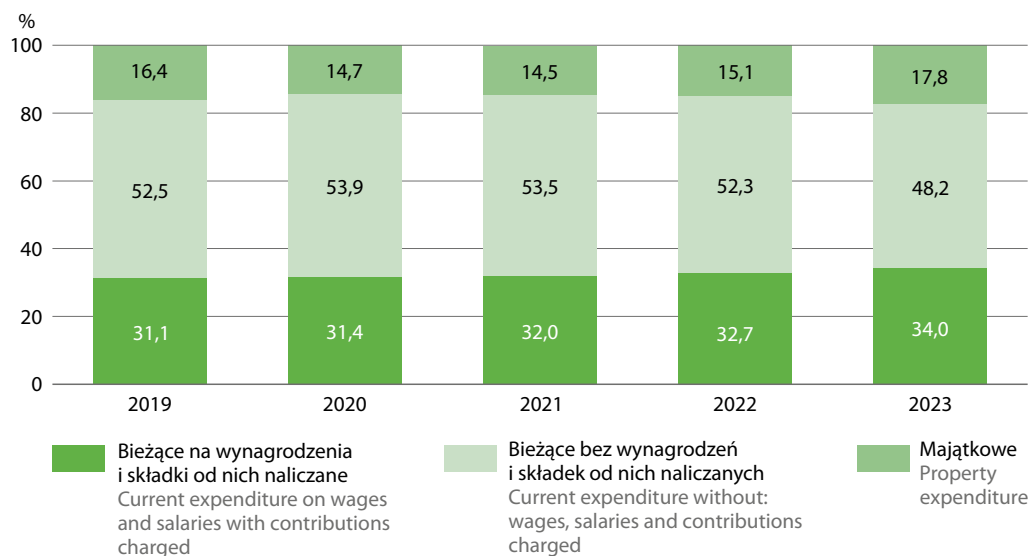
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł (dok.) PLAN in million PLN (cont.)					
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	64,3	74,6	70,1	50,8	34,7
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	14 313,4	17 750,0	17 307,4	13 659,9	6 510,7
pozostałe wydatki other expenditure	28 503,6	30 207,3	31 744,8	35 421,7	39 785,8
wydatki majątkowe property expenditure	18 880,7	18 627,9	19 431,3	20 444,6	25 010,6
inwestycyjne investment	17 615,4	17 364,1	17 549,6	17 844,3	22 151,2
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Wydatki ogółem Total expenditure	94,4	93,4	93,9	94,1	95,0
wydatki bieżące current expenditure	96,7	95,7	96,7	96,1	96,4
w tym including					
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contribution charged	98,5	97,9	98,5	98,4	98,4
dotacje grants	98,4	97,7	98,7	98,5	98,8
na obsługę długu on debt service	86,5	73,2	76,4	97,2	95,0
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	14,3	6,5	13,2	34,6	24,2
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	98,9	99,2	99,4	95,9	97,8
pozostałe wydatki other expenditure	93,7	91,6	93,1	92,9	93,3
wydatki majątkowe property expenditure	84,2	81,7	80,5	84,4	89,1
inwestycyjne investment	83,2	81,0	79,2	82,5	88,2
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Wydatki ogółem Total expenditure	111,3	106,8	104,5	105,9	109,5
wydatki bieżące current expenditure	112,0	109,0	104,8	105,1	106,0

Tablica 4.6. Wydatki miast na prawach powiatu (dok.)
Table 4.6. Expenditure of cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (dok.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
w tym including					
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contribution charged	109,3	107,9	106,6	108,0	113,9
dotacje grants	109,7	107,3	108,5	113,1	118,7
na obsługę długu on debt service	103,9	83,5	75,4	344,8	145,7
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	180,5	52,5	192,4	189,8	47,7
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	129,4	124,4	97,6	76,2	48,6
pozostałe wydatki other expenditure	108,3	103,5	106,9	111,2	112,9
wydatki majątkowe property expenditure	108,1	95,8	102,8	110,3	129,2
inwestycyjne investment	107,4	95,9	98,8	105,9	132,7

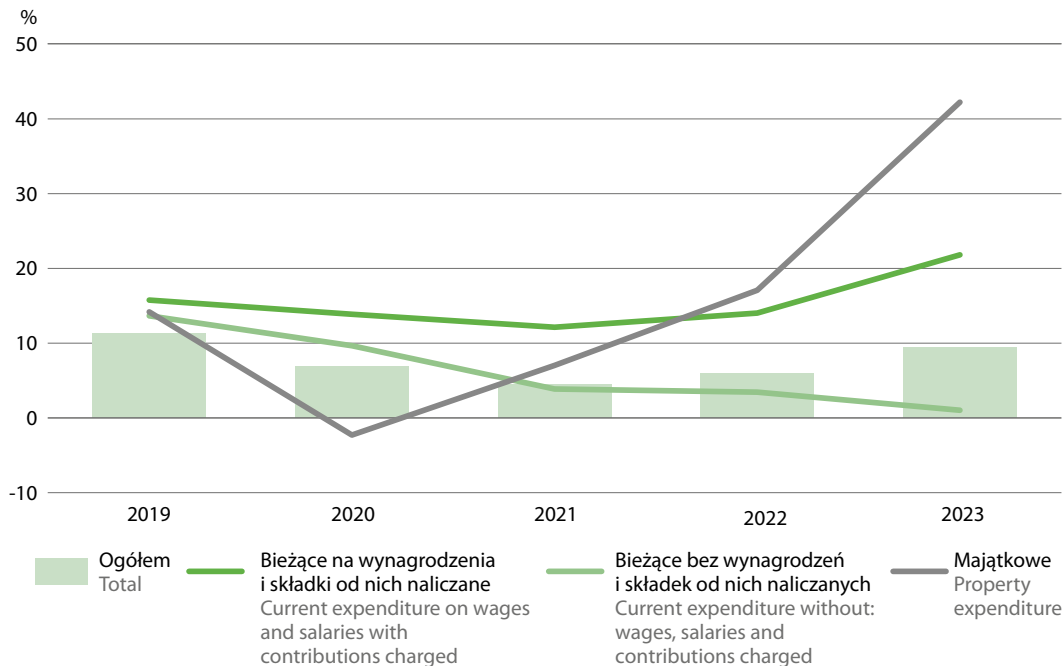
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 4.6. Struktura wydatków miast na prawach powiatu
Chart 4.6. Structure of expenditure of cities with powiat status

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 4.7. Zmiany wybranych kategorii wydatków (r/r)
Chart 4.7. Changes of selected categories of expenditure (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

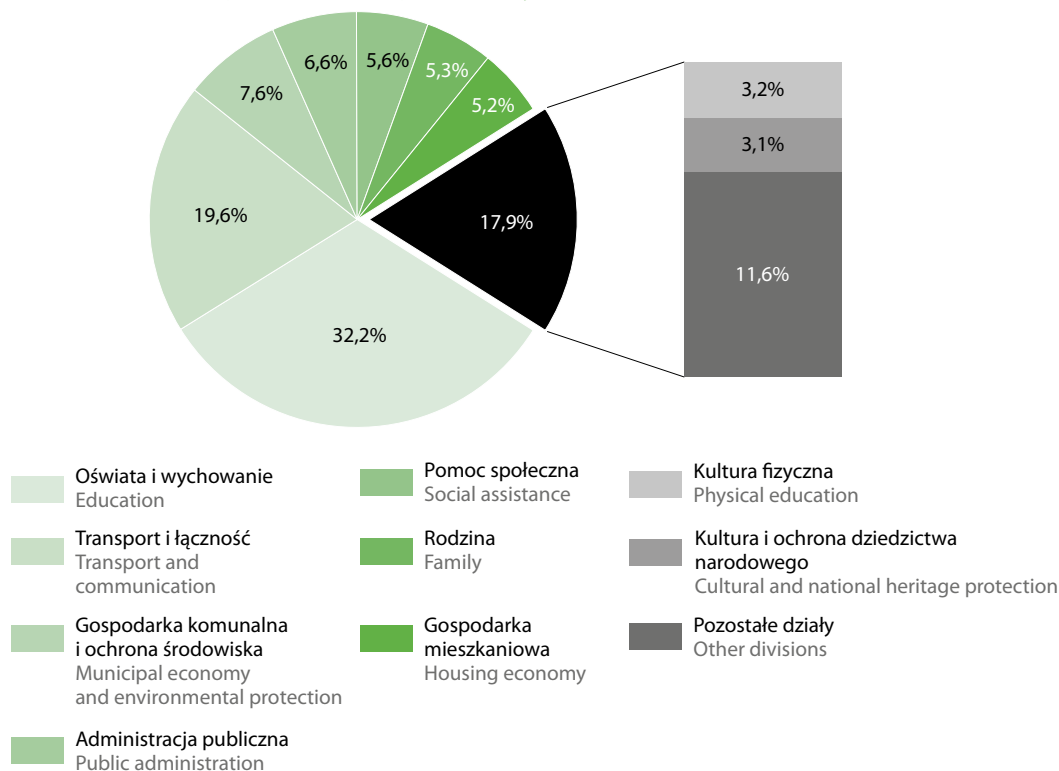
W strukturze wydatków według działów klasyfikacji budżetowej w 2023 r. największy udział stanowiły wydatki w działach: „Oświata i wychowanie” (32,2%), „Transport i łączność” (19,6%), „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” (7,6%), „Administracja publiczna” (6,6%), „Pomoc społeczna” (5,6%), „Rodzina” (5,3%), „Gospodarka mieszkaniowa” (5,2%), „Kultura fizyczna” (3,2%) oraz „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” (3,1%).

Wydatki bieżące miast na prawach powiatu w 2023 r. zwiększyły się w ciągu roku o 6,0% do kwoty 103 105,8 mln zł. W ich strukturze nie zaszły istotne zmiany w stosunku do poprzednich lat. Udział dotacji w wydatkach bieżących wyniósł 13,8%, świadczeń na rzecz osób fizycznych 6,2%, a wydatków na obsługę długu 2,7%. Na pozostałe wydatki przypadało 36,0% wszystkich wydatków bieżących (wobec 33,8% w roku poprzednim).

W 2023 r. miasta na prawach powiatu wydały na wynagrodzenia i składki od nich naliczane kwotę 42 601,1 mln zł, tj. o 13,9% więcej niż w 2022 r.

Wydatki majątkowe w 2023 r. wzrosły w ciągu roku o 29,2% i wyniosły 22 289,8 mln zł, tj. 89,1% planowanej kwoty. Wydatki inwestycyjne wyniosły 19 531,6 mln zł i stanowiły 87,6% wydatków majątkowych oraz 15,6% wydatków ogółem.

Wykres 4.8. Struktura wydatków miast na prawach powiatu według działów
 Chart 4.8. Structure of cities with powiat status' expenditure by divisions

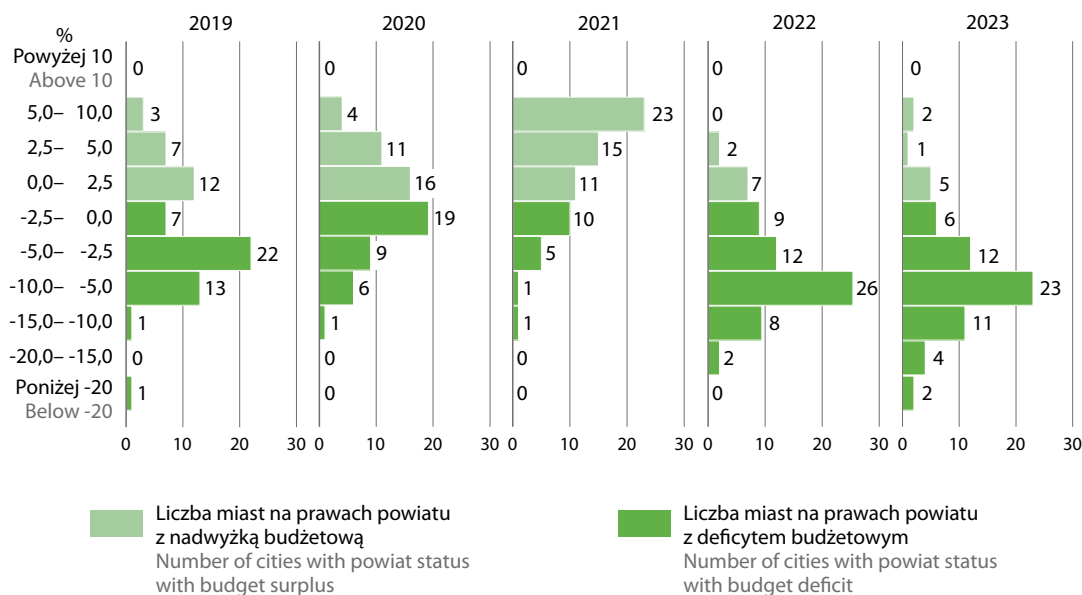
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

4.3. Wynik budżetów miast na prawach powiatu

4.3. Result of budgets of cities with powiat status

W 2023 r. budżety miast na prawach powiatu zamknęły się deficytem w wysokości 11 053,6 mln zł przy zakładanym deficycie w wysokości 16 250,9 mln zł. Nadwyżkę budżetową wypracowało 8 jednostek, a deficyt odnotowano dla 58 jednostek. W 6 miastach na prawach powiatu, które odnotowały nadwyżkę, poziom relacji wyniku do dochodów ogółem nie przekroczył 5%. Wśród 58 jednostek notujących w 2023 r. deficyt dla 4 podmiotów jego wielkość kształtowała się w przedziale 15-20%, dla 34 jednostek – w przedziale 5-15%, dla 18 jednostek – w przedziale 0-5%, w 2 miastach na prawach powiatu relacja ta przekroczyła poziom 20%.

Wykres 4.9. Miasta na prawach powiatu według relacji wyniku budżetowego do dochodów
 Chart 4.9. Cities with powiat status by result/revenue relation

Uwaga. Przedziały dla wartości wskaźnika domknięte lewostronnie.
 Note. The intervals for the index values are left-closed.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

4.4. Finansowanie

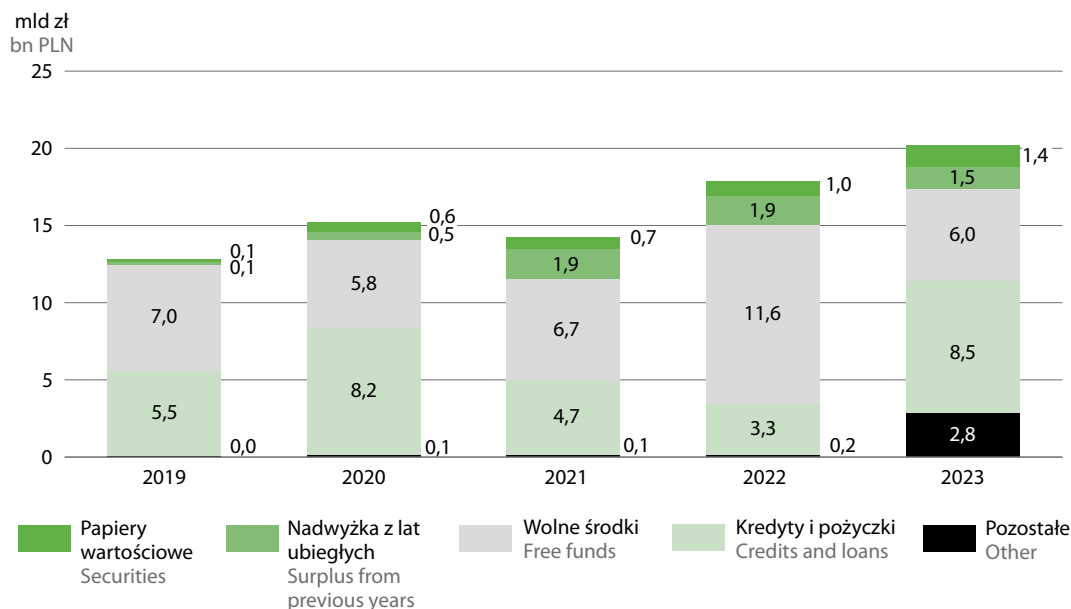
4.4. Financing

Miasta na prawach powiatu zrealizowały w 2023 r. łączne przychody w kwocie 20 228,6 mln zł, wobec 17 923,5 mln zł w 2022 r. W strukturze przychodów 42,1% stanowiły przychody z tytułu zaciągniętych kredytów i pożyczek. Udział wolnych środków²⁴ na rachunkach bieżących miast na prawach powiatu w przychodach za 2023 r. wyniósł 29,6%, a nadwyżki z lat ubiegłych 7,3%. Pozostałe kategorie przychodów miast na prawach powiatu stanowiły łącznie 21,0%.

Łączna wartość rozchodów miast na prawach powiatu według stanu na koniec 2023 r. wyniosła 3 747,5 mln zł. Spłaty kredytów i pożyczek stanowiły 76,0% rozchodów (2 848,7 mln zł). Wykup papierów wartościowych stanowił 5,0% rozchodów (wobec 8,7% w 2022 r.). Wartość pożyczek udzielonych w 2023 r. przez miasta na prawach powiatu wyniosła 72,9 mln zł, stanowiąc 1,9% udziału w rozchodach. W kategorii „inne cele” ujęto kwotę 637,8 mln zł, stanowiącą 17,0% rozchodów.

²⁴ Patrz: podrozdział 2.4. Finansowanie

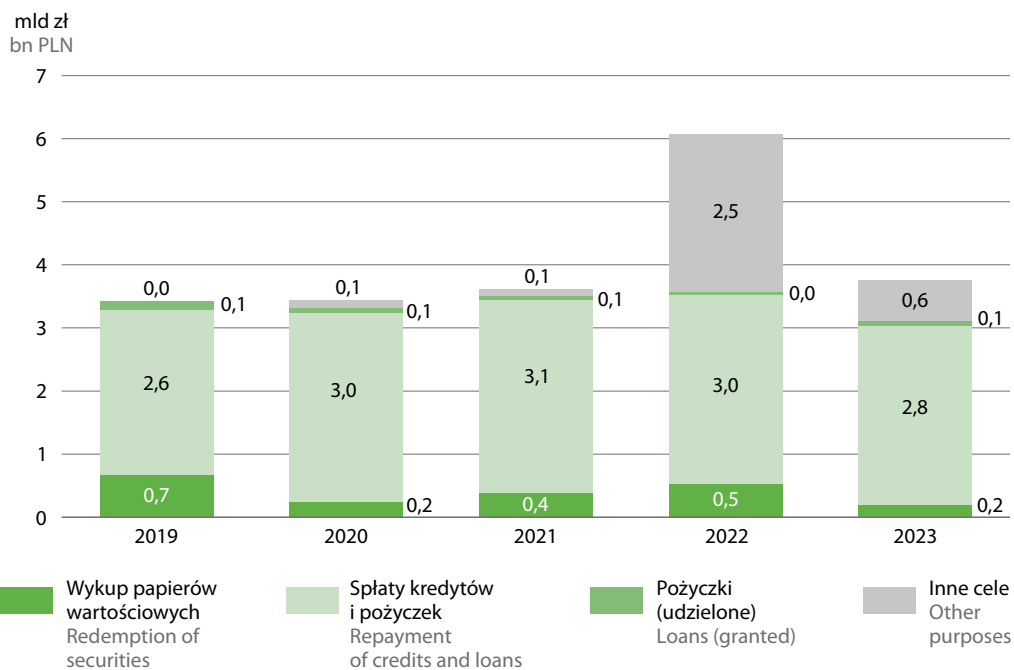
Wykres 4.10. Przychody miast na prawach powiatu
Chart 4.10. Proceeds of cities with powiat status

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 4.11. Rozchody miast na prawach powiatu
Chart 4.11. Outlays of cities with powiat status

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Rozdział 5. Gospodarka finansowa powiatów

Chapter 5. Financial economy of powiats

W 2023 r. dochody powiatów wyniosły 45 275,5 mln zł, a wydatki 46 836,2 mln zł. W porównaniu z rokiem 2022 dochody zwiększyły się o 16,0%, zaś wydatki o 17,1%. Rok budżetowy 2023 powiaty zakończyły głębszym deficytem niż w roku 2022. Deficyt budżetu powiatów w roku 2023 osiągnął wartość 1 560,7 mln zł, czyli wzrósł w porównaniu z deficytem w kwocie 982,8 mln zł odnotowanej w 2022 r.

Tablica 5.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów powiatów
Table 5.1. Revenue, expenditure and result of powiats' budgets

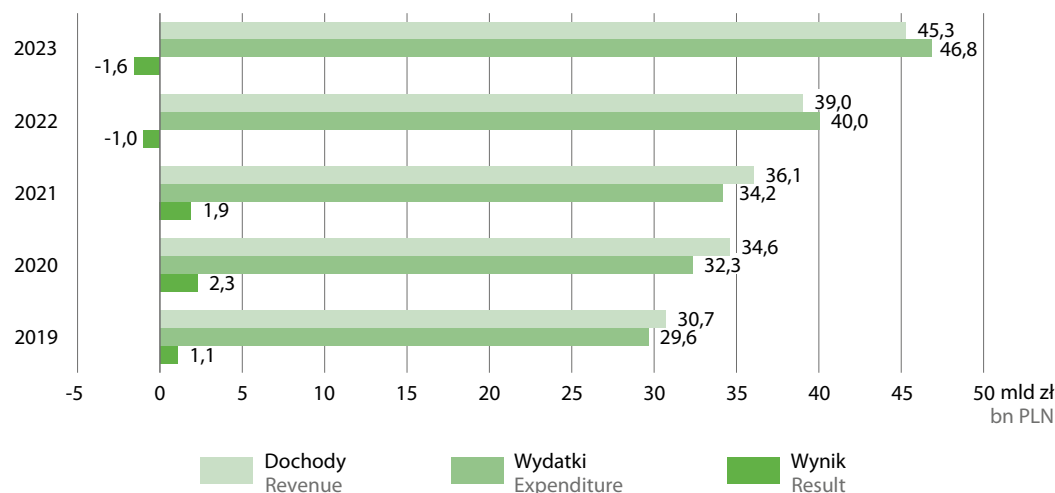
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody Revenue	30 696,3	34 568,6	36 053,3	39 020,5	45 275,5
Wydatki Expenditure	29 630,7	32 313,9	34 172,7	40 003,2	46 836,2
Wynik Result	1 065,6	2 254,7	1 880,6	-982,8	-1 560,7
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody Revenue	30 608,1	33 681,5	35 446,1	39 775,4	45 647,2
Wydatki Expenditure	31 886,0	35 257,9	37 650,6	43 608,1	50 259,1
Wynik Result	-1 277,9	-1 576,4	-2 204,5	-3 832,7	-4 611,9
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dochody Revenue	100,3	102,6	101,7	98,1	99,2
Wydatki Expenditure	92,9	91,7	90,8	91,7	93,2
Wynik Result
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody Revenue	109,8	112,6	104,3	108,2	116,0
Wydatki Expenditure	103,4	109,1	105,8	117,1	117,1
Wynik Result

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

We wcześniejszym czteroletnim okresie, w latach: 2019-2022, średni wzrost zrealizowanych dochodów powiatów wynosił 8,7%, a średni wzrost wykonanych wydatków osiągnął 8,8%. Wzrosty w roku 2023 dla obu wskaźników (odpowiednio 16,0% oraz 17,1%) były w przybliżeniu dwukrotnie wyższe niż średnia czteroletnia liczona do roku 2022.

W analizowanym okresie pięciu lat nadwyżki budżetowe odnotowano w latach 2019-2021, deficyty budżetowe odnotowano natomiast w ciągu ostatnich dwóch lat.

Wykres 5.1. Budżety powiatów
Chart 5.1. Budgets of powiats

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

5.1. Dochody powiatów

5.1. Revenue of powiats

W 2023 r. na wartość wykonanych dochodów ogółem powiatów złożyły się dochody własne, dotacje, oraz subwencja ogólna. Subwencja ogólna w kwocie 18 356,6 mln zł stała się w 2023 r. największą kategorią dochodową, większą od dochodów własnych, osiągając 40,5% całości dochodów ogółem (37,3% w 2022 r.). W strukturze dochodów drugą co do wielkości kategorią były dochody własne, w wysokości 15 028,8 mln zł, co oznaczało 33,2% dochodów ogółem (o 6,3 p. proc. mniej niż w 2022 r. kiedy były największą kategorią i stanowiły 39,5% dochodów ogółem). Dotacje, w kwocie 11 890,2 mln zł, stanowiły udział 26,3% w dochodach ogółem (23,2% w 2022 r.).

Tablica 5.2. Dochody powiatów
Table 5.2. Revenue of powiats

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	30 696,3	34 568,6	36 053,3	39 020,5	45 275,5
dochody własne own revenue	12 312,5	13 994,5	13 747,4	15 397,6	15 028,8
dotacje ogółem grants total	6 737,4	7 157,0	7 343,5	9 056,8	11 890,2
subwencja ogólna general subvention	11 646,4	13 417,1	14 962,4	14 566,1	18 356,6
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	30 608,1	33 681,5	35 446,1	39 775,4	45 647,2
dochody własne own revenue	11 758,4	12 597,0	12 930,8	15 186,2	14 602,9
dotacje ogółem grants total	7 216,9	7 677,1	7 827,6	10 039,7	12 799,9
subwencja ogólna general subvention	11 632,9	13 407,4	14 687,6	14 549,5	18 244,4

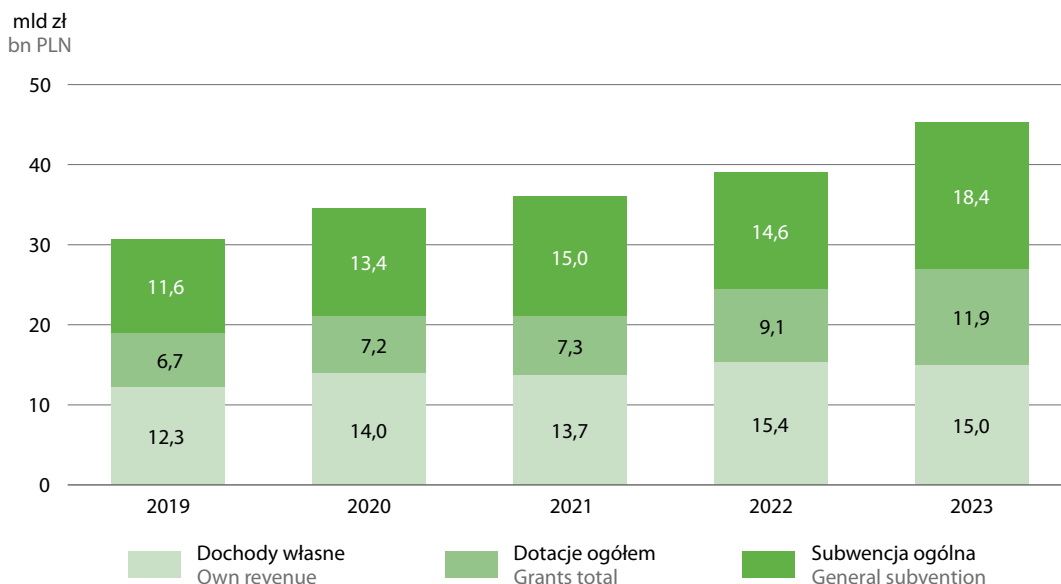
Tablica 5.2. Dochody powiatów (dok.)
Table 5.2. Revenue of powiats (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dochody ogółem Revenue total	100,3	102,6	101,7	98,1	99,2
dochody własne own revenue	104,7	111,1	106,3	101,4	102,9
dotacje ogółem grants total	93,4	93,2	93,8	90,2	92,9
subwencja ogólna general subvention	100,1	100,1	101,9	100,1	100,6
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody ogółem Revenue total	109,8	112,6	104,3	108,2	116,0
dochody własne own revenue	122,2	113,7	98,2	112,0	97,6
dotacje ogółem grants total	91,3	106,2	102,6	123,3	131,3
subwencja ogólna general subvention	110,9	115,2	111,5	97,4	126,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. w porównaniu do roku poprzedniego dochody ogółem powiatów były wyższe o 16,0%. Wśród składników dochodów największy wzrost odnotowano w dotacjach ogółem – o 31,3% , zwiększyła się też subwencja ogólna – o 26,0%. Jednocześnie dochody własne powiatów były mniejsze niż w roku poprzednim o 2,4%.

Wykres 5.2. Dochody powiatów
Chart 5.2. Revenue of powiats

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Dochody własne powiatów

Own revenue of powiats

W roku 2023 dochody własne powiatów osiągnęły wartość 15 028,8 mln zł, co oznacza spadek o 2,4% względem roku 2022, kiedy wynosiły 15 397,6 mln zł. Wykonanie planu dochodów własnych powiatów w 2023 r. osiągnęło 102,9%.

W strukturze dochodów własnych znacznie zmniejszyły się wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT), spadając z wartości 8 008,8 mln zł w 2022 r. do 5 780,5 mln zł w roku 2023, (o 27,8%). Przełożyło się to na spadek udziałów PIT w dochodach własnych powiatów z 52,0% w 2022 r. do 38,5% w 2023 r. Obok wpływów z PIT, drugą co do wartości dynamikę spadkową wykazały w powiatach dochody z majątku (spadek o 18,8% w porównaniu z 2022 r.). Wpływy powiatów z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) osiągnęły w 2023 r. kwotę 475,1 mln zł (co stanowiło 3,2% przychodów własnych) i jednocześnie to dla tej pozycji (podatku CIT) zaobserwowano największą dynamikę wzrostu r/r (w 2023 r. więcej o 51,3% niż w 2022 r.). Zwiększenie wpływów zaobserwowano także w pozycji „pozostałych dochodów” (o 26,8%). Pozycja ta kwotowo w pięcioletniej perspektywie 2019-2023, oprócz 2023 r. jedynie jeszcze w 2020 r. przewyższała dochody z PIT.

Tablica 5.3. Dochody własne powiatów
Table 5.3. Own revenue of powiats

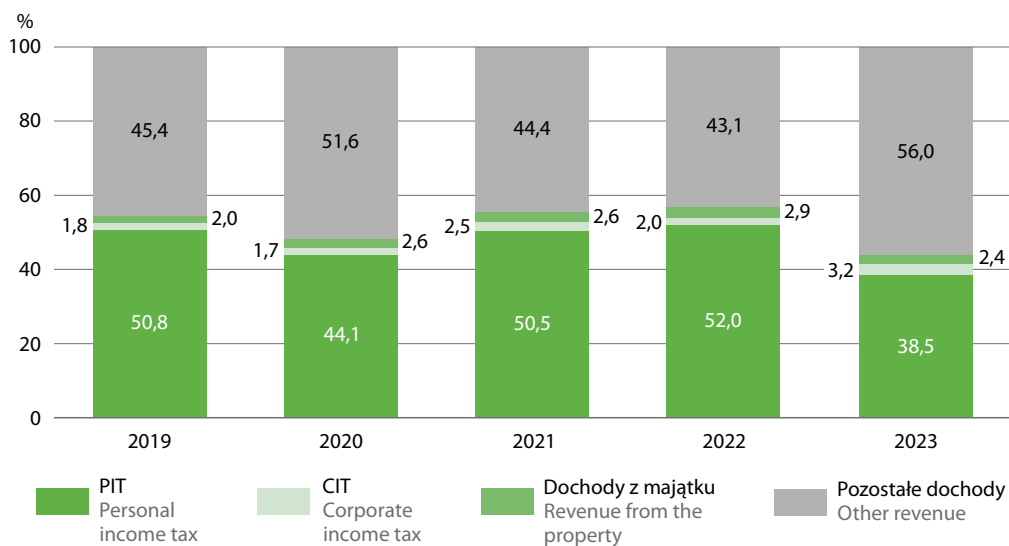
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody własne Own revenue	12 312,5	13 994,5	13 747,4	15 397,6	15 028,8
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	217,3	241,5	339,6	314,1	475,1
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	6 255,0	6 172,8	6 940,2	8 008,8	5 780,5
dochody z majątku revenue from the property	249,0	364,2	360,8	440,7	358,0
pozostałe dochody other revenue	5 591,2	7 216,0	6 106,7	6 634,0	8 415,2
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody własne Own revenue	11 758,4	12 597,0	12 930,8	15 186,2	14 602,9
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	201,9	195,4	256,0	313,4	474,3
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	6 170,1	6 145,8	6 414,6	7 787,4	5 776,1
dochody z majątku revenue from the property	288,8	350,9	377,7	482,8	445,6
pozostałe dochody other revenue	5 097,5	5 904,9	5 882,5	6 602,6	7 906,9
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dochody własne Own revenue	104,7	111,1	106,3	101,4	102,9
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	107,6	123,6	132,7	100,2	100,2
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	101,4	100,4	108,2	102,8	100,1

Tablica 5.3. Dochody własne powiatów (dok.)
Table 5.3. Own revenue of powiats (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION in % (cont.)					
dochody z majątku revenue from the property	86,2	103,8	95,5	91,3	80,3
pozostałe dochody other revenue	109,7	122,2	103,8	100,5	106,4
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody własne Own revenue	122,2	113,7	98,2	112,0	97,6
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	109,0	111,1	140,6	92,5	151,3
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	111,0	98,7	112,4	115,4	72,2
dochody z majątku revenue from the property	69,9	146,3	99,1	122,1	81,2
pozostałe dochody other revenue	143,8	129,1	84,6	108,6	126,8

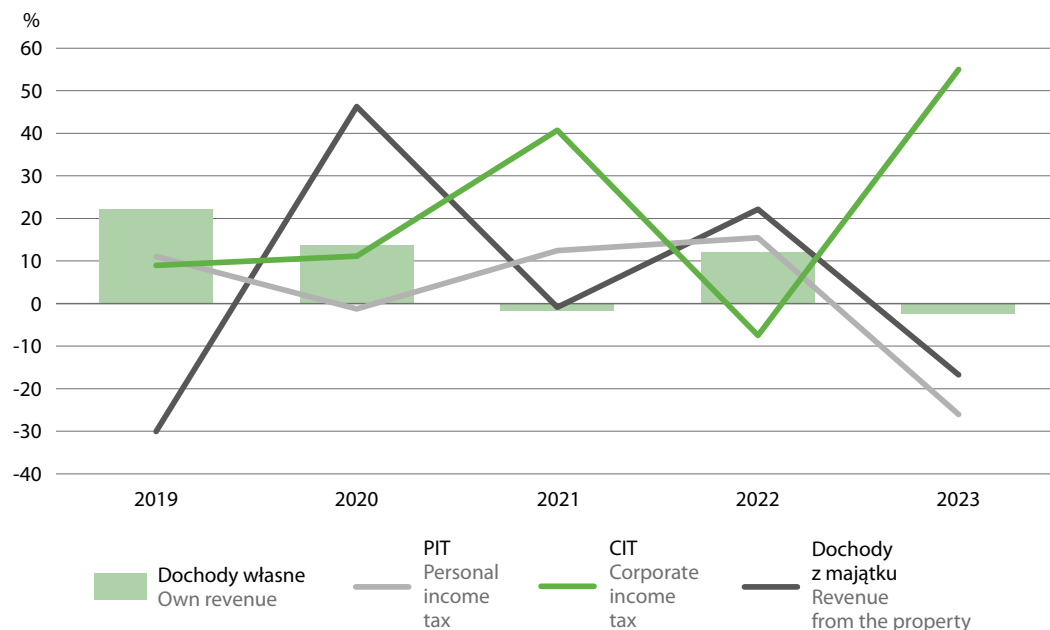
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 5.3. Struktura dochodów własnych powiatów
Chart 5.3. Structure of own revenue of powiats

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 5.4. Zmiany wybranych kategorii dochodów własnych (r/r)
Chart 5.4. Changes of selected categories of own revenue (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Dotacje ogółem

Grants total

W 2023 r. dotacje ogółem dla powiatów osiągnęły wartość 11 890,2 mln zł, tj. o 31,3% więcej w porównaniu z rokiem 2022. Jednocześnie wskaźnik wykonania planu dotacji wyniósł 92,9%.

W strukturze dochodów ogółem osiągniętych przez powiaty, dotacje ogółem stanowiły 26,3% (w roku poprzednim - 23,2%). Uwzględniając dodatkowy podział - dotacje celowe obejmowały 23,8% dochodów powiatów (20,2% w 2022 r.), a dotacje z §§ 200 i 620 oraz z §§ 205 i 625²⁵, w łącznej kwocie 1 107,5 mln zł, stanowiły 2,4% dochodów ogółem (3,0% rok wcześniej). Dotacje celowe w 2023 r. w porównaniu z 2022 r. wzrosły o 37,0% (odpowiednio o 27,9% w roku poprzednim) osiągając kwotę 10 782,6 mln zł.

Tablica 5.4. Dotacje powiatów
Table 5.4. Grants for powiats

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dotacje ogółem Grants total	6 737,4	7 157,0	7 343,5	9 056,8	11 890,2
dotacje celowe targeted grants	5 117,7	5 489,1	6 153,8	7 868,2	10 782,6

²⁵ Patrz: rozdział 1. Zasady i uwarunkowania gospodarki finansowej JST.

Tablica 5.4. Dotacje powiatów (cd.)
Table 5.4. Grants for powiats (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł (dok.) EXECUTION in million PLN (cont.)					
na zadania z zakresu adm. rządowej ²⁶ for tasks of the government administration	2 972,3	3 377,8	3 587,2	3 632,8	3 303,1
inwestycyjne investment	76,9	134,6	80,9	92,0	134,3
na zadania własne for own tasks	1 034,8	924,8	871,6	931,4	1 202,2
inwestycyjne investment	212,4	98,0	102,1	194,3	206,6
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks realized on the basis of agreements with government administration units	32,7	43,3	57,1	111,6	104,3
inwestycyjne investment	1,1	1,8	3,9	6,9	5,7
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks carried out on the basis of agreements between local government units	384,2	390,2	375,7	410,7	461,5
inwestycyjne investment	57,2	58,0	56,2	60,9	73,1
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	631,1	655,7	649,2	827,4	938,7
inwestycyjne investment	550,8	531,0	519,5	685,9	756,7
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	62,6	97,3	76,1	134,4	127,8
inwestycyjne investment	49,3	80,4	57,5	102,2	96,6
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	1,0	1,6
inwestycyjne investment	.	.	.	0,7	1,0
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	536,9	853,6	3 739,1
inwestycyjne investment	.	.	488,4	793,5	3 726,8
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	965,3	904,4
inwestycyjne investment	.	.	.	0,1	0,0
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	1 619,7	1 667,9	1 189,7	1 188,5	1 107,5
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	964,8	778,3	613,2	563,1	726,9

²⁶ Do 31.12.2021 r. wypłaty świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci były zadaniami samorządów, finansowanymi z dotacji celowych na zadania z zakresu administracji rządowej. Od 01.01.2022 r. zadanie to przejął Zakład Ubezpieczeń Społecznych, przy czym w okresie przejściowym jednostki kontynuowały wypłaty świadczeń, które zostały przyznane na okres do dnia 31.05.2022 r. Ponadto od 1 stycznia 2023 r. wyłączono obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne za wybrane grupy ubezpieczonych, za których składka zdrowotna była dotychczas finansowana ze środków budżetu państwa. W związku z tym, powiaty otrzymały w porównaniu z 2022 r. tylko niewielkie kwoty dotacji w dziale Ochrona Zdrowia.

Tablica 5.4. Dotacje powiatów (cd.)
 Table 5.4. Grants for powiats (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dotacje ogółem Grants total	7 216,9	7 677,1	7 827,6	10 039,7	12 799,9
dotacje celowe targeted grants	5 268,9	57 05,3	6 329,9	8 625,7	11 547,5
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	2 997,3	3 480,8	3 681,4	3 671,0	3 321,9
inwestycyjne investment	81,2	201,9	147,4	94,0	135,5
na zadania własne for own tasks	1 079,4	952,0	913,7	957,5	1 255,3
inwestycyjne investment	251,9	117,1	140,5	214,3	242,5
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks realized on the basis of agreements with government administration units	38,9	59,0	69,7	130,0	113,7
inwestycyjne investment	1,1	3,7	5,7	7,4	6,7
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks carried out on the basis of agreements between local government units	389,5	420,8	387,4	423,5	480,3
inwestycyjne investment	64,2	71,0	59,8	70,0	83,9
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	690,6	701,7	767,5	928,9	1 030,0
inwestycyjne investment	606,0	568,1	623,1	775,0	833,9
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	73,1	90,9	88,5	133,1	135,2
inwestycyjne investment	59,1	73,3	69,7	98,4	103,1
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	1,0	7,4
inwestycyjne investment	.	.	.	0,8	6,8
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	421,6	1 338,9	4 253,6
inwestycyjne investment	.	.	373,2	1 278,8	4 234,6
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	1 041,9	950,0
inwestycyjne investment	.	.	.	0,1	-
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	1 948,0	1 971,8	1 497,7	1 414,0	1 252,4
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	1 211,9	980,9	792,1	726,9	768,6

Tablica 5.4. Dotacje powiatów (cd.)
Table 5.4. Grants for powiats (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Dotacje ogółem Grants total	93,4	93,2	93,8	90,2	92,9
dotacje celowe targeted grants	97,1	96,2	97,2	91,2	93,4
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	99,2	97,0	97,4	99,0	99,4
inwestycyjne investment	94,8	66,6	54,9	97,9	99,1
na zadania własne for own tasks	95,9	97,1	95,4	97,3	95,8
inwestycyjne investment	84,3	83,7	72,6	90,7	85,2
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration units	84,0	73,5	81,9	85,9	91,7
inwestycyjne investment	95,5	49,7	68,3	93,0	85,9
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks carried out on the basis of agreements between local government units	98,6	92,7	97,0	97,0	96,1
inwestycyjne investment	89,2	81,7	93,9	87,1	87,1
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	91,4	93,4	84,6	89,1	91,1
inwestycyjne investment	90,9	93,5	83,4	88,5	90,7
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	85,6	107,0	86,0	101,0	94,5
inwestycyjne investment	83,5	109,7	82,5	103,9	93,7
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	96,8	21,4
inwestycyjne investment	.	.	.	95,6	14,6
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	127,3	63,8	87,9
inwestycyjne investment	.	.	130,8	62,0	88,0
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	92,7	95,2
inwestycyjne investment	.	.	.	83,7	.
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	83,1	84,6	79,4	84,1	88,4
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	79,6	79,3	77,4	77,5	94,6

Tablica 5.4. Dotacje powiatów (dok.)
Table 5.4. Grants for powiats (cont.)

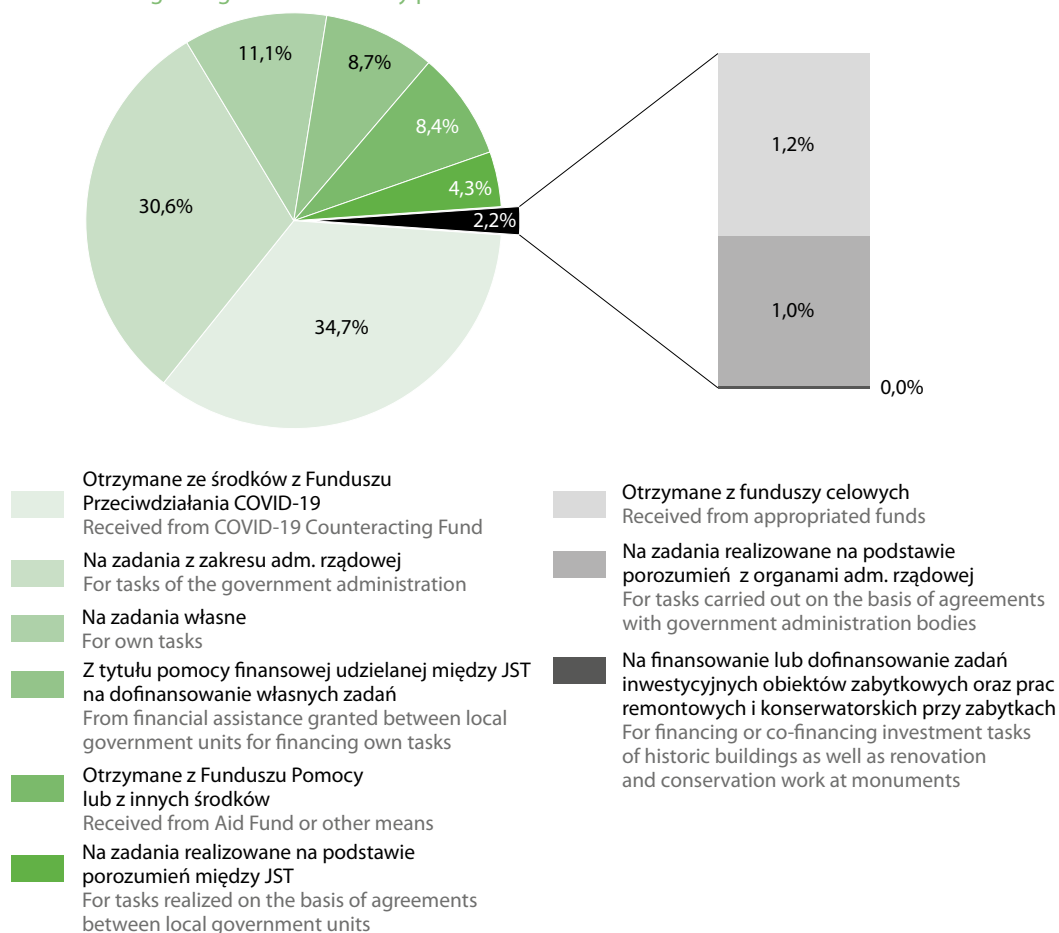
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dotacje ogółem Grants total	91,3	106,2	102,6	123,3	131,3
dotacje celowe targeted grants	89,2	107,3	112,1	127,9	137,0
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	106,4	113,6	106,2	101,3	90,9
inwestycyjne investment	114,1	174,9	60,1	113,7	146,0
na zadania własne for own tasks	62,8	89,4	94,3	106,9	129,1
inwestycyjne investment	27,9	46,1	104,2	190,4	106,3
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration units	142,2	132,7	131,8	195,5	93,4
inwestycyjne investment	257,1	173,1	212,6	176,9	82,6
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST for tasks realized on the basis of agreements between local government units	98,6	101,5	96,3	109,3	112,4
inwestycyjne investment	76,3	101,4	96,8	108,4	120,0
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	78,1	103,9	99,0	127,5	113,5
inwestycyjne investment	76,4	96,4	97,8	132,0	110,3
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	83,4	155,5	78,3	176,6	95,1
inwestycyjne investment	78,0	162,9	71,5	177,8	94,5
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidizing investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	158,0
inwestycyjne investment	134,5
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	.	159,0	438,1
inwestycyjne investment	.	.	.	162,5	469,7
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	93,7
inwestycyjne investment
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	98,8	103,0	71,3	99,9	93,2
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	96,1	80,7	78,8	91,8	129,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W ramach zrealizowanych dochodów powiatów z tytułu dotacji ogółem, dotacje na zadania bieżące w 2023 r. wyniosły 6 162,4 mln zł, tj. 51,8% ogółu dotacji (72,4% w 2022 r.), zaś dotacje na zadania inwestycyjne osiągnęły kwotę 5 727,8 mln zł, tj. 48,2% ogółu dotacji (odpowiednio 27,6%). Na zadania bieżące obszaru „§§ 200, 205, 620 i 625” przeznaczono 380,7 mln zł tj. 34,4% środków (52,6% w 2022 r.), a na zadania inwestycyjne kwotę 726,8 mln zł, tj. pozostałe 65,6% wykonanych środków (odpowiednio 47,4% w 2022 r.).

W roku 2023 najwięcej środków z tytułu dotacji celowych z budżetu państwa powiaty otrzymały ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (w tym m.in. z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych). Ich wartość wyniosła 3 739,1 mln zł, co stanowiło 34,7% wartości dotacji celowych ogółem. Dużą część, bo 99,7% wartości Funduszu było przeznaczane na inwestycje. Drugą co do wielkości pozycję stanowiły dotacje celowe na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej — 3 303,1 mln zł, tj. 30,6% dotacji celowych ogółem. Łącznie obie wspomniane grupy dotacji stanowiły 65,3% dotacji celowych w roku 2023.

Wykres 5.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez powiaty
Chart 5.5. Structure of targeted grants received by powiats

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Kwota dotacji celowych na zadania zlecone z zakresu administracji rządowej prawie w całości w tym obszarze była przeznaczona na wydatki bieżące (95,9%), a zaledwie w 4,1% na wydatki inwestycyjne (134,3 mln zł). Na zadania własne powiaty otrzymały z budżetu państwa kwotę 1 202,2 mln zł, tj. 11,1% dotacji celowych. Z tego na zadania bieżące przekazano 995,6 mln zł, czyli 82,8% dotacji na zadania własne.

Obok dotacji celowej Funduszu COVID-19, która swoje maksimum wzrostu osiągnęła w roku 2023, warto zwrócić uwagę na wielkość Funduszu Pomocy, skierowanego na zapobieganie skutkom rozpoczętej w 2022 r. agresji rosyjskiej na Ukrainę. Ma on charakter funduszu wydatków bieżących praktycznie bez

udziału inwestycji. W latach 2022-2023 osiągał on corocznie kwotę przekraczającą 900 mln zł. W 2023 r. stanowił 8,4% wartości funduszy celowych ogółem.

Subwencja ogólna General subvention

W 2023 r. subwencja ogólna dla powiatów osiągnęła kwotę 18 356,6 mln zł, co oznaczało jej wzrost o 26,0% w porównaniu do poprzedniego roku, przy wykonaniu jej planu w 100,6%. Na duży wzrost subwencji ogólnej powiatów wpłynął znaczny przyrost części uzupełniającej, która wzrosła ponad ośmiokrotnie. Stanowiło to największe tempo wzrostu tej części subwencji ogólnej na przestrzeni pięciu lat 2019-2023.

Tablica 5.5. Subwencja ogólna powiatów
Table 5.5. General subvention of powiats

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Subwencja ogólna General subvention	11 646,4	134 17,1	14 962,4	14 566,1	18 356,6
część oświatowa educational part	8 564,5	9 918,6	10 166,3	10 755,7	12 689,5
część równoważąca balancing part	662,8	719,1	785,7	910,7	804,9
część wyrównawcza equalizing part	2 249,7	2 606,8	2 867,7	2 676,9	2 729,5
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	169,4	172,7	1 142,8	222,8	2 132,8
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Subwencja ogólna General subvention	11 632,9	13 407,4	14 687,6	14 549,5	18 244,4
część oświatowa educational part	8 564,5	9 917,7	10 167,3	10 751,8	12 683,7
część równoważąca balancing part	662,8	719,1	785,7	910,7	805,2
część wyrównawcza equalizing part	2 249,7	2 606,8	2 867,7	2 676,9	2 729,8
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	155,9	163,8	867,1	210,2	2 025,7
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Subwencja ogólna General subvention	100,1	100,1	101,9	100,1	100,6
część oświatowa educational part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część równoważąca balancing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część wyrównawcza equalizing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	108,6	105,4	131,8	106,0	105,3
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Subwencja ogólna General subvention	110,9	115,2	111,5	97,4	126,0
część oświatowa educational part	112,1	115,8	102,5	105,8	118,0
część równoważąca balancing part	105,3	108,5	109,3	115,9	88,4
część wyrównawcza equalizing part	112,2	115,9	110,0	93,3	102,0
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	73,7	101,9	661,9	19,5	957,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Największa część subwencji ogólnej otrzymywanej przez powiaty przeznaczona była na finansowanie zadań oświatowych: w ramach części oświatowej subwencji ogólnej w 2023 r. przekazano powiatom kwotę 12 689,5 mln zł, czyli 87,1% ich subwencji ogólnej (rok wcześniej 73,8%). W porównaniu z rokiem poprzednim wzrost części oświatowej subwencji ogólnej w roku 2023 wyniósł 18,0%.

5.2. Wydatki powiatów

5.2. Expenditure of powiats

W 2023 r. wydatki ogółem powiatów osiągnęły kwotę 46 836,2 mln zł, tj. o 17,1% więcej niż w 2022 r., utrzymując tym samym tempo wzrostu sprzed roku. W analizowanym okresie wydatki bieżące (35 957,4 mln zł) wzrosły o 11,5%, natomiast wydatki majątkowe (10 878,9 mln zł) – aż o 41,1%, przekraczając czterdziestoprocentowe tempo wzrostu drugi rok z rzędu. Plan wydatków ogółem na rok 2023 został wykonany w 93,2%. W strukturze wydatków powiatów wydatki bieżące stanowiły 76,8%, a pozostałe 23,2% - wydatki majątkowe.

Tablica 5.6. Wydatki powiatów
Table 5.6. Expenditure for powiats

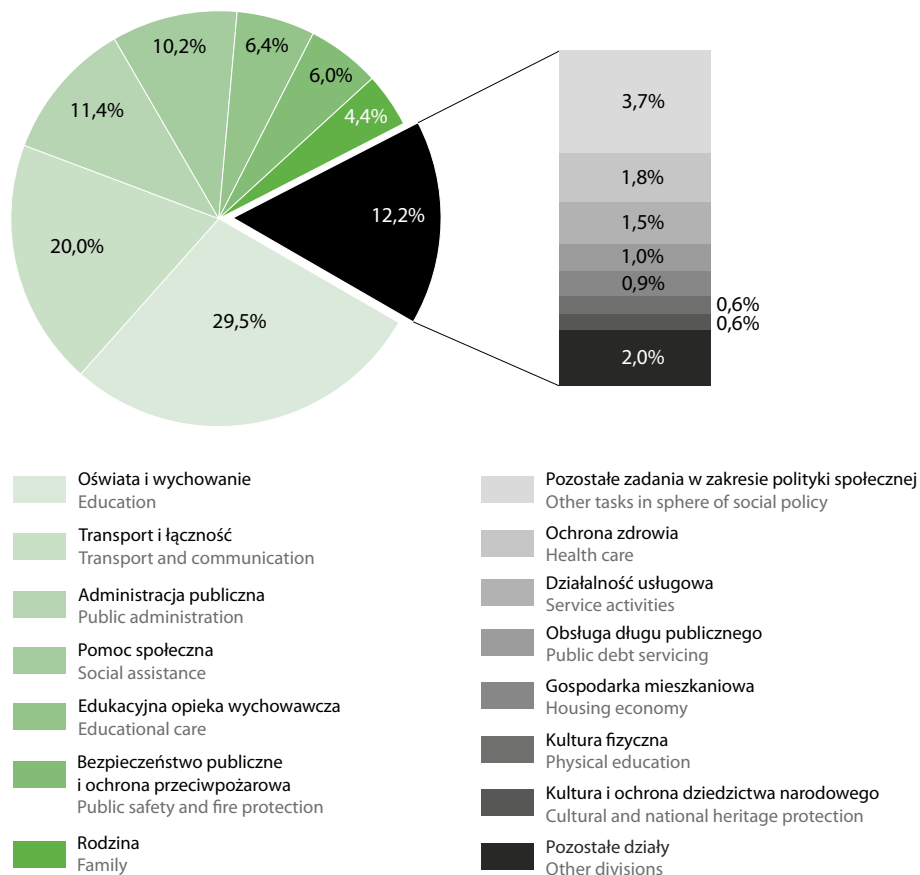
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	29 630,7	32 313,9	34 172,7	40 003,2	46 836,2
wydatki bieżące current expenditure	24 341,3	27 027,9	28 745,1	32 260,5	35 957,4
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contributions charged	15 032,5	16 967,7	18 095,4	19 668,2	22 709,4
dotacje grants	1 857,7	2 064,1	2 174,5	2 424,6	2 847,7
na obsługę długu on debt service	180,2	131,5	86,7	332,9	451,9
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	9,6	3,9	4,1	3,3	1,0
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	1 115,7	1 176,1	1 191,3	1 157,5	1 195,4
pozostałe wydatki other expenditure	6 145,6	6 684,5	7 193,0	8 674,0	8 751,9
wydatki majątkowe property expenditure	5 289,4	5 286,0	5 427,7	7 742,7	10 878,9
inwestycyjne investment	5 215,6	5 196,4	5 324,0	7 659,0	10 806,4
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	31 886,0	35 257,9	37 650,6	43 608,1	50 259,1
wydatki bieżące current expenditure	25 581,1	28 846,0	30 480,0	34 032,3	37 713,2
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contributions charged	15 319,0	17 424,3	18 513,0	20 094,2	23 144,9
dotacje grants	1 940,9	2 184,3	2 290,9	2 539,0	2 941,9
na obsługę długu on debt service	199,3	175,8	132,5	353,6	484,4
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	32,3	31,1	32,9	20,9	17,1
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	1 180,3	1 261,6	1 258,3	1 220,5	1 254,3

Tablica 5.6. Wydatki powiatów (dok.)
Table 5.6. Expenditure for powiats (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł (dok.) PLAN in million PLN (cont.)					
pozostałe wydatki other expenditure	6 909,2	7 768,8	8 252,5	9 804,1	9 870,5
wydatki majątkowe property expenditure	6 304,9	6 412,0	7 170,5	9 575,8	12 545,9
inwestycyjne investment	6 209,2	6 313,6	7 059,1	9 490,2	12 467,6
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION in %					
Wydatki ogółem Total expenditure	92,9	91,7	90,8	91,7	93,2
wydatki bieżące current expenditure	95,2	93,7	94,3	94,8	95,3
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contributions charged	98,1	97,4	97,7	97,9	98,1
dotacje grants	95,7	94,5	94,9	95,5	96,8
na obsługę długu on debt service	90,4	74,8	65,5	94,2	93,3
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	29,7	12,5	12,5	16,0	5,8
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	94,5	93,2	94,7	94,8	95,3
pozostałe wydatki other expenditure	88,9	86,0	87,2	88,5	88,7
wydatki majątkowe property expenditure	83,9	82,4	75,7	80,9	86,7
inwestycyjne investment	84,0	82,3	75,4	80,7	86,7
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Wydatki ogółem Total expenditure	103,4	109,1	105,8	117,1	117,1
wydatki bieżące current expenditure	107,4	111,0	106,4	112,2	111,5
wynagrodzenia i składki od nich naliczane wages and salaries with contributions charged	109,3	112,9	106,6	108,7	115,5
dotacje grants	105,8	111,1	105,3	111,5	117,5
na obsługę długu on debt service	116,2	73,0	66,0	383,8	135,7
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	141,2	40,6	105,1	81,4	29,8
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	105,0	105,4	101,3	97,2	103,3
pozostałe wydatki other expenditure	103,5	108,8	107,6	120,6	100,9
wydatki majątkowe property expenditure	88,4	99,9	102,7	142,7	140,5
inwestycyjne investment	87,9	99,6	102,5	143,9	141,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

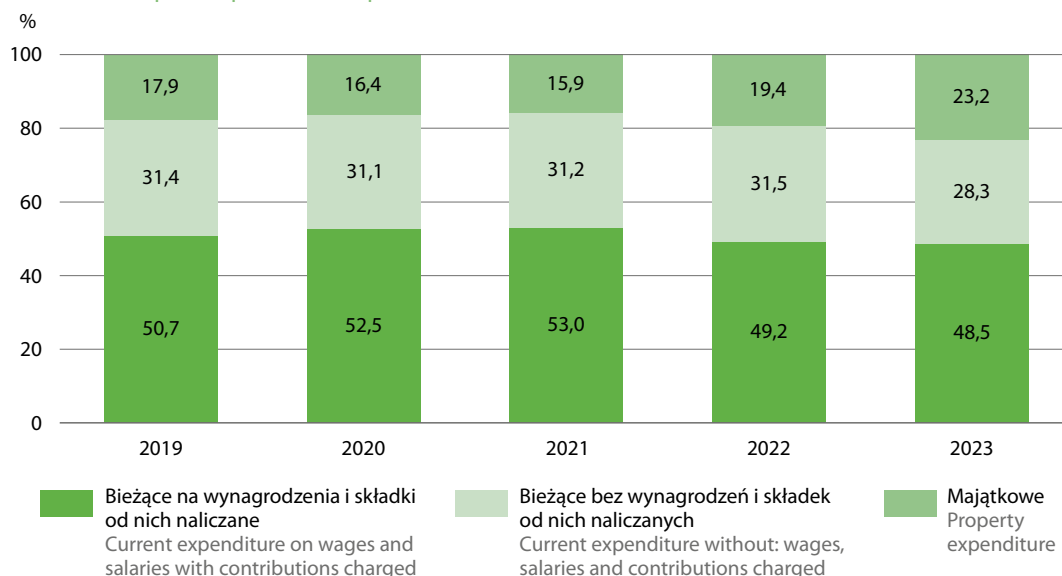
Wykres 5.6. Struktura wydatków powiatów według działów
 Chart 5.6. Structure of powiats' expenditure by divisions

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

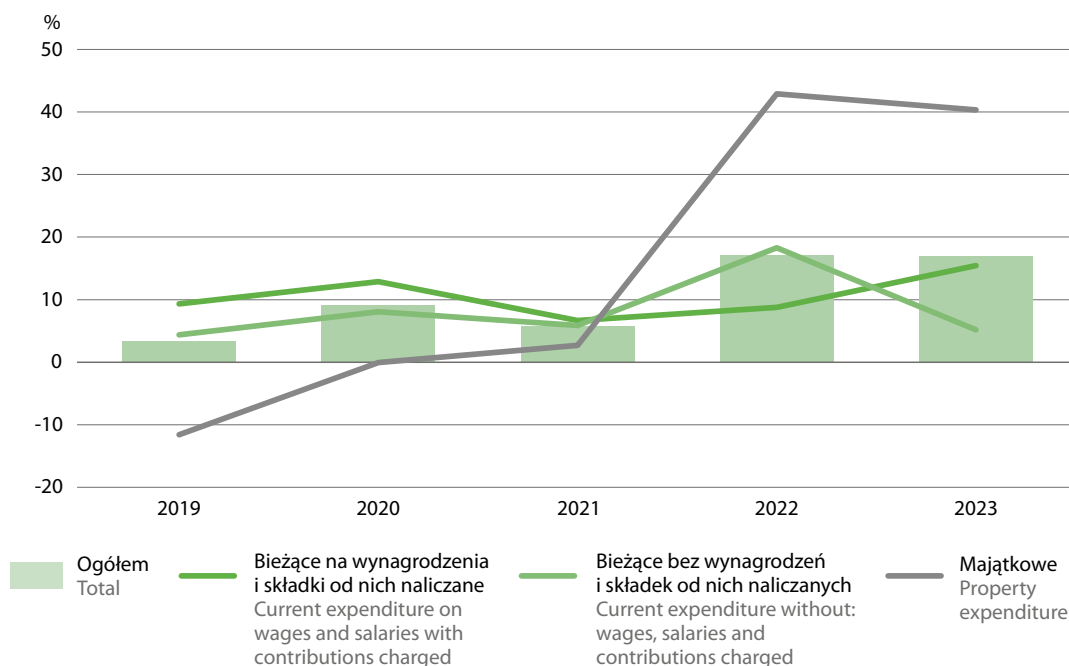
Największą kategorię wydatków powiatów w roku 2023 stanowiły wydatki w działach: „Oświata i wychowanie” – 29,5% (wzrost o 0,4 p. proc. rok do roku) oraz „Transport i łączność” – 20,0% (wzrost o 3,6 p. proc). Kolejne działy co do wielkości wydatków stanowiły „Administracja publiczna” – 11,4%, „Pomoc społeczna” – 10,2%, „Edukacyjna opieka wychowawcza” – 6,4%, „Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa” – 6,0%, „Rodzina” – 4,4%, „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” – 3,7%. Wydatki w innych działach stanowiły łącznie 8,5% ogólnych wydatków powiatów.

Wykres 5.7. Wydatki bieżące i majątkowe powiatów
Chart 5.7. Current and capital expenditure of powiats

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 5.8. Zmiany wybranych kategorii wydatków powiatów (r/r)
Chart 5.8. Changes of selected categories of powiats expenditure (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Podobnie jak we wcześniejszych okresach, w 2023 r. największą kategorię wydatków stanowiły w powiatach nakłady na wynagrodzenia (wraz z naliczanymi składkami), na co przeznaczono 22 709,4 mln zł (48,5% ogółu wydatków, 63,2% wydatków bieżących). Była to kwota o 15,5% większa niż w roku 2022.

Wydatki majątkowe powiatów, które w 2023 r. wyniosły 10 878,9 mln zł, niemal w całości (99,3%) przeznaczone zostały na realizację zadań inwestycyjnych.

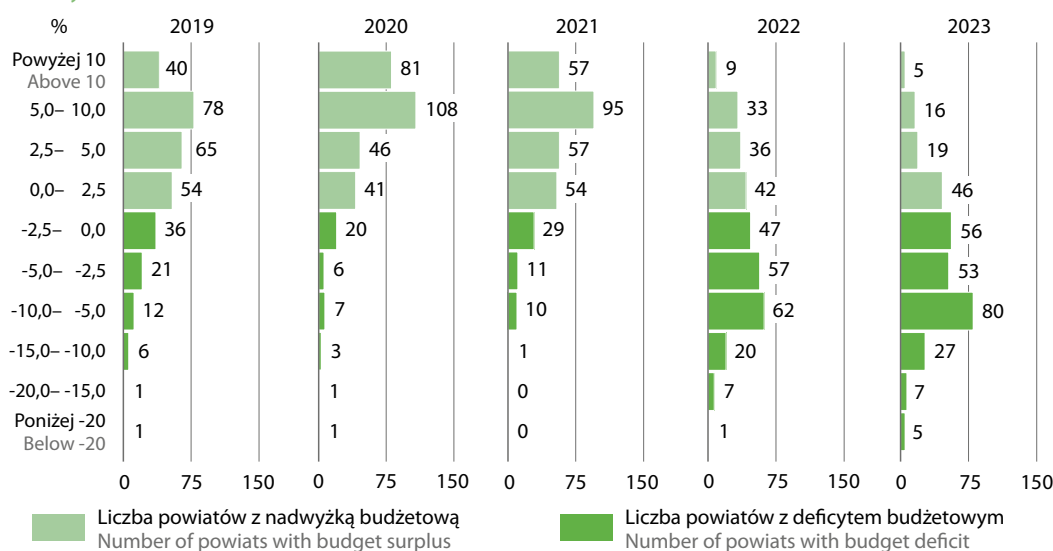
5.3. Wynik budżetów powiatów

5.3. Result of budgets of powiats

Rok 2023 powiaty zamknęły budżety deficytem o wartości 1 560,7 mln zł (przy planowanym deficycie na poziomie 4 311,9 mln zł). W porównaniu z rokiem 2022 kiedy wyniósł 982,8 mln zł, deficyt powiatów w 2023 r. znacząco zwiększył się.

Na 314 ogółem powiatów funkcjonujących w Polsce nadwyżka budżetowa wystąpiła w 86 powiatach (120 powiatach w roku 2022). W 21 powiatach w 2023 r. nadwyżka przekraczała poziom 5% w relacji wyniku do dochodów (w 42 powiatach w roku 2022). Deficyt budżetowy odnotowano w 228 powiatach (odpowiednio 194). Deficyt na poziomie 10% lub głębszy zanotowano w 39 powiatach (28 w 2022 r.).

Wykres 5.9. Powiaty według relacji wyniku budżetowego do dochodów
Chart 5.9. Powiats by result/revenue relation

Uwaga. przedziały dla wartości wskaźnika lewostronnie domknięte.
Note. the intervals for the index values are left-closed.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

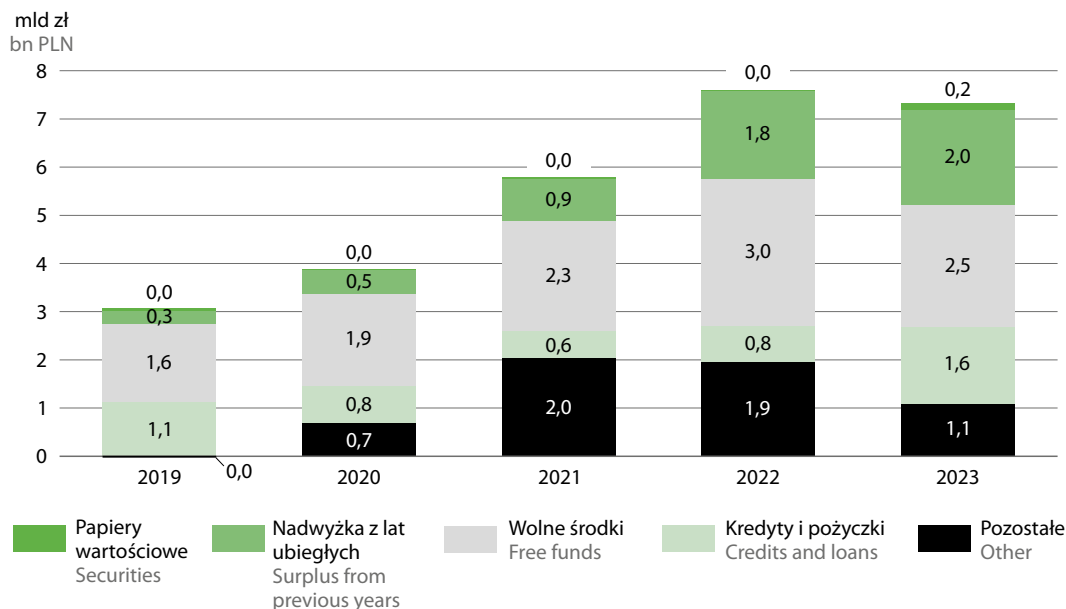
5.4. Finansowanie

5.4. Financing

W 2023 r. przychody powiatów zostały zrealizowane w wysokości 7 361,4 mln zł, co stanowiło 127,7% planowanej kwoty. Jednocześnie przychody powiatów były nominalnie niższe o 3,2% w porównaniu z 2022 r. Największą kategorię przychodów stanowiła pozycja „wolne środki²⁷” o wartości 2 525,2 mln zł (tj. 34,3% ogółu przychodów powiatów). Nadwyżka z lat ubiegłych (pomniejszona o niewykorzystane środki pieniężne, o których mowa w art. 217 ust. 2 pkt 8 ustawy o finansach publicznych) osiągnęła wartość 1 997,6 mln zł (27,1% ogółu przychodów).

27 Patrz: podrozdział 2.4. Finansowanie

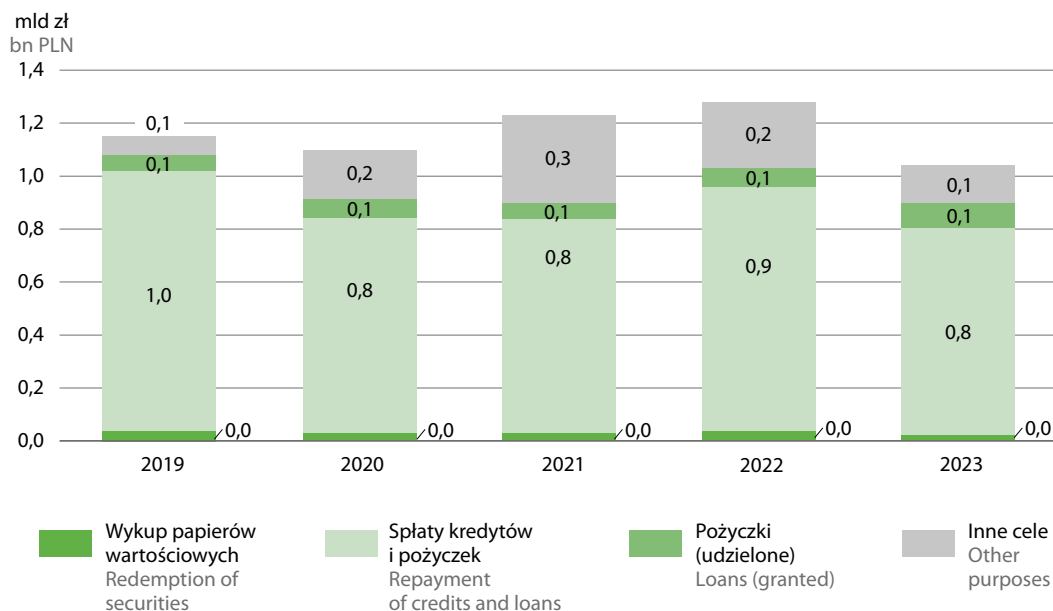
Wykres 5.10. Przychody powiatów
Chart 5.10. Proceeds of powiats

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. rozchody ogółem powiatów wyniosły 1 043,1 mln zł, co oznacza że nominalnie spadły o 18,4% względem roku 2022, kiedy wynosiły 1 278,8 mln zł. Największy udział w strukturze rozchodów powiatów, wynoszący 75,3%, stanowiły spłaty kredytów i pożyczek (w 2022 udział ten wyniósł 72,2%).

Wykres 5.11. Rozchody powiatów
Chart 5.11. Outlays of powiats

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Rozdział 6. Gospodarka finansowa województw

Chapter 6. Financial economy of voivodships

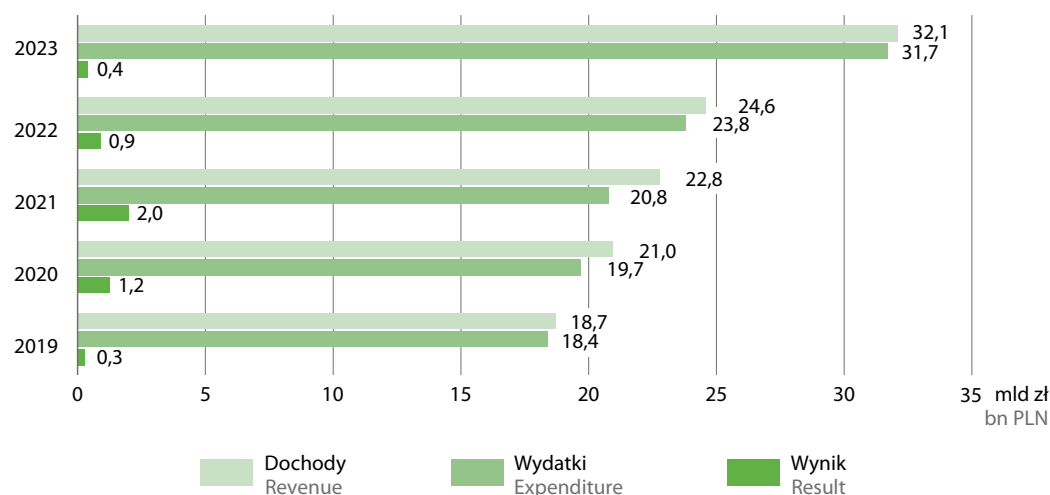
W 2023 r. dochody województw wyniosły 32 141,1 mln zł, wydatki 31 734,4 mln zł, a wynik (stanowiący różnicę między dochodami a wydatkami) wyniósł 406,7 mln zł. W porównaniu z rokiem poprzednim dochody wzrosły o 30,4%, zaś wydatki były wyższe o 33,4%. Wynik budżetów województw po raz kolejny osiągnął wartość dodatnią i zamknął się nadwyżką w wysokości 406,7 mln zł przy planowanym deficycie 1 824,0 mln zł.

Tablica 6.1. Dochody, wydatki i wynik budżetów województw
Table 6.1. Voivodships revenue, expenditure and budgets result

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody Revenue	18 755,0	20 956,6	22 826,6	24 642,7	32 141,1
Wydatki Expenditure	18 376,0	19 708,0	20 802,1	23 780,8	31 734,4
Wynik Result	379,0	1 248,6	2 024,5	861,9	406,7
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody Revenue	18 811,0	20 488,4	21 843,6	24 803,5	32 069,4
Wydatki Expenditure	19 727,0	21 605,0	22 963,2	25 659,9	33 893,4
Wynik Result	-916,0	-1 116,7	-1 119,5	-856,5	-1 824,0
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Dochody Revenue	99,7	102,3	104,5	99,4	100,2
Wydatki Expenditure	93,2	91,2	90,6	92,7	93,6
Wynik Result
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody Revenue	110,6	111,7	108,9	108,0	130,4
Wydatki Expenditure	110,8	107,2	105,6	114,3	133,4
Wynik Result

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 6.1. Budżety województw
Chart 6.1. Budgets of voivodships

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

6.1. Dochody województw

6.1. Revenue of voivodships

W 2023 r. realizacja dochodów ogółem województw wyniosła 32 141,1 mln zł, tj. o 30,4% więcej niż w 2022 r., co stanowiło 100,2% planu. W strukturze dochodów województw największą pozycją były dochody własne 18 126,4 mln zł, tj. 56,4%. Dotacje ogółem wynosiły 8 126,3 mln zł i stanowiły 25,3% dochodów ogółem, zaś subwencja ogólna 5 888,4 mln zł, tj. 18,3%. W porównaniu do 2022 r. zmniejszył się udział dochodów własnych o 0,5 p. proc. oraz udział dotacji o 0,6 p. proc., natomiast udział subwencji zwiększył się o 1,0 p. proc.

Od 2019 r. dochody województw stale rosły, średnio o 13,9%, a w 2023 r. wzrosły o 30,4%. W latach 2019-2023 największą pozycją w kategorii dochodów województw były dochody własne.

Tablica 6.2. Dochody województw
Table 6.2. Revenue of voivodships

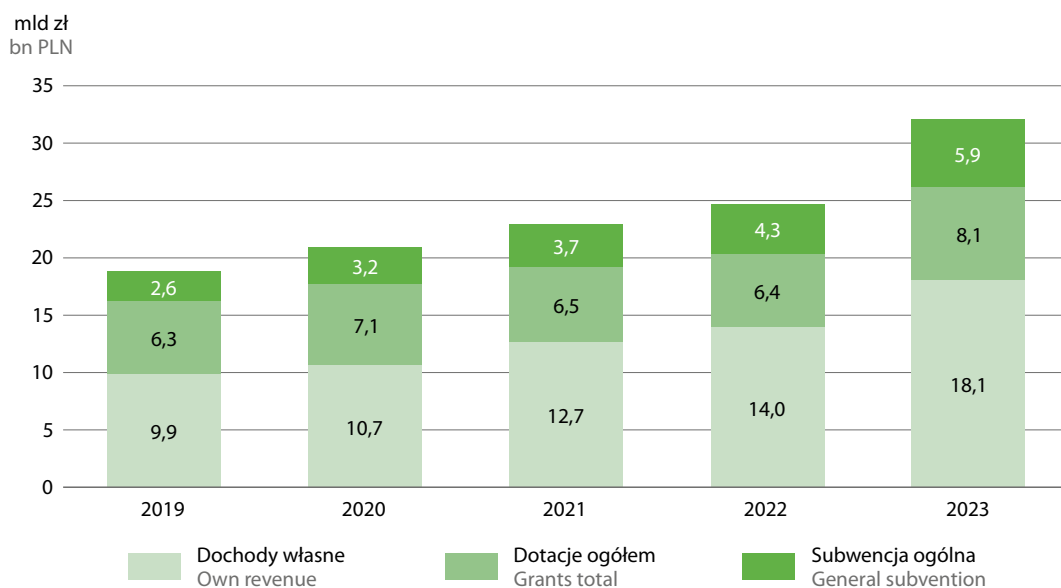
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	18 755,0	20 956,6	22 826,6	24 642,7	32 141,1
dochody własne own revenue	9 911,2	10 669,2	12 698,8	14 009,5	18 126,4
dotacje ogółem grants total	6 282,7	7 078,3	6 453,7	6 376,3	8 126,3
subwencja ogólna general subvention	2 561,1	3 209,1	3 674,1	4 257,0	5 888,4
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody ogółem Revenue total	18 811,0	20 488,4	21 843,6	24 803,5	32 069,4
dochody własne own revenue	9 482,1	9 736,7	11 124,9	13 833,6	17 770,6

Tablica 6.2. Dochody województw (dok.)
Table 6.2. Revenue of voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł (dok.) PLAN in million PLN (cont.)					
dotacje ogółem grants total	6 767,6	7 542,7	7 078,3	6 712,9	8 410,4
subwencja ogólna general subvention	2 561,3	3 209,1	3 657,0	4 257,0	5 888,4
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Dochody ogółem Revenue total	99,7	102,3	104,5	99,4	100,2
dochody własne own revenue	104,5	109,6	114,1	101,3	102,0
dotacje ogółem grants total	92,8	93,8	91,4	95,0	96,6
subwencja ogólna general subvention	100,0	100,0	100,5	100,0	100,0
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody ogółem Revenue total	110,6	111,7	108,9	108,0	130,4
dochody własne own revenue	109,8	107,6	119,0	110,3	129,4
dotacje ogółem grants total	109,3	112,7	91,2	98,8	127,4
subwencja ogólna general subvention	117,4	125,3	114,5	115,9	138,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 6.2. Dochody województw
Chart 6.2. Revenue of voivodships

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

6.1.1. Dochody własne

6.1.1. Own revenue

W 2023 r. dochody własne województw wyniosły 18 126,4 mln zł, co oznaczało wzrost o 29,4% w relacji do roku poprzedniego oraz wykonanie planu w 102,0%. W strukturze dochodów własnych województw największą pozycją (77,6%) były wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w wysokości 14 074,5 mln zł.

Tablica 6.3. Dochody własne województw
Table 6.3 Own revenue of voivodships

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dochody własne Own revenue	9 911,2	10 669,2	12 698,8	14 009,5	18 126,4
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	7 032,9	7 291,7	9 239,9	9 787,5	14 074,5
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	1 798,6	1 762,1	1 983,4	2 342,3	1 647,3
dochody z majątku revenue from the property	181,0	244,4	287,0	227,5	230,8
pozostałe dochody other revenue	898,7	1 370,9	1 188,4	1 652,2	2 173,9
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dochody własne Own revenue	9 482,1	9 736,6	11 124,9	13 833,6	17 770,6
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	6 743,4	6 657,5	7 933,7	9 788,1	14 074,5
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	1 768,5	1 711,9	1 836,0	2 342,3	1 647,3
dochody z majątku revenue from the property	184,0	241,4	250,5	184,1	183,2
pozostałe dochody other revenue	786,1	1 125,9	1 104,7	1 519,1	1 865,6
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Dochody własne Own revenue	104,5	109,6	114,1	101,3	102,0
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	104,3	109,5	116,5	100,0	100,0
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	101,7	102,9	108,0	100,0	100,0
dochody z majątku revenue from the property	98,4	101,2	114,6	123,5	125,9
pozostałe dochody other revenue	114,3	121,8	107,6	108,8	116,5

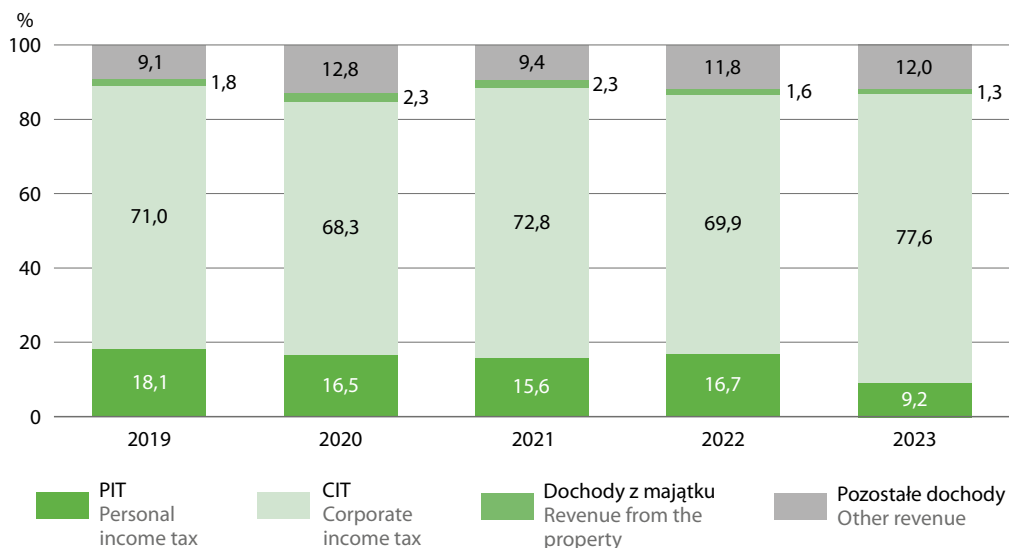
Tablica 6.3. Dochody własne województw (dok.)
Table 6.3 Own revenue of voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dochody własne Own revenue	109,8	107,6	119,0	110,3	129,4
podatek dochodowy od osób prawnych (CIT) corporate income tax	112,4	103,7	126,7	105,9	143,8
podatek dochodowy od osób fizycznych (PIT) personal income tax	110,1	98,0	112,6	118,1	70,3
dochody z majątku revenue from the property	85,6	135,0	117,4	79,3	101,4
pozostałe dochody other revenue	97,5	152,5	86,7	139,0	131,6

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

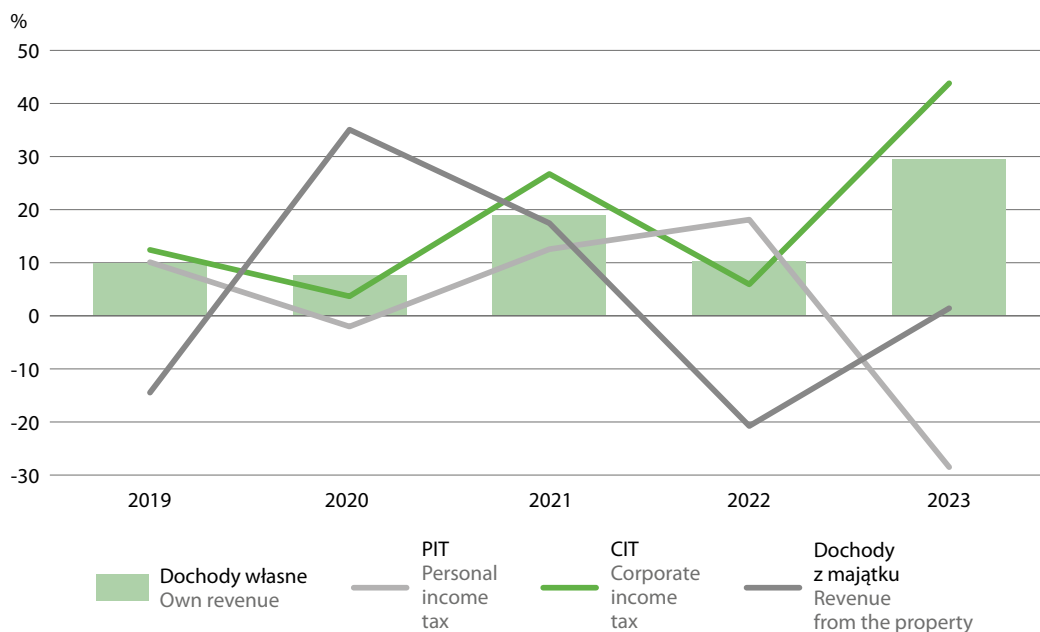
Udział wpływów z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) w dochodach własnych województw zwiększył się w stosunku do poprzedniego roku o 7,8 p. proc., zaś udział wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) zmniejszył się o 7,6 p. proc. W 2023 r. dochody województw z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) spadły o 29,7%, z 2 342,3 mln zł do 1 647,3 mln zł. Dochody z majątku zwiększyły się o 1,4% i wyniosły 230,8 mln zł. Dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych zwiększyły się o 43,8%, a pozostałe dochody wzrosły o 31,6%.

Wykres 6.3. Struktura dochodów własnych województw
Chart 6.3. Structure of own revenue of voivodships

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 6.4. Zmiana wybranych kategorii dochodów własnych (r/r)
Chart 6.4. Change of selected categories of own revenue (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

6.1.2. Dotacje ogółem

6.1.2. Grants total

W 2023 r. dotacje ogółem dla województw wyniosły 8 126,3 mln zł, co oznaczało ich wzrost o 27,4% w odniesieniu do 2022 r. i wykonanie planu w 96,6%. W strukturze dochodów ogółem osiągniętych przez województwa dotacje stanowiły 25,3%. Dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 stanowiły 66,8% dotacji ogółem, a 33,2% stanowiły dotacje celowe.

Tablica 6.4. Dotacje ogółem dla województw
Table 6.4. Total grants for voivodships

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Dotacje ogółem Grants total	6 282,7	7 078,3	6 453,7	6 376,3	8 126,3
dotacje celowe targeted grants	1 385,4	949,9	1 451,0	1 876,4	2 695,4
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	733,5	614,7	944,3	1 371,5	1 736,6
inwestycyjne investment	2,6	52,6	10,5	3,6	10,2
na zadania własne for own tasks	380,5	51,0	66,4	56,0	63,9
inwestycyjne investment	102,6	23,1	39,6	30,5	36,3

Tablica 6.4. Dotacje ogółem dla województw (cd.)
Table 6.4. Total grants for voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł (dok.) EXECUTION in million PLN (cont.)					
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration bodies	4,6	15,7	35,4	27,9	29,0
inwestycyjne investment	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST on the tasks realized on the basis of agreements between local government units	56,4	57,0	62,9	63,1	56,7
inwestycyjne investment	10,2	4,7	5,8	13,9	6,6
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	126,1	132,4	161,1	193,8	189,8
inwestycyjne investment	98,3	90,8	99,8	132,3	110,5
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	84,3	79,2	57,3	68,7	74,4
inwestycyjne investment	1,4	22,0	8,0	19,1	34,3
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidising investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	0,0	0,0
inwestycyjne investment	.	.	.	0,0	0,0
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	123,5	63,4	501,1
inwestycyjne investment	.	.	121,9	63,1	501,1
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	32,0	43,9
inwestycyjne investment	.	.	.	0,0	0,0
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	4 897,2	6 128,4	5 002,7	4 499,0	5 430,9
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	3 225,2	3 244,9	3 032,7	2 527,4	3 453,7
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Dotacje ogółem Grants total	6 767,6	7 542,7	7 061,7	6 712,9	8 410,4
dotacje celowe targeted grants	1 417,9	1 102,2	1 599,1	1 971,8	2 750,1
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	742,5	754,5	1 079,6	1 393,0	1 775,7
inwestycyjne investment	2,8	63,5	11,5	3,6	10,2

Tablica 6.4. Dotacje ogółem dla województw (cd.)
Table 6.4. Total grants for voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł (dok.) PLAN in million PLN (cont.)					
na zadania własne for own tasks	382,8	71,2	85,6	75,9	68,2
inwestycyjne investment	104,2	40,3	58,1	50,3	40,5
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration units	11,0	19,5	39,1	29,6	30,1
inwestycyjne investment	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST on the tasks realized on the basis of agreements between local government units	61,7	61,2	75,5	69,4	62,4
inwestycyjne investment	13,8	6,7	16,9	19,5	9,9
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	133,1	136,8	181,2	207,3	210,2
inwestycyjne investment	104,5	94,4	118,1	143,9	129,1
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	86,8	59,1	57,6	70,3	74,6
inwestycyjne investment	1,4	0,5	8,0	19,0	34,3
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidising investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	0,0	0,0
inwestycyjne investment	.	.	.	0,0	0,0
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	80,4	91,6	485,8
inwestycyjne investment	.	.	78,8	91,4	485,8
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	34,7	43,0
inwestycyjne investment	.	.	.	0,0	0,0
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	5 349,7	6 440,5	5 462,7	4 741,0	5 660,3
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	3 472,1	3 380,4	3 299,0	2 650,2	3 549,3
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Dotacje ogółem Grants total	92,8	93,8	91,4	95,0	96,6
dotacje celowe targeted grants	97,7	86,2	90,7	95,2	98,0
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	98,8	81,5	87,5	98,5	97,8
inwestycyjne investment	92,7	82,8	91,3	99,5	99,8

Tablica 6.4. Dotacje ogółem dla województw (cd.)
Table 6.4. Total grants for voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION % (cont.)					
na zadania własne for own tasks	99,4	71,6	77,5	73,7	93,6
inwestycyjne investment	98,5	57,3	68,2	60,7	89,6
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration units	41,6	80,7	90,4	94,3	96,1
inwestycyjne investment	78,6	0,0	85,3	100,0	100,0
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST on the tasks realized on the basis of agreements between local government units	91,5	93,1	83,3	90,9	90,8
inwestycyjne investment	74,1	73,4	34,1	71,2	66,7
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	94,8	96,8	88,9	93,5	90,3
inwestycyjne investment	94,0	96,2	84,5	92,0	85,5
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	97,0	134,0	99,6	97,8	99,7
inwestycyjne investment	100,0	4 400,5	99,9	100,3	99,9
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidising investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments	.	.	.	0,0	0,0
inwestycyjne investment	.	.	.	0,0	0,0
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	153,6	69,1	103,2
inwestycyjne investment	.	.	154,7	69,1	103,2
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	92,3	102,0
inwestycyjne investment
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	91,5	95,2	91,6	94,9	95,9
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	92,9	96,0	91,9	95,4	97,3
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Dotacje ogółem Grants total	109,3	112,7	91,2	98,8	127,4
dotacje celowe targeted grants	105,7	68,6	152,7	129,3	143,6

Tablica 6.4. Dotacje ogółem dla województw (dok.)
 Table 6.4. Total grants for voivodships (cont.)

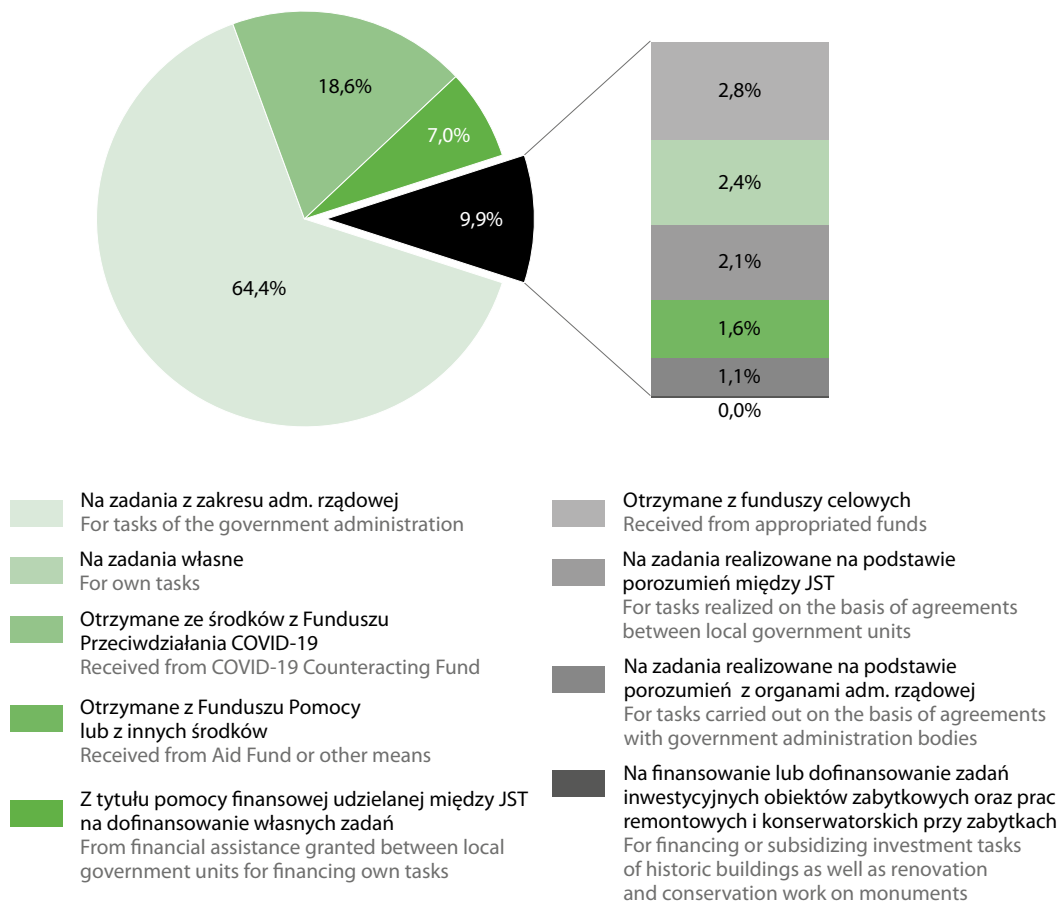
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (dok.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
na zadania z zakresu adm. rządowej for tasks of the government administration	103,3	83,8	153,6	145,2	126,6
inwestycyjne investment	65,0	2 023,1	20,0	34,3	283,3
na zadania własne for own tasks	123,3	13,4	130,2	84,3	114,1
inwestycyjne investment	139,0	22,5	171,4	77,0	119,0
na zadania realizowane na podstawie porozumień z org. adm. rządowej for tasks carried out on the basis of agreements with government administration units	769,3	341,3	225,5	78,8	103,9
inwestycyjne investment	200,0
na zadania realizowane na podstawie porozumień między JST on the tasks realized on the basis of agreements between local government units	87,4	101,1	110,4	100,3	89,8
inwestycyjne investment	56,4	46,1	123,4	239,7	47,7
z tytułu pomocy finansowej udzielanej między JST na dofinansowanie własnych zadań from financial assistance granted between local government units for financing own tasks	92,7	105,0	121,7	120,3	97,9
inwestycyjne investment	111,5	92,4	109,9	132,6	83,5
otrzymane z funduszy celowych received from appropriated funds	91,9	94,0	72,3	119,9	108,3
inwestycyjne investment	41,2	1 571,4	36,4	238,8	179,3
na finansowanie lub dofinansowanie zadań inwestycyjnych obiektów zabytkowych oraz prac remontowych i konserwatorskich przy zabytkach for financing or subsidising investment tasks of historic buildings as well as renovation and conservation work on monuments
inwestycyjne investment
otrzymane ze środków z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 received from COVID-19 Counteracting Fund	.	.	.	51,3	790,4
inwestycyjne investment	.	.	.	51,8	794,1
otrzymane z Funduszu Pomocy lub z innych środków received from Aid Fund or other means	.	.	.	0,0	137,2
inwestycyjne investment	.	.	.	0,0	0,0
dotacje §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 grants §§ 200, 620 and 205, 625	110,4	125,1	81,6	89,9	120,7
inwestycyjne § 620 i 625 investment § 620, 625	114,2	100,6	93,5	83,3	136,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Dotacje celowe dla województw wyniosły 2 695,4 mln zł, tj. o 43,6% więcej niż w roku poprzednim. Część dotacji celowych przekazana na zadania inwestycyjne wyniosła 699,1 mln zł, co stanowiło 25,9%.

Tytułem dotacji celowych z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej województwa otrzymały 1 736,6 mln zł, tj. 64,4% wszystkich dotacji celowych. Dotacje celowe na zadania własne wyniosły 63,9 mln zł, tj. 2,4%, a pozostałe kategorie stanowiły 33,2% dotacji celowych.

Wykres 6.5. Struktura dotacji celowych otrzymanych przez województwa
Chart 6.5. Structure of targeted grants received by voivodships

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. w ramach dotacji celowych z budżetu państwa dla województw z przeznaczeniem na zadania z zakresu administracji rządowej na zadania inwestycyjne przeznaczono 10,2 mln zł. Na zadania inwestycyjne, w ramach dotacji celowych z budżetu państwa na zadania własne, przeznaczono 36,3 mln zł.

W ramach dotacji §§ 200 i 620 oraz 205 i 625 województwom przekazano 5 430,9 mln zł, czyli o 20,7% więcej niż w 2022 r. Na realizację zadań inwestycyjnych przekazano 3 453,7 mln zł, co stanowiło 63,6% tej dotacji.

6.1.3. Subwencja ogólna

6.1.3. General subvention

W 2023 r. subwencja ogólna dla województw wyniosła 5 888,4 mln zł, co oznaczało wzrost o 38,3% w porównaniu do 2022 r. Wydatki budżetu państwa z tytułu subwencji ogólnej dla województw zostały zrealizowane w pełnej wysokości środków zaplanowanych na 2023 r.

Tablica 6.5. Subwencja ogólna województw
Table 6.5. General subvention from the state budget for voivodships

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Subwencja ogólna General subvention	2 561,1	3 209,1	3 674,1	4 257,0	5 888,4
część oświatowa educational part	609,8	642,7	661,1	694,9	792,3
część regionalna regional part	509,4	592,6	638,8	885,0	1 169,1
część wyrównawcza equalizing part	1 392,7	1 576,1	1 738,7	2 319,7	3 171,3
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	49,2	397,7	635,5	357,4	755,7
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Subwencja ogólna General subvention	2 561,3	3 209,1	3 657,0	4 257,0	5 888,4
część oświatowa educational part	610,0	642,7	661,1	694,9	792,9
część regionalna regional part	509,4	592,6	638,8	885,0	1 169,1
część wyrównawcza equalizing part	1 392,7	1 576,1	1 738,7	2 319,7	3 171,3
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	49,2	397,7	618,4	357,4	755,2
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Subwencja ogólna General subvention	100,0	100,0	100,5	100,0	100,0
część oświatowa educational part	100,0	100,0	100,0	100,0	99,9
część regionalna regional part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
część wyrównawcza equalizing part	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	100,0	100,0	102,8	100,0	100,1
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Subwencja ogólna General subvention	117,4	125,3	114,5	115,9	138,3
część oświatowa educational part	103,9	105,4	102,9	105,1	114,0
część regionalna regional part	135,3	116,3	107,8	138,5	132,1
część wyrównawcza equalizing part	118,2	113,2	110,3	133,4	136,7
uzupełnienie subwencji ogólnej supplementing of the general subvention	122,4	808,3	159,8	56,2	211,5

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Największą częścią subwencji ogólnej pozostawała część wyrównawcza, która stanowiła 53,9% (wobec 54,5% rok wcześniej). Udział części oświatowej zmniejszył się do 13,5% (z 16,3% w 2022 r.), zaś część regionalna zmniejszyła się do 19,9% (wobec 20,8% w 2022 r.) wartości ogólnej subwencji.

6.2. Wydatki województw

6.2. Expenditure of voivodships

W 2023 r. wydatki ogółem województw wyniosły 31 734,4 mln zł i było to o 33,4% więcej niż w 2022 r., a ich plan został wykonany w 93,6%. W strukturze wydatków województw wydatki bieżące stanowiły 61,9%, zaś wydatki majątkowe 38,1%.

Tablica 6.6. Wydatki województw
Table 6.6. Expenditure of voivodships

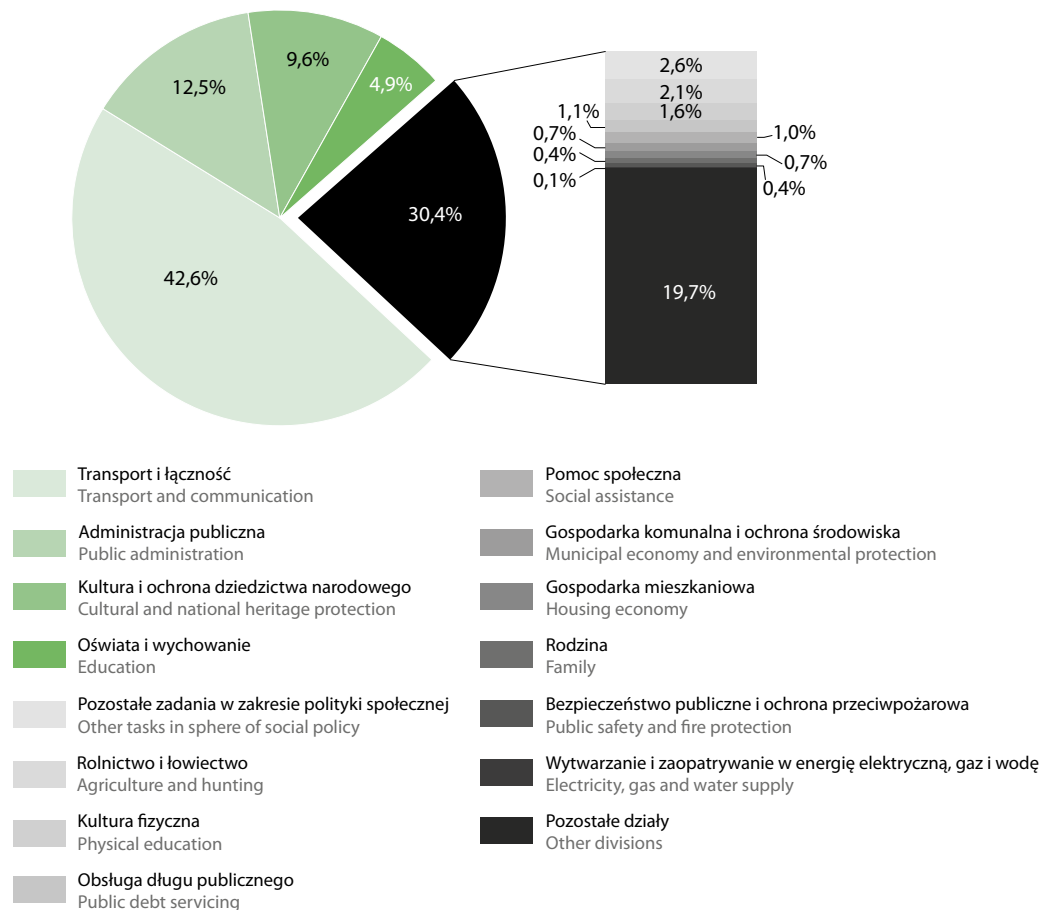
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	18 376,0	19 708,0	20 802,1	23 780,8	31 734,4
wydatki bieżące current expenditure	11 408,1	12 720,1	13 290,7	15 838,7	19 645,1
wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries with contributions charged	3 016,4	3 162,5	3 419,4	3 906,5	4 687,6
dotacje grants	4 935,3	5 922,9	5 519,9	6 569,3	8 045,6
na obsługę długu on debt service	139,1	98,2	62,1	253,4	315,7
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	8,4	9,5	14,6	18,9	26,5
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	134,3	112,5	121,6	160,2	187,4
pozostałe wydatki other expenditure	3 174,7	3 414,7	4 153,0	4 930,5	6 382,4
wydatki majątkowe property expenditure	6 968,0	6 987,9	7 511,4	7 942,1	12 089,2
inwestycyjne investment	6 669,3	6 663,0	7 097,4	7 409,6	11 425,4
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Wydatki ogółem Total expenditure	19 727,0	21 605,0	22 963,2	25 659,9	33 893,4
wydatki bieżące current expenditure	12 073,0	13 845,2	14 427,8	16 736,5	20 823,9
wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries with contributions charged	3 137,4	3 335,5	3 579,9	4 069,7	4 940,5
dotacje grants	5 092,8	6 299,1	5 855,7	6 749,0	8 232,0
na obsługę długu on debt service	148,9	106,9	93,9	266,9	359,0
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	19,8	42,5	46,4	21,9	42,2
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	143,7	127,8	144,5	177,0	199,0
pozostałe wydatki other expenditure	3 530,4	3 933,4	4 707,4	5 452,1	7 051,3
wydatki majątkowe property expenditure	7 654,0	7 759,8	8 535,4	8 923,4	13 069,5
inwestycyjne investment	7 355,1	7 430,2	8 117,7	8 383,5	12 405,5

Tablica 6.6. Wydatki województw (dok.)
 Table 6.6. Expenditure of voivodships (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Wydatki ogółem Total expenditure	93,2	91,2	90,6	92,7	93,6
wydatki bieżące current expenditure	94,5	91,9	92,1	94,6	94,3
wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries with contributions charged	96,1	94,8	95,5	96,0	94,9
dotacje grants	96,9	94,0	94,3	97,3	97,7
na obsługę długu on debt service	93,4	91,8	66,1	94,9	87,9
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	42,5	22,2	31,5	86,5	62,8
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	93,4	88,0	84,2	90,5	94,2
pozostałe wydatki other expenditure	89,9	86,8	88,2	90,4	90,5
wydatki majątkowe property expenditure	91,0	90,1	88,0	89,0	92,5
inwestycyjne investment	90,7	89,7	87,4	88,4	92,1
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Wydatki ogółem Total expenditure	110,8	107,2	105,6	114,3	133,4
wydatki bieżące current expenditure	107,3	111,5	104,5	119,2	124,0
wynagrodzenia i składki od nich naliczane on wages and salaries with contributions charged	106,0	104,8	108,1	114,2	120,0
dotacje grants	105,2	120,0	93,2	119,0	122,5
na obsługę długu on debt service	92,4	70,6	63,2	408,1	124,6
z tytułu udzielania poręczeń i gwarancji due to issued guarantees	103,7	113,1	154,8	129,5	140,1
świadczenia na rzecz osób fizycznych benefits for natural persons	160,8	83,8	108,1	131,7	117,0
pozostałe wydatki other expenditure	111,2	107,6	121,6	118,7	129,4
wydatki majątkowe property expenditure	117,1	100,3	107,5	105,7	152,2
inwestycyjne investment	118,8	99,9	106,5	104,4	154,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 6.6. Struktura wydatków województw według działów
Chart 6.6. Structure of expenditure of voivodships by divisions

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

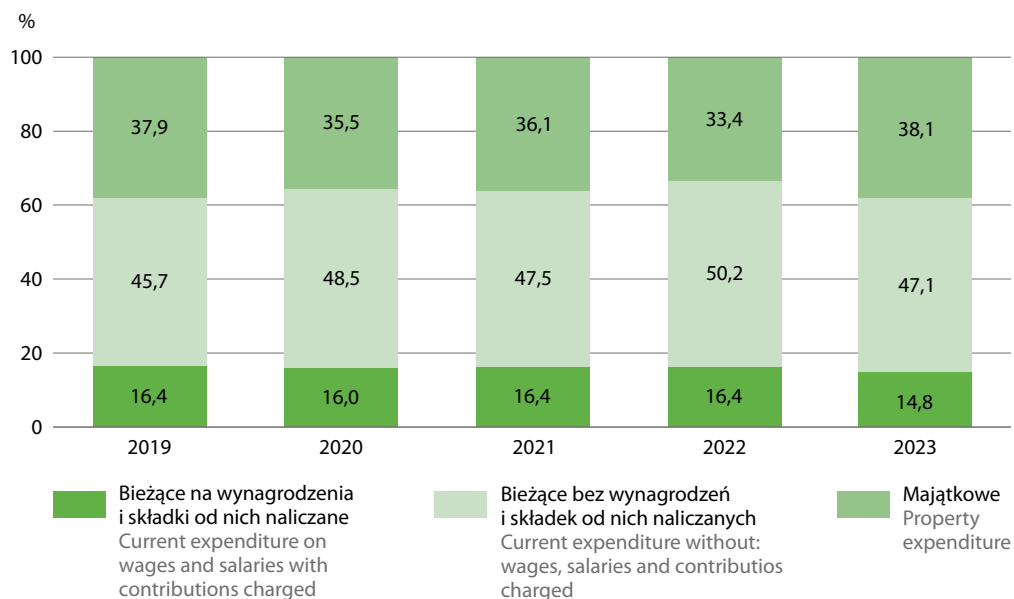
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W strukturze wydatków województw według działów klasyfikacji budżetowej w 2023 r. największy udział miały wydatki w dziale „Transport i łączność” – 42,6%. W dziale tym najważniejszą kategorię wydatkową stanowiły wydatki na wojewódzkie drogi publiczne – 50,2% oraz wydatki na krajowe przewozy kolejowe – 35,9%. Znaczący udział w wydatkach ogółem województw odnotowano w pozycji wydatki wykonane w następujących działach: „Administracja publiczna” – 12,5%, „Ochrona zdrowia” – 11,3%, „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” – 9,6%.

Znaczące wzrosty wydatków wystąpiły m.in. w dziale „Transport i łączność” o 46,5%, „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” o 29,2% oraz w dziale „Ochrona zdrowia” o 23,0%. Najwyższe wydatki w dziale „Ochrona zdrowia” odnotowano w rozdziale „Szpitale ogólne” – 49,0% oraz „Staże i specjalizacje medyczne” – 19,3%.

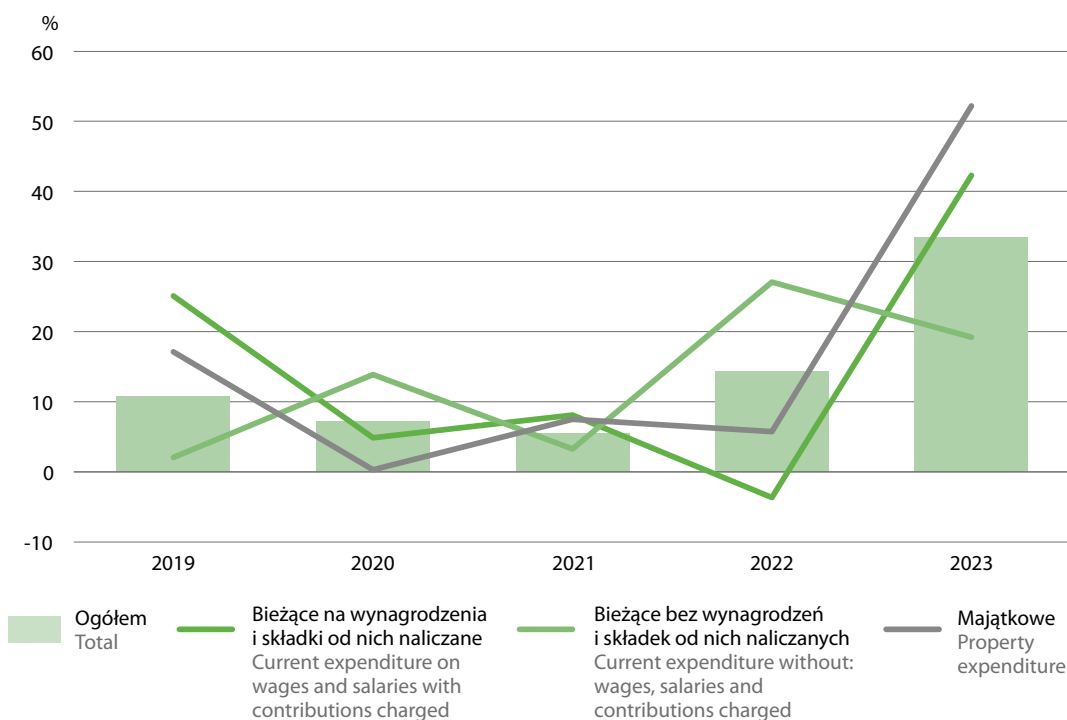
W 2023 r. wydatki ogółem województw wzrosły o 33,4% w porównaniu z 2022 r., wydatki bieżące były wyższe o 24,0%, a wydatki majątkowe o 52,2%.

Wykres 6.7. Struktura wydatków województw
Chart 6.7. Structure of expenditure of voivodships

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 6.8. Zmiany wybranych kategorii wydatków województw (r/r)
Chart 6.8. Change of selected categories of voivodships expenditure (y/y)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Istotny udział w wydatkach bieżących województw miały dotacje (41,0%, tj. 8 045,6 mln zł) oraz wydatki na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (23,9%, tj. 4 687,6 mln zł). W strukturze wydatków na wynagrodzenia największą kategorię wydatkową stanowił dział „Administracja publiczna” (53,9%). W dalszej kolejności były to: „Oświata i wychowanie” (18,9%) oraz „Pozostałe działania w zakresie polityki społecznej” (8,9%).

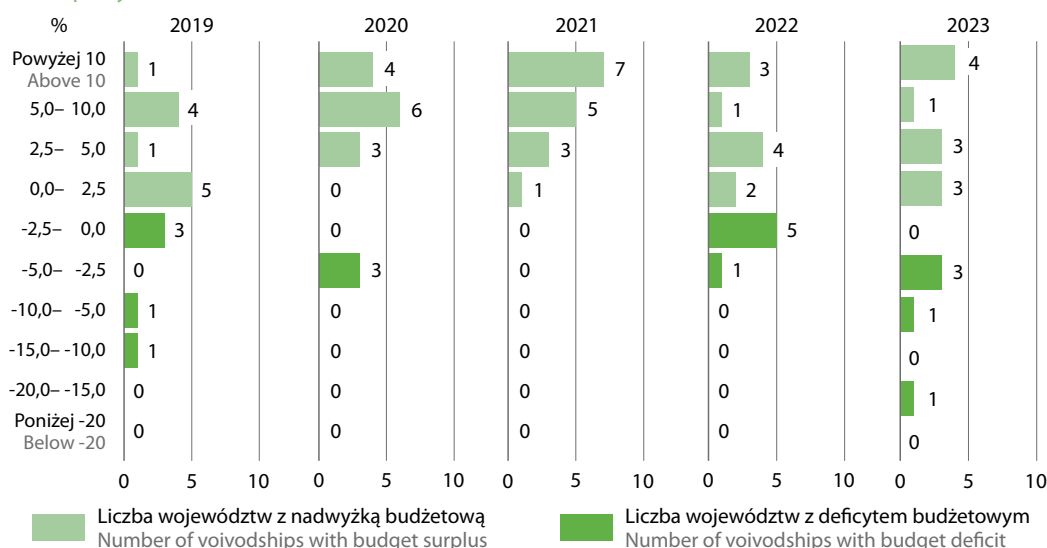
Wydatki majątkowe wyniosły 12 089,2 mln zł. Większość wydatków majątkowych województw, tj. 56,6%, zrealizowano w dziale „Transport i łączność”. Znaczna część wydatków majątkowych została zrealizowana także w działach „Ochrona zdrowia” (19,2%) oraz „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” (6,1%).

6.3. Wynik budżetów województw

6.3. Result of budgets of voivodships

W 2023 r. budżety województw ogółem zamknęły się nadwyżką w wysokości 406,7 mln zł, przy planowanym deficycie 1 824,0 mln zł (w 2022 r. odnotowano nadwyżkę w wysokości 861,9 mln zł). W 2023 r. jedenaście województw uzyskało nadwyżkę budżetową na łączną kwotę 1 154,4 mln zł, a pięć województw zamknęło budżet deficytem 747,7 mln zł.

Wykres 6.9. Województwa według relacji wyniku do dochodów
Chart 6.9. Voivodships by result/ revenue relation

Uwaga. przedziały dla wartości wskaźnika lewostronnie domknięte.

Note. The intervals for the index values are left-closed.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

6.4. Finansowanie

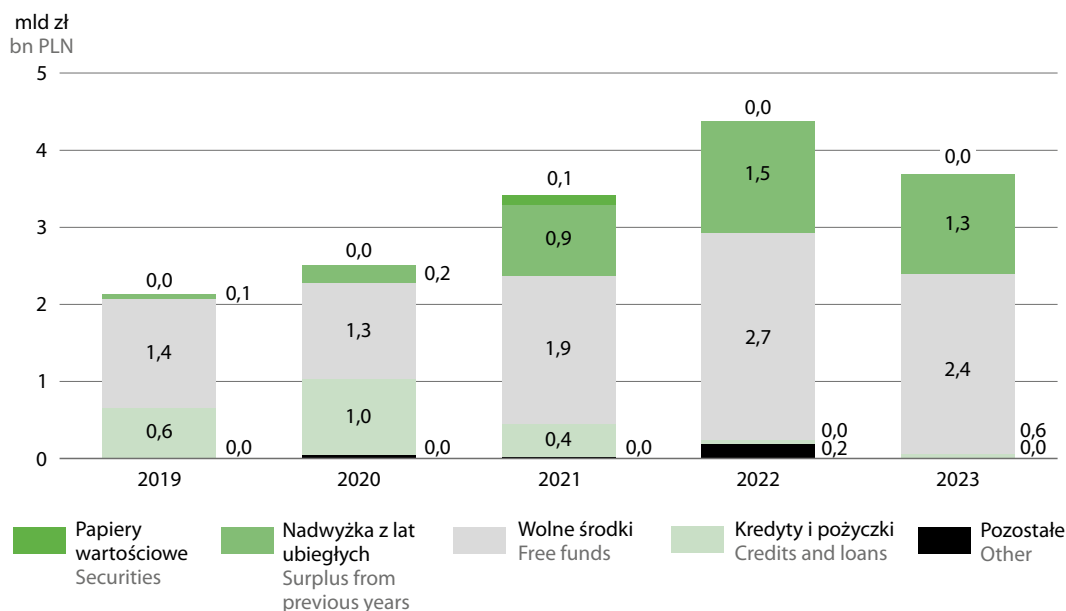
6.4. Financing

W 2023 r. województwa zrealizowały przychody w łącznej wysokości 5 021,7 mln zł, a rozchody w wysokości 1 040,8 mln zł. Największy udział w przychodach (47,5%) miała kategoria tzw. wolnych środków²⁸ w wysokości 2 383,3 mln zł. Przychody z kredytów i pożyczek stanowiły 12,0% wartości przychodów, zaś

²⁸ Patrz: podrozdział 2.4. Finansowanie

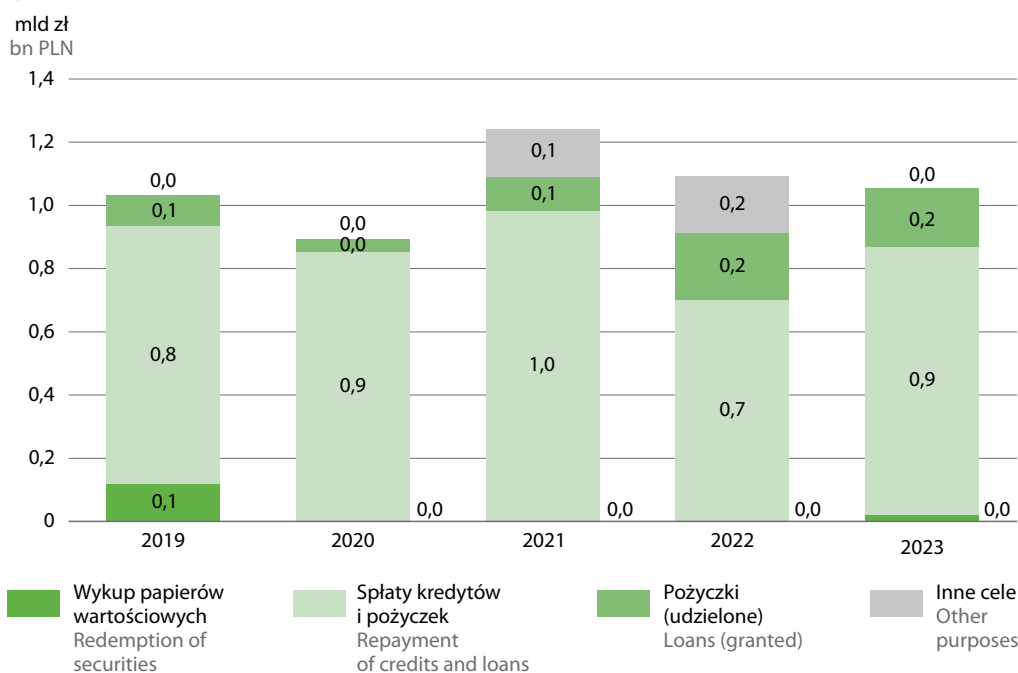
nadwyżka z lat ubiegłych 25,6%. Rozchody z tytułu spłaty kredytów i pożyczek stanowiły 80,3%, a z tytułu wykupu papierów wartościowych stanowiły 1,6% rozchodów ogółem województw.

Wykres 6.10. Przychody województw
Chart 6.10. Proceeds of voivodships

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 6.11. Rozchody województw
Chart 6.11. Outlays of voivodships

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Rozdział 7. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego

Chapter 7. Debt of local government units

W 2023 r. zobowiązania ogółem jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 102 723,7 mln zł (dane nieskonsolidowane). Udział tych jednostek w całości zadłużenia sektora finansów publicznych wyniósł 7,7%. W porównaniu do 2022 r. zobowiązania JST zwiększyły się o 13,1%.

Zmniejszenie zadłużenia w stosunku do 2022 r. odnotowano tylko dla województw. Zadłużenie województw wyniosło 4 783,4 mln zł i zmniejszyło się o 5,7%. W miastach na prawach powiatu odnotowano wzrost zadłużenia o 14,3%. Dla gmin i powiatów wzrost zadłużenia wyniósł odpowiednio 13,8% oraz 15,3% w stosunku do 2022 r. Kwota zobowiązań miast na prawach powiatu stanowiła 50,8% całości zadłużenia JST. Zadłużenie gmin stanowiło 37,8% całości zadłużenia, a zadłużenie powiatów oraz województw odpowiednio: 6,8% i 4,7% całości zadłużenia JST.

Tablica 7.1. Zobowiązania ogółem poszczególnych kategorii JST
Table 7.1. Total liabilities of individual categories of local government units

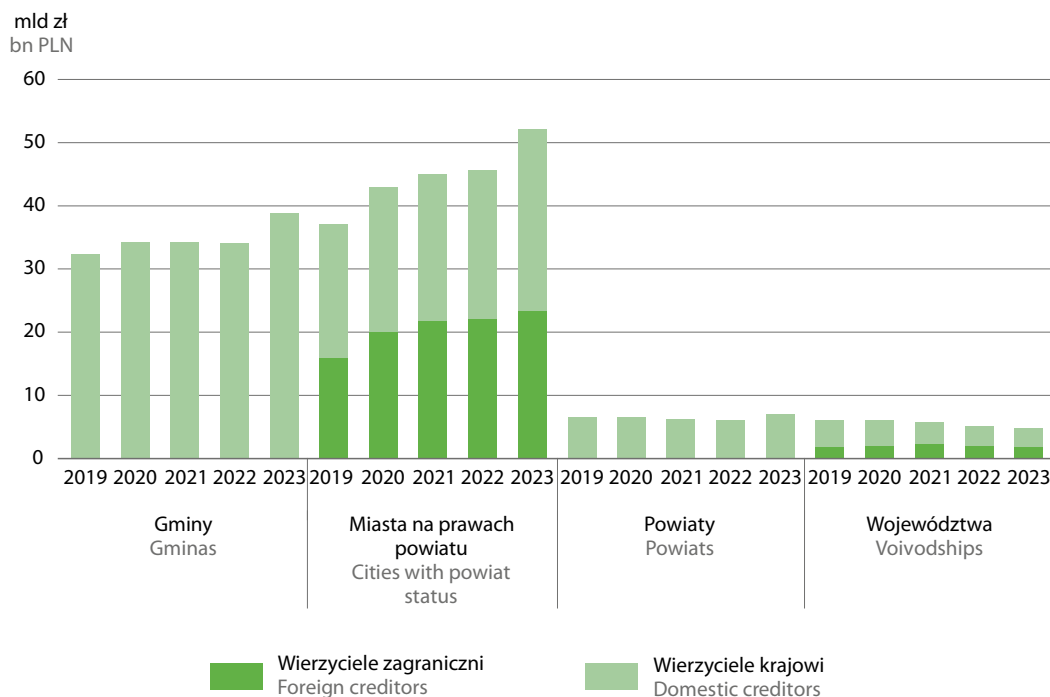
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
w mln zł in million PLN					
JST ogółem JST total	82 036,0	89 845,1	91 122,8	90 825,6	102 723,7
gminy gminas	32 369,3	34 235,9	34 175,7	34 105,7	38 824,4
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	37 101,0	42 989,9	45 046,6	45 622,5	52 168,9
powiaty powiats	6 580,2	6 505,5	6 214,1	6 025,4	6 947,0
województwa voivodships	5 985,6	6 113,8	5 686,3	5 072,0	4 783,4
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR=100					
JST ogółem JST total	107,8	109,5	101,4	99,7	113,1
gminy gminas	107,6	105,8	99,8	99,8	113,8
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	110,5	115,9	104,8	101,3	114,3
powiaty powiats	101,7	98,9	95,5	97,0	115,3
województwa voivodships	100,0	102,1	93,0	89,2	94,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek wyniosło 96 379,4 mln zł, co stanowiło 93,8% zobowiązań ogółem JST – dług w tej kategorii zwiększył się o 11,6% w porównaniu do roku poprzedniego. Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych wyniosły 6 239,3 mln zł i stanowiły 6,1% ogółu zobowiązań JST; odnotowano wzrost zadłużenia w tej kategorii długu o 41,8% w porównaniu z 2022 r. Zobowiązania wymagalne wyniosły

103,5 mln zł i w zestawieniu z poprzednim rokiem wzrosły o 51,3%. Ich udział w zobowiązaniach ogółem był jednak marginalny i stanowił 0,1%.

Wykres 7.1. Zadłużenie JST według miejsca emisji długu
Chart 7.1. Debt of local government units according to the place of issue

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Zobowiązania JST wobec wierzycieli zagranicznych w 2023 r. wyniosły 25 370,6 mln zł i stanowiły 24,7% wszystkich wierzytelności – zmniejszenie udziału o 1,9 p. proc. w porównaniu z rokiem poprzednim. Najwyższy udział tych zobowiązań wystąpił w miastach na prawach powiatu, których zadłużenie wobec wierzycieli zagranicznych wyniosło 23 458,2 mln zł i stanowiło 92,5% całości zobowiązań zagranicznych JST oraz 45,0% długu tej kategorii JST (48,5% przed rokiem). W województwach zobowiązania wobec wierzycieli zagranicznych w 2023 r. wyniosły 1 912,4 mln zł i stanowiły 40,0% zobowiązań województw oraz 7,5% zobowiązań zagranicznych całości JST. Gminy i powiaty posiadają wyłącznie wierzytelności krajowe.

Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego wobec wierzycieli nienależących do strefy euro wyniosły 41,3 mln zł.

Pod względem podziału na grupy wierzycieli jednostki samorządu terytorialnego w 2023 r. zadłużały się głównie w bankach krajowych. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek wobec tych banków wyniosły 68 535,4 mln zł i stanowiły 66,7% całości zadłużenia JST. Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych długoterminowych wyniosły 6 239,0 mln zł i stanowiły 6,1% całości zadłużenia JST. Zadłużenie u innych jednostek samorządu terytorialnego oraz zadłużenie w podlegających JST: zakładach, instytucjach i osobach prawnych²⁹ wyniosło 2 062,7 mln zł, czyli 2,0% całości ich zadłużenia.

²⁹ Obejmuje: jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe jednostki budżetowe, samorządowe zakłady budżetowe, samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej nadzorowane przez jednostki samorządu terytorialnego, samorządowe instytucje kultury oraz samorządowe osoby prawne utworzone na podstawie odrębnych ustaw, w celu wykonywania zadań publicznych; z wyłączeniem banków i spółek prawa handlowego, zgodnie z art. 8 Ustawy o finansach publicznych z 2009 r (Dz.U. 2023 poz. 1270).

Tablica 7.2. Wskaźnik zadłużenia do dochodów JST

Table 7.2. Debt to revenue ratio

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ZADŁUŻENIE JAKO % DOCHODÓW DEBT RATIO in %					
JST ogółem JST total	29,5	29,5	27,3	26,3	28,4
gminy gminas	23,9	23,0	20,9	19,9	22,8
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	39,5	42,9	40,6	41,4	45,6
powiaty powiats	21,4	18,8	17,2	15,4	15,3
województwa voivodships	31,9	29,2	24,9	20,6	14,9

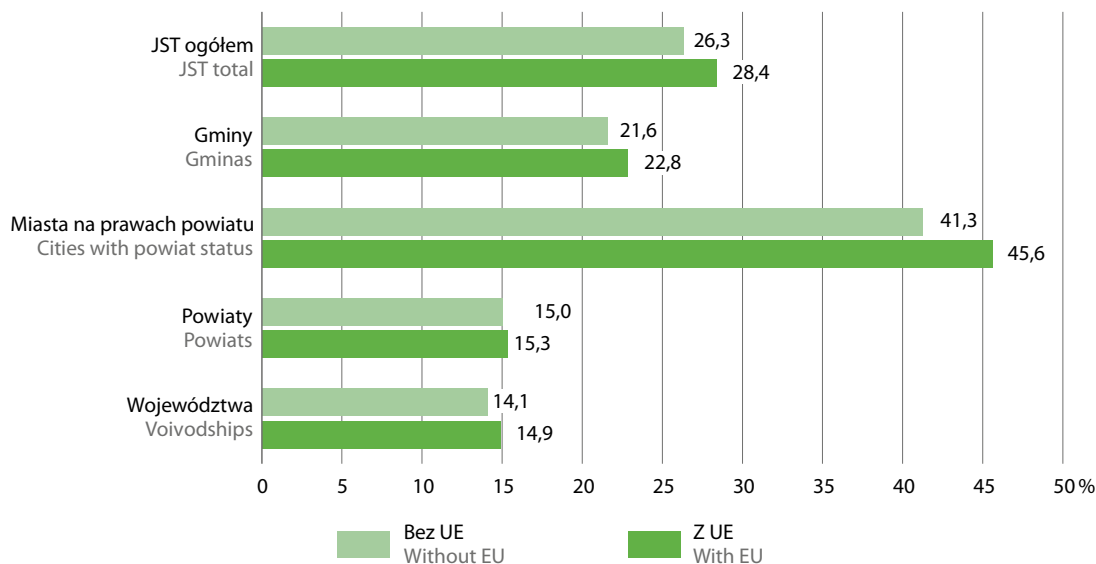
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wskaźnik zadłużenia liczony jako relacja zobowiązań do zrealizowanych dochodów ogółem w 2023 r. dla wszystkich JST wyniósł 28,4% i zwiększył się o 2,1 p. proc. w stosunku do 2022 r. Zmniejszenie tego wskaźnika zadłużenia w porównaniu do poprzedzającego roku odnotowano w: powiatach – o 0,1 p. proc. i w województwach – o 5,7 p. proc. Wskaźnik zadłużenia zwiększył się w: miastach na prawach powiatu – o 4,2 p. proc. i w gminach – o 2,9 p. proc.

Wykres 7.2. Wskaźnik relacji zadłużenia do dochodów

Chart 7.2. Debt to revenue ratio

Uwaga: bez UE - bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych; z UE - całość zobowiązań, łącznie z zadłużeniem na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Note: Without EU – without liabilities on programs and projects financed with EU funds; with EU - all liabilities, of which programs and projects financed with EU funds

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wskaźnik zadłużenia JST bez uwzględniania zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych³⁰ w 2023 r. wyniósł 26,3%, odnotowano jego wzrost o 2,1 p. proc. Wzrost wskaźnika zadłużenia w porównaniu do 2022 r., bez uwzględniania ww. zobowiązań, wystąpił dla miast na prawach powiatu – o 4,0 p. proc. oraz dla gmin – o 2,9 p. proc. Zmniejszenie ww. wskaźnika zadłużenia wystąpiło dla: powiatów – o 0,1 p. proc. i dla województw – o 5,0 p. proc.

Kwota zobowiązań JST z tytułu kredytów i pożyczek na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków pochodzących z Unii Europejskiej w 2023 r. wyniosła 7 454,4 mln zł i była o 4,9% wyższa niż w 2022 r. Udział tej kwoty w całości zobowiązań JST w 2023 r. stanowił 7,3% i w porównaniu do 2022 r. zmniejszył się o 0,5 p. proc. Najbardziej zadłużone z tego tytułu były miasta na prawach powiatu, których kwota zobowiązań stanowiła 67,0% zadłużenia JST z tytułu realizacji programów i projektów z udziałem środków pochodzących z UE i wzrosła o 9,9% w odniesieniu do poprzedniego roku. Zobowiązania gmin stanowiły 27,4% zadłużenia JST z tytułu realizacji programów UE i zwiększyły się o 0,3% w odniesieniu do 2022 r. Udział zobowiązań województw wyniósł 3,5% i były one o 29,8% niższe niż w 2022 r. Zobowiązania powiatów stanowiły 2,0% zadłużenia z tego tytułu i zwiększyły się o 4,4% w porównaniu do 2022 r.

Tablica 7.3. Zobowiązania poszczególnych kategorii JST z tytułu kredytów i pożyczek związanych z wykorzystaniem środków z UE

Table 7.3. Liabilities of individual categories of local government units due to loans and borrowings related to the use of EU funds

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
w mln zł in million PLN					
JST ogółem JST total	4 737,3	6 715,9	7 008,5	7 105,7	7 454,4
gminy gminas	1 761,5	1 831,8	2 145,0	2 037,4	2 043,1
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	2 204,9	4 115,2	4 237,4	4 547,7	4 996,3
powiaty powiats	184,4	166,8	160,3	144,5	150,9
województwa voivodships	586,4	602,1	465,8	376,1	264,0
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR=100					
JST ogółem JST total	99,4	141,8	104,4	101,4	104,9
gminy gminas	95,1	104,0	117,1	95,0	100,3
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	104,6	186,6	103,0	90,2	109,9
powiaty powiats	97,4	90,5	96,1	107,3	104,4
województwa voivodships	95,5	102,7	77,4	80,7	70,2

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

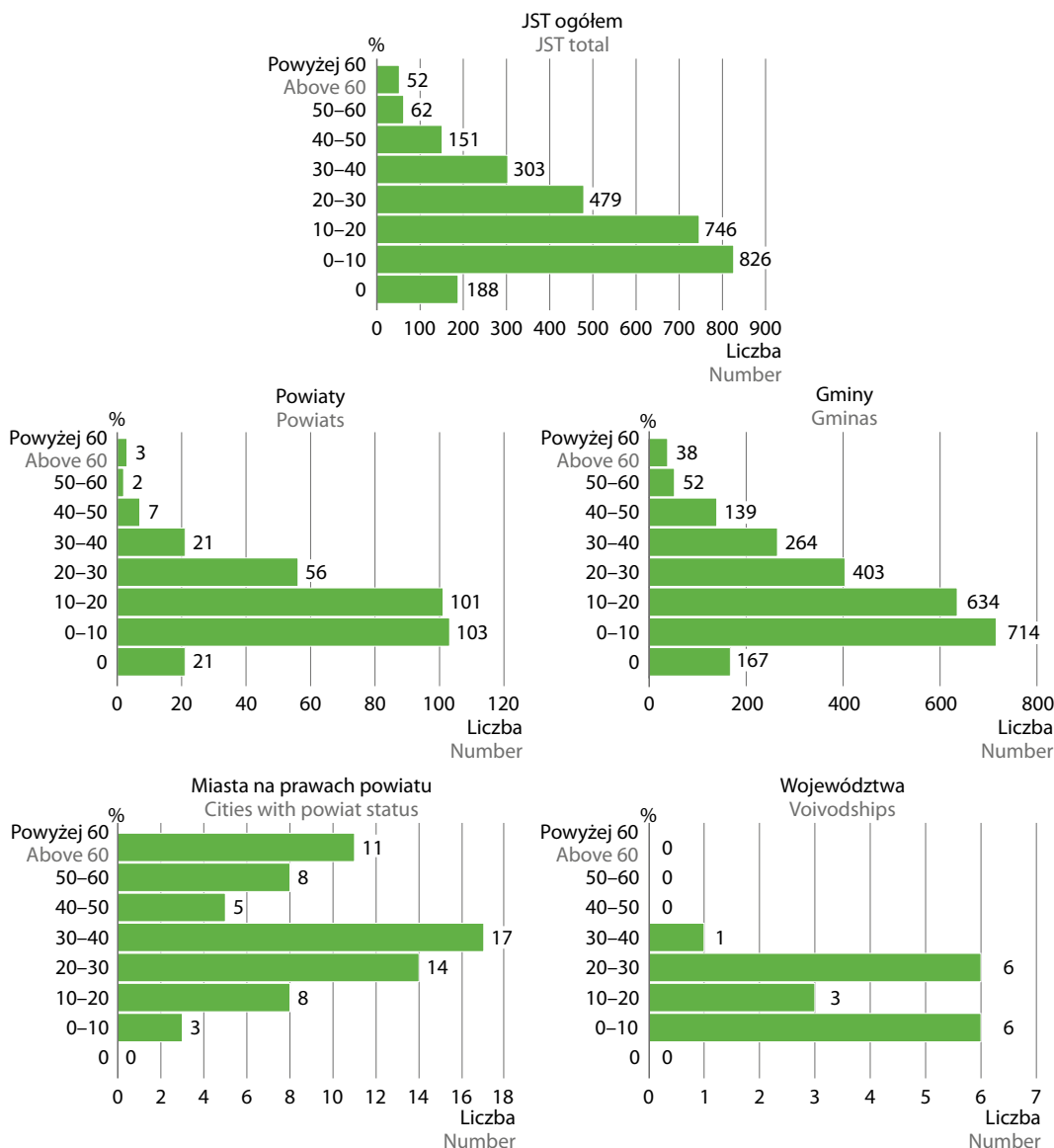
³⁰ Ważnym czynnikiem zabezpieczającym jednostki samorządu terytorialnego przed nadmiernym zadłużeniem jest indywidualny limit (wskaźnik) zadłużenia. Z mechanizmu wyliczania tego wskaźnika wykluczone są spłaty kredytów, pożyczek oraz wykup wyemitowanych papierów wartościowych na realizację projektów z udziałem środków unijnych.

W 2023 r. zadłużonych było 2 619 jednostek samorządu terytorialnego, tj. 93,3% ogólnej liczby JST (bez zobowiązań na realizację programów i projektów z udziałem środków unijnych). Zadłużeniem do 40% wykonanych dochodów charakteryzowało się 2354 jednostek, tj. 89,9% wszystkich zadłużonych JST.

Zgodnie z danymi zawartymi w uchwałach jednostek samorządu terytorialnego w sprawie wieloletnich prognoz finansowych na 2023 r. (wg stanu na dzień 30 września 2023 r.), wynika, że 10 jednostek samorządu terytorialnego realizowało swoje budżety z uwzględnieniem zasad dotyczących programów postępowań naprawczych zawartych w art. 240a ustawy o finansach publicznych, w tym 6 jednostek samorządu terytorialnego realizowało swoje budżety na podstawie programu postępowania naprawczego, który uzyskał pozytywną opinię właściwej regionalnej izby obrachunkowej.

Wykres 7.3. Liczba JST według relacji zadłużenia do dochodów

Chart 7.3. Number of JST by debt to revenue ratio

Uwaga. bez zobowiązań na realizację programów i projektów finansowanych z udziałem środków unijnych.

Note. without liabilities on programs and projects financed with EU funds.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych, art. 224 umożliwia udzielenie pomocy z budżetu państwa tym JST, które znalazły się w trudnej sytuacji finansowej. W 2023 r. żadna jednostka nie wnioskowała o taką pożyczkę. Według stanu na 31 grudnia 2023 r. do spłaty otrzymanych pożyczek z budżetu państwa w latach kolejnych zobligowane było 21 jednostek samorządu terytorialnego. Łączna kwota należności głównej z tytułu udzielonych tym jednostkom pożyczek tj. kwota kapitału pozostająca do spłaty w latach kolejnych wyniosła 489,9 mln zł. (według stanu na dzień 31 grudnia 2023 r.)

7.1. Zadłużenie gmin

7.1. Debt of gminas

W 2023 r. zobowiązania gmin ogółem wzrosły o 13,8% w porównaniu do 2022 r. i wystąpiły w 2 244 gminach, tj. 93,1% ogółu gmin. Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek wyniosło 37 794,8 mln zł, co stanowiło 97,3% zobowiązań ogółem gmin i zwiększyło się o 13,7%. Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych wyniosły 965,3 mln zł i wzrosły o 18,7%. Zobowiązania wymagalne wyniosły 62,8 mln zł i zwiększyły się o 42,8% w porównaniu do 2022 r.

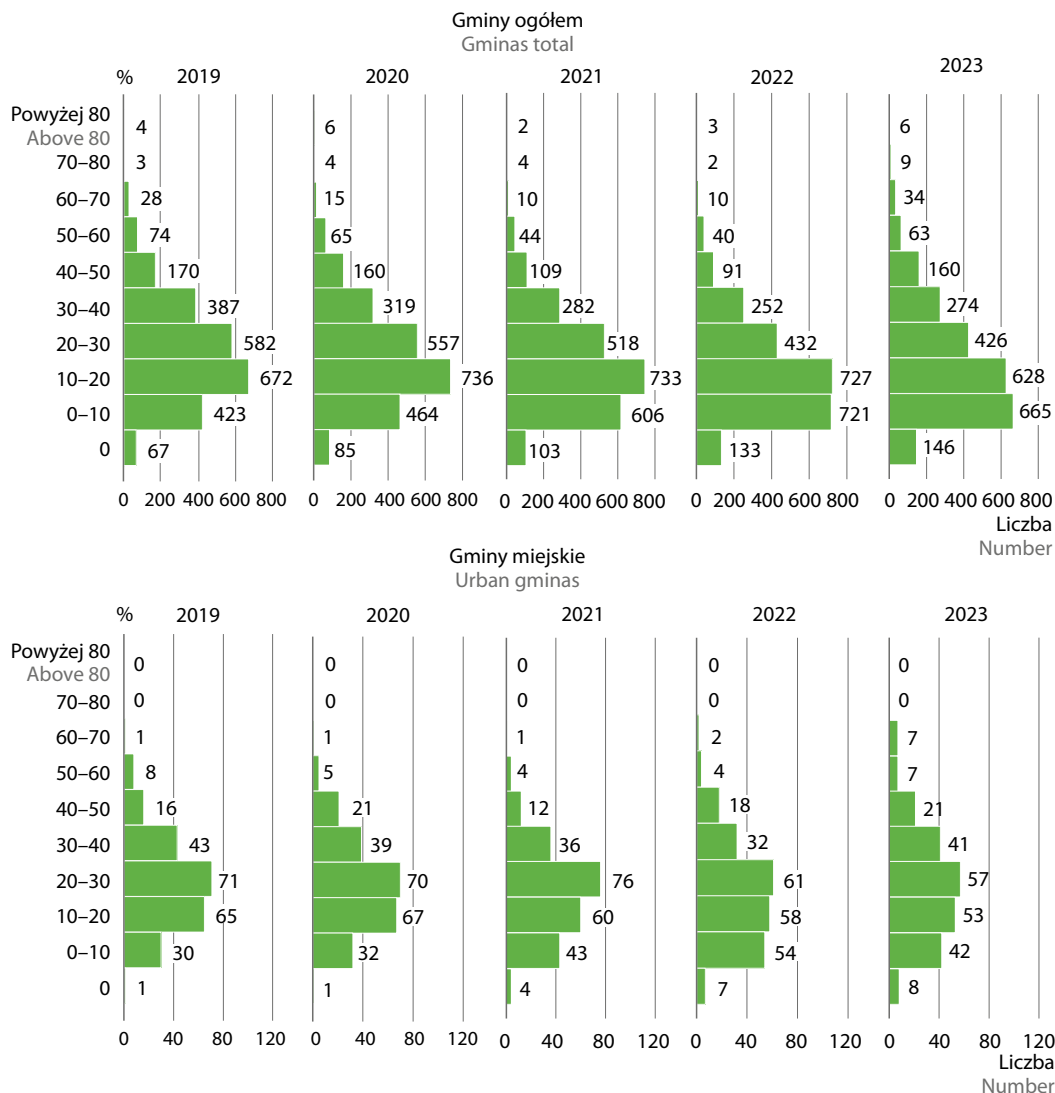
Tablica 7.4. Gminy w województwach według wskaźnika zadłużenia
Table 7.4. Gminas in voivodships according to the debt ratio

Województwo Voivodship	Liczba gmin ogółem Number of gminas	Liczba gmin w danym przedziale Number of gminas in intervals				Udział gmin w danym przedziale (%) Share of gminas in intervals (%)			
		0-20	21-40	41-60	Powyżej Above 60	0-20	21-40	41-60	Powyżej Above 60
Polska Poland	2411	1439	700	223	49	59,7	29,0	9,2	2,0
Dolnośląskie	165	68	56	31	10	41,2	33,9	18,8	6,1
Kujawsko-pomorskie	140	83	40	15	2	59,3	28,6	10,7	1,4
Lubelskie	209	150	44	14	1	71,8	21,1	6,7	0,5
Lubuskie	80	47	24	6	3	58,8	30,0	7,5	3,8
Łódzkie	174	125	34	13	2	71,8	19,5	7,5	1,1
Małopolskie	179	90	63	23	3	50,3	35,2	12,8	1,7
Mazowieckie	309	187	88	31	3	60,5	28,5	10,0	1,0
Opolskie	70	50	13	6	1	71,4	18,6	8,6	1,4
Podkarpackie	156	107	39	8	2	68,6	25,0	5,1	1,3
Podlaskie	115	90	21	4	0	78,3	18,3	3,5	0,0
Pomorskie	119	52	50	13	4	43,7	42,0	10,9	3,4
Śląskie	148	99	39	7	3	66,9	26,4	4,7	2,0
Świętokrzyskie	101	47	32	17	5	46,5	31,7	16,8	5,0
Warmińsko-mazurskie	114	53	42	16	3	46,5	36,8	14,0	2,6
Wielkopolskie	222	126	73	16	7	56,8	32,9	7,2	3,2
Zachodniopomorskie	110	65	42	3	0	59,1	38,2	2,7	0,0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

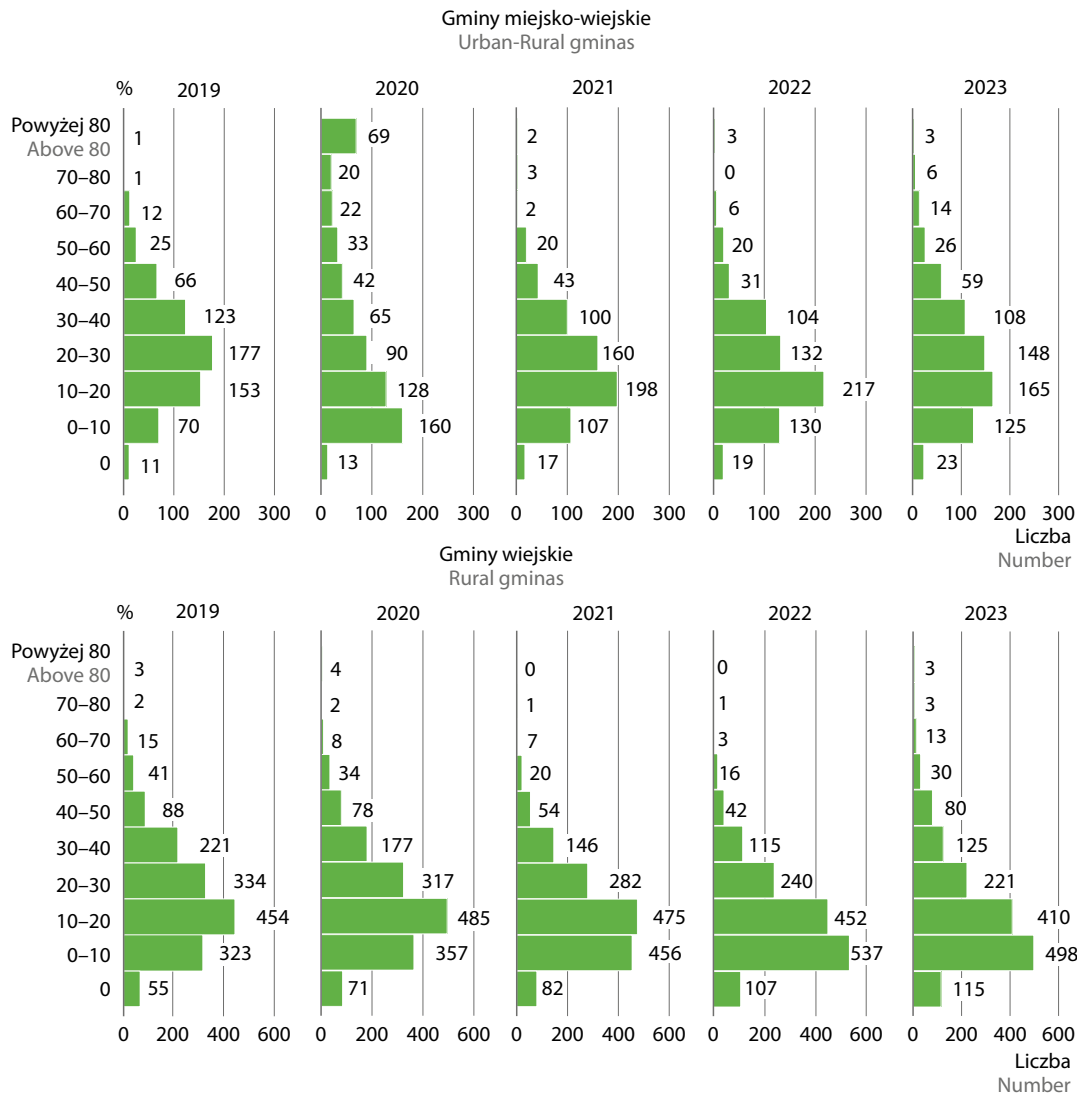
Wskaźnik zadłużenia liczony jako relacja zobowiązań ogółem do dochodów gmin w 2023 r. wyniósł 22,8%, co oznaczało jego zwiększenie o 2,9 p. proc. w stosunku do 2022 r. Wśród typów gmin najwyższy wskaźnik zadłużenia zaobserwowano w gminach miejskich – 26,0%, najniższy natomiast wśród gmin wiejskich – 18,8%. W przypadku gmin miejsko-wiejskich wskaźnik zadłużenia ukształtował się na poziomie 25,8%. Wskaźnik zadłużenia gmin bez zobowiązań na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych wyniósł 21,6%, co oznacza wzrost o 2,9 p. proc. w porównaniu do 2022 r.

Wykres 7.4. Gminy według relacji zadłużenia do dochodów
Chart 7.4. Gminas according to the debt to revenue ratio

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 7.4. Gminy według relacji zadłużenia do dochodów (dok.)
Chart 7.4. Gminas according to the debt to revenue ratio (cont.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

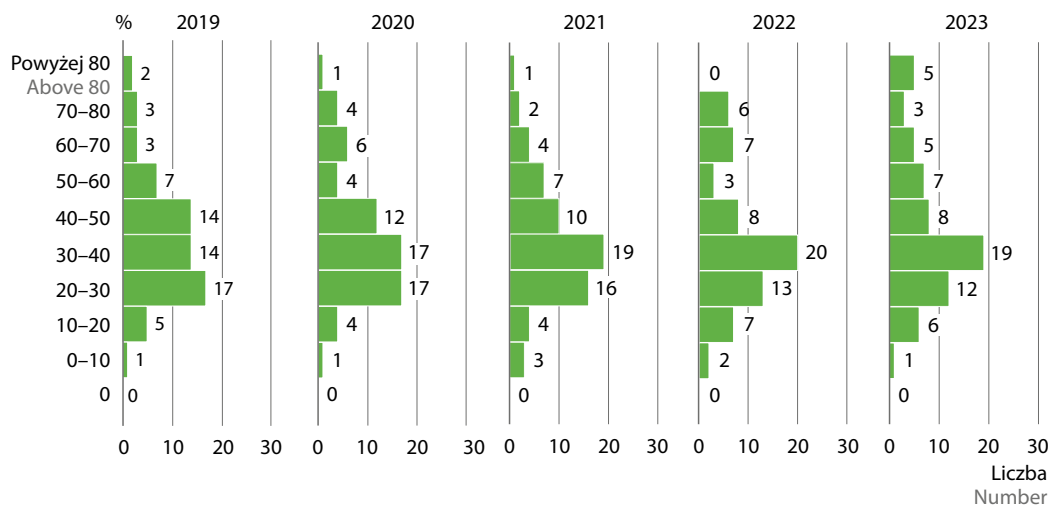
7.2. Zadłużenie miast na prawach powiatu

7.2. Debt of cities with powiat status

W 2023 r. zobowiązania wystąpiły we wszystkich miastach na prawach powiatu i wyniosły 52 168,9 mln zł i w porównaniu do 2022 r. wzrosły o 14,3%. Zadłużenie miast na prawach powiatu z tytułu kredytów i pożyczek osiągnęło poziom 47 172,7 mln zł, tj. o 11,5% więcej niż rok wcześniej. W 2023 r. łączna wartość wymagalnych zobowiązań wyniosła 31,3 mln zł i zwiększyła się o 82,5% w stosunku do roku 2022. Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych wyniosły w tym okresie 4 964,9 mln zł, co stanowiło 9,5% ogółu zadłużenia miast na prawach powiatu. W porównaniu z poprzednim rokiem wielkość zobowiązań z tego tytułu wzrosła o 50,9%.

Wartość wskaźnika zadłużenia miast na prawach powiatu liczona jako relacja zobowiązań do dochodów ogółem, zwiększyła się z 41,4% w 2022 r. do poziomu 45,6% w 2023 r. Wartość wskaźnika zadłużenia bez zobowiązań związanych z realizacją programów i projektów z udziałem środków unijnych w dochodach ogółem w 2023 r. wyniosła 41,3%, wobec 37,3% w roku poprzednim.

Wykres 7.5. Miasta na prawach powiatu według relacji zadłużenia do dochodów
Chart 7.5. Cities with powiat status according to the debt to revenue ratio

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

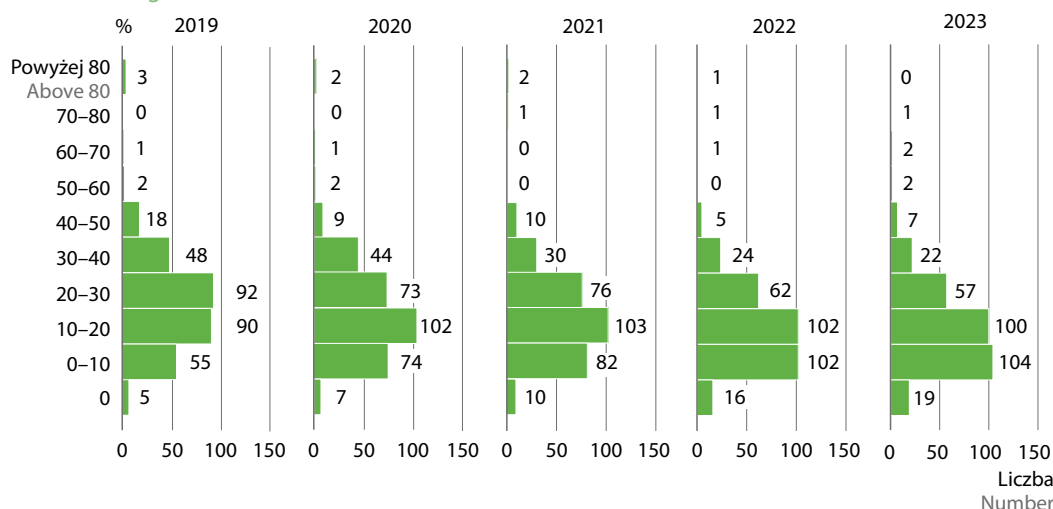
7.3. Zadłużenie powiatów

7.3. Debt of powiats

W 2023 r. zobowiązania ogółem powiatów wyniosły 6 947,0 mln zł, co oznaczało ich wzrost o 15,3% w relacji do poprzedniego roku. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek wyniosły 6 842,3 mln zł i stanowiły 98,5% kwoty całego zadłużenia powiatów. Zobowiązania wymagalne zwiększyły się z 6,8 mln zł w 2022 r. do 8,6 mln zł w 2023 r. Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych wyniosły w tym okresie 96,1 mln zł i stanowiły 1,4% ogółu zadłużenia.

Wskaźnik zadłużenia powiatów, liczony jako relacja zobowiązań ogółem do dochodów powiatów w 2023 r. osiągnął poziom 15,3% i zmniejszył się o 0,1 p. proc. w stosunku do 2022 r. Przy nieuwzględnieniu zobowiązań z tytułu realizacji projektów i programów unijnych, wskaźnik ten wyniósł 15,0%, co oznacza spadek o 0,1 p. proc.

Wykres 7.6. Powiaty według relacji zadłużenia do dochodów
 Chart 7.6. Powiaty according to the debt to revenue ratio

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

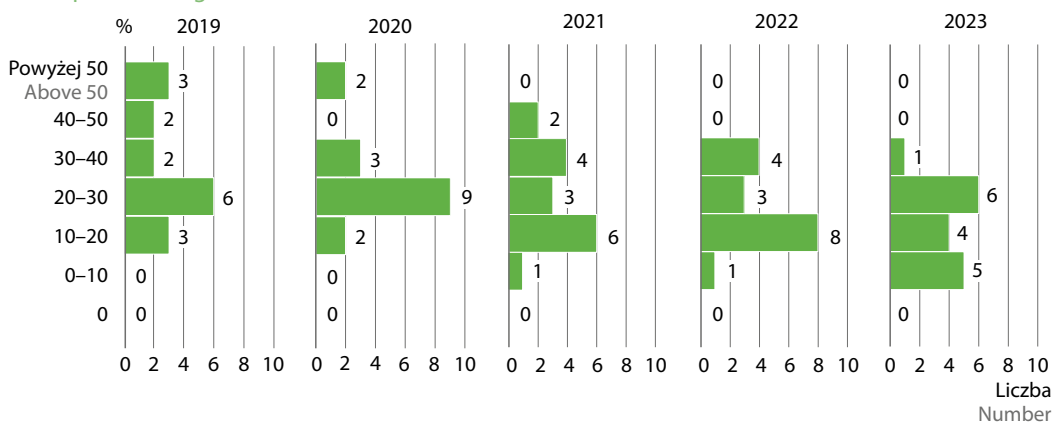
7.4. Zadłużenie województw

7.4. Debt of voivodships

Zobowiązania wystąpiły we wszystkich województwach i na koniec 2023 r. wyniosły łącznie 4 783,4 mln zł i zmniejszyły się o 5,7% w stosunku do 2022 r. Zobowiązania z tytułu kredytów i pożyczek zmniejszyły się o 5,6% w stosunku do 2022 r., wyniosły 4 569,7 mln zł i stanowiły 95,5% całości zadłużenia województw. Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych wyniosły 213,0 mln zł, czyli o 7,4% mniej niż w roku poprzednim. Zobowiązania wymagalne zwiększyły się z 0,5 mln zł w 2022 r. do 0,8 mln zł w 2023 r.

Wskaźnik zadłużenia województw, liczony jako udział zobowiązań w dochodach ogółem w 2023 r., wyniósł 14,9%, podczas gdy w 2022 r. było to 20,6%. Wskaźnik zadłużenia bez zobowiązań na realizację programów i projektów realizowanych z udziałem środków unijnych wynosił 14,1%, co oznacza spadek o 5,0 p. proc. w porównaniu do 2022 r.

Wykres 7.7. Województwa według relacji zadłużenia do dochodów
 Chart 7.7. Voivodships according to the debt to revenue ratio

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Rozdział 8. Samorządowe zakłady budżetowe

Chapter 8. Local governments' budgetary establishments

W 2023 r. przychody samorządowych zakładów budżetowych wyniosły 5 355,0 mln zł³¹ i były wyższe o 7,2% w porównaniu z 2022 r. Systematyczne wzrosty przychodów obserwowano także w latach wcześniejszych, z wyjątkiem 2020 r. W 2023 r. w strukturze ogólnych przychodów 12,8% stanowiły dotacje z budżetu JST, które wyniosły 685,1 mln zł (w 2022 r. – 604,0 mln zł; 12,1%). Kwota dotacji, jaką uzyskały w 2023 r. samorządowe zakłady budżetowe była wyższa w porównaniu z rokiem wcześniejszym o 13,4%. W stosunku do planu, przychody ogółem zrealizowano w 98,6%, a wpływy z dotacji w 97,2% (w 2022 r. wskaźnik wykonania wyniósł odpowiednio: 101,4% i 97,5%).

Koszty samorządowych zakładów budżetowych wyniosły 5 310,6 mln zł i były wyższe o 5,2% w odniesieniu do roku poprzedniego. Relacja poniesionych kosztów w stosunku do planu wyniosła 98,2% (w 2022 r. – 103,0%).

W ramach pozostałych obciążeń w 2023 r. wpłaty samorządowych zakładów budżetowych do budżetu JST z tytułu nadwyżki środków obrotowych wyniosły 32,9 mln zł i były mniejsze w porównaniu z rokiem poprzednim o 4,1%, natomiast podatek dochodowy od osób prawnych wyniósł 15,4 mln zł, co oznacza jego wzrost o 8,2% w porównaniu z 2022 r. (ale pomimo to był on niższy niż w latach 2019-2021).

Stan środków obrotowych samorządowych zakładów budżetowych zmniejszył się z 74,5 mln zł na początku 2023 r. do 70,9 mln zł na koniec roku.

Tablica 8.1. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych
Table 8.1. Proceeds and costs of budgetary establishments

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	104,3	77,7	84,0	80,9	74,5
Przychody Proceeds	4 546,6	4 452,0	4 620,8	4 994,5	5 355,0
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	603,8	602,7	591,4	604,0	685,1
Koszty Costs	4 504,0	4 390,9	4 584,4	5 049,4	5 310,6
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	17,9	18,6	101,6	14,2	15,4
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	29,4	41,2	27,2	34,3	32,9
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	101,6	92,4	80,1	74,9	70,9

31 W 2023 r. sprawozdania finansowe (Rb-30S) z działalności samorządowego zakładu budżetowego przekazało łącznie 585 jednostek działających w gminach, 38 – w miastach na prawach powiatu, 30 – w powiatach oraz 3 jednostki działające jako wojewódzkie samorządowe zakłady budżetowe. W publikacji nie uwzględniono kwot przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych realizujących zadania własne związków JST (w 2023 r. przychody to 47,3 mln zł, koszty – 46,7 mln zł, podatek dochodowy od osób prawnych – 0,2 mln zł, a wpłaty do budżetu – 1,2 mln zł).

Tablica 8.1. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych (dok.)
 Table 8.1. Proceeds and costs of budgetary establishments (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	128,1	101,9	110,6	113,6	117,4
Przychody Proceeds	4 465,2	4 432,6	4 597,3	4 925,1	5 432,9
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	620,6	619,5	607,3	619,4	705,1
Koszty Costs	4 467,4	4 413,8	4 575,5	4 900,9	5 407,1
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	13,5	13,2	12,6	10,5	12,1
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	1,9	2,8	1,7	2,9	2,2
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	112,0	104,5	116,9	125,6	129,0
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	81,4	76,3	75,9	71,3	63,5
Przychody Proceeds	101,8	100,4	100,5	101,4	98,6
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	97,3	97,3	97,4	97,5	97,2
Koszty Costs	100,8	99,5	100,2	103,0	98,2
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	132,6	140,7	808,8	135,9	127,5
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	1 513,8	1 485,9	1 563,9	1 183,4	1 512,6
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	90,8	88,5	68,5	59,6	55,0
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	103,8	74,6	108,1	96,3	92,1
Przychody Proceeds	101,5	97,9	103,8	108,1	107,2
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	104,4	99,8	98,1	102,1	113,4
Koszty Costs	101,4	97,5	104,4	110,1	105,2
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	87,4	103,9	547,8	14,0	108,2
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	116,6	140,4	66,1	126,0	95,9
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	104,4	90,9	86,7	93,5	94,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

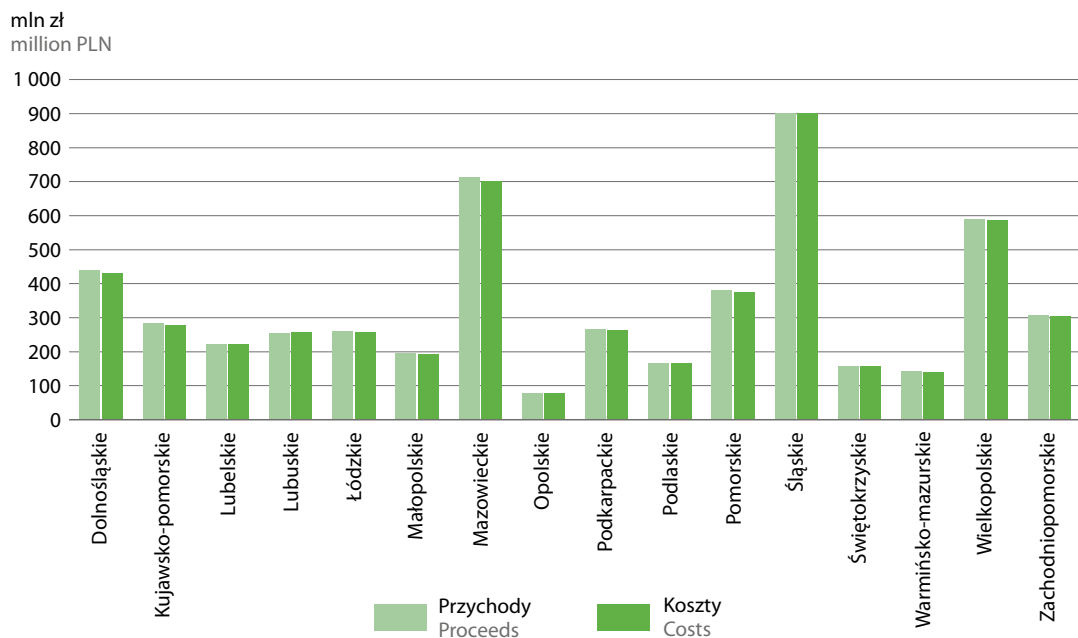
Uwzględniając rozkład terytorialny według województw, zarówno najwyższe łączne przychody, jak i łączne koszty samorządowych zakładów budżetowych odnotowano w 2023 r. w województwie śląskim, a najniższe – w województwie opolskim. Przychody samorządowych zakładów budżetowych w województwie śląskim wyniosły 899,8 mln zł, a w opolskim – 79,0 mln zł, co stanowiło odpowiednio 16,8% i 1,5% ogółu przychodów wszystkich tych instytucji w Polsce. Koszty samorządowych zakładów budżetowych w województwie śląskim wyniosły 901,2 mln zł, a w województwie opolskim – 78,5 mln zł, tj. 17,0% i 1,5% ogółu kosztów wszystkich samorządowych zakładów budżetowych w kraju.

W 2023 r. we wszystkich województwach łączna kwota przychodów samorządowych zakładów budżetowych była wyższa niż w 2022 r. Największą dynamikę zanotowano w małopolskim – więcej o 10,3%, a także dolnośląskim i zachodniopomorskim – w każdym z nich więcej o 9,9%. Ostatecznie w 2023 r. przychody samorządowych zakładów budżetowych w tych województwach wyniosły odpowiednio: 196,1 mln zł, 439,3 mln zł i 307,3 mln zł.

W tym samym okresie koszty samorządowych zakładów budżetowych wzrosły w 15 województwach, a w jednym – dolnośląskim – zmniejszyły się. Największą dynamikę wzrostu zanotowano w lubuskim – o 10,2%, a także małopolskim i zachodniopomorskim – odpowiednio o 9,9% i 9,8%. W 2023 r. koszty samorządowych zakładów budżetowych w tych województwach wyniosły odpowiednio: 257,5 mln zł, 193,6 mln zł i 304,6 mln zł. W województwie dolnośląskim koszty samorządowych zakładów budżetowych w 2023 r. wyniosły 430,9 mln zł i były niższe o 59,4 mln zł, tj. o 12,1% w porównaniu z 2022 r.

W 2023 r. w 4 województwach łączne koszty samorządowych zakładów budżetowych były wyższe niż łączne przychody (w lubuskim, lubelskim, śląskim i świętokrzyskim). W pozostałych 12 województwach sytuacja była odwrotna.

Wykres 8.1. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych według województw
Chart 8.1. Proceeds and costs of budgetary establishments by voivodships

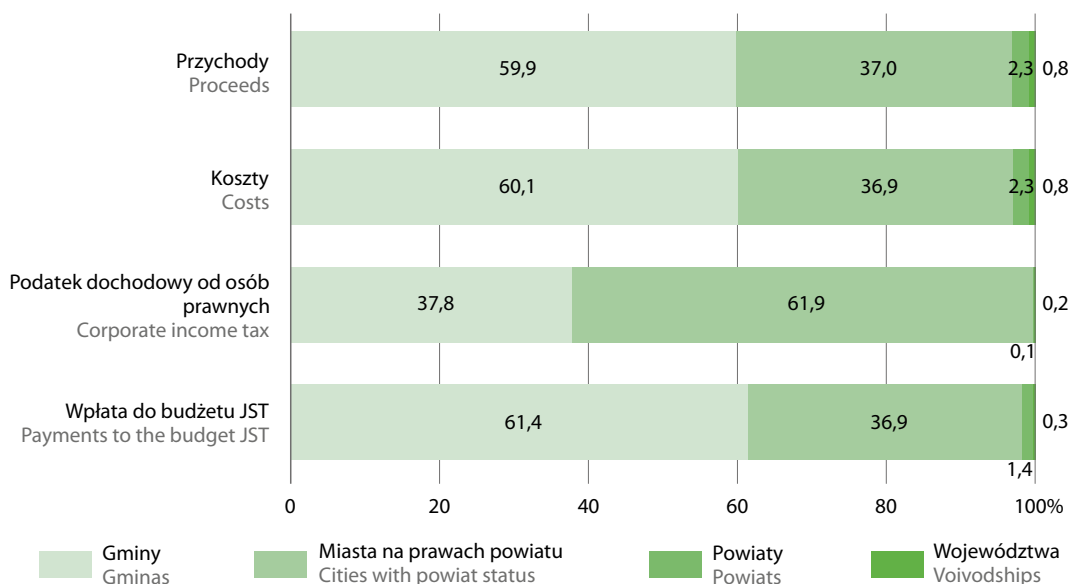
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W 2023 r. na ogólną kwotę przychodów samorządowych zakładów budżetowych złożyły się: w 59,9% przychody zakładów budżetowych realizujących zadania własne jednostek samorządu gmin, w 37,0% – zakładów budżetowych jednostek samorządu miast na prawach powiatu, w 2,3% – zakładów budżetowych jednostek samorządu powiatów i w 0,8% – zakładów budżetowych jednostek samorządu województw.

W przypadku ogółu kosztów poniesionych przez samorządowe zakłady budżetowe struktura według kategorii JST była zbliżona jak dla przychodów, odpowiednio: 60,1%, 36,9%, 2,3% i 0,8%. Podobnie też układała się struktura według kategorii JST w przypadku wpłat samorządowych zakładów budżetowych do budżetu JST: 61,4%, 36,9%, 1,4% i 0,3%.

Nieco inaczej kształtowała się struktura według kategorii JST w przypadku ogólnej kwoty podatku dochodowego od osób prawnych odprowadzanego przez samorządowe zakłady budżetowe – udział gminnych zakładów budżetowych wynosił 37,8%, a największy udział miały tutaj zakłady budżetowe miast na prawach powiatu – 61,9%. Powiatowe zakłady budżetowe odprowadziły 0,1%, a wojewódzkie 0,2% ogólnej kwoty podatku dochodowego od osób prawnych odprowadzanego przez samorządowe zakłady budżetowe.

Wykres 8.2. Struktura przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych według kategorii JST
Chart 8.2. Structure of proceeds and costs of budgetary establishments by category of JST

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

8.1. Gminne samorządowe zakłady budżetowe

8.1. Gminas' budgetary establishments

W 2023 r. przychody gminnych samorządowych zakładów budżetowych wyniosły 3 209,5 mln zł i zwiększyły się o 6,0% w porównaniu z poprzednim rokiem. W ogólnej puli przychodów 12,5% (402,6 mln zł) stanowiły dotacje z budżetu JST (w 2022 r. – 358,7 mln zł; 11,8%). Kwota dotacji z budżetu JST zwiększyła się w porównaniu z rokiem wcześniejszym o 12,2%. W stosunku do planu, przychody ogółem zrealizowano w 100,6%, a wpływy z dotacji w 96,4%.

Koszty wyniosły 3 190,0 mln zł i zwiększyły się o 2,3% w porównaniu z 2022 r. Poniesione koszty stanowiły 100,5% kosztów zaplanowanych.

W ramach pozostałych obciążeń gminnych samorządowych zakładów budżetowych wpłaty do budżetu JST wyniosły 20,2 mln zł i zwiększyły się o 3,0% w porównaniu z rokiem wcześniejszym, natomiast podatek dochodowy od osób prawnych wyniósł 5,8 mln zł i był najniższy w ciągu ostatnich 5 lat, szczególnie względem 2021 r.

Stan środków obrotowych gminnych samorządowych zakładów budżetowych zmniejszył się z 40,0 mln zł na początku 2023 r. do 33,8 mln zł na koniec roku.

Tablica 8.2. Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych
 Table 8.2. Proceeds and costs of gminas' budgetary establishments

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	60,9	62,8	61,6	53,9	40,0
Przychody Proceeds	2 683,0	2 661,5	2 793,8	3 028,4	3 209,5
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	315,9	322,0	338,9	358,7	402,6
Koszty Costs	2 656,4	2 646,7	2 782,4	3 119,2	3 190,0
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	9,7	7,4	93,7	5,9	5,8
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	16,2	17,3	16,9	19,6	20,2
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	63,4	65,2	50,9	35,6	33,8
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	78,9	80,5	81,4	79,0	75,2
Przychody Proceeds	2 552,2	2 585,2	2 683,0	2 940,8	3 189,7
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	325,9	334,9	350,1	371,2	417,7
Koszty Costs	2 542,6	2 575,4	2 672,9	2 932,8	3 174,1
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	5,1	4,1	4,3	3,6	3,7
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	1,7	2,7	1,7	2,9	1,9
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	83,5	83,0	84,5	82,0	85,1
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	77,2	77,9	75,7	68,2	53,2
Przychody Proceeds	105,1	103,0	104,1	103,0	100,6
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	97,0	96,2	96,8	96,6	96,4
Koszty Costs	104,5	102,8	104,1	106,4	100,5

Tablica 8.2. Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych (dok.)
 Table 8.2. Proceeds and costs of gminas' budgetary establishments (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WSKAŹNIK WYKONANIA w % (dok.) RATE OF EXECUTION % (cont.)					
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	190,9	182,3	2 198,4	166,5	158,4
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	931,0	636,4	972,5	677,0	1 077,4
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	76,0	78,6	60,1	43,4	39,7
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	105,8	103,0	98,2	87,4	74,3
Przychody Proceeds	103,7	99,2	105,0	108,4	106,0
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	107,6	101,9	105,2	105,8	112,2
Koszty Costs	103,5	99,6	105,1	112,1	102,3
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	95,6	76,8	1 262,8	6,3	97,9
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	114,1	106,9	97,8	115,9	103,0
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	104,4	102,8	78,0	70,1	94,9

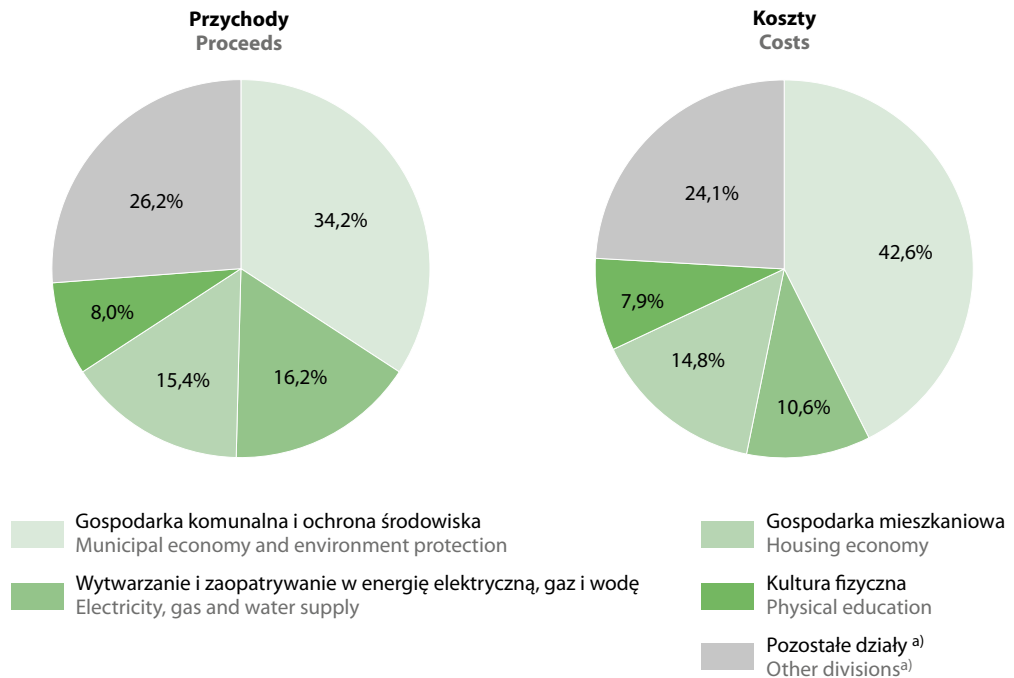
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W gminnych samorządowych zakładach budżetowych największe przychody odnotowano w obszarze zadań z działu „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” – w 2023 r. było to 1 097,5 mln zł (34,2% ogółu przychodów). Przychody w dziale „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę” wyniosły 519,7 mln zł (16,2%), w dziale „Gospodarka mieszkaniowa” – 494,5 mln zł (15,4%), „Kultura fizyczna” – 257,2 mln zł (8,0%). Przychody w pozostałych działach to 840,6 mln zł (26,2%).

Najwyższe koszty wystąpiły także w dziale „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” – 1 357,5 mln zł (w strukturze kosztów ogółem gminnych samorządowych zakładów budżetowych stanowiło to 42,6%). Kolejne działy pod względem wysokości poniesionych kosztów to „Gospodarka mieszkaniowa” – 472,8 mln zł (14,8%), „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę” – 339,5 mln zł (10,6%), „Kultura fizyczna” – 252,0 mln zł (7,9%). Koszty w pozostałych działach wyniosły 768,3 mln zł (24,1%).

Wykres 8.3. Struktura przychodów i kosztów gminnych samorządowych zakładów budżetowych według działów

Chart 8.3. Structure of proceeds and costs of gminas' budgetary establishments by divisions

a) łącznie z pozostałymi przychodami/kosztami (w ramach przychodów: równowartość środków amortyzacyjnych i inne zwiększenia, w ramach kosztów: środki własne zarezerwowane na inwestycje, odpisy amortyzacyjne i inne zmniejszenia).

a) Including other proceeds/costs (within proceeds: the equivalent of depreciation and other increases, within costs: own funds reserved for investments, depreciation and other reductions).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

8.2. Samorządowe zakłady budżetowe miast na prawach powiatu**8.2. Cities with powiat status' budgetary establishments**

W 2023 r. przychody samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wyniosły 1 979,6 mln zł i były wyższe o 8,9% w porównaniu z 2022 r. W strukturze przychodów 12,7% (250,6 mln zł) stanowiły dotacje z budżetu JST (w 2022 r. – 218,7 mln zł; 12,0%). Kwota dotacji z budżetu JST zwiększyła się w porównaniu z rokiem wcześniejszym o 14,6%. Plan łącznych przychodów został zrealizowany w 95,7%, a plan dotacji w 98,3%.

Koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu wyniosły 1 958,2 mln zł i były wyższe o 9,7% w odniesieniu do roku poprzedniego. Poniesione w 2023 r. koszty stanowiły 95,2% kosztów zaplanowanych.

Wpłaty nadwyżki środków obrotowych do budżetu JST wyniosły 12,1 mln zł, a obciążenie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych – 9,5 mln zł. W porównaniu z 2022 r. wpłaty do budżetu JST zmniejszyły się o 13,8%, natomiast odprowadzona kwota podatku była wyższa o 17,1%.

Stan środków obrotowych samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu nieznacznie się obniżył – z 30,6 mln zł na początku 2023 r. do 30,5 mln zł na koniec roku.

Tablica 8.3. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu
 Table 8.3. Proceeds and costs of cities with powiat status' budgetary establishments

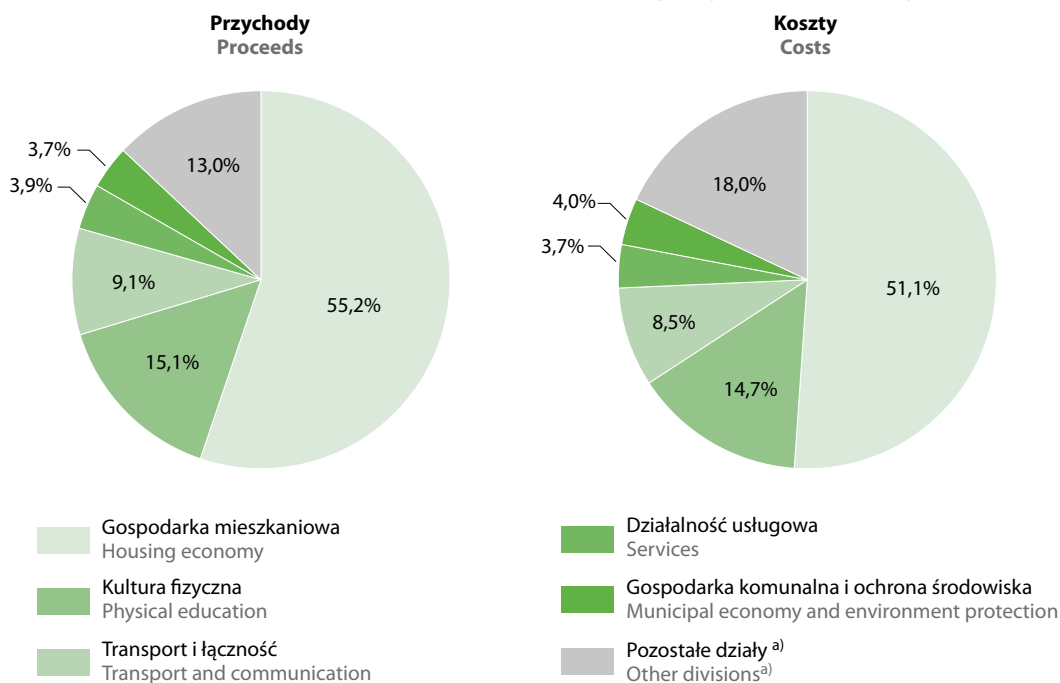
Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	42,8	13,8	19,8	24,6	30,6
Przychody Proceeds	1 755,0	1 684,0	1 708,9	1 817,4	1 979,6
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	262,1	254,1	226,6	218,7	250,6
Koszty Costs	1 740,3	1 639,1	1 684,7	1 785,1	1 958,2
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	7,7	11,0	7,9	8,1	9,5
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	12,8	23,4	10,1	14,1	12,1
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	37,1	24,9	26,1	34,7	30,5
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	47,2	19,4	26,3	31,9	39,0
Przychody Proceeds	1 801,4	1 733,9	1 789,2	1 832,9	2 068,2
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	267,8	257,0	230,2	220,4	254,9
Koszty Costs	1 813,5	1 724,8	1 777,4	1 817,0	2 057,9
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	8,4	9,1	8,3	6,9	8,4
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	0,2	0,0	-	-	0,3
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	26,4	19,7	29,6	40,7	40,4
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	90,8	70,8	75,3	77,1	78,5
Przychody Proceeds	97,4	97,1	95,5	99,2	95,7
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	97,9	98,9	98,4	99,2	98,3
Koszty Costs	96,0	95,0	94,8	98,2	95,2
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	92,1	120,9	94,9	118,1	113,6
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	6 407,4	47 785,9	.	.	4046,7
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	140,7	126,3	88,3	85,4	75,3

Tablica 8.3. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu (dok.)
 Table 8.3. Proceeds and costs of cities with powiat status' budgetary establishments (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	102,0	32,1	144,2	124,1	124,3
Przychody Proceeds	97,9	96,0	101,5	106,4	108,9
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	99,1	97,0	89,2	96,5	114,6
Koszty Costs	97,9	94,2	102,8	106,0	109,7
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	77,3	142,5	71,5	103,4	117,1
Wpłaty do budżetu Payments to the budget	119,0	182,6	43,2	139,3	86,2
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	102,4	67,0	104,9	133,0	87,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Wykres 8.4. Struktura przychodów i kosztów samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu według działów
 Chart 8.4. Structure of proceeds and costs of cities with powiat status' budgetary establishments by divisions

a) Łącznie z pozostałymi przychodami/kosztami (w ramach przychodów: równowartość środków amortyzacyjnych i inne zwiększenia, w ramach kosztów: środki własne zarezerwowane na inwestycje, odpisy amortyzacyjne i inne zmniejszenia).

a) Including other proceeds/costs (within proceeds: the equivalent of depreciation and other increases, within costs: own funds reserved for investments, depreciation and other reductions).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.
 Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W samorządowych zakładach budżetowych miast na prawach powiatu największe przychody wygenerowano w dziale „Gospodarka mieszkaniowa”. W 2023 r. przychody te wyniosły 1 093,3 mln zł, co w ogólnej strukturze przychodów stanowiło 55,2%. Kolejne działy pod względem wysokości uzyskanych przychodów to „Kultura fizyczna” – 298,8 mln zł (15,1%), „Transport i łączność” – 179,3 mln zł (9,1%), „Działalność usługowa” – 76,6 mln zł (3,9%) oraz „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” – 73,3 mln zł (3,7%). W pozostałych działach łączne przychody wyniosły 258,4 mln zł (13,0%).

Najwyższe koszty, podobnie jak przychody, wystąpiły także w dziale „Gospodarka mieszkaniowa”. W 2023 r. koszty na zadania realizowane w tym dziale wyniosły 1 000,8 mln zł, co stanowiło 51,1% wszystkich kosztów samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu. Kolejne działy pod względem wysokości poniesionych kosztów to „Kultura fizyczna” – 288,6 mln zł (14,7%), „Transport i łączność” – 166,5 mln zł (8,5%), „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” – 77,7 mln zł (4,0%), „Działalność usługowa” – 72,3 mln zł (3,7%). W pozostałych działach wykazano koszty na łączną kwotę 352,3 mln zł (18,0%).

W dziale „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” koszty przewyższyły przychody o 6,0%, podczas gdy w innych ww. działach przeważały przychody, a największa różnica była w przypadku działu „Gospodarka mieszkaniowa”, gdzie kwota przychodów przekroczyła kwotę wydatków o 8,5%. W przypadku zsumowanych kwot z pozostałych działów, niewymienionych z nazwy, koszty przewyższyły przychody o ponad 1/3 (o 36,4%).

8.3. Powiatowe samorządowe zakłady budżetowe

8.3. Powiats' budgetary establishments

W 2023 r. przychody powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zwiększyły się o 15,2% w porównaniu z poprzednim rokiem i wyniosły 123,4 mln zł. W ramach tej kwoty 20,2% (24,9 mln zł) stanowiły dotacje uzyskane z budżetu JST. Wielkość dotacji z budżetu JST w porównaniu z 2022 r. była większa o 21,6%. Plan przychodów został zrealizowany w 98,6%, a plan dotacji w 97,9%.

Koszty wyniosły 120,3 mln zł i były wyższe o 15,3% w porównaniu z 2022 r. Relacja poniesionych kosztów w stosunku do planu wyniosła 95,6%.

W ramach pozostałych obciążeń powiatowych samorządowych zakładów budżetowych wpłaty nadwyżki środków obrotowych do budżetu JST wyniosły w 2023 r. blisko 0,5 mln zł (473 tys. zł), a odprowadzona kwota z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych – 17,5 tys. zł. W 2022 r. były to odpowiednio kwoty 320 tys. zł i 109 tys. zł.

Stan środków obrotowych powiatowych samorządowych zakładów budżetowych zwiększył się z 3,1 mln zł na początku 2023 r. do 5,5 mln zł na koniec roku.

Tablica 8.4. Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych

Table 8.4. Proceeds and costs of powiats' budgetary establishments

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	0,4	1,4	2,3	2,3	3,1
Przychody Proceeds	75,4	72,5	83,2	107,0	123,4
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	22,8	22,4	20,7	20,5	24,9
Koszty Costs	74,4	72,0	82,2	104,4	120,3

Tablica 8.4. Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych (cd.)
 Table 8.4. Proceeds and costs of powiats' budgetary establishments (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł (dok.) EXECUTION in million PLN (cont.)					
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	0,2	0,0	0,0	0,1	0,0
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	0,0	0,1	0,2	0,3	0,5
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	1,3	2,1	3,0	3,7	5,5
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	1,9	2,2	2,7	2,5	2,4
Przychody Proceeds	77,3	77,8	87,0	107,4	125,1
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	24,0	23,2	21,6	21,4	25,4
Koszty Costs	77,3	78,1	87,4	107,6	125,9
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	-	-	-	-	-
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	1,9	1,8	2,5	2,4	1,9
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	21,6	65,5	87,2	91,1	129,5
Przychody Proceeds	97,5	93,2	95,6	99,6	98,6
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	95,3	96,3	96,1	95,5	97,9
Koszty Costs	96,3	92,1	94,1	97,0	95,6
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	1 212,4	268,2	377,4	1583,5	130,8
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	69,8	120,6	118,8	156,0	291,5
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	37,6	352,7	160,8	98,7	136,6
Przychody Proceeds	113,2	96,1	114,8	128,7	115,2
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	133,4	97,9	92,8	98,7	121,6

Tablica 8.4. Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych (dok.)

Table 8.4. Proceeds and costs of powiats' budgetary establishments (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
ROK POPRZEDNI = 100 (dok.) PREVIOUS YEAR = 100 (cont.)					
Koszty Costs	111,3	96,7	114,3	126,9	115,3
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	263,6	20,2	85,5	259,5	15,6
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	519,5	241,7	189,3	180,8	147,8
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	503,4	161,7	139,9	124,7	148,6

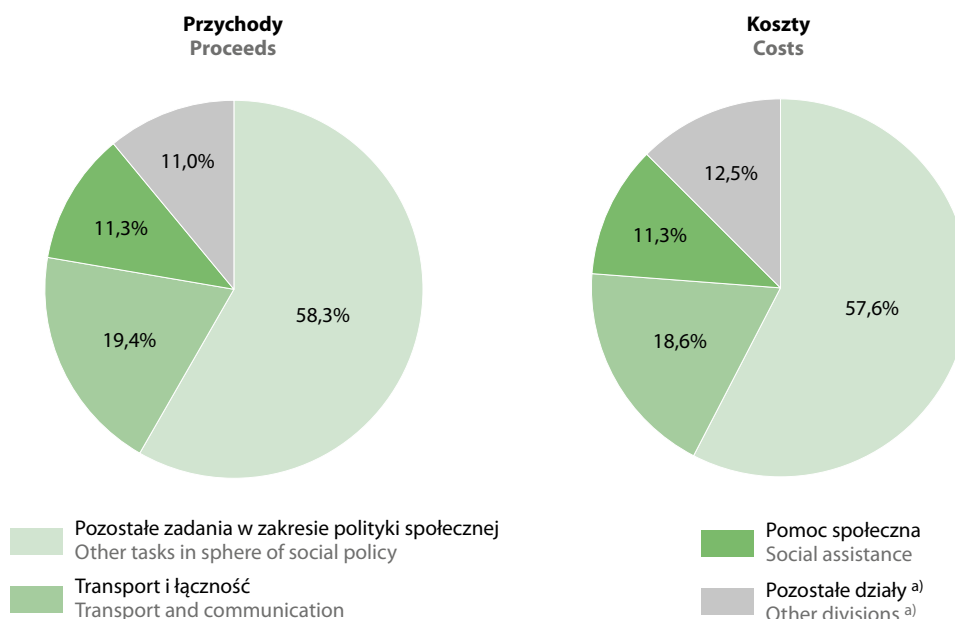
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Podobnie jak rok wcześniej, największe przychody w 2023 r. w powiatowych samorządowych zakładach budżetowych wystąpiły w dziale „Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej” – 71,9 mln zł, a następnie w dziale „Transport i łączność” – 23,9 mln zł oraz dziale „Pomoc społeczna” – 13,9 mln zł (w puli przychodów ogółem stanowiło to 58,3%, 19,4% i 11,3%). W pozostałych działach łączne przychody wyniosły 13,6 mln zł (11,0%).

Wykres 8.5. Struktura przychodów i kosztów powiatowych samorządowych zakładów budżetowych według działów

Chart 8.5. Structure of proceeds and costs of powiats' budgetary establishments by divisions

a) Łącznie z pozostałymi przychodami/kosztami (w ramach przychodów: równowartość środków amortyzacyjnych i inne zwiększenia, w ramach kosztów: środki własne zarezerwowane na inwestycje, odpisy amortyzacyjne i inne zmniejszenia).

a) Including other proceeds/costs (within proceeds: the equivalent of depreciation and other increases, within costs: own funds reserved for investments, depreciation and other reductions).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Najwyższe koszty w związku z realizowanymi zadaniami poniesiono w tych samych działach – odpowiednio 69,3 mln zł, 22,3 mln zł oraz 13,6 mln zł (w strukturze kosztów ogółem stanowiło to 57,6%, 18,6% i 11,3%). W pozostałych działach wykazano koszty na łączną kwotę 15,1 mln zł (12,5%).

W każdym z ww. imiennie działów przychody były wyższe niż poniesione koszty, a największa różnica była w przypadku działu „Transport i łączność” (kwota przychodów była tu o 3,6% wyższa niż koszty). Natomiast koszty przewyższyły przychody w przypadku zsumowanej puli kwot pozostałych działów, niewymienionych z nazwy (w tym przypadku koszty były wyższe od przychodów o 11,0%).

8.4. Wojewódzkie samorządowe zakłady budżetowe³²

8.4. Voivodships' budgetary establishments

W 2023 r. przychody wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych wyniosły 42,6 mln zł, z czego dotacje z budżetu JST stanowiły 16,5% (7,0 mln zł). W porównaniu z 2022 r. ogólne przychody były wyższe o 2,3%, a dotacje o 16,2%. Wskaźnik wykonania planu przychodów wyniósł 85,2%, a wykonania planu dotacji – 100,0%.

Koszty samorządowych zakładów budżetowych województw wyniosły 42,1 mln zł i były wyższe o 3,6% w odniesieniu do roku poprzedniego. Poniesione w 2023 r. koszty stanowiły 85,6% kosztów zaplanowanych.

Wpłaty nadwyżki środków obrotowych do budżetu JST wyniosły niecałe 90 tys. zł, a obciążenie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych – 30 tys. zł. W 2022 r. kwoty te wynosiły odpowiednio 291,5 tys. zł i 36 tys. zł.

Stan środków obrotowych wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych zwiększył się z 0,8 mln zł na początku 2023 r. do 1,1 mln zł na koniec roku.

Tablica 8.5. Przychody i koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych
Table 8.5. Proceeds and costs of voivodships' budgetary establishments

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
WYKONANIE w mln zł EXECUTION in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	0,1	-0,2	0,2	0,2	0,8
Przychody Proceeds	33,2	34,0	35,0	41,6	42,6
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	2,9	4,2	5,2	6,0	7,0
Koszty Costs	33,0	33,1	35,0	40,6	42,1
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	0,3	0,4	0,0	0,3	0,1
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	-0,2	0,2	0,2	0,8	1,1

³² W 2023 r. działalność w formie samorządowego zakładu budżetowego prowadziły 3 województwa: lubuskie, mazowieckie i zachodniopomorskie.

Tablica 8.5. Przychody i koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych (dok.)
 Table 8.5. Proceeds and costs of voivodships' budgetary establishments (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2019	2020	2021	2022	2023
PLAN w mln zł PLAN in million PLN					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	0,1	-0,2	0,2	0,2	0,8
Przychody Proceeds	34,2	35,7	38,0	43,9	49,9
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	2,9	4,4	5,4	6,3	7,0
Koszty Costs	34,0	35,5	37,9	43,6	49,2
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	-	-	-	-	-
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	-	0,0	-	-	-
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	0,2	0,0	0,3	0,5	1,5
WSKAŹNIK WYKONANIA w % RATE OF EXECUTION %					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Przychody Proceeds	97,2	95,2	92,2	94,7	85,2
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	100,0	96,6	95,8	96,0	100,0
Koszty Costs	96,9	93,3	92,5	93,3	85,6
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	.	.	49,7	144,6	74,1
ROK POPRZEDNI = 100 PREVIOUS YEAR = 100					
Stan środków obrotowych na początek roku Current assets at the beginning of the year	.	.	.	76,6	490,4
Przychody Proceeds	107,2	102,5	102,8	118,8	102,3
dotacje z budżetu JST grants from the budget JST	94,0	145,0	122,4	117,0	116,2
Koszty Costs	109,0	100,5	105,8	116,0	103,6
Podatek dochodowy od osób prawnych Corporate income tax	97,2	34,8	11,6	400,0	86,1
Wpłaty do budżetu JST Payments to the budget JST	151,5	130,1	4,1	1717,6	30,8
Stan środków obrotowych na koniec roku Current assets at the end of the year	.	.	76,6	490,4	141,3

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

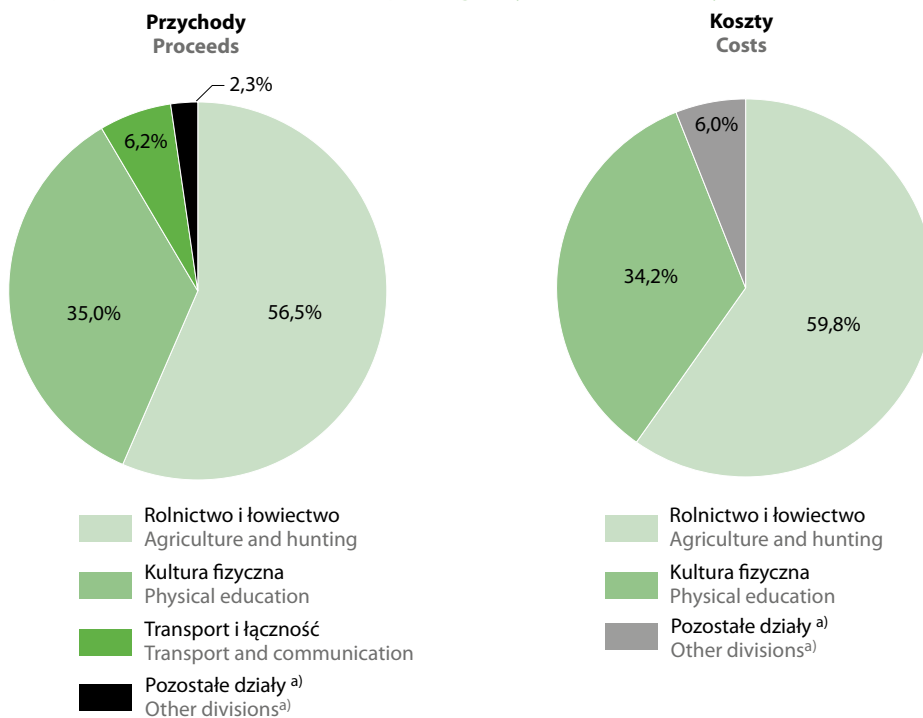
Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

W wojewódzkich samorządowych zakładach budżetowych największe przychody odnotowano w obszarze zadań z działu „Rolnictwo i łowiectwo”. W 2023 r. wyniosły one 24,0 mln zł, co stanowiło 56,5% ogółu przychodów. Kolejne działy pod względem wysokości uzyskanych przychodów to „Kultura fizyczna” – 14,9 mln zł (35,0%) oraz „Transport i łączność” – 2,6 mln zł (6,2%). W pozostałych działach łączne przychody wyniosły blisko milion zł (2,3%).

Najwyższe koszty poniesiono na realizację zadań wykonanych w ramach tych samych dwóch pierwszych ww. działów, jak w przypadku przychodów; w dziale „Rolnictwo i łowiectwo” koszty wyniosły 25,2 mln zł, a w dziale „Kultura fizyczna” – 14,4 mln zł, co stanowiło odpowiednio 59,8% oraz 34,2% ogółu kosztów poniesionych przez wojewódzkie samorządowe zakłady budżetowe. Pozostałe 6,0% kosztów (2,6 mln zł) zostało wygenerowanych w ramach zadań realizowanych w pozostałych działach.

Wykres 8.6. Struktura przychodów i kosztów wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych według działów

Chart 8.6. Structure of proceeds and costs of voivodships' budgetary establishments by divisions

a) Łącznie z pozostałymi przychodami/kosztami (w ramach przychodów: równowartość środków amortyzacyjnych i inne zwiększenia, w ramach kosztów: środki własne zarezerwowane na inwestycje, odpisy amortyzacyjne i inne zmniejszenia).

a) Including other proceeds/costs (within proceeds: the equivalent of depreciation and other increases, within costs: own funds reserved for investments, depreciation and other reductions).

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Aneks statystyczny dostępny w wersji elektronicznej w formacie XLS (spis tablic)

Statistical appendix available in the electronic version in XLS format
(List of tables)

Dane finansowe

Financial data

B.I. Gospodarka finansowa jednostek samorządu terytorialnego (JST) – ogółem

Financial economy of local government units (JST) - total

Tabl. 1. Dochody, wydatki i wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Revenue, expenditure and result of budgets of local government units

Tabl. 2. Dochody, wydatki i wynik budżetów gmin razem
Revenue, expenditure and result of budgets of gminas

Tabl. 3. Dochody, wydatki i wynik budżetów powiatów
Revenue, expenditure and result of budgets of powiats

Tabl. 4. Dochody, wydatki i wynik budżetów miast na prawach powiatu
Revenue, expenditure and result of budgets of cities with powiat status

Tabl. 5. Dochody, wydatki i wynik budżetów województw
Revenue, expenditure and result of budgets of voivodships

B.II. Wydatki JST według województw

Expenditure of local government units by voivodships

Tabl. 1. Wydatki gmin w "Dziale 700 – Gospodarka mieszkaniowa" według województw
Expenditure of gminas in "Division 700 - Housing economy" by voivodships

Tabl. 2. Wydatki gmin w "Dziale 801 – Oświata i wychowanie" według województw
Expenditure of gminas in "Division 801 - Education" by voivodships

Tabl. 3. Wydatki gmin w "Dziale 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza" według województw
Expenditure of gminas in "Division 854 - Educational care" by voivodships

Tabl.4. Wydatki gmin w "Dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska" według województw
Expenditure of gminas in "Division 900 - Municipal economy and environmental protection" by voivodships

Tabl. 5. Wydatki powiatów w "Dziale 801 – Oświata i wychowanie" według województw
Expenditure of powiats in "Division 801 - Education" by voivodships

Tabl. 6. Wydatki miast na prawach powiatu w "Dziale 801 – Oświata i wychowanie" według województw
Expenditure of cities with powiat status in "Division 801 - Education" by voivodships

Tabl. 7. Wydatki miast na prawach powiatu w "Dziale 851 – Ochrona zdrowia", w "Działach 852 i 853 – Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej" oraz w „Dziale 855 – Rodzina" według województw
Expenditure of cities with powiat status in "Division 851 – Health care" and "Divisions 852 & 853 – Social assistance and other tasks in the sphere of social policy" and "Divisions 855 – Family" by voivodships

Tabl. 8. Wydatki miast na prawach powiatu w "Dziale 900 – Gospodarka komunalna i ochrona środowiska" według województw

Expenditure of cities with powiat status in "Division 900 - Municipal economy and environmental protection" by voivodships

Tabl. 9. Wydatki samorządów województw w „Dziale 600 – Transport i łączność” oraz w „Dziale 010 – Rolnictwo i łowiectwo” według województw

Expenditure of voivodships in "Division 600 - Transport and communication" and "Division 010 - Agriculture and hunting" by voivodships

Tabl. 10. Wydatki samorządów województw w "Dziale 851 – Ochrona zdrowia" oraz w "Dziale 801 – Oświata i wychowanie" według województw

Expenditure of voivodships in "Division 851 – Health care" and "Division 801 – Education" by voivodships

B.III. Wydatki JST według działów

Expenditure of local government units by division

Tabl. 1. Wydatki gmin na inwestycje według wybranych działów

Expenditure of gminas on investment by selected divisions

Tabl. 2. Wydatki gmin według rodzajów i wybranych działów

Expenditure of gminas by type of expenditures and selected divisions

Tabl. 3. Wydatki powiatów według rodzajów i wybranych działów

Expenditure of powiats by type of expenditures and selected divisions

Tabl. 4. Wydatki miast na prawach powiatu według rodzajów i wybranych działów

Expenditure of cities with powiat status by type of expenditures and selected divisions

B.IV. Przychody i rozchody JST

Proceeds and outlays of local government units

Tabl.1. Źródła finansowania przychodów i rozchodów jednostek samorządu terytorialnego – razem

Sources of proceeds and outlays of local government units - total

Tabl.2. Źródła finansowania przychodów i rozchodów gmin

Sources of proceeds and outlays of gminas

Tabl.3. Źródła finansowania przychodów i rozchodów powiatów

Sources of proceeds and outlays of powiats

Tabl.4. Źródła finansowania przychodów i rozchodów miast na prawach powiatu

Sources of proceeds and outlays of cities with powiat status

Tabl.5. Źródła finansowania przychodów i rozchodów województw

Sources of proceeds and outlays of voivodships

B.V. Zobowiązania JST

Liability of local government units

Tabl. 1. Zobowiązania JST według tytułów dłużnych

Liability of local government units by types of debt

Tabl. 2. Zobowiązania gmin według tytułów dłużnych

Liability of gminas by types of debt

Tabl. 3. Zobowiązania powiatów według tytułów dłużnych

Liability of powiats by types of debt

Tabl. 4. Zobowiązania miast na prawach powiatu według tytułów dłużnych
Liability of cities with powiat status by types of debt

Tabl. 5. Zobowiązania województw według tytułów dłużnych
Voivodships' liability by types of debt

B.VI. Samorządowe zakłady budżetowe
Local governments' budgetary establishments

Tabl. 1. Przychody i koszty gminnych samorządowych zakładów budżetowych według województw
Proceeds and costs of gminas' budgetary establishments by voivodships

Tabl. 2. Przychody i koszty powiatowych samorządowych zakładów budżetowych według województw
Proceeds and costs of powiatów' budgetary establishments by voivodships

Tabl. 3. Przychody i koszty samorządowych zakładów budżetowych miast na prawach powiatu według województw
Proceeds and costs of cities with powiat status' budgetary establishments by voivodships

Tabl. 4. Przychody i koszty wojewódzkich samorządowych zakładów budżetowych według województw
Proceeds and costs of voivodships' budgetary establishments by voivodships